

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VIII. 6.

Folkemengdens bevegelse

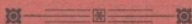
1911—1920.

Hovedoversikt.

*(Aperçu général du mouvement de la population en Norvège
pendant les années 1911—1920.)*

Utgitt av

Det Statistiske Centralbyrå.

Oslo.

I kommisjon hos H. Aschehoug & Co.

1926.

Pris kr. 1,00.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VII.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VII.)

Trykt 1925:

- Nr. 151. Folkemengdens bevegelse 1916—1920. II. Sammendrag. (*Mouvement de la population pendant les années 1916 à 1920. II. Résumé.*)
- 152. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1921. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 153. Landbruksareal og husdyrhold 1924. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1924. Recensement représentatif.*)
- 154. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. XII. Byggeskikker på den norske landsbygd. (*Recensement du 1er décembre 1920. XII. Types des petits bâtiments à la campagne en Norvège.*)
- 155. Lønninger 1924. (*Gages et salaires.*)
- 156. Sinnssykeasylenes virksomhet 1922. (*Hospices d'aliénés.*)
- 157. Sjomannsforsikringen 1922. Fiskeriforsikringen 1922. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 158. Folkemengdens bevegelse 1922. (*Mouvement de la population.*)
- 159. Norges jernbaner 1923—24. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 160. Kriminalstatistikk og Kriminell Rettspleie 1921 og 1922. (*Criminalité et Justice criminelle.*)
- 161. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. XIII. Oversikt over livsstillingsstatistikken og tellingens utførelse. (*Recensement du 1er décembre 1920. XIII. Aperçu de la statistique des professions et l'organisation du recensement.*)
- 162. Sinnssykeasylenes virksomhet 1923. (*Hospices d'aliénés.*)
- 163. Norges kommunale finanser 1922/23. (*Finances des communes.*)
- 164. Norges industri 1923. (*Statistique industrielle.*)
- 165. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1924—25. (*Salaires des ouvriers agricoles en 1924—1925.*)
- 166. Arbeidsforholdene ved hotell- og kafévirksomhet. (*Les conditions de travail dans les hôtels, restaurants et cafés.*)
- 167. Norges fiskerier 1922. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 168. Forsikringselskaper 1923. (*Sociétés d'assurances.*)
- 169. Fattigvesenet 1920 og 1921. (*Assistance publique.*)
- 170. Ulykkesforsikringen 1921 og 1922. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 171. Norges postvesen 1924. (*Statistique postale.*)
- 172. Skolevesenets tilstand 1922. (*Instruction publique.*)
- 173. Fengselsstyrelsens årbok 1923. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1923.*)
- 174. Norges telegrafvesen 1923—1924. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 175. Norges fiskerier 1923. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 176. Stortingsvalget 1924. (*Élections en 1924 pour le «Storting».*)
- 177. Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1924. (*Entremise publique et arbitrage. Conventions collectives et conflits du travail en 1924.*)
- 178. Norges bergverksdrift 1924. (*Mines et usines.*)
- 179. Sinnssykeasylenes virksomhet 1924. (*Hospices d'aliénés.*)
- 180. Sykeforsikringen 1924. (*Assurance-maladie.*)
- 181. Norges skibsfart 1924. (*Navigation.*)
- 182. Det civile veterinærvesen 1923. (*Service vétérinaire civil.*)
- 183. Landbruksareal og husdyrhold 1925. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1925. Recensement représentatif.*)
- 184. Norges sparebanker 1924. (*Caisses d'épargne.*)
- 185. Private aktiebanker 1924. (*Banques privées par actions.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VIII. 6.

Folkemengdens bevegelse

1911—1920.

Hovedoversikt.

*(Aperçu général du mouvement de la population en Norvège
pendant les années 1911—1920.)*

Utgitt av

Det Statistiske Centralbyrå.

Oslo.

I kommisjon hos H. Aschehoug & Co.

1926

For årene 1856—1865 og tidligere år, se Norges Offisielle Statistikk 1869, C. nr. 1.

For årene 1866—1885, se Norges Offisielle Statistikk III nr. 106.

For årene 1886—1900, se Norges Offisielle Statistikk V nr. 25.

For årene 1901—1910, se Norges Offisielle Statistikk VI nr. 55.

Forord.

Byrået fremlegger herved oversikt over de viktigste resultater av statistikken over folkemengdens bevegelse i årene 1911—1920. Der er tatt hensyn også til oppgaver for de senere år for så vidt sådanne foreligger.

Av oversikten er avsnittene om ekteskap, fødsler og folketallet skrevet av byråchef Eilif Gjermoe og avsnittene om dødsfall og utvandring av sekretær Julie Backer.

Det Statistiske Centralbyrå, Oslo 15 november 1926

Gunnar Jahn.

John Egeland.

Innhold.

Oversikt.

	Side
I. Ekteskap	1*
1. Inngåtte ekteskap	1*
Bevegelsen i antallet fra 1910 til omkring 1920	1*
Giftermålshyppighetens bevegelse siden 1850	9*
Forholdet mellom antallet av gifteferdige menn og antallet av gifteferdige kvinner	15*
De ekteviede menns og kvinners gjensidige aldersforhold	18*
De ekteviedes gjennomsnittsalder	25*
Giftermålshyppigheten i de forskjellige civilstands- og aldersgrupper	26*
Giftermålshyppigheten i de forskjellige livsstillinger	32*
Giftermålshyppigheten i de forskjellige landsdeler	35*
Sammenligning med andre land	42*
Den «nødvendige» giftermålshyppighet	43*
2. Opløste ekteskap	43*
II. Fødsler	46*
Bevegelsen i antallet	46*
Konjunktorenes betydning for fødselshyppigheten	48*
Fødselshyppighetens nedgang	51*
Fødsler i og utenfor ekteskap	53*
Forholdet mellom foreldrenes alder	57*
Flerfødsler	59*
III. Dødsfall	63*
1. Oversikt	63*
2. Dødeligheten i de forskjellige aldersklasser	65*
3. Spebarn dødeligheten	68*
4. Dødfødsler	74*
5. Dødsfall i de forskjellige måneder	76*
6. Dødsfall ved ulykkestilfelle	79*
7. Drepte og myrdede	81*
8. Selvmord	82*
IV. Inn- og utvandring	84*
1. Innvandringen	84*
2. Utvandringen	88*
Utvandringen til Sverige	89*
Utvandringen til oversjøiske land	90*
Utvandringen fra de forskjellige landsdeler	92*
Utvandrede fordelt etter kjønn, alder og ekteskapelig stilling	93*
Utvandrede fordelt etter erhverv	97*
Årsakene til utvandringen m. v.	97*

VI

	Side
V. Folketallet	99*
Fødselsoverskuddet og folkemængdens virkelige tilvekst	99*
Den arbejdsdyktige og den boligøkende befolkning	101*
Den sandsynlige tilvekst i den nærmeste fremtid (til 1940)	104*
Den «nødvendige» utvandring i den nærmeste fremtid	113*

Tabeller.

Tabell	1. Hovedtallene 1901—1925	2
—	2. Antall ekteskap i de større landsdeler 1881—1923	4
—	3. Giftermålshyppighet for menn og kvinner fordelt på femårige aldersgrupper i tiårene 1881—1920	5
—	4. Ekteviede menn og kvinner fordelt procentvis på femårige aldersgrupper	5
—	5. Giftermålshyppighet for ekteviede fordelt på femårige aldersgrupper og efter civilstand	6
—	6. Giftermålshyppighet for ungarer og piker i hvert aldersår inntil det firtiende. Absolutte tall for femårene 1901—1920	8
—	7. Samtlige brudgommers og bruders gjensidige aldersforhold	10
—	8. Inngåtte ekteskap fordelt efter brudgommens og brudens civilstand	11
—	9. Ungkarer inntrådt i ekteskap fordelt efter livsstilling	12
—	10. Giftermålshyppigheten i de enkelte livsstillinger for ungarer 1919—1922 ...	13
—	11. Relativ pct. gifte og forgifte menn i de enkelte livsstillinger 1920	14
—	12. Giftermålshyppigheten for ungarer i de enkelte fylker 1919—1922:	
	a. Enkelte aldersgrupper	15
	b. Samtlige aldre	16
—	13. Giftermålshyppighet i forskjellige land for samtlige brudgommer og bruder i de forskjellige aldersklasser	17
—	14. Ekteviedes aldersfordeling i forskjellige land. Ekteviede gjennomsnittlig 1909—1912 og 1919—1922 procentvis fordelt efter alder	18
—	15. Fødsler og fødte barn 1911—1920	19
—	16. Fruktbarhetskvotientene for gifte kvinner 1920—1921, 1910—1911 og 1899—1900	20
—	17. Fruktbarheten i ekteskap i forskjellige land	21
—	18. Levendefødte, dødfødte og døde i de to første leveår 1911—1920 med beregning av dødsrisiko i enkelte tidsavsnitt for de to første leveår for barn født i og utenfor ekteskap	22
—	19. Levendefødte, dødfødte og døde i det første leveår i Rikets bygder og Rikets byer 1896—1920	26
—	20. Døde pr. dag i de forskjellige måneder: 1911—1915	28
	1916—1920	29
—	21. Ulykkelige hendelser fordelt efter de omkomnes døds måte	30
—	22. Forholdstall vedkommende selvmord i årene 1911—1920	32
—	23. Antall selvmord 1891—1920 fordelt efter kjønn, alder og ekteskapeleg stilling	33
—	24. De utvandrede i 1911—1915, 1916—1920 og 1921—1925, fordelt efter kjønn, alder og civilstand	34
—	25. Utvandrede i 1911—1915 og 1916—1920 pr. 1000 innbyggere i hver aldersklasse	36
—	26. Utvandrede i de enkelte år 1919—1925 fordelt efter kjønn og erhverv	36
—	27. Den oversjøiske utvandring fra forskj. europeiske land 1901—1913 og 1919—1925	38
—	28. Hjemmehørende folkemengde 1846—1921 hvert år; totaltall og tall for endel større aldersgrupper (18—65 år, 18—22 år og 22—30 år)	39
—	29. Beregnet årlig tilvekstprocent for den samlede befolkning og for befolkningen i endel større aldersgrupper (18—65 år, 18—22 år, 22—30 år m. v.)	41

Table des matières.

	Pages
Aperçu.	
I. Mariages	1*
1. Mariages contractés	1*
Nombre depuis 1910	1*
Fréquence depuis 1850	9*
Nombre d'hommes et de femmes non mariés	15*
Proportion de l'âge réciproque des nouveaux époux	18*
Âge moyen des nouveaux époux	25*
Fréquence des mariages par groupes d'état civil et d'âge	26*
—»— » professions	32*
—»— » préfectures	35*
Comparaison aux autres pays	42*
Fréquence «nécessaire» des mariages	43*
2. Mariages rompus	43*
II. Naissances	46*
Mouvement du nombre	46*
Fréquence et conjonctures	48*
Descente de la fréquence des naissances	51*
Naissances légitimes et illégitimes	53*
Proportion de l'âge des parents	57*
Accouchements multiples	59*
III. Décès	63*
1. Aperçu	63*
2. Mortalité par groupes d'âge	65*
3. Mortalité d'enfants nouveaux-nés	68*
4. Mort-nés	74*
5. Décès par mois	76*
6. — » accidents	79*
7. Homicides et meurtres	81*
8. Suicides	82*
IV. Migration	84*
1. Immigration	84*
2. Emigration	88*
Emigration à Suède	89*
—»— aux pays trans-océaniques	90*
—»— des différentes préfectures	92*
Répartition par sexe, âge et état civil	93*
—»— » profession	97*
Causes d'émigration, etc.	97*
V. Population	99*
Excédant des naissances et l'accroissement actuel de la population	99*
Population valide, etc.	101*
Accroissement probable jusqu'à 1940	104*
Emigration «nécessaire»	113*

Tableaux.

Tableau no. 1.	Aperçu des données principales 1901—1925	2
—>—	2. Nombre des mariages contractés 1881—1923	4
—>—	3. Fréquence des mariages des hommes et des femmes répartis par groupes d'âge quinquennaux 1881—1920	5
—>—	4. Hommes et femmes mariés répartis pour cent par groupes d'âge quinquennaux	5
—>—	5. Fréquence des mariages répartis par groupes d'âge quinquennaux et par état civil	6
—>—	6. Fréquence des mariages suivant le sexe et les groupes d'âge jusqu'à 40 ans. Chiffres quinquennaux absolus 1901—1920	8
—>—	7. Rélation d'âge réciproque des nouveaux mariés	10
—>—	8. Mariages contractés suivant l'état civil des mariés	11
—>—	9. Garçons entrés en mariage répartis par profession	12
—>—	10. Fréquence des mariages des garçons suivant les professions 1919—1922	13
—>—	11. Pourcent relatif des mariés et des veufs et divorcés (ensemble) suivant les professions 1920	14
—>—	12. Fréquence des mariages des garçons par préfecture 1919—1922:	
	a. Les différents groupes d'âge	15
	b. Total de groupes d'âge	16
—>—	13. Fréquence des mariages par pays. Nouveaux mariés par sexe et par âge	17
—>—	14. Répartition pour cent des mariages par âge dans les différents pays. Moyenne 1909—1912, respectivement 1919—1922	18
—>—	15. Nombre des naissances et enfants nés	19
—>—	16. Fécondité des femmes mariées en 1920 et 1921 comparée aux données correspondantes pour 1910—1911 et 1899—1900. Proportion pour 100.	20
—>—	17. Fécondité des femmes mariées dans les différents pays	21
—>—	18. Nés-vivants, mort-nés et enfants décédés au cours des deux premières années 1911—1920 et calculation de la mortalité des enfants légitimes et illégitimes au cours des deux premières années	22
—>—	19. Nés-vivants, mort-nés et enfants décédés au cours de la première année 1896—1920. Communes rurales et villes	26
—>—	20. Nombre de décès par jour dans les différents mois 1911—1915	28
	1916—1920	29
—>—	21. Répartition d'accidents par genre de mort	30
—>—	22. Suicides 1911—1920. Chiffres relatifs	32
—>—	23. Répartition des suicides 1891—1920 par sexe, âge et état civil	33
—>—	24. Emigrants répartis par sexe, âge et état civil	34
—>—	25. Emigrants par 1000 habitants dans les différents groupes d'âge 1911—1915 et 1916—1920	36
—>—	26. Emigrants répartis par sexe et profession 1919—1925	36
—>—	27. L'émigration d'outre-mer des différents pays européens 1901—1913 et 1919—1925	38
—>—	28. Population de droit 1846—1921 par année, chiffres totaux et chiffres pour quelques groupes d'âge (18—65 ans, 18—22 ans et 22—30 ans) .	39
—>—	29. Augmentation annuelle de la population totale et de la population dans quelques groupes d'âge (18—65 ans, 18—22 ans et 22—30 ans). Proportion pour 100	41

Iste avsnitt.

Ekteskap. *Mariages.*

Tab. 1, rubr. 6 og 16 og tab. 2—14 i bilaget.

1. Inngåtte ekteskap. *Mariages contractés.*

Antallet av inngåtte ekteskap var i sterk stigning gjennom størstedelen av tiåret 1911—1920. Særlig sterk blev stigningen under verdenskrigen, i årene 1915—1918. Fra 1915 til 1916 steg tallet således fra 15 940 til 17 312 eller med næsten 9 pct. Til sammenligning nevnes at den gjennomsnittlige årlige stigning i tidsrummet 1894 til 1924 var 0.9 pct. Ennu større var stigningen fra 1917 til 1918, nemlig fra 18 086 til 20 019 (ca. 11 pct.). Denne stigning skyldes imidlertid vedtagelsen av den nye ekteskapslov av 1918 som fra 1 januar 1919 skjerpet ekteskapsbetingelsene på en rekke punkter, bl. a. innførte en lavalder, 20 år for mann og 18 år for kvinne.

Virkningene av dette viste sig øieblikkelig. Antallet av vielser gikk nemlig op fra 1 920 i november 1918 til 4 006 i desember. Til gjengjeld ligger så tallene usedvanlig lavt utover første halvdel av 1919. I januar 1919 blev der således viet bare 320 mot 980 i samme måned 1918. Januar—mai 1919 blev der viet i alt 4 007 mot 6 221 i samme tidsrum i 1918. Omkring 2 000 par som ellers vilde ha giftet sig i de første måneder av 1919 ser det altså ut til har fremskyndet sitt bryllup til desember 1918. Kun en mindre del av denne forskyvning kan skyldes nevnte lavaldersbestemmelse. I hele 1918 er der nemlig blant de ekteviede bare omkring 600 menn under 20 år og omkring 500 kvinner under 18 år.

Trekkes de 2 000 fremskutte giftermål i desember 1918 fra tallet for hele 1918 og legges de til tallet for 1919, blir der i virkeligheten ingen stigning fra 1917 til 1918 og bare en mindre nedgang til 1919 som da får 17 379 mot faktisk 15 379.¹

¹ Også influensaepidemien i 1918 kan ha virket med til det lave tall i 1919. Efter medisinalstatistikken er der i 1918 3 900 flere døde av influensa og lungebetendelse enn i 1917 av menn i alderen 20—70 år. Efter statistikken over folkemengdens bevegelse er der omkring 1 900 flere døde ungarer og omkring 2 000 flere døde gifte menn over 20 år i 1918 enn i 1917. Dødsoverskuddet av ungarer fordeler sig efter alderen således: 20—25: 1 000, 25—30: 600, 30—35: 200, 35—40: 100, 40—45: 50. Multipliseres disse tall med de tilsvarende giftermålshyppighetstall (1919—1922) og summeres produktene, fås 144. Da der her gjennemgående er regnet forsiktig, kan man si at epidemien i 1918 har bevirket at der i 1919 er blitt ca. 150 ferre ektevielser enn hvis epidemien ikke var kommet.

Det virkelige toppår blir da 1920 som har 18 460 giftermål. Siden den tid har der vært nedgang således at tallet nu er nede i omkring 16 500.

Den sterke stigning i antallet av giftermål under krigen med kulminasjon i 1920 og senere nedgang synes ved første øiekast å måtte tilskrives de gode tider i disse år.

Det er jo en kjent sak at tallet følger konjunktorene. I de gode tider i 70 årene steg tallet således fra 10 635 i 1869 til 14 177 i 1875, den årlige stigning beløp sig til mellom 4 og 7 pct., mens den i gjennomsnitt for 30 års perioden 1852—1881 bare utgjorde 0.6 pct. årlig. I «jobbetiden» i 90 årene opplevet man noget lignende. Tallet steg med op til 6 pct. årlig, mens gjennomsnittsstigningen 1869—1905 bare var 0.4 pct. årlig.

Imidlertid foreligger der gode grunner til å tvile på at stigningen i antallet av ektevielser fra 1910 til 1920 helt og holdent skyldes de «gode» tider.

Hvor mange der skal gifte sig i et visst år avhenger jo først og fremst av hvor mange der er «gifteferdige», altså i moden alder og ikke gift. Dette er en ganske anseelig masse som vokser forholdsvis jevnt i tall fra år til år. Men nu er der videre stor forskjell på giftermålstilbøieligheten innen forskjellige grupper av denne masse. Den er således forskjellig hos ungarer, enkemenn og fraskilte. Den kan være forskjellig hos byfolk og landsfolk. Den er fremfor alt forskjellig hos unge og gamle. De fleste gifter sig i tyveårsalderen. Man vil gjennemgående finne at $\frac{2}{3}$ av de ekteviede menn og endog over $\frac{3}{4}$ av de ekteviede kvinner er i denne alder. Til sammenligning nevnes at bare halvparten av de gifteferdige menn og endog under halvparten av de gifteferdige kvinner er i tyveårsalderen. Det årlige antall giftermål vil altså i fremtredende grad avhenge av størrelsen av en begrenset aldersgruppe, nemlig tyveåringene. Men denne aldersgruppe vokser ganske anderledes ujevnt fra år til år enn den hele mengde «gifteferdige».

Allerede ved fødselen er der stor forskjell på størrelsen av de enkelte kull. Antallet av levende fødte var f. eks.:

1886—1895	609 767
1896—1905	648 889
1906—1915	612 715

Her er altså en tydelig bølgebevegelse. I 1915 var det første av disse fødselskull nådd op i den alder da forholdsvis flest gifter sig, 20—30 år. Ti år etter, 1925, står det store kull 1896—1905 i samme stilling. I 1935 vil atter et forholdsvis svakt fødselskull være rykket op.

Fødselskullenes størrelse får imidlertid ikke så stor betydning i og for sig. Et stort fødselskull betyr ikke nødvendigvis et stort giftermålskull. Kullenes relative styrke forandrer sig nemlig sterkt under opveksten. Særlig skyldes dette utvandringen, som snart kan være stor og snart liten. Et kull som gjennemlever sin ungdom i en tid da der foregår en sterk utvandring fra landet, vil tre inn i giftermålsalderen i forholdsvis sterkt redusert antall. Et fødselskull som ikke tappes så sterkt gjennom utvandring, blir derimot et forholdsvis tarikt giftermålskull.

Et inntrykk av dette vil følgende tabell gi, hvor antallet av personer i alderen 20—30 år i de fire siste folketellingsår er stillet sammen med de kronologisk tilsvarende fødselskull.

Giftermålskull.		Fødselskull.		Giftermålskull i pct. av fødselskull.
År.	Antall personer 20—30 år. ¹⁾	År.	Antall levendefødte.	
1890	289 865	1861—1870 . .	519 986	56
1900	343 795	1871—1880 . .	564 522	61
1910	348 569	1881—1890 . .	600 133	58
1920	445 659	1891—1900 . .	633 574	70

Til trots for at fødselskullene i dette tilfelle hadde en forholdsvis jevn vekst, fikk giftermålskullene en meget ujevn vekst. Særlig blev giftermålskullet i 1920 betydelig større enn giftermålskullet i 1910, fordi fødselskullet fra 80-årene i størstedelen av sin ungdom hadde trange tider med sterk utvandring, mens kullet fra 90-årene fikk bedre tider da utvandringen tildels endog var kunstig innskrenket, nemlig under verdenskrigen.

Giftermålskullenes vekst fra år til år er altså ganske forskjellig fra fødselskullenes vekst, og den er mindre jevn.

Denne ujevnhet i giftermålskullets vekst vilde ikke få innflydelse på antallet av ekteskap, hvis giftermålsstilbøieligheten varierte i omvendt forhold.² I hvert fall viser det sig at antallet av ikke gifte personer (ugifte, enkemenn, enker, fraskilte) vokser på tilsvarende ujevn måte. I pct. var tilveksten fra folketelling til folketelling:

	Samtlige personer 20—30 år.	De ikke gifte 20—30 år. ³	
		Menn.	Kvinner.
1890—1900	18.6	22.9	11.3
1900—1910	1.4	1.3	4.2
1910—1920	27.9	34.4	19.3

At svingningene i tilveksten av ikke gifte menn er større enn svingningene i tilveksten av kvinner kan skyldes at utvandringen er større for menn.

For ikke gifte personer over 30 år er svingningen forholdsvis ubetydelig. Procenttallene for de 3 perioder var nemlig 14.7, 10.4, 16.4 for menn og 13.9, 10.9 og 14.2 for kvinner.

¹ Der er ikke lagt til noget for personer med uopgitt alder.

² Da giftermålsstilbøieligheten påvirkes sterkt av konjunktorene m. m. er det for tiden, da antallet av gifteferdige i de enkelte år mellom folketellingen er ukjent, ikke mulig å beregne nøyaktig den innflydelse som en relativt sterk endring i antallet av gifteferdige måtte ha.

³ Der er ikke tatt hensyn til personer med uopgitt alder og personer med uopgitt civilstand.

Det lar sig altså tenke at en usedvanlig sterk stigning i antallet av giftermål således som den der fant sted i den her behandlede tiårsperiode ikke skyldes konjunktorene, men en tilsvarende sterk stigning i giftermålskullenes størrelse.

Omkring de fire nevnte folketellingsår var antallet av giftermål:

1889—1891	38 517
1899—1901	45 512
1909—1911	43 472
1919—1921	53 900 ¹

Disse tall står jo virkelig i omtrent samme forhold til hverandre som de førnevnte antall giftermålskull. Giftermålstilbøieligheten synes altså å ha vært nogenlunde like sterk omkring disse fire tidspunkter.

Dermed er imidlertid ikke sagt at giftermålstilbøieligheten ikke skulde være påvirket av konjunktorene. Tilfellet har nemlig villet at alle disse folketellingsår ligger i forholdsvis gode tider. For å komme til sikre slutninger om konjunktorenes betydning måtte man i hvert fall hatt med år som 1905 da antallet av vielser var sunket ned til sitt lavmål etter krisen ved hundreårsskiftet.

For helt å klarlegge konjunktorenes innflydelse måtte man hatt årlige opgaver over antallet av gifteferdige og antallet av ekteviede for hvert enkelt aldersår, og slike opgaver måtte dertil ha foreligget for en lengere periode.

Så vidtløftige beregninger behøves imidlertid ikke for overhodet å fastslå at konjunktorene har betydning. Konjunktorene skifter jo som oftest nokså raskt, etter ca. fem års opgang følger gjerne nedgangen og etter ca. fem års nedgang opgangen. Men i løpet av så korte tidsrum som dette vil befolkningens alderssammensetning ikke undergå så store forandringer at de helt skulde skjule konjunktursvingningen. De periodiske svingninger i det årlige antall giftermål eller antallet av giftermål pr. 1 000 innbyggere, den såkalte almindelige giftermålshyppighet, har derfor gjerne vært tolket som konjunktursvingninger.²

Den regelmessige skiften av forholdsvis kortvarige opgangs- og nedgangstider ophørte imidlertid med verdenskrigen. Hos oss fikk vi således en sammenhengende opgangsperiode, stort sett, fra 1906 til 1920, altså på 15 år. Men i løpet av en så lang tid er det klart at forandringer i giftermålskullenes størrelse kan få forholdsvis stor innflydelse på tallene. Vi vet også at giftermålskullenes vekst har vært forholdsvis sterk mellom 1910 og 1920. Tilveksten i pct. fra folketelling til folketelling var således:

Alder	1865—1875	1875—1890	1890—1900	1900—1910	1910—1920
20—25	15.0	÷ 4.3	23.5	0.7	27.4
25—30	9.7	5.8	13.2	2.2	28.4

Da forandringen virker i samme retning som konjunktorene, er der så meget større grunn til å søke disse virkninger isolert, hvor det gjelder en så lang periode som 15 år.

¹ 2 000 lagt til for 1919 (se side 1*)

² Se Stat. Medd. nr. 10 for 1924, side 508.

For toppåret 1920 og de nærmeste år omkring 1920 lar det sig lettest beregne hvormeget konjunkturopgangen i tilfelle har virket til å forhøie giftermålstallet. Resultatene er overraskende. Sett i forhold til de gode tider i 1920 har dette år et usedvanlig lavt antall giftermål.

For å se dette er det allerede nok å sammenligne giftermålshyppigheten i hvert enkelt aldersår, den såkalte spesielle giftermålshyppighet i året 1920 med tilsvarende tall for tre tidligere folketellingsår 1875, 1901 og 1910. Man hitsetter tallene for de enkelte aldersår omkring den typiske giftermålsalder, d. v. s. den alder da forholdsvis flest gifter sig.

Ekteviede pr. 10 000. (Førstegangsgiftermål.)

Mariés (pour la première fois) pour 10 000.

Alder. <i>Âge.</i>		Ungkarer. <i>H.</i>				Piker. <i>F.</i>			
Ungkarer. <i>H.</i>	Piker. <i>F.</i>	1875	1900	1910	1920	1875	1900	1910	1920
21 år	19 år	285	403	376	343	253	351	307	363
22 -	20 -	466	597	516	526	458	504	502	554
23 -	21 -	654	775	671	708	669	743	672	836
24 -	22 -	1 010	1 061	884	915	866	907	803	934
25 -	23 -	1 066	1 102	975	1 115	998	1 042	933	1 043
26 -	24 -	1 469	1 361	1 212	1 210	1 154	1 073	948	1 091
27 -	25 -	1 363	1 331	1 067	1 301	1 136	1 101	994	1 174
28 -	26 -	1 581	1 339	1 132	1 252	1 323	1 153	983	1 050
29 -	27 -	1 614	1 467	1 294	1 259	1 244	1 083	1 065	1 023
30 -	28 -	1 613	1 319	1 155	1 244	1 269	932	851	965
31 -	29 -	1 648	1 319	1 296	1 163	1 156	1 087	926	851
32 -	30 -	1 523	1 187	1 110	1 049	1 073	820	747	835
33 -	31 -	1 449	1 103	1 153	1 008	1 021	835	666	728
34 -	32 -	1 519	1 147	987	892	867	632	572	542
35 -	33 -	1 056	1 006	822	812	847	607	523	415
36 -	34 -	1 180	925	803	699	912	445	486	444
37 -	35 -	967	738	865	610	526	473	365	449
38 -	36 -	896	640	671	643	565	395	386	405

Disse tallrekker er imidlertid ikke så lette å tolke, først og fremst fordi det ikke er så lett å peke på selve det typiske aldersår i hvert av årene. Tallene stiger raskt til omkring 24 årsalderen, men toppunktet er i almindelighet ikke så utpreget at man kan si akkurat på året hvor det ligger.¹ Først omkring 34 årsalderen for menn og 30 årsalderen for kvinner begynner en bestemt nedgang. Tallene kan visstnok utjevnes i en kurve med bestemt toppunkt, men en slik utjevning vil alltid være noget vilkårlig. Der er endog en mulighet for at der ikke engang finnes et eneste typisk år. De forskjellige befolkningslag som bybefolkningen og landbefolkningen har hvert sitt typiske giftermålsår.

¹ Etter beregningen for tiåret 1911—20 i bil.tab. 6 er den typiske alder 28 år for ugifte menn og 24 år for ugifte kvinner, jvnfr. også s. 30* flg.

Sammenligningen kan ikke uten videre foregå på den måte at tallene for et og samme aldersår jevnføres med hverandre. Det må antas at det typiske giftermålsår forskyves med tiden.

Det er mange forhold som kan virke inn her. Man nevner eksempelvis at forskyvningen i tallforholdet mellom industri og landbruksbefolkningen kan føre til en senkning av den typiske alder i tidenes løp.

Dernæst lar det sig også tenke at den typiske alder kan bli mer eller mindre fremtredende i tidens løp. Det kan f. eks. tenkes at tilbøieligheten til å gifte sig omkring den typiske alder er forholdsvis større hos industribefolkningen enn hos landbruksbefolkningen, således at den første får et større typisk hyppighetstall enn den siste. Når industribefolkningen vokser på bekostning av landbruksbefolkningen måtte i så fall det typiske tall bli stadig lavere i tidens løp.

Nogen undersøkelser over disse forhold foreligger dessverre ikke.¹

Hvis imidlertid giftermålstilbøieligheten alt i alt holder sig uforandret, således at en forminket hyppighet i enkelte aldersår opveies ved en forøket hyppighet i andre aldersår, hvad der formodentlig ikke ligger så langt fra det virkelige forhold, så skulde man kunne dømme om forskjellen mellom årene 1875, 1901, 1910 og 1920, når man tar i betraktning hele hyppighetskurven fra det 21de (eller 19de) til det 38de (eller 36de) aldersår. Den slutning synes da uundgaaelig at giftermålshyppigheten var høiere i 1875 og 1900 enn i 1920. Særlig iøinefallende er forskjellen mellom 1875 og 1920. Det ser ut til at 1920 ikke står vesentlig bedre enn 1910 endog til trots for at 1920 i økonomisk henseende stod adskillig over 1910.

Det enkleste uttrykk for hyppigheten i hvert kalenderår gir det bevegelige gjennemsnitt. Tas gjennemsnittet av 6 og 6 aldersår (19—24, 20—25 o. s. v.), fås en tilstrekkelig utjevning. De 6 aldersår som gir det høieste gjennemsnitt er for ungdomsårene 28—33 for 1875, 26—31 for 1900 og 1920. Gjennemsnittet er for 1875 1571, for 1900 1356 og for 1920 1238. For 1910 er gjennemsnittet 1193. I 1910 er imidlertid hyppighetstallet relativt til de andre år stigende med alderen formodentlig fordi konjunkturen i det år var forholdsvis dårligere.

Da forskyvningene i giftermålshyppigheten de enkelte aldersår imellem neppe kan ha vært synderlig store fra 1910 til 1920, vil en almindelig opgave over hyppigheten for femårige aldersgrupper² kunne brukes til yderligere belysning av forholdet mellom disse to år.³

¹ Der vilde kreves årlige beregninger av den specielle giftermålshyppighet. Dette er for tiden utelukket, jfr. bem. note 2, side 3*.

² Fordelingen mellom de enkelte aldersår innen hver gruppe kan variere fra tiår til tiår. Derved kan visstnok bevirkes en rent fiktiv forskyvning i gruppens giftermålshyppighet. Som det imidlertid vil ses av utviklingen s. 29* har forskyvningen 1910—20 gått en sådan vei at de eldre femårsgrupper kan ventes å få for høie tall for 1920.

³ Der kan også henvises til beregningen bil.tab. 5 for årene 1909—1912 og 1919—1922. Ved denne beregning er for øvrig det å merke at tallene for 1919—1922 påvirkes noget av den førnevnte omstendighet at 2 000 ekteskap blev flyttet frem fra 1919 til 1918 som følge av vedtagelsen av den nye ekteskapslov i 1918.

Ekteviede pr. 10 000.

Mariés (pour la première fois) pour 10 000.

Aldersår. Age.	Ungkarer. H.		Piker. F.	
	1910.	1920.	1910.	1920.
15—20	20	12	101	111
20—25	490	495	744	861
25—30	1 171	1 202	967	1 030
30—35	1 140	1 092	609	623
35—40	767	687	335	343
40—45	455	427	190	179
45—50	332	267	106	104
50 og mere	62	61	24	18

Jo høiere opover i alderen man går, desto ugunstigere stiller 1920 sig i sammenligning med 1910.

Også beregninger ad annen vei (se Stat. Medd. nr. 10 for 1924, s. 516—517) støtter dette resultat: at årene nærmest omkring 1920 har forholdsvis få giftermål. Der har vært pekt på den herskende bolignød som den viktigste årsak til dette.

Hvis bolignøden virkelig er den vesentligste årsak til det forholdsvis lave antall giftermål omkring 1920, synes virkningene å måtte kunne nogenlunde beregnes ved å sammenligne vielseestallene for bygdene og byene. Bolignøden gjør sig jo hovedsakelig gjeldende i de større byer.

Man må da ta toptallene omkring 1920, f. eks. gjennomsnittet av de to år 1920 og 1921, særskilt for bygder og byer og sammenstille dem med tall for tilsvarende gode år. For å finne tilsvarende år i økonomisk henseende må man antagelig tilbake til «jobbetiden» omkring århundredskiftet. De tilsvarende år her skulde nærmest bli 1899 og 1900. Skal der nu beregnes hyppighetstall særskilt for bygder og byer, støter man på den vanskelighet at folketellingen i 1900 ikke har gjort op den hjemmehørende, men kun den tilstedeværende folkemengde for disse landsdeler. Etter tallene for Riket ligger den tilstedeværende folkemengde noget lavere enn den hjemmehørende, særlig i de yngre aldersgrupper. For 1891 har man opgaver over både den hjemmehørende og den tilstedeværende folkemengde særskilt for bygder og byer. Ved hjelp av forholdstall for 1891 har man da beregnet den hjemmehørende folkemengde i 1900 for bygder og byer.¹ Derefter er regnet ut det relative antall ekteviede ungarer som gjennomsnitt for årene 1899 og 1900.

¹ For hver aldersgruppe er der, særskilt for bygder og byer, regnet ut hvor mange pct. der må legges til den tilstedeværende folkemengde for å få den hjemmehørende (1891). Derefter er der regnet ut hvor stort det samlede tillegg for Riket blir for 1900 efter disse procenttall. Hvis tillegget blev for stort eller for lite, er der gjort et forholdsmessig fradrag eller tillegg til det først beregnede tillegg for bygder og byer.

Alder.	Bygder.			Byer.		
	Ekteviede ungkarer 1899-1900 (gj.snitt).	Beregnet antall hjemme- hørende ugifte menn ¹ / ₁ 1900.	Promille ekteviede pr. år.	Ekteviede ungkarer 1899-1900 (gj.snitt).	Beregnet antall hjemme- hørende ugifte menn ¹ / ₁ 1900.	Promille ekteviede pr. år.
15—20	152	75 815	2.0	101	33 109	3.1
20—25	2 559	50 114	51.1	1 946	27 940	69.6
25—30	3 033	26 827	113.1	2 145	12 742	168.3
30—35	1 401	12 714	110.2	939	5 603	167.6
35—40	528	7 591	69.5	346	2 992	115.6
40—45	232	5 479	42.3	146	2 008	72.7
45—50	103	4 056	25.4	62	1 273	48.7
Fyllt 50	74	14 125	5.2	39	3 425	11.4
Ialt	8 082	196 721	41.1	5 724	89 092	64.2

Promillen er gjennemgående høiere i byene, for sumtallene 56 pct. Forskjellen tiltar med stigende alder. Det bemerkes at det er vielsesstedet og ikke bostedet som bestemmer fordelingen av vielsene på by og land og at en hel del landsfolk drar inn til byene for å gifte sig.

Promilletallene for 1920—1921 (gj.snitt) kan nu sammenstilles med tallene for 1899—1900.

	I alt.	15-20	20-25	25-30	30-35	35-40	40-45	45-50	Fyllt 50	
Bygder	{ 1920—1921 .	40.5	1.0	44.7	111.9	104.8	69.4	42.6	25.5	4.9
	{ 1899—1900 .	41.1	2.0	51.1	113.1	110.2	69.5	42.3	25.4	5.2
Byer	{ 1920—1921 .	52.3	1.8	55.7	138.9	121.6	75.7	46.2	26.8	8.9
	{ 1899—1900 .	64.2	3.1	69.6	168.3	167.6	115.6	72.7	48.7	11.4

For bygdene blir der ikke større forskjell mellom tallene enn at de i almindelighet kan tilskrives tilfeldigheter. Nedgangen for unkarer under 20 år kan skyldes forhøielsen av vielsesalderen i 1919. Nedgangen i aldersgruppen 20—25 år kan kanskje henge sammen med at der omkring 1920 var forholdsvis langt flere som drog inn til byene for å gifte sig enn ca. 1900 (1920 ca. 1 400 mot ca. 200 pr. år 1896—1900) og at forholdsvis mange av disse kan falle på denne aldersklasse. Nedgangen i promilletallene i byene er derimot iøinefallende. Den gjelder alle aldersår, men er forholdsvis minst for 20 årene, hvor den nevnte forskyvning fra by til land kan tenkes å ha gjort sig mest gjeldende.

Et samlet uttrykk for nedgangen i tallene får man ved å multiplisere den hjemmehørende folkemengde i bygder og byer i de forskjellige aldersgrupper med de tilsvarende promilletall for 1899—1900. Summeres produktene, får man som resultat hvor mange vielser der skulde ha vært i bygdene og byene pr. år omkring 1920, hvis

vielseshyppigheten var den samme som i 1899—1900. Disse beregnede tall er for bygdene 11 380, for byene 7 627. Herav utgjør de faktiske tall (gj.snitt 1920—1921), nemlig 10 681 vielser i bygdene og 5 921 i byene, henholdsvis 93.9 og 77.6 pct. Underskuddet i byene beløper sig til ca. 1 700 ungarskielser. Til sammenligning nevnes at en tidligere beregning på annet grunnlag (Stat. Medd. nr. 10 for 1924, s. 517) gav som resultat et samlet underskudd (samtlige vielser) på minst 13—1400 giftermål.

Når man skal karakterisere et befolkningsforhold som ekteskapsstiftelsene og det viser sig at de tall man skal bygge på, svinger med konjunktorene, bør man søke å skaffe sig gjennomsnittstall for den hele konjunkturperiode.¹ Ved hjelp av en rekke slike konjunkturgjennomsnitt finner man best frem hovedtrekkene i utviklingen.

Hos oss ligger tallene dessverre ikke slik tilrette at man i almindelighet kan operere med konjunkturgjennomsnitt. Dette lar sig egentlig bare gjøre med de enkleste oppgaver såsom antallet av giftermål og det beregnede antall giftermål pr. 1 000 innbyggere, oppgaver som foreligger for hvert kalenderår. Ellers har man bare gjennomsnittstall for de løpende femår. Heldigvis faller en del av de viktigste konjunkturvendepunkter som 1874, 1890, 1899 og nu 1920 like på grensen av to og to av disse femår. En del forandringer og forskyvninger i tallenes relative forhold som det kan være av interesse å følge ned gjennom tiden, foregår dessuten nærmest med nogenlunde samme styrke både i gode og dårlige tider.

Begynner vi nu med årsopgavene, så er det et av de mest fremtredende trekk i utviklingen at antallet av giftermål ikke har tiltatt i samme forhold som folketallet.

Folketallet er i sin vekst påvirket av konjunktorene likesom giftermålstallet. Livlige tider, som syttiårene, nittiårene og nu årene under og umiddelbart etter verdenskrigen som gir anledning til mange ektevielser pleier også følges av tider med sterk folketilvekst. Folketilveksten når i disse tider gjerne op over 1 pct. årlig, mens den ellers ligger adskillig under. Dette skyldes dels de mange fødsler i gode tider som følger de tallrike giftermål og dels utvandringen i de dårlige tider.

For å få et riktig bilde av gjennomsnittstilveksten i giftermålstall og folketall må man under disse omstendigheter regne med så lange perioder at man får med minst to oppgangs- og to nedgangsperioder. Man finner således:

Gjennomsnittlig årlig stigning i pct.

Periode. ²	Hjemmehørende folkemengde.	Antall inngåtte ekteskap.
1852—1881	0.96	0.64
1869—1905	0.80	0.42
1894—1924	0.89	0.94

¹ Mens de hittil almindelig brukte femårs- og tiårs-gjennomsnitt vil være av mindre verdi.

² Som det vil sees er det de dårligste år som er valgt til begynnelses- og slutningsår.

Først i det nye århundrede er tilveksten i giftermålstallet kommet op på høide med folketallets tilvekst.

Som følge av denne langsommere tilvekst i giftermålstallet gjennom årrekker har det årlige antall ektevielser pr. 1 000 innbyggere vært stadig synkende:

Inngåtte ekteskap i Riket pr. 1 000 innbyggere
(hjemmehørende middelfolkemengde):
Mariages contractés pour 1 000 hab.

1851	7.51	1869	6.15	1887	6.34	1905	5.75
1852	7.14	1870	6.44	1888	6.15	1906	5.86
1853	7.82	1871	6.65	1889	6.26	1907	5.99
1854	8.57	1872	7.01	1890	6.47	1908	6.03
1855	8.12	1873	7.26	1891	6.55	1909	5.95
1856	7.73	1874	7.69	1892	6.29	1910	6.10
1857	7.53	1875	7.86	1893	6.37	1911	6.17
1858	7.60	1876	7.68	1894	6.30	1912	6.10
1859	7.70	1877	7.57	1895	6.40	1913	6.23
1860	7.15	1878	7.29	1896	6.61	1914	6.37
1861	6.78	1879	6.76	1897	6.64	1915	6.37
1862	6.90	1880	6.64	1898	6.92	1916	6.85
1863	7.17	1881	6.40	1899	7.05	1917	7.08
1864	6.82	1882	6.71	1900	6.82	1918	(7.76)
1865	6.86	1883	6.62	1901	6.55	1919	(5.90)
1866	6.70	1884	6.87	1902	6.32	1920	7.01
1867	6.47	1885	6.70	1903	5.93	1921	6.76
1868	6.21	1886	6.55	1904	5.87	1922	6.36
						1923	6.23

For de følgende år er de foreløbige tall 6.04 for 1924 og 5.90 for 1925.

Rekken viser fire skarpt fremtredende toppår, nemlig 1854 med 8.57, 1875 med 7.86, 1899 med 7.05 og 1920 (om 1918 se s. 1*) med 7.01 promille. Mellom 1854 og 1875 er der 22 år, mellom 1875 og 1899 er der 25 år, mellom 1899 og 1920 er der 22 år. Regner man ut gjennomsnittspromillen for periodene 1854—1875, 1875—1899 og 1899—1920, fås henholdsvis 7.15, 6.72 og 6.36 promille, hvad man kan betrakte som «normalpromillen», middelsårets giftermålspromille i disse tidsrum.

Som det ses har nedgangen praktisk talt fulgt en rett linje. Denne konstante årlige nedgang er i Stat. Medd. nr. 10 for 1924 (s. 510). beregnet til 0.026 $\frac{0}{100}$ for årrekken 1853—1913. Normalpromillen synker efter denne beregning fra 7.53 i 1853 til 5.97 i 1913.

Dette regneresultat gir sannsynligvis et for sterkt forenklet bilde av bevegelsen i det normale forhold (forholdet i et middelsgodt år) mellom giftermålstall og folketall. Det normale forholdstall må nemlig som nevnt først og fremst bero på hvor mange gifteferdige der er i befolkningen til enhver tid. Da nu endringene i den gifteferdige befolknings antall som før vist foregår temmelig ujevnt og ganske

anderledes ujevnt enn folketallets tilvekst, vil en sådan rettlinjert forskyvning av middelsårets promille være utenkelig, medmindre giftermålstilbøieligheten hadde ganske motsatte svingninger, altså tiltok når den gifteferdige befolkning avtok i forhold til den hele befolkning og avtok når den tiltok.

Eksempelvis kan nævnes at en beregning i Stat. Medd. nr. 10 for 1924 (s. 516) viser at normalpromillen under forutsetning av konstant giftermålshyppighet måtte stige fra ca. 6 i 1900 til ca. 7.4 i 1920 på grunn av den sterke tilvekst i den gifteferdige befolkning, særlig aldersklassen 20—30 år. Med en årlig nedgang i normalpromillen på 0.026 vilde man derimot for 1920 få en så lav promille som 5.4. Uten tvil er det 7.4 og ikke 5.4 som er den riktige normalpromille for 1920. Den faktiske promille i 1920 — 7.01 — ligger altså lavere, ikke høyere enn normalen. Da nedgangen i årene etter 1920 beløper sig til så meget som 0.13—0.40 promille pr. år, kan man trygt slutte at disse år med hensyn til giftermålshyppighet stiller sig stadig ugunstigere og ugunstigere i forhold til normalen.

Det vilde nu være av interesse å bringe på det rene om selve giftermålstilbøieligheten undergår nogen forandringer gjennom lengere tidsrum.

Giftermålstilbøieligheten måles ved den førnevnte spesielle giftermålshyppighet, c: antallet av ekteviede i en bestemt alder pr. 100, 1 000 ell. lign. ikkegifte i samme alder. Da denne giftermålshyppighet veksler sterkt fra den ene befolkningsgruppe til den annen og særlig sterkt med alderen, lar det sig ikke gjøre å fastslå giftermålstilbøielighetens forandringer ned gjennom tidene ved hjelp av den simple gjennomsnittshyppighet for den hele gifteferdige befolkning underrett. Dertil veksler denne gifteferdige befolknings sammensetning, særlig dens alderssammensetning for sterkt.

Man går da gjerne frem på den måte at de enkelte gruppers, f. eks. de enkelte aldersklassers giftermålshyppighet tillegges en bestemt vekt ved utregningen av gjennomsnittshyppigheten. Som vekt kan benyttes gruppens procentforhold til den hele befolkning i et bestemt år eller i et årsgjennomsnitt som kan være representativt med hensyn til befolkningens sammensetning («standardbefolkning»).

Denne metode har også vært brukt hos oss (Stat. Medd. nr. 10 for 1924). En veiet gjennomsnittshyppighet er regnet ut særskilt for menn og kvinner for ti og ti år underrett.

Da de forskjellige tiår fra 1851—1860 og 1861—1870 og 1871—1880 og 1881—1890 og 1891—1900 og 1901—1910 og 1911—1920 angår, er det å vente at de veiede hyppighetstall vil svinge endel op og ned. For å finne ut om der er nogen gjennomgående tendens hos tallene vil det være heldigst å skjelve mellom «gode» og «dårlige» tiår. Stort sett kan det sies at et forholdsvis bedre tiår har vekslet med et forholdsvis dårligere. Etter seddelomløpet å dømme inneholdt således de enkelte tiår som der her er tale om følgende antall relativt «gode» år¹: 1851—1860 4 «gode» år, 1861—1870 0 «gode» år, 1871—1880 6 «gode» år, 1881—1890 3 «gode» år, 1891—1900 5 «gode» år, 1901—1910 2 «gode» år.

¹ Se Stat. Medd. nr. 1 for 1923, s. 59. Som «gode» år regnes her år med positivt pronormalt tall, idet det vil være disse år som har den høyeste giftermålshyppighet innenfor konjunkturperioden. Beregningen er ikke fortsatt til tiåret 1911—1920, men bevegelsen i det lange løp, om der er nogen, skulde jo komme frem også i tallene for de 6 foregående tiår.

Nedenfor er da stillet sammen tallene for «gode» tiår og tallene for «dårlige» tiår, særskilt for gifteferdige menn og gifteferdige kvinner.

Giftermålshyppigheten (veiet gjennemsnitt), gifte pr. 100 gifteferdige¹:

	1851—1860	1861—1870	1871—1880	1881—1890	1891—1900	1901—1910
Menn	4.78	4.60	4.98	4.76	5.17	4.66
Kvinner	4.72	4.51	4.67	4.24	4.48	4.10

Efter dette er det i hvert fall ikke mulig å si at giftermålstilboeligheten er avtatt blant menn. Derimot ser det ut til at der etterhvert er blitt forholdsvis færre og færre kvinner som gifter sig. I pct. av det tilsvarende hyppighetstall for menn var tallet for kvinner henholdsvis 99, 98, 94, 89, 87, 88.

Denne utvikling er ganske eiendommelig. Den kan i siste rekke bare skyldes at det numeriske forhold mellom de to kjønn etterhvert forrykkes derved at antallet av gifteferdige kvinner tiltar forholdsvis sterkere enn antallet av gifteferdige menn. Forholdet skyldes i første rekke utvandringen. Denne omfatter fortrinsvis menn, og av mennene er atter de ugifte i flertall. En sådan relativ forøkelse av totaltallet av gifteferdige kvinner i forhold til totaltallet av gifteferdige menn behøver ikke å ledsages av en nedgang i den veiede gjennomsnittlige giftermålshyppighet for kvinner. Hvis f. eks. den relative tilvekst faller på aldersgrupper med forholdsvis lav giftermålshyppighet, vil en forholdsvis sterk nedgang i denne hyppighet kunne opveies av en forholdsvis mindre opgang i hyppigheten innen andre grupper med forholdsvis større giftermålshyppighet, såsant denne er tillagt større vekt ved beregningen av den gjennomsnittlige giftermålshyppighet. Den forskjellige utvikling med hensyn til alderssammensetning for de to kjønn ses av følgende sammenstilling av resultatene av de tre folketellinger i 1875, 1901 og 1920.

Ikke gifte personer over 15 (20) år i de forskjellige aldersklasser i pct. av samtlige over 15 (20) år:

A. Samtlige. (Ugifte og førgifte).	Menn.			Kvinner.		
	1875.	1901.	1920.	1875.	1901.	1920.
15—20	33	33	31	27	26	25
20—25	25 (37)	24 (36)	25 (36)	20 (28)	19 (25)	19 (24)
25—30	13 (20)	12 (19)	13 (19)	11 (15)	10 (14)	10 (14)
30—35	6 (9)	6 (9)	7 (10)	6 (8)	6 (8)	6 (8)
35—40	4 (6)	4 (6)	4 (6)	5 (6)	5 (7)	5 (7)
40—45	3 (4)	3 (4)	3 (4)	4 (5)	4 (6)	4 (6)
45—50	2 (3)	2 (3)	2 (4)	4 (6)	4 (5)	4 (5)
Over 50	14 (21)	16 (23)	15 (21)	23 (32)	26 (35)	27 (36)

¹ Tallene for 1851—1860 og 1861—1870 er egentlig regnet ut for gifteferdige i alderen 15—50, tallene for 1881—1890 og følgende tiår for gifteferdige i alderen 15—60. For tiåret 1871—1880 er der to beregninger, en for 15—50-årige og en for 15—60-årige, hvorav den første gav som resultat 5.62 for menn og 5.35 for kvinner, den siste 4.98 for menn og 4.67 for kvinner. For å kunne sammenlignes med tallene for de siste tiår er tallene for 1851—1860 og 1861—1870 her multiplisert med forholdstallet $\frac{4.98}{5.62}$ for menn og $\frac{4.67}{5.35}$ for kvinner.

B. Ugifte.	Menn.			Kvinner.		
	1875.	1901.	1920.	1875.	1901.	1920.
15—20	37	38	36	34	33	33
20—25	28 (45)	27 (44)	28 (44)	26 (39)	24 (35)	23 (34)
25—30	14 (23)	14 (22)	14 (23)	13 (21)	13 (19)	12 (18)
30—35	7 (11)	6 (11)	7 (11)	7 (11)	7 (11)	7 (11)
35—40	4 (6)	4 (6)	4 (6)	5 (7)	5 (8)	5 (8)
40—45	3 (4)	3 (4)	3 (4)	4 (5)	4 (6)	4 (6)
45—50	2 (3)	2 (3)	2 (3)	3 (5)	3 (5)	4 (5)
Over 50	5 (8)	6 (10)	6 (9)	8 (12)	11 (16)	12 (18)

Det er som det vil ses i yttergruppene, særlig gruppene under 25 år og over 50 år, at de største forskyvninger er foregått. De «gifteferdige» blir gjennomsnittlig eldre og eldre. Men denne utvikling rammer kvinnene i langt sterkere grad enn mennene. Særlig er forskyvningen stor for de ugifte kvinner. Mens procenten av gamle ugifte (over 50 år) menn bare steg med 1 pct. fra 1875 til 1920, er den for kvinner steget med 4 à 6. Denne forskjellige utvikling for de to kjønn skyldes ikke fortrinnsvis årsaker som rammer både gifte og ugifte såsom en større dødelighet for menn. I pct. av den hele voksne befolkning var der nemlig i 1920 27 (31) pct. gamle (over 50 år) menn og 29 (34) pct. gamle kvinner. Sammenlignes disse tall med tabellens, vil det sees at procenten av gamle er omtrent den samme for kvinnene, enten de er gift eller ikke gift. Derimot er der forholdsvis langt færre gamle menn som ikke er gift. Dette sees også direkte ved beregning av hvor mange der er gift av samtlige i de forskjellige aldersgrupper. I folketellingens tredje hefte er der oppgaver over antall gifte og førgifte pr. 1 000. Tallene for 1920 var:

	Aldersgrupper.								
	15-20.	20-25.	25-30.	30-35.	35-40.	40-50.	50-60.	60-70.	Ov. 70.
Menn	2	115	446	679	785	855	891	906	924
Kvinner	15	235	529	673	735	778	802	825	850

Fra omkring 35 årsalderen av er der forholdsvis flere menn enn kvinner som er eller har vært gift.

Denne utvikling i retning av tiltagende overtallighet av ikke gifte kvinner i høiere alder henger også sammen med den forskjellige utvikling av giftermålshyppig-

heten i de forskjellige aldersår hos begge kjønn. Dette fremgår av følgende tall for de viktigste grupper av ikke gifte, nemlig de ugifte¹:

Aldersgrupper:	Ekteviede i pct. av middelfolkemengden:					
	1861—1870.	1871—1880.	1881—1890.	1891—1900.	1901—1910.	1911—1920.
A. Ungkarer:						
15—20	0.13	0.22	0.25	0.34	0.34	0.20
20—25	4.00	4.93	4.94	5.67	5.36	4.97
25—30	11.30	12.52	11.88	12.62	11.24	12.24
30—35	13.10	12.51	11.49	11.98	10.32	11.41
35—40	8.80	8.09	7.80	8.07	7.01	7.35
40—45	5.70	5.29	4.84	4.84	4.21	4.39
45—50	3.00	3.03	2.96	2.83	2.47	2.60
50—55	-	1.66	1.54	1.40	1.26	1.40
55—60	-	0.88	0.91	0.79	0.67	0.72
B. Piker:						
15—20	0.90	1.17	1.06	1.32	1.39	1.06
20—25	6.95	7.73	7.25	8.08	7.69	8.15
25—30	10.25	10.54	9.58	9.77	8.66	10.11
30—35	8.70	7.74	6.74	6.46	5.52	6.18
35—40	5.50	4.83	4.27	4.00	3.13	3.28
40—45	4.10	3.16	2.76	2.35	1.83	1.85
45—50	2.15	1.90	1.70	1.44	1.11	1.05
50—55	-	0.94	0.83	0.67	0.55	0.46
55—60	-	0.29	0.30	0.27	0.22	0.21

Her gjenkalles i erindringen hvad der foran er sagt om konjunktorenes innflydelse. Det er nærmest tiårene 1861—1870, 1881—1890 og 1901—1910 på den ene side og tiårene 1871—1880, 1891—1900 og 1911—1920 på den annen side som kan sammenlignes. De tyveåriges og de trediveåriges hyppighetstall svinger sterkt med tidene. Langtidsbevegelsen er derimot ikke så utpreget for disse aldersgrupper.

¹ For før-gifte (enkemenn, enker og fraskilte) var giftermålshyppigheten:

Alder.	Menn.				Kvinner.			
	1881—1890.	1891—1900.	1901—1910.	1911—1920.	1881—1890.	1891—1900.	1901—1910.	1911—1920.
20—25 .	10.27	14.03	12.97	8.45	6.78	8.78	7.75	6.40
25—30 .	17.58	21.88	21.44	14.47	9.32	9.71	9.40	7.75
30—35 .	20.03	21.37	19.98	14.31	6.93	6.82	6.26	6.43
35—40 .	17.36	18.92	17.37	12.84	4.63	4.96	4.02	4.19
40—45 .	13.72	14.19	12.72	10.43	2.82	2.77	2.24	2.41
45—50 .	9.63	10.12	8.59	7.13	1.62	1.65	1.21	1.21
50—55 .	5.92	6.37	5.57	4.53	0.76	0.74	0.59	0.57
55—60 .	3.89	4.15	3.56	3.17	0.32	0.32	0.26	0.22

Dog synes det utvilsomt at giftermålshyppigheten er steget for de ganske unge, de ugifte omkring tyveårene.

En tydelig nedgående tendens¹ viser giftermålshyppigheten for menn over 35 år og kvinner over 30 år. Nedgangen er forholdsvis størst for kvinner.

For praktisk talt alle aldersgrupper gjelder det at kvinnens giftermålshyppighet avtar i forhold til mannens inntil omkring 1910.²

Giftermålshyppigheten for piker i pct. av giftermålshyppigheten for ungarer:

År.	Aldersgrupper.							
	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—55.	55—60.
1861—1870 . . .	174	91	66	63	72	72	-	-
1871—1880 . . .	157	84	62	60	60	63	57	33
1881—1890 . . .	147	81	59	55	57	57	57	33
1891—1900 . . .	143	77	54	50	49	51	48	34
1901—1910 . . .	143	77	53	45	43	45	44	33
1911—1920 . . .	164	83	54	45	42	40	33	30

Forskyvningen foregår ganske jevnt fra tiår til tiår, enten tidene er gode eller dårlige. Størst er den for middelalderen, 35—50 år. I siste tiår forandrer forholdet sig og forandringen er desto mere fremtredende, jo yngre aldersklasser der er tale om. For de eldste grupper synes forskyvningen først for alvor å være begynt i senere tid.

Den forskjellige utvikling av giftermålshyppigheten blant menn og kvinner skyldes altså ikke bare den tiltagende overtallighet av ugifte kvinner over 30 år. I praktisk talt alle aldersår er kvinnen i løpet av tidsrummet 1850—1910 blitt mer og mer ugunstig stillet i forhold til mannen med hensyn til giftermålshyppighet.

Det ligger nær å tenke sig at der i dette tidsrum har vært en tiltagende forskyvning i retning av forholdsvis flere ugifte kvinner i samtlige aldersklasser. For å undersøke om dette har vært tilfelle kan man ikke likefrem sammenstille de samme aldersklasser av menn og kvinner. Der må ialfall tas hensyn til at mennene gjennomgående gifter sig med yngre kvinner. Man kan da jevnføre en aldersklasse av menn med den tilsvarende typiske (viktigste) aldersklasse av kvinner. Best er det naturligvis å ta hensyn til alle de aldersklasser av kvinner som har nogen betydning for vedkommende aldersklasse av menn. Efter erfaringene fra de tre perioder 1881—1885, 1901—1905 og 1916—1920 ses f. eks. at ca. 95 pct. av ungarer i alderen 20—25 år gifter sig med piker i alderen 15—30 år.

I gjennomsnitt faller der av hver 100 piker omtrent 15 på aldersklassen 15—20

¹ Nærmere om siste tiår se s. 29*, hvorav fremgår at gjennomsnittstallene for femårige grupper ikke alltid er opplysende.

² Paa noget lignende måte forholder det sig med de førgifte kvinners giftermålshyppighet sammenlignet med de førgifte menns.

60 på aldersklassen 20—25 og 25 på aldersklassen 25—30 år. Hvis man nu for hvert folketellingsår multipliserer det forefunne antall ugifte kvinner i de nevnte aldersgrupper med de nevnte tilsvarende procenttall og legger produktene sammen, får man et beregnet giftermålskull av ugifte kvinner som nærmest svarer til kullet 20—25 år av ugifte menn. På denne måten er følgende tall beregnet:

	1865.	1875.	1891.	1900.	1910.	1920.
Ugifte menn i alderen 20—25 år	60 929	69 093	62 399	78 086	78 967	104 845
Beregnet tilsvarende antall ugifte kvinner	54 195	62 242	62 930	71 343	75 069	88 271
Ugifte kvinner pr. 100 ugifte menn	89	90	101	91	96	84

Hvis mennenes giftermålstilbøielighet overfor de forskjellige aldersklasser av kvinner var den samme i hele dette tidsrum, skulde et relativt sett noget vekslende antall kvinner bli gift, forholdsvis få i 1891, forholdsvis mange i 1875 og 1900. Derimot skulde forandringene i kullenes størrelse fra 1865 til 1910 ikke betinge nogen stadig avtagende giftermålshyppighet for kvinner i forhold til hyppigheten for menn.

Adskillig ugunstigere kan det komme til å stille sig med kvinnes relative antall ned gjennom tiden, når der tas hensyn til de forskyvninger i de ekteviedes gjensidige aldersforhold som har funnet sted.

Skal man gjøre sig op et skjønn over hvorledes dette har virket på forholdet mellom antallet av gifteferdige menn og antallet av gifteferdige kvinner, må det kull av kvinner som nærmest svarer til kullet ugifte menn i alderen 20—25 år for hver periode beregnes ved hjelp av de procenttall som gjelder for nettop denne periode.

I perioden 1881—1885 var der av 100 ungarer i alderen 20—25 år 95 som giftet sig med piker i alderen 15—35 år. Disse piker fordelte sig med 9 pct. på aldersgruppen 15—20 år, 54 pct. på gruppen 20—25 år, 29 pct. på gruppen 25—30 år og 8 pct. på gruppen 30—35 år. I perioden 1901—1905 var der av 100 ungarer i alderen 20—25 år 93 pct. (det vil si praktisk talt samme procent som i perioden 1881—1885) som giftet sig med piker i alderen 15—30 år. Disse piker fordelte sig med 15 pct. på aldersgruppen 15—20 år, 60 pct. på gruppen 20—25 år og 25 pct. på gruppen 25—30 år.

Anvendes nu procenttallene for perioden 1881—1885 til beregning av giftermålskullet i 1875 og på samme måte procenttallene for perioden 1901—1905 til beregning av giftermålskullet i 1900, fåes følgende resultat:

	1875.	1900.
Ugifte menn i alderen 20—25 år	69 093	78 086
Beregnet tilsvarende antall ugifte kvinner	55 767	69 334
Ugifte kvinner pr. 100 ugifte menn	81	89

Efter denne beregning er kvinnenens relative antall vokset med hele 8 pct., fra 1875 til 1900, mens det efter den forrige beregning, som bygget på forutsetningen om uforanderlig gjensidig aldersforhold, bare var vokset med 1 pct.

Forskryvningene i de ekteviedes gjensidige alder virker imidlertid ikke like sterkt i alle aldersgrupper. De har således ingen betydning for de høiere aldersår. Forøkelsen i det relative antall ikke gifte kvinner skyldes altså, for så vidt disse høiere aldersår angår, bare den forholdsvis sterkere tilvekst i det absolutte antall kvinner i hvert enkelt aldersår.

For å vise dette kan man ta op aldersklassen 40—45 år av ikke gifte¹ menn. Vi utfører de tilsvarende beregninger som foran for ugifte menn i alderen 20—25 år. For samtidig å vise hvad det har å si at menn i disse aldersår søker så meget yngre bruder beregnes dessuten antallet av kvinner pr. 100 menn i s a m m e alder.

	1875.	1900.
Antall ikke gifte menn i alderen 40—45 år	8 270	9 397
Antall ikke gifte kvinner i alderen 40—45 år	12 719	17 573
Antal ikke gifte kvinner i alderen 40—45 år pr. 100 ikke gifte menn i samme alder	154	187
Tilsvarende giftermålsskull av kvinner, beregnet på grunnlag av fast fordelingsprocent, ² antall	27 531	32 587
Samme pr. 100 ikke gifte menn	333	347
Tilsv. kull av kvinner, beregnet efter hver periodes fordelingsprocent, antall	27 929	32 691
Samme pr. 100 ikke gifte menn	338	348

¹ De førgifte er i disse aldersår så tallrike at der også må tas hensyn til dem ved beregningen.

² Av 100 ugifte og førgifte kvinner i nedenstående aldersgruppe giftet følgende antall sig med menn i alderen 40—45 år:

	Ugifte kvinner.						Førgifte kvinner.				
	15—20.	20—22.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.
Av 100 kvinner som giftet sig med ugifte menn 1881—85 . . .	2	17	28	23	12	7	3	2	3	3	—
1901—10 . . .	3	17	26	21	16	7	3	2	2	3	—
A. gjennomsnitt	2	17	27	22	14	7	3	2	3	3	—
Av 100 kvinner som giftet sig med førgifte menn 1881—85	—	14	24	21	16	9	4	4	3	3	2
1901—10	—	13	23	21	18	10	4	3	5	4	—
B. gjennomsnitt	—	13	24	21	17	9	4	3	4	4	1

Da der er omtrent 60 pct. ungarer og 40 pct. førgifte menn blandt de ekteviede i alderen 40—45 år, er som fast fordelingsprocent tatt $\frac{2}{3}$ A + $\frac{1}{3}$ B. Likeledes er ved benyttelsen av de to perioders procenttall procenttallene for ugifte menn tillagt den dobbelte vekt.

Det ses at hvis mennene bare hadde giftet sig med jevnaldrende, vilde kvinnenes relative antall være vokset i langt sterkere grad enn som forholdet er. Man vilde fått en stigning fra 154 kvinner pr. 100 menn til 187 kvinner pr. 100 menn istedenfor en stigning fra 338 til 348. Dernæst ses det at forskyvningen i den gjensidige giftermålsalder i denne aldersklasse har virket h e m m e n d e på stigningen i det relative antall kvinner. Hvis det gjensidige aldersforhold mellom de ekteviede hadde vært det samme i 1900 som i 1875, vilde antallet av kvinner pr. 100 menn være steget fra 333 til 347. Men som forholdet er, blir stigningen bare 10 pct., fra 338 til 348.

Da forandringene i de ekteviedes gjensidige alder kan ha så meget å si for hvor mange der skal bli gift, må det være av interesse å se nærmere på utviklingen i denne henseende.

I femårsoversikten til Folkemengdens bevegelse finnes oppgaver over aldersforholdet mellom ekteviede. Da sumtallene forandrer sig over hele linjen fra femår til femår, er oppgavene i denne form lite tjenlige til å belyse utviklingen.¹ For å opná dette må oppgavene bearbeides. Bearbeidelsen kan skje på forskjellig måte.

Det almindelige er at beregne g j e n n e m s n i t t s a l d e r e n av bruder eller brudgommer særskilt for hver aldersgruppe av brudgommer, henholdsvis bruder. Dette krever imidlertid adskillig arbeide.

En orientering kan også fås ved å trekke frem den t y p i s k e alder, den alder som de f l e s t e bruder eller brudgommer befinner sig i, særskilt for hver aldersgruppe av brudgommer, henholdsvis bruder.

Fyldigere blir billedet når man som i det foregående tar ut så mange aldersgrupper omkring den typiske at man alt i alt får med det overveiende antall, f. eks. omkring 95 pct. Disse v i k t i g s t e aldersgrupper kan så fordeles etter sitt innbyrdes procentforhold. For de tallrikste aldersgrupper av brudgommer og bruder var den procentvise fordeling av de viktigste grupper av bruder, henholdsvis brudgommer, i det siste femår følgende:

(Se tabellen neste side.)

I tabellen er den t y p i s k e gruppe fremhevet.

Det er lett å finne frem de karakteristiske trekk. Således ses også her hvorledes de to ektefellers alder stort sett stiger jevnside. Men jo høiere op i alderen man kommer, desto flere aldersgrupper av det annet kjønn får i almindelighet betydning. Der er forholdsvis større konsentrasjon om en bestemt aldersgruppe av det annet kjønn i de yngre år. Særlig for menn som gifter sig for første gang er den typiske procent sterkt synkende. Man kan si at de er tre ganger så «alderskresne» i 20—25-

¹ Ved reduksjon til konstant sumtall (procenttall) kan det for hver enkelt kombinasjonsgruppe for sig konstateres om den relativt til alle de andre tilsammentatt er gått frem eller tilbake i antall. Men de innbyrdes forskyvninger mellom de aldersgrupper av kvinner eller menn som har giftet sig med en bestemt aldersgruppe av menn, henholdsvis kvinner, kan ikke avleses av disse tall.

De ekteviedes gjensidige aldersforhold 1916—1920.

Proportion réciproque de l'âge des mariés 1916—20.

Alders- grupper. Groupes d'âge.	De viktigste grupper i pct. av samtlige. Les grou- pes princi- paux pour cent de tous les groupes.	De viktigste gruppers innbyrdes relative forhold (pct. av samtlige viktige). Les groupes principaux répartis pour cent.												
		Ugifte. Non-mariés.								Førgifte. Antérieurement mariés.				
		15-20.	20-25.	25-30.	30-35.	35-40.	40-45.	45-50.	Minst 50.	30-35.	35-40.	40-45.	45-50.	Minst 50.
Ugifte menn. (Ungkarer.) Garçons.														
15—20 . . .	96	37	53	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20—25 . . .	95	16	64	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25—30 . . .	96	7	50	36	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30—35 . . .	95	3	34	38	20	5	-	-	-	-	-	-	-	-
35—40 . . .	92	3	23	33	25	13	3	-	-	-	-	-	-	-
40—45 . . .	95	-	14	25	25	17	8	3	-	2	3	3	-	-
45—50 . . .	94	-	9	19	22	16	14	8	3	-	3	3	3	-
Minst 50 . .	92	-	6	12	19	16	15	15	10	-	-	-	3	4
Førg. menn. (Enkem., frask.) Veufs et divorcés.														
30—35 . . .	92	4	31	31	22	7	-	-	-	5	-	-	-	-
35—40 . . .	95	3	16	25	24	14	6	-	-	4	5	3	-	-
40—45 . . .	93	-	12	24	20	17	11	3	-	3	5	6	-	-
45—50 . . .	96	-	7	15	18	15	14	6	-	3	6	8	5	3
Minst 50 . .	95	-	-	7	11	13	15	11	12	-	3	6	6	16
Ug. kvinner. (Piker.) Filles.														
15—20 . . .	95	6	56	31	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20—25 . . .	95	-	43	42	12	3	-	-	-	-	-	-	-	-
25—30 . . .	93	-	21	48	22	7	2	-	-	-	-	-	-	-
30—35 . . .	95	-	9	28	31	14	6	2	-	2	3	3	2	-
35—40 . . .	94	-	5	15	22	20	11	4	-	-	5	6	4	8
40—45 . . .	96	-	-	7	10	12	12	9	6	-	5	9	9	21
45—50 . . .	94	-	-	-	7	7	10	10	13	-	-	6	10	37
Minst 50 . .	97	-	-	-	-	4	3	6	15	-	-	4	6	63
Førg.kvinner. (Enker, frask.) Veuves et divorcées.														
30—35 . . .	95	-	10	25	23	11	6	-	-	6	5	5	4	5
35—40 . . .	93	-	6	17	17	14	9	4	-	-	7	8	8	10
40—45 . . .	95	-	4	10	12	10	11	5	-	-	5	10	12	21
45—50 . . .	95	-	-	6	7	9	9	6	6	-	-	7	13	27
Minst 50 . .	93	-	-	-	-	-	4	4	5	-	-	4	7	76

års alderen som i 50-års alderen. En eiendommelig undtagelse finnes for kvinner. De gamle, sterile kvinner er meget aldersbundne, idet de for en vesentlig del går til eldre enkemenn. Man kunde tale om «husholderske-ekteskap».

Følges nu disse tall tilbake i tiden, fremgår det klart at store forskyvninger har funnet sted. Yngre menn, særlig menn som gifter sig for første gang, er således langt mere alderskresne enn før. Der er foretatt tre beregninger, en for 1881—1885, en for 1901—1905 og en for 1916—1920. Procenten for den typiske aldersgruppe (til dels vekslende gruppe) var:

År.	Ungkarer.								Enkemenn og fraskilte menn.				
	15-20.	20-25.	25-30.	30-35.	35-40.	40-45.	45-50.	Minst 50.	30-35.	35-40.	40-45.	45-50.	Minst 50.
1881-1885	49	54	45	37	33	28	22	17	32	26	24	19	15
1901-1905	50	60	47	37	33	26	20	19	32	28	23	20	23
1916-1920	53	64	50	38	33	25	22	19	31	25	24	18	16

År.	Piker.								Enker og fraskilte kvinner.				
	15-20.	20-25.	25-30.	30-35.	35-40.	40-45.	45-50.	Minst 50.	30-35.	35-40.	40-45.	45-50.	Minst 50.
1881-1885	41	45	45	32	20	25	43	60	26	24	22	35	67
1901-1905	49	42	45	30	17	24	43	64	28	19	28	44	74
1916-1920	56	43	48	31	22	21	37	63	25	17	21	37	76

Denne stigende aldersbundethet ytrer sig for en større del også som stigende tilboielighet til å foretrekke jevnaldrende. For ungtkarer i alderen 15—20 år hadde således aldersgruppen 15—20 år av piker i 1881—1885 17 pct., i 1901—1905 29 pct. og i 1916—1920 37 pct. av alle viktigste brudegrupper. For ungtkarer i alderen 20—25 år hadde den jevnaldrende gruppe bruder de procenttall som er opført i tabellen foran, den jevnaldrende gruppe var med andre ord her den typiske.

Nærmere innblikk i forholdet fås på følgende måte: Når der av samtlige ekteviede par, med fullstendig aldersoppgave i 1916—1920, nemlig 87 764, er 1 283 par hvor brudgommen er i alderen 15—20 år og 7 183 par hvor bruden er i alderen 15—20 år, så skal efter sannsynlighetsregningen teoretisk ventes at der av samtlige 87 764 par er $\frac{1283}{87764} \times \frac{7183}{87764} \times 87764$, det vil si 104 par hvor både brud og brudgom er i alderen 15—20 år. Når man nu finner at der i virkeligheten er 454 par hvor både brud og brudgom er i alderen 15—20 år, vil dette jo si at denne kombinasjon forekommer $\frac{454}{104} = ca. 4.37$ ganger så ofte som forventet. Der er en ophopning av par i denne kombinasjonsgruppe.

Denne ophopning av par i en kombinasjonsgruppe har en bestemt grense. Der kan ikke være flere par i en sådan gruppe enn der er brudgommer, eller i tilfelle

bruder, i vedkommende alder. Høiere enn antallet i den minste av de to kombinerte grupper kan antallet i kombinasjonsgruppen ikke komme. Når der som i nevnte eksempel er 1 283 brudgommer som gifter sig i alderen 15—20 år og 7 183 bruder i alderen 15—20 år, så kan der jo under ingen omstendigheter bli flere enn 1 283 par av brudgommer på 15—20 år og bruder på 15—20 år. Der blir med andre ord en teoretisk maksimalhyppighet for kombinasjonsgruppen, brudgommer 15—20 år gift med bruder 15—20 år, som er lik: $\frac{1 \cdot 2 \cdot 8 \cdot 3}{8 \cdot 7 \cdot 6 \cdot 4}$. Av de 87 764 par kan i høiden de 1 283 komme i den nevnte kombinasjonsgruppe.

Når den faktiske hyppighet (her = antallet av par i kombinasjonsgruppen dividert med det samlede antall par) er større enn den teoretisk beregnede hyppighet (produktet av de to kombinerte gruppers faktiske hyppighetstall), kan der tales om en ophopning i vedkommende kombinasjonsgruppe. Men størrelsen av den således bestemte relative hyppighet,¹ altså av forholdet mellom den faktiske hyppighet og den teoretiske, gir i og for sig ingen forestilling om ophopningens grad. For å bestemme denne må der også tas hensyn til den beregnede maksimalhyppighet, altså til den minste av de to kombinerte gruppers faktiske hyppighetstall.

Hvis man har beregnet den relative hyppighet og konstatert at den er større enn 1, og at der følgelig foreligger ophopning, kan ophopningsgraden lettest finnes ved å dividere kombinasjonsgruppens faktiske antall med den minste av de to kombinerte gruppers antall:²

¹ Den relative hyppighet bestemmer også hvorledes fordelingen av tallene på de enkelte kombinasjonsgrupper innenfor en kombinert gruppe forholder sig til den gjennomsnittlige for samtlige grupper av denne art. Man finner hvor mange pct. av brudgommer 30—35 år har giftet sig med bruder 25—30 år og sammenholder denne kvotient med gjennomsnittskvotienten for samtlige aldersklasser av brudgommer (pct. brudgommer som har giftet sig med bruder 25—30 år). Beregningen må for øvrig gi samme resultat for begge de kombinerte grupper, det vil si man får samme resultat ved å regne ut hvor mange pct. bruder 25—30 år giftet sig med brudgommer 30—35 år og dividere med gjennomsnittskvotienten for samtlige brudegrupper, pct. brudgommer 30—35 år.

Kalles antallet i kombinasjonsgruppen F, antallet i de kombinerte grupper henholdsvis K og K', det samlede antall (summen av alle F = summen av alle K resp. K') S, er den relative hyppighet:

$$\frac{\frac{F}{S}}{\frac{K}{S} \cdot \frac{K'}{S}} = \frac{S \cdot F}{K \cdot K'}. \text{ Men denne kvotient er øiensynlig atter lik: } \frac{\frac{F}{K}}{\frac{K'}{S}} = \frac{F}{K} \cdot \frac{S}{K'}$$

² Dette er det samme som å sammenligne forholdet mellom det faktiske tall i kombinasjonsgruppen og det teoretisk beregnede med forholdet mellom det høiest mulige tall (den minste av de kombinerte gruppers antall) og det teoretisk beregnede, idet

$$\frac{\frac{F}{K'}}{\frac{S}{K \cdot K'}} = \frac{F}{K \cdot K'} \cdot \frac{K'}{S}$$

hvor bokstavene betyr det samme som i note 1, og K' forutsatt < K.

De jevnaldrende kombinasjonsgrupper har hos oss følgende relative hyppighetstall:

Jevnaldersgrupper o: Brudgom og brud begge i alderen:	1881—1885.	1901—1905.	1906—1910.	1911—1915.	1916—1920.
15—20	2.80	3.36	3.52	3.90	4.37
20—25	1.38	1.39	1.41	1.42	1.42
25—30	1.15	1.19	1.22	1.25	1.25
30—35	1.32	1.55	1.60	1.70	1.85
35—40	2.03	2.52	2.66	2.77	3.08
40—45	3.29	4.00	3.96	4.54	5.17
45—50	6.10	6.54	7.08	6.80	8.68
Minst 50	13.82	16.62	17.74	19.17	23.21
50—55	-	10.90	11.74	11.50	15.31
55—60	-	14.78	17.50	18.75	25.00
Minst 60	-	41.60	47.04	50.91	69.44

I alle disse grupper var i samtlige 5 perioder den faktiske hyppighet større enn den teoretiske. Forholdet mellom dem, den relative hyppighet, har gjennomgående vært stigende.

Dette er som sagt ikke ensbetydende med at o p h o p n i n g e n i disse jevnaldersgrupper er steget i tidens løp. De forskjellige gruppers maksimalhyppighet har nemlig forandret sig, til dels temmelig meget. For det første og det siste av de to femår var den:

År.	Jevnaldersgrupper.							
	15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	Minst 50.
1916—1920 . .	12.36	2.31	2.73	5.90	13.72	25.73	48.58	31.49
1881—1885 . .	17.81	2.66	2.70	5.26	12.38	23.21	36.00	20.19

Til bedre forståelse av disse forandringer bemerkes følgende: Maksimalhyppigheten vil som før sagt være større eller mindre, ettersom den minst tallrike av de to kombinerte grupper er forholdsvis liten eller stor. Den minste av de kombinerte grupper har i de nevnte femår bestandig vært følgende: i jevnaldersgruppen 15—20 og 20—25 brudgomgruppen, i jevnaldersgruppen fra 25—30 og opover brudegruppen. Nu har der, særlig fordi giftermålshyppigheten i eldre alder som før sett er gått sterkt ned, vært en sterk forskyvning i retning av y n g r e giftermålsalder. De eldre aldersgrupper trer forholdsvis mer og mer tilbake for de yngre, og dette

resulterer i at maksimalhyppigheten synker i de eldre grupper for å stige i de yngre.

For å se om ophopningen i jevnaldersgruppene er blitt større i tidens løp setter vi den relative hyppighet i forhold til maksimalhyppigheten og får da følgende:

Jevnaldersgrupper.	1881—1885.	1901—1905.	1906—1910.	1911—1915.	1916—1920.
15—20	0.16	0.27	0.28	0.31	0.35
20—25	0.52	0.56	0.58	0.59	0.61
25—30	0.43	0.43	0.42	0.44	0.45
30—35	0.25	0.26	0.29	0.29	0.31
35—40	0.16	0.20	0.21	0.22	0.23
40—45	0.14	0.17	0.17	0.18	0.20
45—50	0.17	0.17	0.17	0.16	0.18
Minst 50	0.69	0.72	0.76	0.78	0.75
50—55	-	0.19	0.20	0.18	0.20
55—60	-	0.16	0.19	0.21	0.22
Minst 60	-	0.64	0.69	0.68	0.74

Stigende ophopning finnes praktisk talt overalt. Minst utpreget er stigningen i gruppen 25—30 år. De brudgommer som gifter sig i alderen 25—30 år, altså omkring den typiske alder, synes ikke i vesentlig større grad å foretrekke jevnaldrende bruder, likesom heller ikke brudene i denne alder i vesentlig større grad foretrekker jevnaldrende brudgommer.

For det første femår, 1881—1885, finnes der særskilte opgaver for bygder og byer. Hvis ophopningen hadde vært forholdsvis meget større i byene, kunde det tenkes at den stigende ophopning var forårsaket ved byenes vekst på landsbygdens bekostning. For bygder og byer var tallene (relativ hyppighet: maksimalhyppighet) i femåret 1881—1885:¹

	Jevnaldersgrupper.							
	15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	Minst 50.
Bygder	0.17	0.51	0.41	0.25	0.15	0.18	0.17	0.71
Byer	0.11	0.53	0.46	0.25	0.20	0.13	0.16	0.60

¹ Fordelingen på land og by skjer efter vielsessted og ikke efter bosted. En fordeling efter bostedet vilde imidlertid neppe ha bragt meget avvikende resultater, idet innvandringen av landsfolk til byene for å la sig vie der ikke kan ha vært av nogen betydning i otti-årene (se Hovedoversikten for 1901—10, s. 2).

Forskjellen mellom bygder og byer er, som det vil ses, så liten at den stedfunne utvikling ikke kan forklares ved at byenes folketall er vokset sterkere enn bygdenes.

Deles de ekteviede op etter civilstand, vil man finne igjen den stigende opphopning på jevnaldersgruppene både hos ugifte og førgifte, om enn kanskje noget sterkere fremtredende hos de ugifte. Den relative hyppighet satt i forhold til maksimalhyppigheten var nemlig:

Jevnalders- grupper.	Ugifte menn med ugifte kvinner.		Ugifte menn med førgifte kvinner.		Førgifte menn med ugifte kvinner.		Førgifte menn med førgifte kvinner.	
	1881-1885.	1916-1920.	1881-1885.	1916-1920.	1881-1885.	1916-1920.	1881-1885.	1916-1920.
15—20	0.16	0.36	- ¹	0.00 ²	-	-	-	-
20—25	0.53	0.62	0.39	0.33	0.46	0.51	0.00	0.25
25—30	0.45	0.47	0.37	0.43	0.35	0.31	0.36	0.33
30—35	0.27	0.34	0.28	0.32	0.17	0.22	0.35	0.43
35—40	0.17	0.24	0.27	0.30	0.16	0.19	0.24	0.30
40—45	0.15	0.21	0.18	0.27	0.15	0.20	0.21	0.25
45—50	0.18	0.19	0.23	0.20	0.16	0.17	0.26	0.21
Minst 50	0.35	0.50	0.41	0.28	0.82	0.85	0.85	0.86

En fullstendig oversikt for samtlige kombinasjonsgrupper gir følgende:

Relativ hyppighet i promille av maksimalhyppigheten.

Brudgommens alder.	År.	Brudens alder.							
		15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	Minst 50.
15—20	{ 1916—1920	<u>350</u>	510	100	30	10	1	0	0
	{ 1881—1885	<u>160</u>	460	250	90	30	10	10	2
20—25	{ 1916—1920	<u>530</u>	[610]	190	80	50	30	10	2
	{ 1881—1885	<u>350</u>	<u>520</u>	280	140	90	50	30	10
25—30	{ 1916—1920	300	<u>470</u>	[450]	270	150	80	40	10
	{ 1881—1885	400	<u>430</u>	430	310	200	130	60	30
30—35	{ 1916—1920	70	320	360	<u>310</u>	220	120	70	20
	{ 1881—1885	160	330	350	250	200	140	90	40
35—40	{ 1916—1920	30	210	300	250	<u>230</u>	150	100	30
	{ 1881—1885	50	240	310	210	160	140	100	60
40—45	{ 1916—1920	10	120	240	240	200	<u>200</u>	[150]	[70]
	{ 1881—1920	20	150	260	230	160	140	120	50
45—50	{ 1916—1920	7	80	170	210	190	<u>190</u>	180	100
	{ 1881—1885	10	110	200	190	180	140	170	110
Minst 50	{ 1916—1920	4	30	80	130	160	250	450	<u>750</u>
	{ 1881—1885	5	60	100	140	170	270	430	<u>690</u>

¹ Maksimalhyppighet = 0. ² Maksimalhyppighet > 0, relativ hyppighet = 0.

I tabellen er de grupper som har den forholdsvis største stigning fremhevet, således at | | markerer maksimum i vertikalrekken (bruder av samme alder) og — markerer maksimum i horisontalrekken (brudgommer av samme alder). I almindelighet er det jevnaldersgruppene som har den mest tiltagende ophopning. Brudgommer under 30 år har imidlertid hatt forholdsvis sterkest voksende tilbøielighet for en fem år yngre klasse bruder, likesom bruder over 45 år har hatt forholdsvis sterkest voksende tilbøielighet for brudgommer i alderen 40—45 år.

En sammenligning med Sverige og Danmark viser at forholdene er nokså ensartede. For jevnaldersgruppene er forholdet mellom den relative hyppighet og maksimalhyppigheten i 1916—1920:

Land.	15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—55.	55—60.	Minst 60.
Norge	0.35	0.61	0.45	0.31	0.23	0.20	0.18	0.20	0.22	0.75
Sverige	0.29	0.62	0.45	0.33	0.24	0.24	0.21	0.21	0.23	0.68
Danmark	0.37	0.62	0.47	0.29	0.23	0.22	0.18	0.20	0.22	0.68

En utvikling i retning av større ophopning i disse grupper finnes vesentlig i Sverige i den senere tid:

Relativ hyppighet dividert med maksimalhyppigheten.

Jevnaldersgrupper.	Sverige.			Danmark.		
	1891—1900.	1901—1910.	1916—1920.	1891—1900.	1901—1910.	1916—1920.
15—20	0.18	0.22	0.29	} 0.71	0.59 { 0.22	0.37
20—25	0.53	0.57	0.62			0.60
25—30	0.40	0.43	0.45	0.45	0.46	0.47
30—35	0.27	0.29	0.33	0.28	0.27	0.29
35—40	0.21	0.22	0.24	0.21	0.21	0.23
40—45	0.17	0.20	0.24	0.20	0.19	0.22
45—50	0.17	0.19	0.21	0.19	0.21	0.18
50—55	0.19	0.19	0.21	0.21	0.23	0.20
55—60	0.23	0.22	0.23	0.25	0.25	0.22
Minst 60	0.68	0.73	0.68	0.70	0.70	0.77

Som før sagt er det sannsynlig at den gifteferdige befolkning er blitt eldre i tidens løp gjennomsnittlig sett; ialfall gjelder dette sikkert den kvinnelige del av befolkningen.¹ Imidlertid har den sterkt synkende giftermålshyppighet i høiere aldersår, særlig for kvinner, bevirket at gjennomsnittsalderen for de ekteviiede har vært synkende.

¹ Nøiaktige beregninger over gjennomsnittsalderen for gifteferdige foreligger ikke for tidligere år. For 1920 se note 1, s. 26*.

Gjennomsnittsalderen ved giftermålet.

Âge moyen au mariage.

År. Années.	Samtlige ekteviede. Total de mariés.		Ugifte. Non-mariés.		Førgifte. Antérieurement mariés	
	Menn. H.	Kvinner. F.	Menn. H.	Kvinner. F.	Menn. H.	Kvinner. F.
1886—1890	30.37	27.12	28.31	26.42	45.65	40.05
1891—1895	30.45	27.11	28.20	26.36	46.23	39.94
1896—1900	29.64	26.51	27.75	25.86	45.49	39.73
1901—1905	29.52	26.52	27.68	25.70	45.13	39.61
1906—1910	29.83	26.31	27.94	25.72	45.88	38.84
1911—1915	29.44	26.17	27.81	25.57	45.04	38.54
1916—1920	28.96	25.91	27.59	25.37	43.72	37.90

Tendensen til synkende giftermålsalder er minst utpreget for førgifte menn. I løpet av de 30 siste år er gjennomsnittsalderen gått ned med ca. 1.4 år for menn og 1.2 år for kvinner. Forskjellen mellom menns og kvinners gjennomsnittsalder er sunket fra ca. 3¹/₄ til ca. 3 år. Både for ugifte og førgifte har imidlertid nedgangen vært større for kvinner enn for menn. Når forholdet stiller sig anderledes for samtlige ekteviede, skyldes det at det relative antall ugifte er steget sterkere blandt ekteviede menn enn blandt ekteviede kvinner.

Som det ses er nedgangen i tallene nokså uregelmessig. Dette skyldes omstendigheter som har vært nevnt i det foregående, nemlig den vekslende størrelse av de kull som rykker op i gifteferdig alder og de vekslende konjunkturer. Med hensyn til konjunktorenes virkninger henvises til tab. s. 14* med bemerkninger, hvorav fremgår at i gode tider stiger særlig antallet i de yngre aldersgrupper, i dårlige tider omvendt. Derav følger at den gjennegående tendens til senkning av giftermålsalderen vil tre sterkere frem i gode enn i dårlige tider.

Den omstendighet at de ekteviedes aldersforhold er avhengig av de gifteferdige aldersfordeling bevirker i det hele tatt at denne statistikk kun får sekundær betydning.

Det samme kan sies om de tall som er tatt inn i bil. tab. 8 over de ekteviedes fordeling efter *c i v i l s t a n d*. Når det f. eks. av disse tabeller fremgår at de fraskilte stadig utgjør en sterkt stigende del av de ekteviede, så er det lett å forstå at dette kan være en simpel følge av at der blir stadig flere og flere fraskilte i befolkningen.

Hovedinteressen må også her knytte sig til beregningen av giftermåls-hyp-pi-g-h-e-t-en for de forskjellige klasser, ugifte, enkemenn, enker og fraskilte.

Beregningene er ikke lette å gjennomføre, ialfall ikke for de førgifte. Så sterkt som giftermålshyp-pi-g-h-e-t-en forandrer sig med alderen er det uundgåelig å ta hensyn til dette moment.¹ Men derved blir tallene til dels små, særlig for de fraskilte.

¹ Efter folketellingen i 1920 blir gjennomsnittsalderen for de gifteferdige (menn over 20 år og kvinner over 18 år): ugifte menn 30.18 år, ugifte kvinner 32.17 år, fraskilte menn 46.50 år, fraskilte kvinner 44.21 år, enkemenn 63.91 år, enker 63.60 år. Gjennomsnittsalderen for samtlige ikke-gifte menn over 20 år er 36.04. Gjennomsnittsalderen for samtlige ikke-gifte kvinner over 18 år blir 39.95 år.

Man kunde forsøke å undgå de små tall ved å ta gjennomsnitt for en rekke av år. Her møtes man imidlertid av den vanskelighet at antallet av gifteferdige, særlig fraskilte, forandrer sig nokså sterkt fra folketelling til folketelling.

For de fraskilte må man under enhver omstendighet opgi ethvert forsøk på å følge forandringene i giftermålstilbøieligheten fra tiår til tiår. Oppgavene over antallet fraskilte er for usikre. Ialfall ved de tidligere folketellinger har det opgitte antall sikkert vært for lavt (se Folketell. 1920, 3dje hefte, s. 30*).

Derimot kan det tenkes at enkemenns og enkers giftermålshyppighet lar sig fastslå med så stor nøiaktighet at utviklingen kan følges. Der er for en rekke av tiår regnet ut gjennomsnittshyppigheten for førgifte, fordelt på aldersklasser. Nu utgjør jo de fraskilte en mindre del av de førgifte, ialfall i høiere alder. Deres andel er dessuten avtagende jo lengere tilbake i tiden man går. Viser det sig nu at hyppighetsprocenten for enkemenn og enker er nogenlunde den samme som for samtlige førgifte for tidsrummet 1911—1920, vil tallene for førgifte kunne brukes som målestokk for utviklingen blandt enkemenn og enker.

En beregning¹ for tiåret 1911—1920 gir nedenstående resultater. Til sammenligning anføres tallene for samtlige førgifte etter bil.tabell 5:

	Ekteviede pr. 100 gifteferdige i alderen:									
	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—55.	55—60.	60—65.	65—70.
Menn:										
Enkemenn . . .	10.5	15.5	14.6	13.1	10.7	7.3	4.5	3.2	1.7	1.0
Førgifte	8.5	14.5	14.3	12.8	10.4	7.1	4.5	3.2	1.7	1.0
Kvinner:										
Enker	6.7	7.3	6.0	3.9	2.2	1.2	0.6	0.2	0.1	0.1
Førgifte	6.4	7.8	6.4	4.2	2.4	1.2	0.6	0.2	0.1	0.1

For menn over 50 år og kvinner over 45 år faller procenttallene for enkemenn, henholdsvis enker og fraskilte, sammen. For enkemenn og enker i disse høiere aldersgrupper vil man derfor uten videre kunne følge utviklingen fra tiår til tiår ved hjelp av hyppighetstallene for førgifte.

De fire siste tiår viser følgende tall for førgifte i høiere alder. Tallene for ugifte i tilsvarende alder er satt til for sammenligning.

(Se tabellen neste side.)

Det ser nærmest ut til at giftermålstilbøieligheten er synkende for enkemenn og enker. For enkemenn over 50 år er tallene for 1911—1920 særdeles lave. Enkenes giftermålshyppighet synes ikke å være gått så sterkt ned som pikenes, ialfall i alderen 45—55 år.

¹ Antallet av gifteferdige enkemenn og enker er beregnet indirekte, nemlig av tallene for femårsgrupper av førgifte multiplisert med gjennomsnittsforholdet etter tellingene i 1910 og 1920 mellom fraskilte og førgifte for de tilsvarende femårsgrupper.

	Ekteviede pr. 100 gifteferdige.							
	Førgifte. (Gjentatt ekteskap.)				Ugifte. (Førstegangsekteskap.)			
	1881-1890.	1891-1900.	1901-1910.	1911-1920.	1881-1890.	1891-1900.	1901-1910.	1911-1920.
Menn:								
50—55 . . .	5.92	6.37	5.57	4.53	1.54	1.40	1.26	1.40
55—60 . . .	3.89	4.15	3.56	3.17	0.91	0.79	0.67	0.72
Kvinner:								
45—50 . . .	1.62	1.65	1.21	1.21	1.70	1.44	1.11	1.05
50—55 . . .	0.76	0.74	0.59	0.57	0.83	0.67	0.55	0.46
55—60 . . .	0.32	0.32	0.26	0.22	0.30	0.27	0.22	0.21

I hovedoversikten for 1886—1900 finnes s. 25 en tabell over giftermålshyppigheten i tiårene fra 1841—1850 til 1891—1900. I denne tid var der i det hele tatt så få fraskilte at tallene for førgifte antagelig kan brukes som representative for enkemenns og enkers giftermålshyppighet i alle aldersklasser.

Under denne forutsetning kan det sies at giftermålshyppigheten for enkemenn såvelsom for enker var i sterk nedgang gjennom dette tidsrum. Hyppighetstallene var i tiåret 1891—1900 for enkemenn bare omkring 70 pct. av de tilsvarende i tiåret 1841—1850 og for enker bare halvparten så store. Dette gjelder for samtlige aldersklasser. For ungarer ligger derimot tallene i almindelighet høiere i 1891—1900 enn i 1841—1850, for piker høiere i aldersklassene 15—25, noget lavere (ca.30 pct.) i de høiere klasser.

Hvorvidt giftermålshyppigheten for enkemenn og enker i yngre alder fremdeles er synkende kan som sagt ikke avgjøres ved hjelp av tallene for førgifte. Det er imidlertid bemerkelsesverdig at de beregnede hyppighetstall for enkemenn og enker i tiåret 1911—1920, som er meddelt på foreg. side, ligger så lavt. Sammenstilles disse tall med tallene for førgifte i de tre foregående tiår, fås for aldersklassen 20—50 år:

Alders- grupper.	Ekteviede pr. 100 gifteferdige.							
	Førgifte menn.			Enke- menn.	Førgifte kvinner.			Enker.
	1881-1890.	1891-1900.	1901-1910.	1911-1920.	1881-1890.	1891-1900.	1901-1910.	1911-1920.
20—25 . . .	10.3	14.0	13.0	10.5	6.8	8.8	7.8	6.7
25—30 . . .	17.6	21.9	21.4	15.5	9.3	9.7	9.4	7.3
30—35 . . .	20.0	21.4	20.0	14.6	6.9	6.8	6.3	6.0
35—40 . . .	17.4	18.9	17.4	13.1	4.6	5.0	4.0	3.9
40—45 . . .	13.7	14.2	12.7	10.7	2.8	2.8	2.2	2.2
45—50 . . .	9.6	10.1	8.6	7.3	1.6	1.7	1.2	1.2

For den yngste gruppe ligger tallene for 1911—1920 likeså høit som for 1881—1890, ellers ligger de lavere enn i noget av de tidligere tiår. Da konjunktorenes betydning for enkemenns og enkers giftermålstilbøielighet ikke kjennes nøiere, lar den gjennomgående tendens sig neppe fastslå.

Hvad de ugifte angår henvises til tab. s. 14*. Den gjennomgående tendens for disse synes som før sagt å være stigning for de yngste, stillstand for de middelaldrende og nedgang for de eldre, d. v. s. fra 30—35-års alderen av.

Denne tendens synes efter tab. s. 14* å være ophørt i siste tiår, idet de høiere aldersklasser av ugifte viser stigende hyppighetstall fra 1901—1910 til 1911—1920. Dette beror imidlertid på den sterke forskyvning som har funnet sted i forholdet mellem de enkelte aldersår av gifteferdige innen hver femårsgruppe. Opløses femårsgruppene i sine enkelte år, fås et ganske annet billede (bilagstabell 7 jevnført med bil. 3, s. 78 i hovedoversikten 1901—1910):

Ekteviiede ungarer og piker i pct. av gifteferdige
i samme alder.

Garçons et filles mariés pour cent de personnes non-mariés.

Aldersår. Âge.	Ungkarer. <i>Garçons.</i>		Piker. <i>Filles.</i>	
	1901—1910.	1911—1920.	1901—1910.	1911—1920.
15	0.00	0.00	0.05	0.04
16	0.02	0.01	0.30	0.25
17	0.11	0.10	0.96	0.97
18	0.45	0.43	2.21	2.36
19	1.28	1.27	3.87	4.25
20	2.58	2.59	5.54	6.11
21	4.14	4.18	7.13	7.58
22	5.53	5.73	8.38	8.96
23	7.20	7.49	9.07	9.77
24	9.08	9.38	9.42	10.25
25	10.30	10.78	9.49	10.19
26	11.44	11.67	9.22	9.71
27	11.65	12.02	8.62	9.63
28	11.66	12.11	7.80	8.58
29	11.57	11.84	7.58	8.00
30	10.99	11.55	6.47	6.89
31	11.21	10.91	6.18	6.08
32	10.20	10.18	5.27	5.31
33	9.50	9.54	4.77	4.70
34	8.89	8.77	4.38	4.20
35	7.97	7.89	3.72	3.76
36	7.47	7.17	3.40	3.33
37	7.09	6.60	3.16	2.92
38	6.12	5.91	2.72	2.56
39	5.85	5.53	2.46	2.31

Likeså vanskelig som det er å fastslå bevegelsen i giftermålshyppigheten særskilt for de forskjellige klasser av førgifte er det å fastslå den nuværende tilstand. Antallet av fraskilte er ikke nøiaktig kjent, og det forandrer sig sannsynligvis sterkt. Beregninger av tiårs- eller femårsgjennemsnitt er derfor lite verdifulle. Innskrenker man sig til et eller et par år, har også dette sine ulemper. Tallene blir så små at tilfellet kommer til å spille en stor rolle. Konjunktorenes og de sociale forholds innflydelse får også mere å si. Tar man f. eks. et gjennemsnitt av de to år 1920 og 1921, de to år omkring folketellingen 1920, så må man, efter hvad der før er sagt, gå ut fra at de beregnede hyppighetstall kommer til å ligge under det normale, altså under tallene for et middels år. Dette betyr efter all sannsynlighet at både forholdet mellem de enkelte civilstandsklasser og forholdet mellem de enkelte aldersklasser blir en smule forrykket i forhold til det normale.

Resultatene av en slik beregning for de to år 1920 og 1921 vil finnes næste side. Tallene er ikke beregnet direkte for hvert aldersår. Der har vært foretatt en utjevning på den måte at der istedenfor tallet for selve året 18 er satt det mellomstørste tall (medianen) av de fem tall for årene 16—20, for året 19 tilsvarende tall for 17—21 o. s. v. Rekkene er avbrutt ved det 70de år. I syttiårene er det bare enkemennene som kan opvise hele promilletall for giftermålshyppigheten (71 : 3, 72—73:2, 74—79 : 1).

(Se tabellen næste side.)

Maksimum av giftermålshyppighet, altså det typiske tall, er fremhevet. Dette år synes for ugifte menn å være det 28de år, hvad der også stemmer med bil.tabell 6. Enkemenn har muligens et litt høiere typisk år, fraskilte et enda høiere typisk år. De ugifte kvinners og enkenes typiske år synes å ligge omkring 25-års alderen, de fraskilte kvinners litt høiere, men lavere enn de fraskilte menns. I det typiske år har enkemennene det høieste hyppighetstall. Deres typiske tall ligger høiere enn de ugifte menns, som atter ligger høiere enn de fraskiltes. Av kvinnene har derimot de ugifte kvinner det høieste tall, mens også her de fraskilte har det laveste. Kvinnenes typiske tall ligger overalt adskillig lavere enn samme civilstandsklasse av menns. Størst er forskjellen mellem enkemenns og enkers typiske tall. Enkemennenes typiske tall ligger høiere enn både de ugifte menns og de ugifte kvinners, enkenes tall ligger lavere enn begge disse klassers. De fraskilte menns og kvinners typiske tall ligger adskillig lavere enn de andre klassers. I de høiere aldersår er forskjellen mellem de forskjellige klasser av kvinner forholdsvis liten. Derimot bevarer enkemennene sin overvekt over de ugifte menn. Fraskilte menn synes i de høiere aldersår å ha en større giftermålshyppighet enn ugifte menn.

Tallenes gang fra aldersår til aldersår er naturligvis mest regelmessig for de største grupper, ugifte menn og kvinner. At den uregelmessighet som kommer frem i tallene for de andre klasser bare beror på tilfeldigheter er derimot ikke så avgjort. I og for sig kan det jo f. eks. tenkes at førgifte uten barn og førgifte med barn kan ha en vidt forskjellig giftermålstilbøielighet, og da det relative antall førgifte som

Giftermålshyppighet (antall ekteviede pr. 1000) i gjennemsnitt
for 1920 og 1921.

Fréquence de mariages (nombre de mariés pour 1 000). Moyenne 1920 et 1921.

Aldersår. Âge.	Ugifte. <i>Célibataires.</i>		Enke- menn. <i>Veufs.</i>	Enker. <i>Veuves.</i>	Fraskilte. <i>Divorcés.</i>	
	Menn. <i>H.</i>	Kvinner. <i>F.</i>			Menn. <i>H.</i>	Kvinner. <i>F.</i>
18	1	17	—	—	—	—
19	5	36	—	46	—	—
20	15	56	—	76	—	—
21	33	80	56	76	—	16
22	50	91	118	93	38	19
23	56	103	125	93	42	51
24	89	107	143	93	43	51
25	110	107	143	93	53	51
26	120	107	152	93	57	66
27	126	102	172	92	67	66
28	126	96	175	78	68	66
29	126	87	186	76	68	66
30	122	84	186	66	67	63
31	116	74	172	66	67	51
32	105	58	153	66	81	50
33	99	53	147	63	72	42
34	97	45	143	63	72	48
35	84	41	143	49	72	47
36	76	38	147	47	66	42
37	64	33	147	47	62	45
38	64	24	136	37	56	45
39	62	23	130	31	56	35
40	53	21	128	27	52	32
41	47	18	112	24	48	14
42	45	18	110	20	50	14
43	37	16	94	19	50	11
44	33	14	81	16	48	11
45	31	13	77	14	43	17
46	28	12	65	12	34	17
47	26	10	71	11	43	12
48	22	10	65	10	43	12
49	19	7	50	10	43	12
50	18	7	49	7	45	12
51	16	6	46	5	45	12
52	12	4	44	5	23	14
53	11	4	37	5	23	14
54	9	3	33	3	24	9
55	8	3	30	3	20	5
56	7	2	30	2	22	5
57	5	2	30	1	22	—
58	5	1	22	1	20	—
59	5	1	21	1	9	—
60	5	1	18	1	8	—
61	5	1	16	1	8	—
62	5	1	13	1	8	6
63	3	—	12	1	9	—
64	3	—	11	1	9	—
65	2	—	10	1	9	—
66	1	—	10	1	10	—
67	1	—	7	—	—	—
68	1	—	7	—	—	—
69	1	—	5	—	—	—
70	1	—	4	—	—	—
80	—	—	—	—	—	—

har barn må være stigende med årene, kan denne omstendighet bidra til å gi tallene for de førgifte en uregelmessig gang.

Også for livsstillingsopgavene (bil.tabell 9) gjelder det at de likefremme oppgaver over de ekteviedes fordeling på de forskjellige livsstillinger har forholdsvis mindre interesse.

Antallet av dem som gifter sig vil nok stå i et visst forhold til antallet av dem som har oppnådd en nogenlunde sikret stilling i vedkommende erhvervsgren. Man skulle altså kunne dra visse slutninger om de forskjellige næringsveiers fremgang eller tilbakegang av tallene for ekteviede. Det er i denne retning materialet har vært utnyttet tidligere.

Det lar sig nu imidlertid ikke gjøre å dømme med full sikkerhet om de forskjellige næringsveiers utvikling bare på grunnlag av antallet av ekteviede. Disse tall måtte i tilfelle ses i forbindelse med tall hentet fra næringsstatistikken. Dette er der ikke anledning til her.

Av langt større interesse for selve befolkningsstatistikken er spørsmålet om giftermålshyppigheten i de forskjellige erhverv og sociale lag. Der kan her ikke være tale om å konstatere hvorledes hyppigheten forandrer sig med konjunktorene og sociale forhold. En sådan statistikk vilde ikke engang kunne gi en riktig forestilling om konjunktorenes og andre forholds betydning for det enkelte erhverv. Gode tider kan jo bevirke en stor tilstrømning av overveiende ugifte folk til et erhverv. Giftermålshyppigheten kan da komme til å gå ned en tid, skjønt gode tider i og for sig følges av stigende giftermålshyppighet. Man bør derfor innskrenke sig til å søke å fastslå giftermålshyppigheten for de forskjellige livsstillinger i normalår, altså tall som gir uttrykk for hyppigheten som gjennomsnitt for en hel konjunkturperiode. Her møter da den vanlige vanskelighet at man er bundet til de nærmeste år omkring en folketelling. Visstnok kan man også beregne gjennomsnitt for de ti år mellom to folketellinger, men da støter der til et nytt usikkerhetsmoment, nemlig at livsstillingsgrupperingen og livsstillingsopgavenes nøiaktighet kan endre sig fra telling til telling.

Slike beregninger over giftermålshyppigheten i forskjellige livsstillinger foreligger ikke for tidligere tidsrum. Da der ved disse beregninger også må tas hensyn til ialfall alderen, blir de nokså omstendelige. Vi vil derfor gi avkall på å fastslå utviklingen av giftermålshyppigheten i de forskjellige livsstillinger og innskrenke oss til en fremstilling av forholdene omkring 1920. Vi vil bare ta i betraktning de forskjellige erhvervsgrupper av menn.

I folketellingen av 1920, 13de hefte, finnes s. 151* ff. en oversikt over befolkningens fordeling etter civilstand innen de forskjellige erhvervsgrupper i året 1920. Blandt annet vil man s. 153*—154* finne en beregning over hvor mange pct. gifte og førgifte menn der var i de enkelte aldersgrupper 20—30 år, 30—40 år, 40—50 år, over 50 år.

Disse tall gir ikke noget billede av giftermålshyppigheten omkring 1920. Det er jo ikke giftermålshyppigheten omkring 1920 som er bestemmende for hvor mange gifte og førgifte gårdbrukere i 40-års alderen vi skal ha. For 15—20 år siden, altså

i årene 1900—1905, befant disse gårdbrukere sig i den alder da forholdsvis flest gifter sig. Den almindelige giftermålshyppighet på den tid vil derfor ha hatt stor innflydelse på resultatet: antall gifte og førgifte gårdbrukere i 40-års alderen i 1920.

Til tross for dette er det ikke sagt at en sammenligning mellom de forskjellige livsstillinger innbyrdes skulde være helt utelukket. Det kan jo sies at visstnok er det forholdsvis antall gifte og førgifte gårdbrukere i 40-års alderen mere avhengig av giftermålshyppigheten for 15—20 år siden enn av giftermålshyppigheten nu, men det samme må være tilfelle også for de andre erhvervsgrupper. Hermed er imidlertid ikke alt sagt. Den alder da de forholdsvis fleste gifter sig er ikke den samme for alle livsstillinger. Vekslede forhold som konjunktorene kan dessuten i og for sig ha forskjellig betydning for de forskjellige erhverv.

Dette at den typiske giftermålsalder er forskjellig i de forskjellige stillinger, og at konjunktorene har forskjellig betydning for de forskjellige stillinger, skulde ikke ha så meget å si for den endelige giftermålshyppighet i de forskjellige stillinger, altså for hvor mange av samtlige som til syvende og sist blir gift. Procenten av gifte og førgifte menn av menn over 50 år f. eks. skulde kunne fortelle oss hvorledes giftermålsutsiktene i livets løp stillet sig innen de forskjellige stillinger.

For med full rett å kunne bruke tallene på denne måte vilde det imidlertid være en yderligere forutsetning at enhver person som gikk inn i en stilling stod i denne stilling til sin død. Gårdbrukerne i 50-års alderen vilde da ha vært gårdbrukere helt fra ungdommen av, tjenerne vilde ha vært tjenere fra ungdommen av o. s. v. Forholdet er imidlertid ganske anderledes. En hel del f. eks. av gårdbrukerne i 50-års alderen har tidligere vært i annen stilling. Mens de var i denne sin tidligere stilling, hadde de kanskje ingen tanke om at de siden skulde bli gårdbrukere. Var de kjøpmenn, giftet de sig som kjøpmenn, var de jordarbeidere, giftet de sig som jordarbeidere. Kun hvis der hos nogen var en tanke om senere å bli gårdbruker, f. eks. fordi han hadde utsikt til i fremtiden å arve en gård, vilde det kunne sies at forholdene i dette erhverv blev bestemmende for om han giftet sig eller ikke.

Hertil kommer endelig at forskjellen mellom giftes, førgiftes og ugiftes dødelighet kan variere fra stilling til stilling.

Folketellingens hyppighetstall gir derfor ikke noget rent bilde av de forskjellige livsstillingers giftermålshyppighet. De er dog sikkert adskillig veiledende hvis man bare husker på forutsetningene for deres brukbarhet.

Sikrest å bygge på er kanskje tallene for de store grupper av sosialstillinger, selvstendige, funksjonærer og arbeidere. Der er her tale om for en stor del skarpt adskilte lag i folket. Særlig til belysning av spørsmålet om giftermålstilbøieligheten innen middelklassen og arbeiderklassen kan tallene være av interesse.

(Se tabellen neste side.)

I alle stillinger stiger naturlig nok procenten meget sterkt med alderen.¹ For-

¹ I gruppen høiere funksjonærer er der tilsynelatende nedgang i procenten fra 50-års alderen av. Det tredobbelte av middelfeilen på differensen $95.4 \div 92.4$ er imidlertid 4.9. Det er altså sannsynlig at forholdet beror på tilfeldigheter.

Pct. gifte og førgifte i de forskjellige socialstillinger i 1920.

Stilling.	15-20.	20-25.	25-30.	30-40.	40-50.	50-60.	60-70.	Minst 70.
I alt menn	0.2	11.5	44.6	72.8	85.5	89.2	90.6	92.4
Selvstendig næringsdrivende og selvstendig arbeidende . .	3.0	20.8	56.6	80.0	89.2	92.1	93.4	94.2
Høiere funksjonærer	-	25.7	54.5	84.1	91.4	95.4	92.4	92.7
Fagfunksjonærer	0.5	11.6	41.1	75.3	88.7	92.7	93.9	94.8
Kontor- og butikksfunksjonærer	0.1	5.6	36.4	68.5	82.8	86.1	87.6	88.9
Formenn og arbeidere	0.2	11.8	43.4	69.3	83.4	87.9	89.6	91.7

skjellen mellom de forskjellige stillinger innbyrdes blir også stadig forholdsvis mindre og mindre. Forholdsvis størst forskjell finnes i den unge alder, opptil 25 år.

Vi vil feste oppmerksomheten på de lave tall for kontor- og butikksfunksjonærer, særlig sammenlignet med tallene for formenn og arbeidere. Forskjellen mellom disse to går igjen i alle aldersår. Uten tvil er der her en reell forskjell som må bero på at reallønnen, lønnen satt i forhold til det sociale standardbehov, er forholdsvis lavest for kontor- og butikksfunksjonærer. Som før nevnt vil dette ikke si det samme som at en gruppe personer som begynner sitt livsyrke som funksjonærer skulle ha mindre utsikt til å bli gift enn en gruppe personer som begynner som arbeidere. Det kan jo være at forholdsvis flere av kontor- og butikksfunksjonærene ender som høiere funksjonærer eller selvstendige erhvervsdrivende og blir gift som sådanne.

Dividerer man den enkelte livsstillings prosenttall med prosenttallet for samtlige livsstillinger tilsammentatt, får man de relative tall i bil.tab. 11. Forholdsvis lave hyppighetstall har foruten butikkfolk og kontorfolk en annen middelstandsgruppe, nemlig postbud. Dessuten kan nevnes matroser, arbeidere i landbruket og fremfor alt jordbruktjenere.

Disse tall kan sammenlignes med de relative hyppighetstall i bil.tabell 10. Denne tabell inneholder opgaver over giftermålshyppigheten i de forskjellige livsstillinger i årene 1919—1922, dog kun for førstegangs gifte menn. Da beregningsgrunnlaget til dels er lite, kan tallene være mere eller mindre sikre.¹

Som det ses faller den største giftermålshyppighet gjennomgående på aldersklassen 25—30, som også er den typiske aldersgruppe for samtlige ugifte menn overhodet. Vesentlig høiere typisk alder har sjøfolk, ingeniører og hjemmeværende slektninger som med sikkerhet kan sies å gifte sig forholdsvis hyppigst i 30-års alderen.

Om sjøfolk, kanskje undtatt maskinister og ingeniører, gjelder det dessuten at deres giftermålshyppighet tiltar relativt sett med stigende alder. Deres

¹ Da de beregnede hyppighetstall blir forholdsvis usikre for aldersklassene under 20 og over 40 år, er tallene for disse aldersklasser ikke tatt med i tabellen.

giftermålshyppighet er altså forholdsvis høi i de eldre år. Det samme kan med sikkerhet sies om lavere funksjonærer ved immateriell virksomhet (offentlige funksjonærer m. v.). Motsetningen finner man i slike stillinger som gårdbrukernes, hvor den relative hyppighet synker sterkt med årene.

Man vil legge merke til at hyppighetstallet i de fleste stillinger ligger høiere enn gjennomsnittet. Det er altså forholdsvis fåtallige grupper som utmerker sig ved høi giftermålshyppighet. Således er gruppen gårdbrukere forholdsvis fåtallig i yngre år, den stiger forholdsvis med stigende alder ettersom dens relative giftermålshyppighet synker. Gruppen hjemmевærende slektninger, som har forholdsvis lav relativ hyppighet, er i aldersgruppene 20—40 den næststørste av alle de livsstillingsgrupper som er tatt med, mens den største, industriarbeiderne, i disse år har en hyppighet som ligger nokså nær den gjennomsnittlige. Av stillinger som ikke er tatt med har den tallrikste, de offentlige og private forsørgede, en giftermålshyppighet som nærmer sig sterkt null.

Mellem resultatene av de to beregninger, folketellingen og nærværende, er der flere overensstemmelser. Der kan f. eks. pekes på de lave tall for kontor- og butikkfolk. Giftermålshyppigheten synes å stige sterkt med alderen for kontorfolk, men ikke for butikkfolk. Folketellingen viser derimot at proceaten av gifte og færgifte stiger sterkt med alderen både for kontorfolk og butikkfolk. Disse to ting er ikke nødvendigvis motstridende. Det er meget vel mulig at forholdsvis flere butikk-ekspeditører går over i annen, f. eks. selvstendig stilling. Efter folketellingen er der således forholdsvis flere eldre kontorfolk enn der er eldre butikkfolk. Men da ligger det nær å tenke sig at der er forholdsvis flere ugifte blandt de butikk-ekspeditører som forlater stillingen enn blandt de gjenværende, idet det nemlig er sannsynlig at ekspeditører som rykker op i bedre stilling opsetter sitt giftermål så lenge.

Et annet punkt hvor der tilsynelatende er mindre god overensstemmelse mellem de to tabeller er matrosene. Av matroser er der efter folketellingen svært få gifte. Derimot er deres giftermålshyppighet ikke så ganske lav. Som en mulig forklaring kan det tenkes at krigstiden har skremt særlig mange gifte sjømenn over i erhverv på land. På grunn av den gode fortjeneste ialfall til og med 1920 har giftermålshyppigheten holdt sig oppe.

I Folketellingen 1920, tredje hefte er der gitt en utredning av giftermålshyppigheten i de forskjellige landsdeler (s. 30* ff.). Ved beregningene er der tatt hensyn til befolkningens fordeling efter alder, men ikke til fordelingen efter livsstilling.

Imidlertid varierer giftermålshyppigheten nokså meget med livsstilling, og det kan derfor være ønskelig å ta også dette moment i betraktning. Herved må det erindres at livsstillingsbetegnelsene, således som fremhevet i Folketellingens 6. hefte (s. 34*), ikke dekker det samme økonomisk-sociale nivå i alle fylker.

I Folketellingens tredje hefte var sammenligningen begrenset til aldersgruppene 20—40 år. Det er også bare for disse yngre år at proceaten av gifte og færgifte i 1920 kan tenkes å gi et nogenlunde riktig billede av giftermålshyppigheten

i nyere tid. Går man derimot op til høiere alder, f. eks. til gruppene over 50 år, så vil procenten av gifte og førgifte her strengt tatt være avhengig av giftermålshyppigheten i en årrekke, for femtiåringene helt tilbake til nittiårene, da de første av disse giftet sig.

Hvorledes forholdet mellem denne resulterende ekteskaphyppighet og vielseshyppigheten i tilsvarende alder stiller sig for forskjellige aldersgrupper fremgår av følgende beregning for bygdene. For bedre å kunne sammenligne har man redusert

Aldersgrupper.	Østfold.	Akershus.	Hedmark.	Opland.	Buskerud.	Vestfold.	Telemarken.	Aust-Agder.	Vest-Agder.
Ekteviiede 1919—1922.									
20—25 . . .	+ 1.25	+ 1.25	+ 1.00	+ 0.37	+ 1.63	+ 0.12	+ 0.37	÷ 1.38	÷ 1.75
25—30 . . .	+ 1.25	+ 1.50	+ 0.42	÷ 0.08	+ 0.33	+ 1.42	÷ 0.58	÷ 2.25	÷ 2.17
30—40 . . .	÷ 0.42	+ 0.53	÷ 1.16	÷ 0.21	÷ 0.74	+ 0.63	÷ 1.68	÷ 1.90	÷ 1.90
40—50 . . .	÷ 0.88	÷ 0.88	÷ 0.88	÷ 0.53	÷ 0.18	÷ 0.18	÷ 0.88	+ 0.53	+ 1.75
50—65 . . .	÷ 0.91	+ 0.00	÷ 0.91	÷ 0.45	÷ 0.91	÷ 0.91	+ 0.00	÷ 0.45	+ 2.27
Gifte og førgifte 1920.									
20—25 . . .	+ 1.28	+ 1.66	+ 0.32	÷ 0.11	+ 1.50	+ 0.37	+ 0.27	÷ 1.39	÷ 1.44
25—30 . . .	+ 0.95	+ 1.50	÷ 0.17	÷ 0.85	+ 0.58	+ 1.31	÷ 0.58	÷ 2.40	÷ 1.97
30—40 . . .	+ 0.72	+ 1.22	÷ 1.02	÷ 1.35	÷ 0.10	+ 0.95	÷ 1.64	÷ 2.70	÷ 2.40
40—50 . . .	+ 0.05	+ 0.27	÷ 0.93	÷ 1.39	÷ 1.25	+ 0.65	÷ 2.22	÷ 1.76	÷ 1.34
50 — . . .	÷ 0.89	÷ 0.73	÷ 0.78	÷ 1.09	÷ 1.30	÷ 0.36	÷ 2.03	÷ 1.20	+ 0.05

Aldersgrupper.	Rogaland.	Hordaland.	Sogn og Fjordane.	Møre.	Sør-Trøndelag.	Nord-Trøndelag.	Nordland.	Troms.	Finnmark.
Ekteviiede 1919—1922.									
20—25 . . .	+ 0.63	+ 0.25	÷ 1.88	÷ 1.25	÷ 0.38	÷ 0.38	÷ 1.00	÷ 2.12	÷ 1.00
25—30 . . .	÷ 0.08	+ 1.50	÷ 1.58	+ 0.00	÷ 1.00	+ 0.25	+ 0.33	÷ 1.75	÷ 1.50
30—40 . . .	÷ 0.42	+ 2.32	+ 1.05	+ 1.37	÷ 0.11	+ 1.47	+ 0.21	+ 0.63	÷ 1.26
40—50 . . .	+ 0.53	+ 0.70	+ 0.88	+ 1.75	÷ 1.40	+ 1.40	+ 1.23	÷ 1.75	+ 1.75
50—65 . . .	+ 3.18	+ 1.36	+ 1.62	+ 0.00	+ 0.45	+ 1.62	÷ 1.62	÷ 0.91	+ 0.00
Gifte og førgifte 1920.									
20—25 . . .	+ 1.28	+ 0.80	÷ 2.62	÷ 0.64	÷ 0.43	÷ 0.48	÷ 0.75	÷ 2.30	÷ 0.32
25—30 . . .	+ 0.70	+ 1.29	÷ 2.28	÷ 0.39	÷ 0.75	÷ 0.46	+ 0.08	÷ 1.67	+ 0.08
30—40 . . .	÷ 0.26	+ 1.78	÷ 1.61	+ 0.33	+ 0.10	+ 0.10	+ 1.15	+ 0.33	+ 0.23
40—50 . . .	÷ 0.51	+ 1.57	+ 0.56	+ 1.39	÷ 0.46	+ 0.32	+ 1.81	+ 1.39	÷ 0.14
50 . . .	+ 0.10	+ 1.82	+ 1.56	+ 1.61	÷ 0.26	÷ 0.16	+ 1.25	+ 1.15	÷ 1.67

tallene til et felles mål: Fylkets procenttall av gifte og førgifte i 1920 eller av ekteviede i 1919—1922 er satt op, og derfra er fratrukket gjennomsnittsprocenten for bygdene. Differensen for hvert fylke er derefter blitt dividert med det simple gjennomsnitt av disse differenser.

Det er lett å se at avvikelserne mellom de to rekker, de ekteviede 1919—1922 og de gifte og førgifte 1920, blir større og større jo høiere op i aldersår man kommer. I rekkene for gruppen 20—25 og 25—30 er der således bare 6 avvikelser på minst 0.50, i de følgende derimot henholdsvis 12, 15 og 12. Avvikelser på minst 3.00 finnes der bare 3 av, 2 i gruppen 40—50, 1 i gruppen over 50.

For gruppene under 40 år er den mest bemerkelsesverdige avvikelse Sogn og Fjordane fylke, gruppen 30—40 år, som står relativt høit når det gjelder ektevielser 1919—1922, men relativt lavt når det gjelder gifte og førgifte 1920.

For byene var de tilsvarende tall for gruppene under 40 år følgende:

Aldersgrupper.	Østfold.	Akershus.	Oslo.	Hedmark.	Opland.	Buskerud.	Vestfold.	Telemark.	Aust-Agder.	Vest-Agder.
Ekteviede 1919—1922.										
20—25	÷ 0.40	÷ 1.40	÷ 0.30	÷ 1.40	+ 0.05	+ 1.20	+ 0.20	+ 0.30	÷ 0.40	÷ 1.00
25—30	÷ 0.33	÷ 0.69	÷ 0.65	+ 1.27	+ 0.87	+ 0.76	+ 0.84	÷ 0.18	÷ 0.29	÷ 0.07
30—40	÷ 0.46	+ 0.09	+ 1.52	+ 1.61	+ 1.47	+ 0.74	+ 0.92	÷ 0.32	÷ 1.20	÷ 0.83
Gifte og førgifte 1920.										
20—25	+ 0.47	+ 0.94	÷ 0.47	+ 0.59	+ 0.59	+ 1.30	+ 0.47	+ 0.24	÷ 1.06	÷ 1.06
25—30	+ 0.49	+ 0.87	÷ 1.22	+ 0.07	+ 0.67	+ 1.53	+ 0.93	+ 0.51	÷ 0.13	÷ 0.89
30—40	+ 1.39	+ 1.65	÷ 1.36	+ 0.26	+ 0.02	+ 0.86	+ 0.98	+ 0.55	÷ 0.93	÷ 1.53

Aldersgrupper.	Rogaland.	Bergen.	Sogn og Fjordane.	Møre.	Sør- Trøndelag.	Nord- Trøndelag.	Nordland.	Troms.	Finnmark.
Ekteviede 1919—1922.									
20—25	+ 2.40	÷ 0.70	+ 4.45	+ 0.50	÷ 0.45	+ 1.10	+ 2.00	+ 0.40	+ 0.35
25—30	+ 1.27	+ 0.07	+ 1.27	+ 0.00	+ 0.29	+ 3.96	+ 2.73	+ 2.33	+ 1.13
30—40	+ 0.92	+ 0.55	+ 0.60	÷ 0.05	+ 0.46	+ 1.84	+ 1.94	+ 1.29	÷ 2.21
Gifte og førgifte 1920.									
20—25	+ 1.76	+ 0.00	+ 2.94	÷ 0.71	÷ 0.35	+ 2.47	+ 3.18	÷ 0.12	÷ 0.24
25—30	+ 2.49	÷ 0.42	+ 0.49	+ 0.73	+ 0.49	+ 1.73	+ 2.53	+ 1.51	+ 1.29
30—40	+ 1.41	+ 0.41	+ 1.29	+ 0.77	+ 0.72	+ 1.29	+ 1.63	+ 1.51	+ 0.43

For byene er overensstemmelsen mellom de to rekker ikke fullt så god som for bygdene, hvad der skyldes de delvis små tall (særlig for Akershus og Sogn og Fjordane). Også flytningene får betydning her.

Et samlet billede av giftermålshyppigheten fylkesvis fås ved å multiplisere de procenttall som er beregnet for femårige aldersgrupper av ekteviede 1919—1922 med en fast befolkning eller standardbefolkning, som da naturligst blir den samlede befolkning i bygdene, henholdsvis byene, i de femårige aldersgrupper (inntil 65 år). Resultatet finnes i bilagstabell 12b. Det viser sig at forholdet mellom fylkene innbyrdes ikke blir stort anderledes om man simpelt hen beregner giftermålshyppigheten for den voksne befolkning (over 15 år) under ett.

Med denne samlede aktuelle giftermålshyppighet kan man nu sammenstille det relative antall av gifte og fergifte i 1920 i de høie aldersår, da valget av civilstand for de fleste vil være endelig avgjort. I Folketellingens tredje hefte er grensen satt til 50 år. Her er gjort tilsvarende beregninger for den mannlige befolkning over 60, henholdsvis 70 år. Avvikelsene mellom de tre beregninger synes så uvesentlige at enhver av dem må kunne tas som middel til å fremstille forholdet mellom fylkene med hensyn til procenten av gifte og fergifte i høieste alder i 1920.

Beregnes nu også her hvor mange ganger fylkets avvikelse fra gjennemsnittet utgjør av den simple gjennemsnittsavvikelse, fås følgende rekker:

Riket.	Bygder.		Byer.	
	Giftermålshyppighet for menn efter standardbefolkningen 20-65 år i 1920.	Pct. gifte og fergifte av menn over 70 år 1920.	Giftermålshyppighet for menn efter standardbefolkningen 20-65 år i 1920.	Pct. gifte og fergifte av menn over 70 år 1920.
Østfold	+ 1.12	÷ 0.54	± 0.00	+ 0.32
Akershus	+ 1.61	÷ 1.46	+ 0.14	÷ 1.99
Oslo	-	-	÷ 0.57	÷ 0.45
Hedmark	+ 0.32	÷ 0.97	+ 1.28	+ 1.40
Opland	± 0.00	÷ 0.97	+ 1.00	÷ 1.90
Buskerud	+ 0.80	÷ 1.24	+ 0.93	÷ 0.54
Vestfold	+ 0.80	÷ 0.92	+ 0.57	+ 0.14
Telemark	÷ 0.48	÷ 1.94	÷ 0.14	+ 0.86
Aust-Agder	÷ 2.25	÷ 0.86	÷ 0.78	÷ 0.72
Vest-Agder	÷ 2.25	+ 0.22	÷ 0.57	+ 0.14
Rogaland	+ 0.32	+ 0.38	+ 1.50	+ 1.40
Hordaland	+ 1.61	+ 1.83	-	-
Bergen	-	-	+ 0.21	+ 0.23
Sogn- og Fjordane	÷ 1.29	+ 1.24	+ 2.21	+ 0.81
Møre	÷ 0.16	+ 1.24	÷ 0.21	+ 1.14
Sør-Trøndelag	÷ 0.80	+ 0.11	+ 0.21	÷ 0.36
Nord-Trøndelag	+ 0.48	÷ 0.32	+ 2.93	+ 1.18
Nordland	÷ 0.32	+ 1.19	+ 2.78	÷ 2.40
Troms	÷ 1.93	+ 0.81	+ 1.71	+ 0.45
Finnmark	÷ 1.45	÷ 1.78	÷ 0.21	÷ 2.58

Der er her ingen overensstemmelse mellem rekkene. For bygdene er forløpet i store trekk rent motsatt i de to rekker. Sydøst-Norge, fylkene Østfold—Telemark, står forholdsvis høit med hensyn til aktuell giftermålshyppighet, men lavt med hensyn til det relative antall gifte og førgifte over 70 år. Giftermålshyppigheten beregnet for den hele voksne mannsbefolkning var 4.1 pct. for Sydøst-Norge, 3.6 pct. for resten av bygdene (3.8 pct. for bygdene samlet). Procenten av gifte og førgifte over 70 år var derimot 90.1 i Sydøst-Norge og 93.4 i resten av bygdene (92.1 for bygdene samlet).

Forskjellen mellom landsdelene skal nu karakteriseres litt nærmere. Det er særlig bygdene som viser utpregede forskjelligheter. Vi vil feste blikket på de tre fylker, Aust-Agder, Vest-Agder, og Sogn og Fjordane. De står alle tre lavt med hensyn til aktuell giftermålshyppighet. Med hensyn til gifteprocenten i 1920 står de etter Folketellingens tredje hefte (s. 34*) i laveste gruppe sammen med Opland.¹

Undersøker man nu hvorledes disse tre fylker står i forhold til gjennomsnittet for bygdene i de forskjellige aldersgrupper, kan det som almindelig regel sies at de står forholdsvis lavest i den typiske giftermålsalder, aldersgruppen 25—30 år, og at forholdet stiller sig desto gunstigere for dem jo høiere op i aldersgrupperingen man går. Når man som før beregner avvikelsen mellom fylkets procenttall av ekteviede og bygdens procenttall og dividerer med gjennomsnitsavvikelsen for samtlige fylker, fås:

Fylker.	20—25.	25—30.	30—40.	40—50.	50—65.
Aust-Agder	÷ 1.88	÷ 2.25	÷ 1.90	+ 0.53	÷ 0.45
Vest-Agder	÷ 1.75	÷ 2.17	÷ 1.90	+ 1.75	+ 2.27
Sogn og Fjordane	÷ 1.88	÷ 1.58	+ 1.05	+ 0.88	+ 1.02

Det er altså bare i de yngre år at der er forholdsvis få som gifter sig i disse deler av landet.

Også byene i Aust-Agder og Vest-Agder står lavt med hensyn til giftermålshyppighet. Det samme er særlig tilfelle med Oslo. For byene synes imidlertid forholdet å gjelde alle aldersår. For endel aldersgrupper var den relative avvikelse fra gjennomsnittet, beregnet på samme måte som foran:

Fylker.	20—25.	25—30.	30—40.	40—65.
Aust-Agder	÷ 0.40	÷ 0.29	÷ 1.20	÷ 0.64
Vest-Agder	÷ 1.00	÷ 0.07	÷ 0.83	÷ 0.09
Oslo	÷ 0.30	÷ 0.65	÷ 0.46	÷ 0.18

¹ Der er dessuten også tatt med Nord-Trøndelag. Dette beror dog på en feilregning. I tab. s. 32* skal tallet for menn, 30—39, Nord-Trøndelag rettes fra ÷ 97 til + 3. Fylket rykker dermed op fra gruppe 6 til gruppe 4 i inndelingen s. 34*.

Forholdet kan også fremstilles på en annen måte, nemlig ved å beregne hvor mange pct. giftermålshyppigheten i de forskjellige aldersgrupper utgjør av hyppigheten i 25—30-års gruppen. Disse pct.-tall var:

	Bygder.				Byer.			
	20—25.	25—30.	30—40.	40—65.	20—25.	25—30.	30—40.	40—65.
Riket	39	100	82	20	39	100	80	20
Aust-Agder .	39	100	88	28	35	100	64	15
Vest-Agder .	35	100	86	37	33	100	67	19
Sogn og Fjordane	31	100	111	30	-	-	-	-
Oslo	-	-	-	-	42	100	83	21

Det fremgår klart at det bare er bygdene i disse deler av landet som utmerker sig ved relativt stor giftermålshyppighet i høiere alder. I Sogn og Fjordane utmerker endog 30-årene sig ved den største hyppighet. I byene i Aust-Agder og Vest-Agder er omvendt hyppigheten forholdsvis lav i høiere alder.

En nærmere undersøkelse viser nu at den lave giftermålshyppighet, særlig i ung alder, finnes i de forskjelligste livsstillinger i bygdene i Agder og Sogn og Fjordane. Vi holder oss her til folketellingens tall (antall gifte og førgifte pr. 100 av mannsbefolkningen).

		20—30	30—40	40—50	50 år og mere.
Gårdbrukere m. v.	Rikets bygder . .	59.1	83.0	90.3	94.0
	Aust-Agder . . .	48.0	72.6	82.4	90.2
	Vest-Agder	46.5	75.1	86.4	93.7
	Sogn og Fjordane .	62.1	86.3	93.3	97.2
Andre landbruksarbeidere.	Rikets bygder . .	25.9	64.3	76.4	91.7
	Aust-Agder . . .	18.4	55.7	68.8	82.5
	Vest-Agder	17.7	39.5	57.1	62.4
	Sogn og Fjordane .	22.3	54.4	67.0	78.8
Håndverkere.	Rikets bygder . .	34.7	74.9	86.3	
	Aust-Agder . . .	26.7	74.4	90.5	90.0
	Vest-Agder	25.8	66.4	87.5	85.1
	Sogn og Fjordane .	21.1	60.2	81.5	87.9
Industriarbeidere.	Rikets bygder . .	34.6	78.3	88.7	93.1
	Aust-Agder . . .	29.7	73.3	88.0	91.2
	Vest-Agder	30.6	70.4	83.1	92.2
	Sogn og Fjordane .	17.8	70.6	87.8	92.9

		20—30	30—40	40—50	50 år og mere.
Selvstendige ved handelen.	{ Rikets bygder . . .	50.3	81.6	89.0	91.1
	{ Aust-Agder	38.9	71.4	88.7	86.2
	{ Vest-Agder	47.5	75.4	82.8	90.0
	{ Sogn og Fjordane .	34.6	75.0	89.4	85.7
Fyrbøtere og andre sjøfolk.	{ Rikets bygder . . .	17.2	66.0	88.1	92.8
	{ Aust-Agder	9.8	47.4	82.5	90.7
	{ Vest-Agder	9.7	50.0	80.0	93.2
	{ Sogn og Fjordane .	12.2	55.3	80.0	100.0

For byene i Aust-Agder og Vest-Agder anføres¹ (byene i de to fylker slått sammen):

		20—30	30—40	40—50	50 år og mere.
Håndverkere.	{ Rikets byer	31.5	75.4	87.6	92.8
	{ Agder	26.5	69.6	82.9	92.1
Industriarbeidere.	{ Rikets byer	32.2	76.9	87.5	93.2
	{ Agder	29.9	72.3	84.9	92.2
Selvstendige ved handelen.	{ Rikets byer	47.0	78.9	87.6	91.6
	{ Agder	49.2	75.9	88.7	92.5
Butikk- ekspeditører.	{ Rikets byer	12.8	56.5	68.6	83.6
	{ Agder	9.8	43.5	42.9	50.0
Kontorfolk.	{ Rikets byer	13.8	64.7	80.7	85.8
	{ Agder	16.1	69.6	89.8	82.8
Styrmenn.	{ Rikets byer	31.9	72.9	85.2	87.2
	{ Agder	23.1	64.6	88.0	84.9
Maskinister.	{ Rikets byer	42.5	83.8	94.7	98.7
	{ Agder	26.8	72.5	87.8	94.5
Fyrbøtere og andre sjøfolk.	{ Rikets byer	18.7	65.1	81.2	88.7
	{ Agder	15.3	50.9	79.5	90.3

De tall som er ført op her må være tilstrekkelige til å vise at den lave giftermåls-hyppighet i Agder og Sogn og Fjordane virkelig er karakteristisk for massen av befolkningen på disse kanter av landet.

¹ Da også Oslo i almindelighet har lave tall, vilde tallene for Rikets byer i tabellen i de fleste tilfelle heves 0.5—3 pet. om Oslo var holdt utenfor.

For Oslo har de viktigste livsstillinger følgende tall:

		15-19.	20-24.	25-29.	30-39.	40-49.	50-59.	60-69.	70 og over.	Ialt.
Håndverkere	{ Oslo	0.30	14.81	44.97	69.51	86.14	90.94	92.65	94.95	61.99
	{ Andre	0.19	14.51	52.25	78.08	88.34	91.87	94.10	95.75	64.28
Industriarb.	{ Oslo	0.65	16.57	51.26	72.38	86.57	91.35	94.45	93.98	54.86
	{ Andre	0.39	15.93	53.87	81.11	89.61	93.00	95.27	95.34	57.44
Selvst. v. handel	{ Oslo	-	21.95	47.80	73.52	84.01	88.86	88.75	93.30	79.50
	{ Andre	-	23.53	58.90	81.40	89.41	91.01	93.78	96.09	84.06
Butikkeksp.	{ Oslo	-	5.15	22.13	55.27	66.67	77.59	91.30	100.00	23.10
	{ Andre	-	4.55	33.52	57.67	70.37	80.95	96.88	66.67	20.26
Matroser og fyrb.	{ Oslo	-	5.70	22.86	49.62	57.89	70.37	80.00	100.00	17.33
	{ Andre	-	8.53	39.79	67.04	83.54	87.07	94.48	96.00	31.00
Kjøriere og chauffører hos andre	{ Oslo	1.78	21.53	54.46	75.41	85.66	90.18	92.24	95.24	50.63
	{ Andre	0.36	15.73	51.31	72.77	88.38	92.64	93.43	96.30	42.38
Bokholdere og kontorister	{ Oslo	0.12	3.32	25.03	60.85	77.83	83.37	82.00	84.62	31.45
	{ Andre	0.10	4.77	35.52	68.22	83.46	90.05	87.77	89.29	35.55

Bortsett fra kjøriere og chauffører for andre og til dels folk i yngste aldersår har bybefolkningen gjennomgående lavere giftermålshyppighet i Oslo.

Internasjonale sammenligninger grunnes gjerne på den almindelige giftermålshyppighet, antallet av ekteviede satt i forhold til den samlede befolkning.¹ Etter denne målestokk er det i Norge forholdsvis få som gifter sig. I 1910 hadde ialfall Sverige et lavere tall, men i 1920 er der vel neppe noget land med statistikk som kan opvise et lavere tall enn Norge. Sammenligningen mellom landene blir adskillig nøiaktigere når man fordeler de ekteviede etter alderen og setter dem i forhold til de gifteferdige i samme alder. Beregningen over denne spesielle giftermålshyppighet finnes i bil.tabell 13.

Ser vi først på tallene for 1910, viser det sig at flere land har lavere giftermålshyppighet enn Norge for en rekke aldersgrupper. I høieste aldersgruppe er det av de opførte vesteuropeiske land bare Tyskland som har større tall forsåvidt brudgommene angår. England og særlig Skottland har lavere tall, bortsett fra de yngste grupper. Holland og Spania har lavere tall over 30 år. Det er i det hele tatt i ungdommen at nordmennene er forholdsvis forsiktige med å gifte sig. Videre ses at foruten Sverige hadde i 1910 også Schweiz lavere tall i alle grupper.

Med hensyn til kvinnenes giftermålshyppighet i 1910 stod Norge derimot ikke så godt. Foruten i Sverige, som har lavere tall i alle grupper, finner man lavere tall

¹ Således tabellen i Statistisk Årbok.

i Skottland, Spania og England, særlig i høiere aldersgrupper. Schweiz har derimot høiere tall.

Billedet er i 1920 meget forandret, idet de land som led mest under krigen, Frankrike, Belgia og Tyskland, er rykket høit op over de andre med hensyn til giftermålshyppighet. Det vil bemerkes at i forhold til 1910 er hyppigheten steget desto sterkere, jo høiere op i aldersgruppene man kommer. Som det vil ses av bil. tab. 14 er også de høiere aldersklasser forholdsvis langt sterkere representert i 1920 enn i 1910 i disse krigførende land. Hvor meget av stigningen som skyldes opsettelsen av giftermål under krigen, og hvor meget som skyldes den omstendighet at en større del av den voksne befolkning befinner sig i enkestand med dertil svarende større giftermålshyppighet, er det ikke mulig å avgjøre på grunnlag av hittil foreliggende materiale. Norge har i 1920 de laveste tall omtrent i alle grupper, ikke bare for bruder, men også for brudgommer.

Antallet av inngåtte ekteskap har i det foregående vært betraktet ut fra et eneste synspunkt forsåvidt som det stadig har vært satt i forhold til den gifteferdige befolkning. Der har vært spurt om hvor mange som k a n gifte sig (efter alderen), og der har vært svart med hvor mange av disse som har giftet sig. Der kan imidlertid også spørres om hvor mange som b ø r gifte sig, nemlig for å oprettholde en bestemt, f. eks. den nuværende folketilvekst. I den svenske Befolkningsrørelsen, Översikt för åren 1901—1910 har man villet se på den almindelige giftermålshyppighet fra dette synspunkt, idet det ensteds heter at «en jävnförelse mellan giftermålens antal och folkmängden i dess helhet har sitt fulla berättigande från synpunkten av att folkmängden är att betrakta såsom en organism, som under normala förhållanden giver upphov till ett visst antal äktenskap, vilket icke bör stå i en alltför skiftande proportion till hela folkmängden».

Hvis man vilde rendyrke denne synsmåte, måtte man undersøke hvor stor fruktbarhetskapasitet eller formerelsesevne (sannsynlig antall kommende barn) de årligårs inngåtte ekteskap representerer, og sette den i forhold til den samlede kapasitet hos de bestående ekteskap.

Beregninger av denne art har imidlertid neppe så stor almen interesse at det lønner sig å anvende tid på å utføre dem.

2. Opløste ekteskap. *Mariages rompus.*

Ekteskap oppløses enten ved en av ektefellenes død eller ved s k i l s m i s s e.¹

Det samlede antall oppløste ekteskap kan sammenlignes med antallet av inn-gåtte ekteskap. Forskjellen mellem disse tall faller dog ikke sammen med forskjellen mellem tilgang og avgang til massen av gifte i landet. Denne masse mottar nemlig også tilskudd ved innvandring og fradrag ved utvandring. Utvandrings- og innvan-dringsstatistikken gir ikke opplysning om hvor mange gifte personer som vandrer ut eller inn sammen med ektefellen og hvor mange alene. Den resulterende forandring i

¹ Tallene for årene 1892—1922 (1923) vil finnes i Statistisk Årbok for 1925, tabell 18, side 20—21.

mengden av ekteskap kan derfor ikke fastslås med nøiaktighet. I almindelighet er den i hvert fall liten i forhold til de forandringer som skyldes ektevielser og ektefellers død.

I den senere tid har antallet av oppløste ekteskap ikke tiltatt så hurtig som antallet av inngåtte ekteskap. Som før nevnt var den årlige stigning i antallet av inngåtte ekteskap i årrekken 1894—1924 ca. 0.9 pct. av gjennomsnittet i denne periode. Antallet av oppløste ekteskap har derimot i perioden 1896—1922 steget med ca. 0.8 pct. Hertil er ennu å merke at året 1918 med den usedvanlig store influensadødelighet får en uforholdsmessig vekt ved beregningen. Uten dette år (og 1900), som ligger i samme avstand fra periodens annen ende, blir stigningen bare 0.6 pct. pr. år.

Tallene for oppløste ekteskap forløper langt jevnere enn tallene for inngåtte ekteskap. Der er, som ventelig kan være, ingen utpregede konjunktursvingninger. Da skilsmisene har en forholdsvis sterk vekst, blir den årlige stigning i antallet av ekteskap oppløst ved døden ennu mindre enn stigningen for samtlige oppløste ekteskap. Den blir for perioden 1896—1922 (1918 regnet med) 0.6 pct. pr. år. Skilsmisene har derimot en stigning på 6.6 pct. pr. år av gjennomsnittet 1896—1922 (1918 regnet med).

Efter disse beregninger skulde det normale årlige antall oppløste ekteskap i 1922 ligge omkring 11 000 for ekteskap oppløst ved døden og 670 for skilsmisser. For skilsmisser gir beregningen antagelig et noget for høit tall, idet stigningen her har vært mindre efter 1914 enn i årene 1906—1913. I det hele tatt bør beregningen av normaltall her likesom ved inngåtte ekteskap bygge på folketellingens bestandsopgaver og de derav beregnede hyppighets- eller intensitetstall.

Da dødeligheten ikke forandrer sig så meget, ialfall fra tiår til tiår, for voksne, blir det vesentlig antallet av bestående ekteskap og deres fordeling efter ektefellenes alder som kommer til å bli bestemmende for hvor stort antallet av ekteskap oppløst ved døden skal bli år om annet.

Her skal anstilles en prøve på nøiaktigheten av de forskjellige beregningsmåter for de to tellingsår 1910 og 1920. Som gjennomsnitt for årene 1919—1922 blir procenten av døde gifte følgende:

	15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—55.
Menn	0.40	0.40	0.45	0.50	0.50	0.55	0.75	0.90
Kvinner	0.40	0.55	0.60	0.60	0.60	0.65	0.70	0.90

	55—60.	60—65.	65—70.	70—75.	75—80.	80—85.	85—90.	Over 90.
Menn	1.30	2.00	3.10	4.90	7.80	13.70	21.60	34.60
Kvinner	1.20	1.70	2.60	4.10	7.40	11.80	20.00	31.90

Forutsetter man nu at disse dødelighetsprocenter gjaldt også i 1910, kan antallet av døde gifte pr. år omkring 1910 beregnes ved å multiplisere antallet av levende gifte i 1910 i de forskjellige femårsgrupper med tilsvarende procenttall. Man kommer da til et samlet antall døde gifte menn på 5 665 og et samlet antall døde gifte kvinner på 4 440. Dette svarer ganske nøie til det virkelige antall gifte som døde i de fire år 1909—1912, idet dette antall i gjennemsnitt pr. år var 5 630 menn og 4 410 kvinner.

Dividerer man det samlede antall døde gifte 1919—1922 gjennomsnittlig med det samlede antall levende gifte 1920, får man følgende procenttall: menn 1.43, kvinner 1.11, ekteskap oppløst ved død (i forhold til levende kvinner) 2.54. Med disse tall som utgangspunkt beregnes antallet av døde gifte omkring 1920 til 5 355 menn og 4 249 kvinner. De faktiske hyppighetstall for 1910 er henholdsvis 1.50, 1.15 og 2.62; de er altså nokså forskjellige fra de tilsvarende i 1920 på grunn av forandringene i de giftes alderssammensetning.

Endelig kan antallet av døde gifte omkring 1910 beregnes etter procentforholdet mellom antallet av døde gifte pr. år 1919—1922 og den hele befolkning, henholdsvis den hele befolkning over 15 år i 1920. Disse procenttall var 0.47, henholdsvis 0.71 for menn, 0.35, henh.v. 0.50 for kvinner, og 0.41, henh. 0.60 for ekteskap oppløst ved død (i forhold til levende kvinner). De beregnede tall for døde gifte ca. 1910 blir 5 408, henholdsvis 5 161 menn, 4 332, henh. 4 146 kvinner og 9 792, henh. 9 337 oppløste ekteskap.

Resultatene er sammenstillet:

	1910 (1909—1912, gj.snitt).		
	Døde gifte menn.	Døde gifte kvinner.	Ekteskap oppløst ved døden.
Faktisk antall	5 630	4 410	10 040
Beregnet antall:			
1. Efter forholdet mellem døde og levende gifte fordelt på femårige aldersgrupper 1920 . .	5 665	4 440	10 105
2. Efter forholdet mellem samtlige døde og samtlige levende gifte 1920	5 355	4 249	9 722
3. Efter forholdet mellem samtlige døde og samtlige levende overhodet 1920	5 408	4 332	9 792
4. Efter forholdet mellem samtlige døde og samtlige levende over 15 år 1920	5 161	4 146	9 337

Bortsett fra den første beregning må resultatene sies å være mindre gode.

Det er altså vanskelig ad denne vei å komme frem til en pålitelig normalkurve for bevegelsen. Man kommer ikke lenger enn til spredte oppgjør omkring hver folketelling. Resultatet er for så vidt det samme som vi fant for inngåtte ekteskap.

Angående skilsmissehyppigheten omkring 1920 vil man finne oplysninger i Statistiske Meddelelser nr. 9—10 1923 forsåvidt gjelder skilsmisser ved bevilgning.¹ S. 523 sammesteds er tatt inn en tabell over det årlige antall skilsmisser pr. 100 000 gifte, fordelt etter femårige aldersgrupper. Fordelingen er foretatt særskilt for menn og kvinner. Man får herav vite hvor mange menn i de forskjellige aldersgrupper og kvinner i de forskjellige aldersgrupper har fått sitt ekteskap oppløst. En tilsvarende fordeling kan ikke foretas for ekteskap oppløst ved døden, idet man ikke kjenner de gjenvendens alder. En beregning for skilsmisser som var analog med beregningen for ekteskap oppløst ved døden måtte gå ut på å fordele skilsmisene etter søkerens alder, idet man fordelte de skilsmisser hvor mannen var søker på de gifte menn etter deres alder og de skilsmisser hvor kvinnen var søker på de gifte kvinner etter deres alder. Beregningen vilde prinsipielt sett ikke føre frem, idet et større antall skilsmisser begjæres av begge ektefeller i fellesskap.

Som følge av denne uoverensstemmelse er det ikke mulig å beregne den samlede ekteskapsoppløsningssannsynlighet for menn og kvinner i de forskjellige aldersgrupper. Skilsmissesannsynligheten er overhodet liten i forhold til dødssannsynligheten. Den er størst i tyveårene, og her veier den adskillig, idet den når op over 0.2 pct. I begynnelsen av femtiårene er den ca. 0.1 og nærmer sig null med stigende alder.

2net avsnitt.

Fødsler. *Naissances.*

Tab. 1, rub. 7—9 og tab. 15—19 i bilaget.

Liksom antallet av inngåtte ekteskap svinger også det årlige antall fødsler med konjunktorene. Konjunkturforandringene gjør sig imidlertid ikke gjeldende i så utpreget grad her som for ekteskapene. Bevegelsen i det årlige antall fødsler ytret sig i den siste halvdel av forrige århundrede nærmest som en regelmessig veksling av forholdsvis sterk og forholdsvis svak stigning. Den sterke stigning falt i tider da antallet av inngåtte ekteskap steg. Den svake stigning falt i tider da antallet av inngåtte ekteskap gikk ned. Bevegelsene faller ikke noiaktig sammen i tid, der er gjerne nogen års mellomrum. Sammenhengen skyldes vesentlig at en så stor del av fødslene skriver sig fra nylig inngåtte ekteskap.

Fra vel 40 000 levendefødte i slutten av 40-årene steg antallet i løpet av 50-årene til omkring 52 000. Omkring 52 000 holdt det sig i løpet av 60-årene, kanskje med svak stigning. 70-årene bragte tallet op til omkring 60 000. Noget vesentlig

¹ 1919—1922 var der 2 322 skilsmisser som blev gitt ved bevilgning og 187 skilsmisser ved dom. For å få den samlede skilsmissehyppighet omkring 1920 kan man derfor legge til tallene på nevnte sted 8 pct.

op over dette nivå formådde ikke 80-årene å bringe tallet. Men 90-årene kom atter med sterkere stigning, således at antallet av levendefødte omkring århundredskiftet dreiet sig om 66 000.

Omkring 1900 ser det ut til at der har inntrådt en vending. Etter 1901 følger der en sammenhengende rekke på 6 år med utpreget nedgang i fødselstallet. Tallet kom derved ned i omkring 62 000, og i denne høide kan det sies å ha holdt sig siden, om enn med sterke svingninger.

Den sterke stigning i antallet av inngåtte ekteskap i årene forut for 1920 har altså ikke således som de tilsvarende stigninger i femti-, sytti- og nittiårene vært ledsaget av en mere utpreget stigning i fødselstallet.

De tilsvarende toppår for inngåtte ekteskap og levendefødte i ekteskap var:

Inngåtte ekteskap.		Fødte i ekteskap.	
1854	12 479	1859	50 067
1875	14 177	1879	55 955
1899	15 530	1901	61 925
1920	18 460	1920	63 675

Mens stigningen mellom de to siste toppår 1899 og 1920 er langt større enn tidligere for ekteskap, er den tilsvarende stigning for antall levendefødte i ekteskap langt mindre enn tidligere.

Antallet av levendefødte kan likesom antallet av inngåtte ekteskap settes i forhold til hele folketallet. For inngåtte ekteskap får vi da promilletall som har en jevnt synkende hovedretning: i 1860 har vi ca. 7.4, i 1900 ca. 6.3 og i 1920 ca. 5.8 ‰. For levendefødte blir nedgangen i promilletallene sterkere, særlig fra omkring århundredskiftet. Omkring 1860 hadde vi ca. 32 promille levendefødte, omkring 1900 var der ca. 30, men omkring 1920 bare ca. 24 ‰.

Nedgangen i antallet av levendefødte pr. 1 000 innbyggere pleier gjerne å tas som direkte uttrykk for nedgang i f r u k t b a r h e t e n, nærmest de gifte kvinners fruktbarhet. Man setter da ut av betraktning at antallet av gifte kvinner ikke alltid står i samme forhold til det hele folketall. Likeledes vil de gifte kvinners fordeling etter alder og ekteskapsvarighet kunne undergå forskyvninger. Også mange andre omstendigheter som befolkningens fordeling på land og by og på de forskjellige sociale lag virker med her.

For befolkningspolitikeren kan det være viktig nok at befolkningen undergår sådanne forskyvninger i sin sammensetning som resulterer i endringer i det årlige barnetall og dermed i den naturlige folketilvekst. Mere almen interesse vil det derimot ha å undersøke om der foregår nogen forandringer i fruktbarheten som ikke skyldes slike forskyvninger i befolkningens sammensetning.

Skal man kunne nå frem til dette, må massen av fødte i de enkelte år fordeles på de grupper av befolkningen som her kommer i betraktning. Hittil har den årlige statistikk vesentlig nøiet sig med en fordeling efter landsdelene og foreldrenes alder. For årene 1916—1918 har man en fordeling for levendefødte i ekteskap, bl. a. efter ekteskapsvarigheten. En kombinert fordeling efter morens alder og ekteskapsvarighet mangler dog.

Oplysninger om hvordan samtlige gifte kvinner fordeles sig efter alder, bosted o. s. v. gir som bekjent folketellingene for hvert tiende år. Ved hvert sådant tidspunkt blir der da anledning til å foreta en forholdsberging. De hittil foretatte beregninger nøier sig med å fordele de to masser som skal settes i forhold til hverandre, massen av fødende gifte kvinner og massen av gifte kvinner overhodet, efter alderen og bostedet, by eller land. Overfor alderen spiller naturligvis ekteskapsvarigheten en underordnet rolle. Ekteskapsvarigheten stiger naturligvis med alderen¹, og forholdet forandrer sig vel ikke så meget fra tid til annen at det lønner sig å ta hensyn også til dette moment.

De hittil foreliggende fruktbarhetsberegninger, som vi under enhver omstendighet er nødt til å holde oss til, bygger på fødselstallene for et par år omkring hver folketelling.

Når beregningene således må knyttes til spredte år, opstår det spørsmål om ikke særskilte forhold i disse enkelte år kan påvirke resultatet. Der kan især tenkes på en mulig innflydelse av konjunktorene.

Som før sagt er fødselstallet, antallet av levendefødte, også av levendefødte i ekteskap, påvirket av konjunktorene. Men da antallet av inngåtte ekteskap likeledes svinger sterkt med konjunktorene, er dette ikke så merkelig. I folketellingen 1920 6te hefte har man (s. 44*) satt antallet av kvinner i alderen 15—45 år som giftet sig i de fem siste år forut for hver telling, i forhold til samtlige gifte kvinner i nevnte alder efter tilsvarende telling. Procenten var i 1865 33.5, i 1875 38.3, i 1890 33.2, i 1900 35.4, i 1910 32.0, i 1920 35.3. I 1875, 1900 og 1920 var procenten av unge ekteskap særlig stor. Disse tellingsår ligger som bekjent like efter en rekke utpreget gode år. Om 1920 se dog nærmere s. 5* flg.

Selv om altså fødselstallet viser sig påvirket av konjunktorene, er det ikke sikkert at dette er tilfelle med fruktbarheten, antallet av fødende i en konstant masse av gifte kvinner, ensartet sammensatt med hensyn til alder, ekteskapsvarighet m. v.

Konjunktorenes innflydelse lar sig vanskelig fastslå uten ved hjelp av tall som foreligger for hvert enkelt år. Det som man da først og fremst vil tenke på er beregningen av antall levendefødte i ekteskap i forhold til antallet av bestående ekteskap i hvert år. Antallet av ekteskap i årene mellom to og to folketellingsår kan med

¹ Folketellingen 1920 deler ekteskapene op efter ekteskapsvarighet i forbindelse med hustruens velsesalder. Ekteskapsvarigheten er ikke konstatert for gifte kvinner fordelt efter alder ved tellingen. Av tab. 3 i Folketell. 6te hefte vil det imidlertid kunne beregnes at den typiske varighet stiger fra omkr. 2 år i begynnelsen av 20-årene (alder i 1920) til omkr. 25 år ved begynnelsen av 50-årene (alder i 1920).

tilstrekkelig nøiaktighet beregnes. Med benyttelse av tallene fra Stat. Medd. for 1923, s. 508 og tilsvarende beregninger for årene etter 1920 fås for tiåret og flg. år:

År. Ans.	Levendefødte i ekteskap. <i>Nés-vivants légitimes.</i>	Ekteskap. Beregnete middeltall. <i>Mariages.</i>	Levendefødte pr. 100 ekteskap. <i>Nés-vivants pour 100 mariages.</i>
1911	57 026	375 450	15.2
1912	57 735	378 650	15.3
1913	57 252	382 100	15.0
1914	57 720	385 750	15.0
1915	54 446	389 800	14.0
1916	56 709	394 500	14.4
1917	59 449	400 250	14.9
1918	59 104	407 250	14.5
1919	55 186	414 350	13.3
1920	63 675	420 700	15.1
1921	59 199	427 400	13.9
1922	58 173	433 700	13.4
1923	57 296	438 750	13.1
1924	¹ 55 693	443 800	12.5
1925	¹ 51 567	448 000	11.5

Gjennemsnittet av procenttallene for disse 15 år er 14.1, d. v. s. at der fødes barn i hvert 7de ekteskap i året. Dette gjennemsnitt faller naturligvis ikke ganske sammen med det aktuelle konjunkturgjennemsnitt, særlig fordi bolignøden omkring 1920 har virket til at antallet av unge ekteskap er forholdsvis lite. Til sammenligning nevnes at om vi går tilbake til midten av 70- årene, finner vi en fødselsprocent på ca. 18 (17.9 for de 2 år 1875—1876, 17.8 for de 4 år 1874—1877), d. v. s. at der den gang fødtes et barn årlig i hvert 6te ekteskap. Bevegelsen i tallene fra år til år viser trekk som ligner gangen i en konjunkturkurve for disse år: en nedgang etter krigsutbruddet, derefter en oppgang til 1917, et høit tall i 1920, nedgang i de følgende år.

For årene 1916—1918 kan man nu få en nøiaktigere beregning på grunnlag av de førnevnte oppgaver over mødre i disse år, fordelt bl. a. etter ekteskapsvarighet (vielsesår). Fra 1916 til 1917 var der sterk stigning i antallet av fødsler, og da denne stigning kan tenkes å stå i forbindelse med de gode tider, utføres beregningen for disse to år. Visstnok har man ikke antallet av bestående ekteskap i samme år fordelt etter ekteskapsvarighet. Men man kan foreta beregninger i forhold til den tilsvarende masse av inngåtte ekteskap og av gjenværende ekteskap i 1920. Antallet av mødre i 1916, resp. 1917, som var viet i 1900, resp. 1901, f. eks. kan divideres med antallet av viede i 1900, resp. 1901, og med antallet av gifte etter tellingen i 1920, som var viet i 1900, resp. 1901. Viser begge beregninger overensstemmende resultater, kan man gå ut fra at også de riktige beregninger, divisjonen med antallet av bestående

¹ Foreløbige tall.

ekteskap i 1916, resp. 1917, av 16 års varighet (vielsesår 1900, resp. 1901) vilde gitt et lignende resultat. Sikrere blir dette hvis man opererer med så store masser som femårsgrupper. Beregningen ser slik ut:

Vielsesår.	Inngåtte ekteskap i disse år.	Gjenværende ekteskap i 1920. ¹	Mødre i 1916, resp. 1917 med tilsvarende vielsesår.	Pct. mødre av		Beregningsår.
				a. inngåtte ekteskap.	b. gjenværende ekteskap.	
1892—1896 .	65 983	36 629	1 697	2.6	4.8	1916
1893—1897 .	67 461	38 496	1 777	2.6	4.8	1917
1897—1901 .	74 771	45 891	5 343	7.1	11.6	1916
1898—1902 .	74 936	46 961	5 375	7.2	11.4	1917
1902—1906 .	68 291	47 924	8 723	12.8	18.2	1916
1903—1907 .	67 859	49 374	9 348	13.8	18.9	1917
1907—1911 .	71 578	56 802	14 126	19.7	24.9	1916
1908—1912 .	72 422	58 695	14 947	20.6	25.5	1917
1912—1916 .	79 084	68 809	24 311	30.7	35.3	1916
1913—1917 .	82 373	72 696	26 091	31.7	35.9	1917

Fra 1916 til 1917 har således procenten steget for de tre yngste grupper, gruppene med en ekteskapsvarighet på henholdsvis 0—5, 6—10 og 11—15 år. For de to eldste grupper, gruppene med en ekteskapsvarighet på henholdsvis 16—20 og 21—25 år, kan der derimot ikke konstateres nogen forandring. Det er da et spørsmål om ikke bedre tider virker til en forøkelse av antallet levendefødte, ikke bare gjennom stigningen i antallet av vielser, men også derved at der hyppigere kommer barn til verden i ekteskap som allerede har varet nogen tid, op til 10 år og kanskje litt mere. Op til denne varighetsgrense vil vel fruktbarheten ennå ikke være kommet så langt ned og den økonomiske stilling ennå ikke være så trygget at en forandring i tidene kan få betydning i denne henseende.

I denne forbindelse henledes oppmerksomheten på resultatene av fruktbarhetsberegningene for årene 1899—1900 og 1889—1892 (se Norges Off. Statistikk VI. 55, s. 80). I 1899—1900 hadde vel ialfall de brede lag bedre år bak sig enn i 1889—1892. Det er ellers vanskelig å forklare hvorfor fruktbarhetskvotientene for yngre mødre skulde ligge så meget høiere i 1899—1900 enn i 1889—1892, når den almindelige tendens er nedgang.²

Idet vi et øieblikk vender tilbake til den siste tabell, bemerker vi at det før nevnte gjennemsnitt: en fødsel pr. år for hvert syvende ekteskap, nu kan bestem-

¹ Der er lagt til tallene i Folketellingens 6. hefte, tab. 2, s. 5, følgende pct. (se nevnte hefte s. 2*—3*) for ugifte: vielsesår 1892—1896 2.6, 1893—1897 2.7, 1897—1901 3.0, 1898—1902 3.1, 1902—1906 3.5, 1903—1907 3.7, 1907—1911 4.3, 1908—1912 4.5, 1912—1916 5.6, 1913—1917 6.0.

² At der i nittiårene blev inngått forholdsvis mange ekteskap har selvsagt adskillig å si, men forklarer vel neppe hele forskjellen.

mes nærmere. Efter tallene s. 49* skulde ialfall året 1916 ligge gjennemsnittsåret temmelig nær med hensyn til fødselshyppighet. Under hensyn hertil kan man si at der efter en ekteskapsvarighet av ca.

0—5 år fødes ca. 1 barn i hvert	3dje ekteskap.
6—10 —»— —»—	5te —»—
11—15 —»— —»—	6te —»—
16—20 —»— —»—	10de —»—
20—25 —»— —»—	25de —»—

De fruktbarhetsberegninger som finnes i vår statistikk over folkemengdens bevegelse, den siste i bil. tabell 16 for årene omkring 1920, vil som sagt være mindre brukbare til belysning av fruktbarhetens nedgang forsåvidt det gjelder de yngre aldersår. To grunner kan der være for å anta unormalt høie kvotienter i disse aldersår når tidene har vært gode, og unormalt lave kvotienter når tidene har vært dårlige. I gode tider har der vært inngått mange ekteskap, i dårlige tider få. De bestående ekteskapsfordeling etter ekteskapsvarighet vil være en annen i gode år enn i dårlige år, særlig for yngre ekteskap, hvor de nytilkomne, de som er inngått for ett, to, tre år siden, utgjør en forholdsvis stor del av hele massen. Dernæst er det som vi nettop har sett, ikke så usannsynlig at der av like gamle mødre med samme vielsesalder fødes forholdsvis flere barn i gode tider enn i dårlige, ialfall når det gjelder yngre folk.

Når fruktbarhetsberegningene for forskjellige år skal sammenlignes, bør man derfor holde sig mest mulig til år som står nogenlunde like med hensyn til konjunktorene, ialfall ved bedømmelsen av fruktbarhetskvotientene for de yngre aldersklasser. I så henseende må det antas at årene omkring 1920 har sin nærmeste forløper i årene omkring 1900. Særlig kan der pekes på at procenten av nystiftede ekteskap må ha vært betydelig større i 1920 og 1900 enn i 1910 og 1890 og nogenlunde den samme i 1920 som i 1900 (se foran s. 48*).

For femårige aldersgrupper var fruktbarhetskvotientene følgende:

Levendefødte barn i ekteskap pr. 100 gifte kvinner.

Nés-vivants légitimes pour 100 femmes mariées.

Alder. Âge.	1920—1921.	1910—1911.	1899—1900.	1889—1892.
15—20 . . .	78.44	56.42	59.26	50.40
18—20 . . .	66.62	56.61	59.06	50.02
20—25 . . .	45.46	46.19	48.46	45.99
25—30 . . .	33.53	35.80	38.19	39.33
30—35 . . .	25.43	28.37	33.34	33.52
35—40 . . .	19.82	22.72	26.44	27.72
40—45 . . .	10.66	13.08	15.93	16.58
45—50 . . .	1.89	2.35	3.33	3.64
50—55 . . .	0.06	0.02	0.08	0.21

Foruten femårsgruppene er satt til gruppen 18—20 år. Loven av 1918, som ikke tillater kvinner under 18 år å gifte sig uten Kirkedepartementets samtykke, har nemlig bevirket at de gifte kvinner under 18 år kommer i en særstilling. Holdes disse kvinner utenfor, blir forskjellen mellom 1920—1921 og de foregående år betydelig forminsknet. De yngste kvinner har dog i det hele forholdsvis høie tall for 1920—1921, som det på forhånd kunde ventes.

Et samlet uttrykk for bevegelsen kan man få ved å beregne veiede gjennomsnitt. Idet man utelukker den yngste femårsgruppe, kan man legge til grunn f. eks. følgende konstante aldersfordeling : 20—25 10 %, 25—30 17 %, 30—35 17 %, 35—40 16 %, 40—45 15 %, 45—50 13 %, 50—55 12 %, i alt 100 %. Dette svarer omtrent til fordelingen i 1920 (se bil.tabell 16). Da det som sagt kan være ønskelig å holde de yngre aldersgrupper utenfor, gjøres en tilsvarende beregning for gruppene 25—55 år (vektene er her resp. 19, 19, 18, 17, 14, 13, i alt 100) og 30—55 år (vekter resp. 23, 22, 21, 18, 16, i alt 100). Resultatene blir:

Alder.	Veiet gjennomsnitt av fruktbarhetskvotientene.				Kvotientens nedgang i pct.		
	1920—1921.	1910—1911.	1899—1900.	1889—1892.	Fra 1899—1900 til 1920—1921.	Fra 1910—1911 til 1920—1921.	Fra 1899—1900 til 1910—1911.
20—55	19.59	21.43	24.07	24.40	18.6	8.6	11.0
25—55	16.85	18.84	21.53	22.19	21.7	10.6	12.5
30—55	12.80	14.70	17.44	17.98	26.6	12.9	15.7

Nedgangen i fruktbarhetskvotienten blir således forholdsvis mindre fra 1910 til 1920 enn fra 1900 til 1910 ved alle tre beregninger. Forskjellen mellom de to nedgangsprocenter blir dog som ventet størst når de yngste aldersgrupper (til 25 år) tas med. Nedgangen har også i det siste tiår vært størst i de høiere aldersgrupper.

Til sammenligning nevnes at det grovere mål, antall levendefødte pr. 1 000 innbyggere, næsten ikke viser nedgang fra 1910 til 1920. Gjennomsnittstallet for dobbeltårene 1899—1900, 1910—1911 og 1920—1921 var henholdsvis 29.81, 25.53 og 25.06 promille.

Av bil.tabell 16 fremgår at nedgangen fra 1910—1911 til 1920—1921 for aldersgruppene over 20 år er adskillig større i byene enn på landsbygden.

Fruktbarhetens nedgang i de forskjellige landsdeler, særlig i tidsrummet 1900—1920, er allerede undersøkt i Folketellingens 6te hefte (se s. 37* ff.). Nedgangen er her beregnet til ca. 19 pct. for Riket, ca. 14 pct. for bygdene og ca. 28 pct. for byene (se tab. s. 43*). Oslo har en nedgang på ca. 35 pct., Bergen og Stavanger ca. 27.5 pct., Trondhjem ca. 23 pct., de øvrige byer samlet vel 25 pct. Av bygdene står Akershus først med 31 pct. nedgang, derefter Østfold med vel 22 pct. Over 10 pct. nedgang har dessuten Hedmark, Buskerud, Vestfold, Telemark, Rogaland, Hordaland og

Sør-Trøndelag.¹ Det er således bygdene i Sydøst-Norge og omkring de større byer som går i spissen.

Opgaver over fruktbarheten i forskjellige fremmede land vil finnes i bil.tabell 17.

Nedgangen i det relative antall levendefødte i ekteskap har vært ledsaget av en ennu sterkere nedgang i det relative antall levendefødte utenfor ekteskapet.

Går vi bakover i tiden, finner vi først og fremst at forholdsvis flere av de barn som kom til verden var født utenfor ekteskap:

Alders- grupper. <i>Groupes d'âge.</i>	Levendefødte utenfor ekteskap i pct. av samtlige levendefødte. <i>Nés-vivants illégitimes pour cent de tous les nés vivants.</i>		
	Riket. <i>Royaume.</i>	Bygder. <i>Communes rurales.</i>	Byer. <i>Villes.</i>
1856—1860	8.3	8.1	9.6
1861—1865	7.9	7.6	9.2
1866—1870	8.4	8.2	9.1
1871—1875	9.0	8.8	9.9
1876—1880	8.4	8.2	9.1
1881—1885	8.1	7.7	9.3
1886—1890	7.5	6.9	9.3
1891—1895	7.1	6.4	9.1
1896—1900	7.4	6.6	9.5
1901—1905	7.1	6.1	9.1
1906—1910	6.7	5.7	9.2
1911—1915	7.0	5.8	9.9
1916—1920	7.0	5.9	9.8

Gangen i tallene er ujevn. I gode tider stiger nemlig antallet av fødsler utenfor ekteskap forholdsvis sterkere enn antallet av fødsler i ekteskap, således at procent-tallet kommer til å ligge forholdsvis høiere i gode enn i dårlige år. I 70-årene kulminerte procenten for Riket i 1874 med 9.16, i 90-årene i 1898 med 7.62. I 1910 var procenten 6.61, og den steg i årene før krigen til 7.24 i 1914. Den gikk litt ned i 1915, nemlig til 6.99, i 1916 var den atter 7.20, men så sank den etterhvert til 6.49 i 1919. Derefter gikk procenten hastig op til et krisemaksimum på 7.56 i 1920 og var ennu i 1921 7.53. Senere er procenten sunket til 6.64 i 1924. I sin bevegelse i kortere tidsrum, innenfor den enkelte konjunkturperiode, viser altså antallet av forbindelser utenfor ekteskap overensstemmelse med antallet av vielser. Det forholder sig altså ikke, som man kanskje kunde vente, således at trykkede tider med få vielser gir forholdsvis mange fødsler utenfor ekteskap.

For å få frem bevegelsens hovedretning må sammenligningen begrenses til tilsvarende år. Det nøiaktigste bilde vil man få ved å sammenligne de tre femår

¹ De høie tall for de tre nordligste fylker skyldes ufullstendig registrering av fødte (se l. c. s. 45*).

1871—1875, 1896—1900 og 1916—1920. I pct. av tallet for 1871—1875 var tallene for de to sistnevnte femår:

Riket.		Bygder.		Byer.	
1896—1900.	1916—1920.	1896—1900.	1916—1920.	1896—1900.	1916—1920.
82	78	75	67	96	99

Nedgangen i procenttallet er begrenset til bygdene. For byene kan der ikke med sikkerhet fastslås nogen nedgang. Nedgangen på landet har vært forholdsvis større før enn etter århundredskiftet.

Forandringer i forholdet mellom antallet av levendefødte i og utenfor ekteskap kunde i og for sig bero på forskyvnings i forholdet mellom antallet av gifte og ugifte eller ikke-gifte kvinner i moden alder.

Naturligvis har det i alle tilfelle sin selvstendige interesse å fastslå en nedgang i antallet fødte utenfor ekteskap pr. 100 fødte. Men det har dernæst stor interesse å sammenligne bevegelsen i antallet fødte utenfor ekteskap pr. 1 000 ugifte kvinner med bevegelsen i det tilsvarende tall for gifte.

La oss f. eks. sammenstille slike tall for de gode år i 70-årene og de gode år forut for 1920. For sistnevnte tidspunkt har man opgaver som kan brukes for hele femåret 1916—1920 og dessuten for hvert enkelt av årene 1916—1918. Ved å trekke tallene for 1916—1918 fra tallene for 1916—1920 fås tallene for året 1919—1920. For det førstnevnte tidspunkt finnes opgaver for årene 1874—1875, altså de to år som ligger nærmest op til tidspunktet for folketellingen ($\frac{1}{1}$ 1875). Av årene 1919 og 1920 har for øvrig 1919 et forholdsvis lavt antall fødsler. Der er i 1919 bare 59 013 levendefødte, hvorav 3 827 fødte utenfor ekteskap, mens der i 1918 var 63 326 levendefødte, hvorav 4 222 utenfor ekteskap og i 1920 endog 68 881 levendefødte, hvorav 5 206 utenfor ekteskap. De lave tall i 1919 faller på årets første 9 måneder (se tallene for 1918, 1919 og 1920 i femårssammendraget, Norges Off. Stat. VII. 151). Underskuddet i disse måneder skyldes formodentlig spanskesyken i slutten av 1918. Man skulde ellers ventet at 1919 ikke hadde hatt lavere, men snarere høiere tall enn 1918, la oss si 64 000 levendefødte i stedet for 59 000. 1919 og 1920 tilsammen vilde i det tilfelle ha hatt 133 000 fødte i stedet for 128 000, eller et 4 pct. høiere tall. Ved beregningen av det relative antall levendefødte, fødte pr. 1 000 kvinner, må vi begrense oss til aldersgruppene 20—50 år, da tallene for yngste og eldste gruppe, gruppene 15—20 og 50—55, er for usikre, ialfall for årene 1874—1875.¹ For årene 1874—1875 er der så mange av de levendefødte som morens alder ikke har vært opgitt for at der for sikkerhets skyld er utført en dobbeltberegning for disse år, en hvor der bare er tatt hensyn til de levendefødte som morens alder var opgitt for og en hvor der har vært regnet med alle levendefødte, idet de uopgitte er fordelt forholdsmessig. Da man for 1875 ikke har opgjort den hjemmehørende folkemengde for landsdelene, men bare for det hele rike, er her benyttet den tilstedeværende folke-

¹ Se Norges Off. Stat. III., nr. 106, s. 66 ff.

mengde for bygdene og den tilstedeværende folkemengde tillagt forskjellen mellem den hjemmehørende og den tilstedeværende i Riket for byene.¹

I ekteskap fødte barn pr. år pr. 1000 gifte kvinner.²

Nés-vivants légitimes par an pour 1 000 femmes mariées.

Morens alder. <i>Âge de la mère.</i>	Riket. <i>Royaume.</i>			Bygder. <i>Communes rurales.</i>			Byer. <i>Villes.</i>		
	1874—1875.		1919-1920.	1874—1875.		1919-1920.	1874—1875.		1919-1920.
	a. ³ Uopgitte regnet med.	b. ⁴ Uopgitte ikke med.		a. ³ Uopgitte regnet med.	b. ⁴ Uopgitte ikke med.		a. ³ Uopgitte regnet med.	b. ⁴ Uopgitte ikke med.	
20—25	390	335	384	389	331	388	392	351	374
25—30	377	324	312	374	318	331	386	345	272
30—35	337	290	252	336	286	274	341	305	202
35—40	286	245	196	286	244	219	283	253	144
40—45	177	152	106	182	154	124	157	141	67
45—50	40	35	19	42	36	23	30	27	10

Utenfor ekteskap fødte barn pr. år pr. 1000 ugiftekvinner.²

Nés-vivants illégitimes par an pour 1 000 femmes non-mariées.

Morens alder. <i>Âge de la mère.</i>	Riket. <i>Royaume.</i>			Bygder. <i>Communes rurales.</i>			Byer. <i>Villes.</i>		
	1874—1875.		1919-1920.	1874—1875.		1919-1920.	1874—1875.		1919-1920.
	a. ³ Uopgitte regnet med.	b. ⁴ Uopgitte ikke med.		a. ³ Uopgitte regnet med.	b. ⁴ Uopgitte ikke med.		a. ³ Uopgitte regnet med.	b. ⁴ Uopgitte ikke med.	
20—25	28	23	22	28	23	24	28	24	18
25—30	45	37	21	45	37	23	46	40	18
30—35	41	34	17	42	34	18	38	33	17
35—40	28	23	14	29	23	13	28	25	15
40—45	17	14	7	17	14	7	20	18	6
45—50	5	4	1	5	4	1	4	4	2

¹ Levende kvinner med uopgitt alder er både for 1875 og for 1920 fordelt forholdsmessig.

² De absolutte tall for levendefødte i gjennomsnitt for 1919 og 1920 er:

Morens alder.	Levendefødte i ekteskap.			Levendefødte utenfor ekteskap.		
	Riket.	Bygder.	Byer.	Riket.	Bygder.	Byer.
15—20 . . .	897	624	273	590	364	226
20—25 . . .	10 854	7 697	3 157	2 023	1 340	683
25—30 . . .	16 714	12 098	4 616	1 052	683	369
30—35 . . .	14 460	10 798	3 662	510	311	199
35—40 . . .	10 693	8 250	2 443	292	169	123
40—45 . . .	5 536	4 437	1 099	111	69	42
45—50 . . .	838	708	130	17	9	8
50—55 . . .	21	19	2	1	1	—
I alt	60 013	44 631	15 383	4 596	2 946	1 650

³ *Y compris les mères avec âge inconnu.* ⁴ *Non compris les mères avec âge inconnu.*

Omkring 1875 var der ingen vesentlig forskjell mellem bygder og byer med hensyn til det relative antall levendefødte. Siden den tid har der vært sterk nedgang både i bygder og byer, særlig for de høiere aldersgrupper. Med hensyn til fødte i ekteskap er der i 1920 en utpreget forskjell mellem bygder og byer, nedgangen har med andre ord vært langt større i byene. Hvad fødsler utenfor ekteskapet angår, så har byer og bygder fremdeles nogenlunde de samme hyppighetstall. Med hensyn til fødte utenfor ekteskap har altså nedgangen i hyppighetstallene vært omtrent like stor i bygder og byer. I pct. av hyppighetstallet for 1874—1875 utgjorde nedgangen 1875—1920:

	Fødte i ekteskap.						Fødte utenfor ekteskap.					
	20-25.	25-30.	30-35.	35-40.	40-45.	45-50.	20-25.	25-30.	30-35.	35-40.	40-45.	45-50.
Riket	1.5	17.2	25.2	31.5	40.1	52.5	21.4	53.3	58.5	50.0	58.8	80.0
Bygder	0.3	11.5	18.5	23.4	31.9	45.2	14.3	48.9	57.1	55.2	58.8	80.0
Byer	4.6	29.5	40.8	49.1	57.3	66.7	35.7	60.9	55.3	46.4	70.0	50.0

Mens det overalt er de høieste aldersgrupper som kan opvise den største nedgang, så er det i de yngre grupper man finner de største forskjeller i nedgangen. I de høieste aldersgrupper ligger tallene hverandre nærmere, tallene for fødte utenfor ekteskap ligger nærmere tallene for fødte i ekteskap, tallene for byene nærmere tallene for bygdene. Man kan også si det slik at i de yngre aldersgrupper er nedgangen i fødselshyppigheten særlig liten i ekteskap og særlig i ekteskap i bygdene.

Det forhold som vi fant før, at procenten av levendefødte utenfor ekteskap holdt sig uforandret i byene, mens den gikk sterkt ned i bygdene, må for en stor del bero på den sterke nedgang i fødselshyppigheten i ekteskap i byene. Men der er dernæst foregått store forskyvninger i den gifte og ugifte kvinnebefolkning. Der var nemlig av kvinner mellom 20 og 50 år:

	Bygder.		Byer.	
	Gifte.	Ugifte.	Gifte.	Ugifte.
$\frac{1}{1}$ 1876	158 657	115 783	38 437	33 777
$\frac{1}{12}$ 1920	200 062	134 008	89 945	90 839

I bygdene er det nettop antallet av gifte som har steget mest, nemlig med 26 pct., mot 16 pct. for de ugifte. I byene er det derimot antallet av ugifte som har steget sterkest, nemlig med 169 pct., mot 134 pct. for de gifte. I 1876 hadde byene omkring 20 pct. både av den gifte og den ugifte kvinnebefolkning i Riket (3 pct. mere av den ugifte). I 1920 har byene 30 pct. av den gifte, men 40 pct. av den ugifte kvinnebefolkning.

I bygdene har nedgangen i fødselshyppigheten for ugifte i almindelighet vært størst i de landsdeler hvor hyppigheten var størst omkring 1875. Pr. 1 000 beregnede¹ ugifte kvinner i alderen 15—45 år var der følgende antall levendefødte i bygdene i:

År.	Oslo stift.	Hamar stift.	Kr.sand stift.	Bergen stift.	Trondh. stift.	Tromsø stift.	Riket.
1874—1875 . . .	23	31	8	15	31	30	21
1919—1920 . . .	13	17	9	7	18	23	14

En undtagelse danner Tromsø stift. I disse nordligste fylker kan det imidlertid være at innregistreringen har vært forholdsvis meget dårligere i 1874—1875 enn omkring 1920.

I tabellene til Folkemengdens bevegelse er de levendefødte barn fordelt etter begge foreldres alder samtidig. Hadde man hatt tilsvarende fordeling av de bestående ekteskap i 1920 etter begge ektefellers alder, vilde det vært mulig å beregne fruktbarhetskvotienten for de forskjellige kombinasjoner av ektefellenes alder. En sådan undersøkelse blev i sin tid utført av direktør Kiær (se Meddelelser fra det Statistiske Centralbureau for 1885, s. 144) og bragte som resultat bl. a. at mannens alder ved siden av hustruens alder har nogen innflydelse på fruktbarheten. Nyere undersøkelser bygget på mere fullstendig materiale har dog vist at mannens alder har meget liten, om overhodet nogen innflydelse på fruktbarheten.

Forsåvidt angår de levendefødte uten for ekteskap kan der gjøres beregninger over den relative hyppighet av de forskjellige kombinasjonsgrupper på samme måte som for vielsene.² For vielsene blev der (se s. 20* flg.) benyttet to mål, dels den simple relative hyppighet, dels den relative hyppighet satt i forhold til maksimalhyppigheten. Vi vil her benytte et tredje mål, nemlig forskjellen mellom den faktiske hyppighet og den teoretiske hyppighet, satt i forhold til forskjellen mellom den maksimale hyppighet og den teoretiske hyppighet. Man måler med andre ord her den faktiske avvikelse fra det forventede på den høiest mulige avvikelse.³

¹ For hvert stift er antallet av ugifte kvinner i hver femårsgruppe multiplisert med gruppens hyppighetstall for bygdene samlet. Summen av disse produkter er multiplisert med kvotienten mellom det virkelige sumtall (antall ugifte 21—45 år) i bygdene og den samlede produktsum.

² En sådan beregning for levendefødte i ekteskap har derimot liten interesse. Selv om man nemlig f. eks. fastslår at en kombinasjonsgruppe (levendefødte av fedre i alderen 25—30 og mødre i alderen 20—25 f. eks.) har stor relativ hyppighet, så vet man ikke om dette beror på at den tilsvarende gruppe av mulige foreldre (menn i alderen 25—30, gift med kvinner i alderen 20—25) er relativ tallrik, eller at denne gruppe har relativt høi fruktbarhet.

³ Kalles likesom i note 2, s. 21* det faktiske antall F, antallet i den minste av de kombinerte grupper K', antallet i den største av de kombinerte grupper K, det samlede antall S, så er uttrykket for dette mål:

$$\frac{F \div \frac{K \cdot K'}{S^2} \cdot S}{K' \div \frac{K \cdot K'}{S^2} \cdot S} = \frac{S \cdot F \div K \cdot K'}{S \cdot K' \div K \cdot K'}$$

Målet har vært benyttet av italienske demografer som Benini (Principii di Demografia, Firenze, 1901).

Resultatet angis i pct. (den faktiske avvikelse i pct. av den høiest mulige). Et positivt procenttall vil bety at der er ophopning i vedkommende gruppe, et negativt procenttall vil bety at det gjelder en forbindelse som undgås. For levendefødte utenfor ekteskap kan beregningen foretas særskilt for bygder og byer.

Levendefødte utenfor ekteskapet 1916—1920, fordelt etter foreldrenes alder.

De forskjellige alderskombinasjoners relative hyppighet.

Procenttall for Riket, bygder og byer.

(Tallene i hver første rekke er tallene for Riket, de øverste tall i hver annen rekke er tallene for bygdene, de nederste tallene for byene.)

Farens alder.	Morens alder.						
	15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.
15—20 . .	23 $\left\{ \begin{array}{l} 19 \\ 35 \end{array} \right.$	6 $\left\{ \begin{array}{l} 6 \\ 5 \end{array} \right.$	$\div 12 \left\{ \begin{array}{l} \div 10 \\ \div 18 \end{array} \right.$	$\div 9 \left\{ \begin{array}{l} \div 8 \\ \div 12 \end{array} \right.$	$\div 4 \left\{ \begin{array}{l} \div 3 \\ \div 6 \end{array} \right.$	$\div 4 \left\{ \begin{array}{l} \div 4 \\ \div 4 \end{array} \right.$	0 $\left\{ \begin{array}{l} 0 \\ 0 \end{array} \right.$
20—25 . .	28 $\left\{ \begin{array}{l} 23 \\ 36 \end{array} \right.$	26 $\left\{ \begin{array}{l} 24 \\ 28 \end{array} \right.$	$\div 15 \left\{ \begin{array}{l} \div 13 \\ \div 17 \end{array} \right.$	$\div 33 \left\{ \begin{array}{l} \div 31 \\ \div 35 \end{array} \right.$	$\div 42 \left\{ \begin{array}{l} \div 42 \\ \div 42 \end{array} \right.$	$\div 48 \left\{ \begin{array}{l} \div 47 \\ \div 48 \end{array} \right.$	$\div 54 \left\{ \begin{array}{l} \div 53 \\ 0 \end{array} \right.$
25—30 . .	$\div 9 \left\{ \begin{array}{l} \div 7 \\ \div 12 \end{array} \right.$	5 $\left\{ \begin{array}{l} 5 \\ 5 \end{array} \right.$	11 $\left\{ \begin{array}{l} 10 \\ 11 \end{array} \right.$	$\div 3 \left\{ \begin{array}{l} \div 3 \\ \div 5 \end{array} \right.$	$\div 21 \left\{ \begin{array}{l} \div 20 \\ \div 22 \end{array} \right.$	$\div 21 \left\{ \begin{array}{l} \div 23 \\ \div 19 \end{array} \right.$	$\div 22 \left\{ \begin{array}{l} \div 13 \\ \div 32 \end{array} \right.$
30—35 . .	$\div 8 \left\{ \begin{array}{l} \div 6 \\ \div 12 \end{array} \right.$	$\div 21 \left\{ \begin{array}{l} \div 21 \\ \div 21 \end{array} \right.$	9 $\left\{ \begin{array}{l} 8 \\ 10 \end{array} \right.$	11 $\left\{ \begin{array}{l} 10 \\ 12 \end{array} \right.$	8 $\left\{ \begin{array}{l} 6 \\ 10 \end{array} \right.$	0.5 $\left\{ \begin{array}{l} 1 \\ \div 1 \end{array} \right.$	1 $\left\{ \begin{array}{l} \div 4 \\ 5 \end{array} \right.$
35—40 . .	$\div 10 \left\{ \begin{array}{l} \div 9 \\ \div 12 \end{array} \right.$	$\div 39 \left\{ \begin{array}{l} \div 37 \\ \div 41 \end{array} \right.$	2 $\left\{ \begin{array}{l} 3 \\ 2 \end{array} \right.$	15 $\left\{ \begin{array}{l} 15 \\ 15 \end{array} \right.$	15 $\left\{ \begin{array}{l} 11 \\ 19 \end{array} \right.$	8 $\left\{ \begin{array}{l} 7 \\ 9 \end{array} \right.$	$\div 1 \left\{ \begin{array}{l} 3 \\ \div 5 \end{array} \right.$
40—45 . .	$\div 11 \left\{ \begin{array}{l} \div 10 \\ \div 12 \end{array} \right.$	$\div 48 \left\{ \begin{array}{l} \div 45 \\ \div 51 \end{array} \right.$	3 $\left\{ \begin{array}{l} 1 \\ 5 \end{array} \right.$	12 $\left\{ \begin{array}{l} 13 \\ 11 \end{array} \right.$	14 $\left\{ \begin{array}{l} 13 \\ 15 \end{array} \right.$	16 $\left\{ \begin{array}{l} 13 \\ 19 \end{array} \right.$	15 $\left\{ \begin{array}{l} 8 \\ 21 \end{array} \right.$
45—50 . .	$\div 10 \left\{ \begin{array}{l} \div 9 \\ \div 11 \end{array} \right.$	$\div 48 \left\{ \begin{array}{l} \div 46 \\ \div 56 \end{array} \right.$	$\div 2 \left\{ \begin{array}{l} 1 \\ \div 6 \end{array} \right.$	13 $\left\{ \begin{array}{l} 14 \\ 11 \end{array} \right.$	15 $\left\{ \begin{array}{l} 15 \\ 14 \end{array} \right.$	11 $\left\{ \begin{array}{l} 8 \\ 15 \end{array} \right.$	15 $\left\{ \begin{array}{l} 3 \\ 28 \end{array} \right.$

Likesom ved giftermålene er der her tiltrekning mellom jevnaldrende. Der er også et visst spillerum for aldersforskjell, et spillerum som i det hele tatt blir videre med stigende alder. Mennenes tilbøielighet for yngre kvinner kommer tydelig frem. Menn mellom 20 og 30 år viser således relativt sett utilbøielighet eller i hvert fall svak tilbøielighet til å søke forbindelse med kvinner som tilhører en eldre femårsgruppe. Derimot er der relativt sett sterk tiltrekning mellom menn i gruppen 15—20 år og kvinner i gruppen 20—25 år, likesom der også er relativ tiltrekning mellom menn i gruppene over 30 år og kvinner i de tilsvarende 5 år eldre grupper. Ganske anderledes for kvinnene. Der er relativt sett tiltrekning mellom 15—20-års kvinner og 20—25-års menn, endog større enn mellom kvinner i denne alder og jevnaldrende menn. Der er relativt sett tiltrekning mellom 20—25-års kvinner og 25—30-års menn, mellom 25—30-års kvinner og menn helt op i 40—45-års grup-

pen o. s. v. I 20—25-års alderen synes alderskresenheten å være forholdsvis størst såvel hos mannen som hos kvinnen. Mellem bygder og byer er forskjellen ikke videre stor. Snarest kan det sies at der er en større alderskresenhet i by enn på land.

Tilsvarende beregning kan gjøres for de ekteviede. For femåret 1916—1920 er der som før sagt bare tall for Riket. Det ligger nærmere å bruke tallene for samtlige viede enn tallene for førstegangsviede, idet der jo blandt forbindelsene utenfor ekteskap finnes forbindelser også mellom f. eks. enkemenn og piker, enker, fraskilte o. s. v. Resultatene er følgende:

Gift og ikke-gifte foreldre 1916—1920 fordelt etter alder.

*Parents mariés et non-mariés 1916—1920, répartis par âge*¹.

De forskjellige alderskombinasjoners relative hyppighet.

Procenttall for Riket. *Royaume*.

Farens alder. <i>L'âge du père.</i>	Morens alder: <i>L'âge de la mère.</i>													
	15—20.		20—25.		25—30.		30—35.		35—40.		40—45.		45—50.	
	G. ²	I-G. ³	G.	I-G.	G.	I-G.	G.	I-G.	G.	I-G.	G.	I-G.	G.	I-G.
15—20 . .	30	23	13	6	25	12	9	9	5	4	2	4	0	0
20—25 . .	35	28	32	26	13	15	28	33	34	42	36	48	39	54
25—30 . .	÷ 11	÷ 9	7	5	14	11	÷ 15	3	34	21	÷ 45	÷ 21	÷ 51	÷ 22
30—35 . .	÷ 12	÷ 8	÷ 20	÷ 21	11	9	17	11	6	8	÷ 6	0.5	÷ 11	1
35—40 . .	÷ 6	÷ 10	÷ 40	÷ 39	3	2	16	15	16	15	9	8	3	÷ 1
40—45 . .	÷ 7	÷ 11	÷ 54	÷ 48	÷ 7	3	14	12	16	14	17	16	12	15
45—50 . .	÷ 8	÷ 10	÷ 62	÷ 48	÷ 16	÷ 2	11	13	15	15	17	11	16	15

I det store og hele er der overensstemmelse mellem de to rekker av procenttall, tallene for de ekteviede og tallene for de «naturlige forbindelser». Der er dog, ialfall i de yngre år, en del større aldersbundethet hos de ekteviede.

Flerfødsler. Antallet av flerfødsler har i det forløpne tiår vært forholdsvis høit. Beregnet i forhold til 100 000 fødsler³ var der:

Antall mødre nedkommet med:	1911—1920.	1901—1910.	1886—1900.	1841—1885.
Ett barn	98 572	98 632	98 614	98 755
Tvillinger	1 410	1 354	1 368	1 229
Trillinger	18	14	18	16
I alt	100 000	100 000	100 000	100 000

¹ *Fréquence relative calculée d'après «Indice di attrazione» de Benini.* (Rodolfo Benini «Principii di demografia», Firenze 1901, P. 133 etc.) ² G=Mariés. I-G Non-Mariés. ³ 1911—1915 gjelder statistikken innregistrerte fødsler, 1916—1920 stedfunne fødsler.

I dr. I. Wedervangs avhandling: Om seksualproporsjonen ved fødselen er der i kap. 8 trukket sammen adskillig materiale til belysning av tvillingfødsels-hyppegigheten i forskjellige land og de faktorer som påvirker denne hyppegighet.

I vår statistikk har man lenge hatt opgaver over flerfødslene, fordelt etter foreldrenes alder, dog kun for flerfødsler innenfor ekteskap. Da tallene er små, vilde det være hensiktsmessig å beregne hyppegigheten innen de forskjellige aldersgrupper for hele tiår. Opgaver over samtlige fødsler fordelt etter begge foreldrenes alder foreligger imidlertid ikke for femåret 1911—1915. En sådan beregning må derfor begrenses til femåret 1916—1920.

I de fem år 1916—1920 sammenlagt var antallet av fødsler i det hele og antallet av tvillingfødsler fordelt etter foreldrenes alder som følger¹ for aldersgruppene mødre op til gruppen 45—50 år, fedre op til gruppen 60—65 år:

Antallet av fødsler i det hele og antallet av tvillingfødsler
1916—1920 fordelt etter foreldrenes alder.

*Nombre de naissances totales et nombre d'accouchements doubles 1916—1920,
répartis par âge des parents.*

Farens alder. <i>L'âge du père</i>	Morens alder. <i>L'âge de la mère.</i>						
	15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.
15—20 {							
Fødsler i alt. ²	590	935	257	63	38	9	—
Tvilling- fødsler. ³	—	6	—	—	—	—	—
20—25 {							
F. i a.	3 844	20 971	7 929	1 501	373	76	3
Tv.f.	16	154	69	22	10	—	—
25—30 {							
F. i a.	2 015	26 304	34 109	10 153	2 058	382	36
Tv.f.	7	195	400	147	31	5	—
30—35 {							
F. i a.	518	9 605	27 423	27 743	8 049	1 315	95
Tv.f.	2	86	323	424	153	19	1
35—40 {							
F. i a.	181	2 786	10 661	21 494	19 204	4 461	245
Tv.f.	2	15	134	335	395	68	4
40—45 {							
F. i a.	65	925	3 729	9 378	15 697	10 987	916
Tv.f.	—	4	38	143	313	191	10
45—50 {							
F. i a.	29	331	1 260	3 084	6 200	7 536	1 716
Tv.f.	—	4	16	53	122	134	21
50—55 {							
F. i a.	14	117	493	1 235	2 158	3 032	974
Tv.f.	—	1	6	24	51	57	7
55—60 {							
F. i a.	2	55	187	459	861	1 083	384
Tv.f.	—	—	3	7	28	23	8
60—65 {							
F. i a.	5	29	85	192	333	411	125
Tv.f.	—	—	1	5	10	4	—

¹ Der er regnet med samtlige fødsler, idet fedre og mødre med uopgitt alder er fordelt etter alder forholdsmessig, særskilt for fødsler i og utenfor ekteskap, levendefødte og dødfødte.

² *Naissances totales.* ³ *Accouchements doubles.*

Tvillingfødselshyppigheten i de enkelte aldersgrupper blir herefter:

Antall tvillingfødsler pr. 1000 fødsler.
Nombre d'accouchements doubles pour 1000 naissances.

Farens alder. <i>L'âge du père.</i>	Morens alder. <i>L'âge de la mère.</i>						
	15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.
15—20	0.0	6.4	0.0	0.0	0.0	0.0	-
20—25	4.1	7.3	8.7	14.7	26.8	0.0	0.0
25—30	3.5	7.4	11.7	14.5	15.1	13.1	0.0
30—35	3.8	9.0	11.8	15.3	19.0	14.4	10.5
35—40	11.0	5.4	12.6	15.6	20.6	15.2	16.3
40—45	0.0	4.3	10.2	15.2	19.9	17.4	10.9
45—50	0.0	12.1	12.7	17.2	19.7	17.8	12.2
50—55	0.0	8.6	12.2	19.4	23.6	18.8	7.2
55—60	0.0	0.0	16.0	15.3	32.5	21.2	20.8
60—65	0.0	0.0	11.8	26.0	30.0	9.7	0.0

Billedet er til dels nokså uregelmessig, idet spillerummet for tilfeldigheter kan være forholdsvis stort i den enkelte gruppe. Eksempelvis nevnes de lave tall i de to grupper mor 20—25 år og far 35—40 år, henholdsvis 40—45 år. Av forrige tabell vil finnes at antallet av tvillingfødsler i disse to grupper var henholdsvis 15 og 4. I femåret 1911—1915, da antallet av tvillingfødsler i det hele var bare 4 236 mot 4 603 i femåret 1916—1920, var der i de to nevnte grupper henholdsvis 26 og 10 tvillingfødsler. Antar man at det hele antall fødsler i disse to grupper var forholdsvis høiere 1911—1915 enn 1916—1920 og så meget høiere som svarer til det tall som kan beregnes efter det forholdstall gruppene har 1916—1920, tillagt det tredobbelte av middelfeilen, blir den herefter for 1911—1920 beregnede tvillingfødselspromille for hver av de to grupper 7.3, altså henholdsvis ca. 2 og 3 pct. høiere enn den faktiske for 1916—1920.

Et samlet bilde av promilletallets bevegelse med endringer i morens eller farens alder kan fås ved å gå ut fra en konstant aldersfordeling for fedrene i første tilfelle og for mødrene i annet tilfelle og derefter beregne en veiet gjennomsnittspromille for de forskjellige aldersgrupper av mødre eller fedre. De veiede gjennomsnitt sammenstilles her med de uveiede, som fremgår ved den direkte divisjon av det hele antall tvillingfødsler i hver aldersgruppe av fedre eller mødre med antallet av fedre eller mødre i vedkommende aldersgruppe. Den yngste gruppe av fedre, 15—20 år, er utelatt, da tallene er så små.

(Se tabellen side 62.)

Den bekjente stigning i tvillingfødselshyppigheten, når morens alder stiger, trer tydelig frem. Forskjellen mellom det uveiede og det veiede gjennomsnitt er ikke stor for mødrene, bortsett fra de to høieste aldersgrupper, hvor det veiede gjennem-

Antall tvillingfødsler pr. 1000 fødsler fordelt efter mødrenes og fedrenes alder.¹

Nombre d'accouchements doubles pour 1000 naissances répartis par âge de la mère et du père.

Alder (år). Âge.	Mødre. Mères. Tvillingfødsler pr. 1000 fødsler.		Alder (år). Âge.	Fedre. Pères. Tvillingfødsler pr. 1000 fødsler.	
	Direkte ² beregnet.	Veiet ³ gjennem- snitt.		Direkte ² beregnet.	Veiet ³ gjennem- snitt.
15—20 . . .	3.7	4.2	20—25 . . .	7.8	12.0
20—25 . . .	7.4	7.2	25—30 . . .	10.4	11.9
25—30 . . .	11.4	11.4	30—35 . . .	13.3	13.4
30—35 . . .	15.2	15.3	35—40 . . .	15.9	13.6
35—40 . . .	19.8	19.6	40—45 . . .	16.5	12.3
40—45 . . .	16.7	13.5	45—50 . . .	17.0	15.0
45—50 . . .	11.1	8.2	50—55 . . .	17.8	15.4
	—	—	55—60 . . .	22.4	15.8
	—	—	60—65 . . .	16.4	15.4

snitt synker meget sterkere enn det uveiede. Det sterke fall i det veiede gjennemsnitt i de høieste grupper skyldes at forbindelsene med yngre fedre her er ganske fåtallige i forhold til hvad der gjennemsnittlig er tilfelle. Regner man bare med fedre i aldersgruppene 25—65 år, og legger man så til grunn en varierende standardfordeling, nemlig ved sammenligningen mellem de to mødregrupper 35—40 år og 40—45 år den gjennomsnittlige aldersfordeling av fedrene for disse to grupper og ved sammenligningen mellom de to mødregrupper 40—45 år og 45—50 år på samme måte den gjennomsnittlige aldersfordeling av fedrene for disse grupper, blir de veiede gjennemsnitt ved den første beregning 20.5 for mødregruppen 35—40 år og 16.4 for mødregruppen 40—45 år, ved den annen beregning 17.2 for mødregruppen 40—45 år og 11.7 for mødregruppen 45—50 år. Det veiede gjennemsnitt, beregnet på denne måte, blir altså for mødregruppen 40—45 år ca. $\frac{4}{5}$ av gjennemsnittet for mødregruppen 35—40 år og det veiede gjennemsnitt for mødregruppen 45—50 år ca. $\frac{2}{3}$ av gjennemsnittet for mødregruppen 40—45 år. Forholdet mellem disse veiede gjennemsnitt er, som det vil ses, omtrent som forholdet mellem de uveiede.

De to gjennemsnitt som er regnet ut for fedre avviker adskillig fra hverandre. Mens det uveiede gjennemsnitt stiger sterkt med alderen, er der bare en mindre stigning i det veiede gjennemsnitt. Stigningen i det uveiede gjennemsnitt skyldes etter dette vesentlig den omstendighet at promillen stiger når morens alder stiger, og at stigende alder hos faren er ensbetydende med gjennomsnittlig stigende alder

¹ Der er regnet med samtlige fedre og mødre, idet fedre og mødre med uoppgitt alder er fordelt efter alder forholdsmessig, særskilt for fødsler i og utenfor ekteskap, levende og dødfødte. Det således beregnede absolutte antall fedre og mødre i de forskjellige aldersgrupper var: fedre henholdsvis 34 957, 75 845, 75 782, 60 041, 42 439, 20 538, 8 221, 3 121, 1 221, mødre henholdsvis 7 298, 62 574, 87 206, 76 609, 56 301, 30 032, 4 595. ²Directement calculé. ³Moyenne considérée.

hos moren. Om der ligger nogen realitet bak stigningen i det veiede gjennemsnitt for fedre er ikke så godt å avgjøre; der trenges her fortsatte erfaringer.

I femårssammendraget 1916—1920 er flerfødsle (innenfor ekteskap) fordelt i de tre grupper: a. fødsler av bare gutter, b. fødsler av bare piker og c. fødsler av både gutter og piker (blandede fødsler).

Efter sannsynlighetsregningen skal man for tvillingfødsler kunne vente at der blir omtrent like mange blandede fødsler som likekjønnete fødsler. Det viser sig at der i femåret 1916—1920 er 35.5 pct. blandede fødsler. Av de 64.5 pct. likekjønnete fødsler var de 34.8 pct. fødsler av 2 gutter og de 29.7 pct. fødsler av 2 piker. For de femårige aldersgrupper av mødre fra 15—20 til 45—50 år var procenten henholdsvis 18.5, 30.9, 33.2, 36.7, 39.1, 36.8, 15.7. For de femårige aldersgrupper av fedre fra 15—20 til 60—65 år var procenten henholdsvis 16.7, 22.9, 35.0, 34.9, 37.1, 38.7, 34.3, 42.9, 34.3, 45.0. En beregning for kombinerte femårsaldersgrupper lønner sig ikke, idet tallene for det enkelte femår er altfor små. Her meddeles imidlertid en beregning for 4 større kombinerte grupper, idet man ved hvert procenttall tilføier tallet for det tredobbelte av middelfeilen, for dermed å avgi spillerummet for de tilfeldige svingninger.

Pct. blandede fødsler av ekte tvillingfødsler:

Mødre i alderen 15—35 år.		Mødre i alderen 35—50 år.	
Fedre i alderen 15—40 år.	Fedre i alderen 40—65 år.	Fedre i alderen 15—40 år.	Fedre i alderen 40—65 år.
33.7 (± 2.9).	37.4 (± 5.4).	37.3 (± 5.1).	38.1 (± 4.6).

Efter dette ser det ut som om både morens og farens alder har innflydelse. Gruppene er dog for store til at der kan sies noget med full sikkerhet. Der trenges fortsatte erfaringer.

Procenten av dødfødte blandt tvillinger i femåret 1916—1920 var 6.3, 6.3 for fødsler i ekteskap, 6.2 for fødsler utenfor ekteskap. I femåret 1911—1915 var den 5.6, 5.3 for fødsler i ekteskap og 8.6 for fødsler utenfor ekteskap. I hele tiåret 1911—1920 er procenten henholdsvis 6.0, 5.9 og 7.5. Av de blandede tvillinger utgjorde de dødfødte 4.7 pct. i 1916—1920. Det tredobbelte av middelfeilen er 1.1 pct. For trillingfødsle var dødfødselsprocenten 1916—1920 12.6.

3dje avsnitt.

Dødsfall. *Décès.*

Tab. 1, rubr. 10 og 18 og tab. 18—23 i bilaget.

1. Oversikt. *Aperçu.*

I Dødelighetstabeller for det norske folk 1911/12—1920/21, som utkom i 1924, er meddelt en rekke oppgaver over dødelighetsforholdene i siste 10-år i byer og bygder innen de forskjellige aldersklasser og blandt gifte og ugifte. Likeledes vil man også

her finne tilbakegående oversikter over dødelighetsforholdenes utvikling 10-årsvis gjennom et lengere tidsrum. I denne oversikt skal man derfor innskrenke sig til å omtale endel spørsmål som ikke blev behandlet i ovenfor nevnte publikasjon, såsom dødelighetens vekslng i de enkelte år for menn og kvinner i de forskjellige aldersklasser med en mere utførlig fremstilling av spebarndødeligheten, dessuten en oversikt over dødsfall ved ulykker, mord og drap og selvmord.

Dødeligheten pr. 1 000 av middelfolkemengden stillet sig således i perioden 1911—1925:

År.	Menn.	Kvinner.	I alt.	Menns dødelighetskvotienter i pct. av kvinnenens.
1911	13.91	12.55	13.20	110.8
1912	14.00	12.99	13.48	107.7
1913	13.85	12.71	13.26	109.0
1914	14.04	12.92	13.46	108.7
1915	13.95	12.85	13.38	108.7
1916	14.50	13.22	13.84	109.7
1917	14.12	13.12	13.60	107.6
1918	17.92	16.43	17.15	109.1
1919	14.17	13.38	13.76	105.9
1920	13.09	12.46	12.77	105.1
1921	11.86	11.16	11.50	106.2
1922	12.16	11.88	12.02	102.4
1923	11.79	11.38	11.58	103.6
1924	-	-	11.20	-
1925	-	-	10.95	-

De her beregnede dødelighetskvotienter viser at i 10-året 1911—1920 var den almindelige nedgang i dødeligheten som i en lang periode har vært konstatert i Norge foreløbig stanset. Fra 1911—1917 er forandringene temmelig små. Tendensen er dog svakt stigende, idet hvert år ligger over nivået i 1911, som har den laveste dødelighet som er notert inntil da. I 1918—1919 har man influensaepidemien, som bevirker en overordentlig sterk stigning i dødeligheten. Fra 1917 til 1918 stiger således den almindelige dødelighetskvotient med 16 pct. Fra 1919 går den betydelig tilbake, men ligger fremdeles høiere enn ved 10-års periodens begynnelse. Først i 1920 synker dødeligheten under det tidligere minimum i 1911 og har senere hatt en raskt nedadgående tendens. Nedgangen synes dog til dels å ha vært sterkere hos menn enn hos kvinner, således at i de siste år er forskjellen mellom de to kjønns dødelighet blitt betydelig forminsknet.

Sammenlignet med andre land har alltid dødeligheten vært lav i Norge. Følgende oversikt viser dødelighetens utvikling i en rekke land fra 1911—1924:

Døde pr. 1000 innbyggere.

Décès par 1 000 habitants.

Land.	1911.	1912.	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.	1920.	1921.	1922.	1923.	1924.	1925.
Norge	13.23	13.48	13.27	13.48	13.38	13.63	13.36	16.92	13.77	13.38	11.50	12.02	11.50	11.15	10.94
Sverige	13.80	14.19	13.65	13.84	14.67	13.56	13.39	18.01	14.46	13.30	12.39	12.78	11.40	11.96	11.72
Danmark	13.4	13.0	12.5	12.5	12.8	13.4	13.2	13.0	13.0	12.9	11.0	11.9	11.3	11.3	10.9
Finnland	16.5	16.3	16.1	15.6	15.9	16.5	17.7	28.5	18.9	15.9	14.0	14.4	13.8	15.3	-
England	14.6	13.3	13.8	14.0	15.7	14.4	14.4	17.6	13.7	12.4	12.1	12.8	11.6	12.2	12.2
Skottland	15.1	15.3	15.5	15.5	17.1	14.7	14.4	16.3	15.6	14.0	13.6	14.9	12.9	14.4	13.4
Irland	16.5	16.5	17.1	16.3	17.6	16.4	16.7	18.0	17.6	14.8	14.2	14.5	13.7	14.8	-
Holland	14.5	12.3	12.4	12.4	12.5	13.0	13.2	17.2	13.3	12.0	11.1	11.4	9.9	9.8	9.6
Belgia	16.4	14.8	14.6	14.1	13.1	13.1	16.3	20.8	15.0	13.5	13.8	13.9	13.0	12.8	-
Tyskland	17.3	15.6	15.0	19.0	21.4	19.2	20.5	24.7	15.6	15.1	13.9	14.3	13.9	12.2	11.9
Østerrike	22.0	20.5	20.3	18.1	21.3	20.9	22.9	26.4	20.3	19.1	16.9	17.2	15.3	-	-
Schweiz	15.8	14.2	14.3	13.8	13.3	13.0	13.7	19.3	14.2	14.4	12.7	12.9	11.8	12.5	12.2
Frankrike	19.4	17.5	17.7	27.4	26.5	24.3	21.8	29.0	19.0	17.2	17.7	17.5	16.8	17.1	18.1
Italia	21.4	18.2	18.7	17.9	22.3	23.3	26.1	35.1	18.9	18.8	17.4	17.7	16.6	-	-
Spania	23.3	21.2	22.1	22.0	22.1	21.3	22.3	33.1	23.3	23.8	21.5	20.5	20.7	19.7	19.7
Portugal	22.0	19.9	20.6	19.4	19.9	20.8	21.5	40.2	24.2	22.5	19.6	-	-	-	-
Ungarn	25.1	23.3	23.5	23.5	25.7	21.0	20.7	25.9	19.6	21.2	19.3	20.8	19.2	20.0	-
Sydafrik.Union	10.4	10.3	10.3	9.5	10.3	10.2	10.3	17.2	11.9	11.1	10.4	9.5	9.7	9.7	-
Australia	10.7	11.2	10.8	10.5	10.6	11.0	9.7	10.0	12.7	10.5	9.9	9.2	9.9	9.5	-
New Zealand	9.4	8.9	9.5	9.3	9.1	9.6	9.6	14.8	9.5	10.2	8.7	8.8	9.0	8.3	-
Japan	20.4	19.9	19.4	20.5	20.1	21.5	21.4	26.8	22.8	25.4	22.7	22.3	22.8	-	-

Som det vil ses var Norge i 1911 gunstigst stillet i Europa, men fra 1912 av finner vi stadig lavere dødelighet både i Danmark og Holland, og i enkelte år er dette også tilfelle i Sverige, Schweiz og England. Som det fremgår av tabellen er altså dødeligheten som helhet fremdeles lav i Norge, men ved betraktning av forholdet må man huske på at vår gunstige stilling skyldes vår overordentlig lave spebarndødelighet og lave dødelighet i de eldre aldersklasser. I barne- og ungdomsalderen er derimot dødeligheten i Norge høiere enn i de fleste andre land.

2. Dødeligheten i de forskjellige aldersklasser.

Mortalité dans les différents groupes d'âge.

I tabell side 66* er beregnet dødelighetskvotienten for menn og kvinner i de forskjellige aldersklasser for hvert av årene 1911—1923, og i diagrammet side 67* gis en grafisk fremstilling av de samme forhold. Man vil straks legge merke til den sterke nedgang blandt barn under ett år som først og fremst er en virkning av forbedringen i barnehygienien, men også den naturlige følge av nedgangen i fødslenes antall. Da barnedødeligheten blir behandlet senere i et eget avsnitt, skal man ikke komme

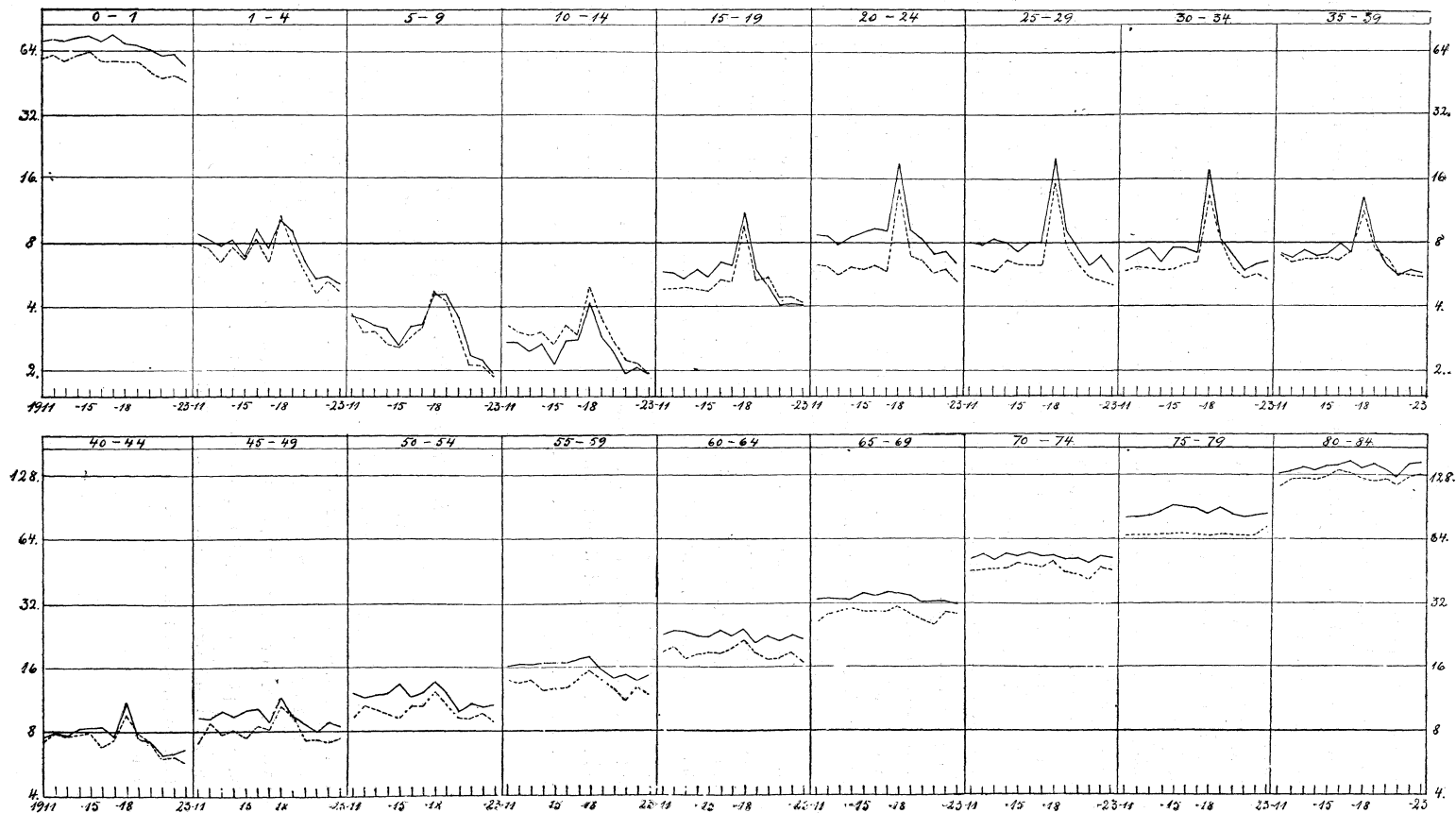
Dødelighet efter aldersgrupper. *Mortalité par groupes d'âge.*

År.	0—1 år pr. 1000 levende- fødte.	Døde pr. 1000 levende.																		
		1—4 år.	5—9 år.	10—14 år.	15—19 år.	20—24 år.	25—29 år.	30—34 år.	35—39 år.	40—44 år.	45—49 år.	50—54 år.	55—59 år.	60—64 år.	65—69 år.	70—74 år.	75—79 år.	80—84 år.	85—89 år.	90 år og der- over.
M e n n.																				
1911—1915	72.6	8.00	3.26	2.55	5.72	8.53	7.91	7.05	7.11	7.91	9.58	12.12	16.56	22.88	33.96	52.42	84.50	134.94	215.11	315.46
1916—1920	68.4	8.84	3.74	3.01	7.22	10.91	10.50	9.36	8.32	8.37	9.69	11.93	16.42	22.95	34.62	53.39	87.49	140.79	220.52	321.71
1911	71.0	8.87	3.63	2.71	5.85	8.69	8.04	6.62	7.14	7.51	9.29	11.95	16.19	22.45	33.24	51.36	81.23	129.91	200.70	297.51
1912	72.3	8.26	3.49	2.71	5.81	8.61	7.91	6.99	6.79	7.88	9.21	11.45	16.54	23.71	33.81	53.60	81.01	131.06	212.22	305.90
1913	70.1	7.66	3.33	2.47	5.43	7.94	8.30	7.53	7.45	7.67	9.95	11.89	16.49	23.44	33.52	50.48	82.20	138.08	218.11	320.38
1914	73.9	8.31	3.19	2.71	6.00	8.50	8.04	6.50	6.98	8.18	9.42	11.99	16.83	22.62	33.65	54.15	86.43	134.72	207.12	310.50
1915	74.3	6.89	2.65	2.16	5.54	8.92	7.33	7.58	7.13	8.28	9.97	13.34	16.80	22.28	35.52	52.54	92.38	140.70	237.39	341.82
1916	71.0	9.27	3.21	2.78	6.47	9.32	8.05	7.51	7.92	8.35	10.21	11.51	16.74	23.88	34.62	55.35	90.78	142.74	233.78	343.55
1917	70.6	7.57	3.30	2.78	6.27	9.11	8.01	7.09	7.21	7.62	8.78	12.10	17.32	22.54	35.71	53.36	88.66	148.12	231.30	332.29
1918	69.4	10.24	4.53	4.16	10.92	18.82	19.96	17.19	12.91	11.09	11.51	13.64	17.81	24.14	35.76	53.64	85.41	137.82	202.39	290.80
1919	67.8	9.02	4.58	2.87	6.04	9.30	9.34	8.24	7.79	7.41	9.39	12.10	15.38	20.73	34.37	51.45	90.11	143.54	229.11	387.21
1920	64.9	6.65	3.54	2.48	5.09	8.50	7.65	7.04	6.34	7.09	8.71	9.85	13.94	22.20	32.21	51.32	83.72	135.68	229.36	363.91
1921	60.6	5.42	2.38	1.93	4.09	7.08	6.35	5.89	5.61	6.23	7.98	10.60	14.72	21.27	32.41	48.73	80.59	126.30	222.35	380.07
1922	61.0	5.53	2.25	2.05	4.12	7.33	7.00	6.30	5.91	6.29	8.74	10.24	13.75	22.43	32.25	52.99	83.53	143.35	213.68	375.79
1923	54.1	5.10	1.95	1.95	4.08	6.45	5.82	6.47	5.73	6.58	8.41	10.50	14.54	21.78	31.65	51.73	84.60	145.07	215.04	271.09
K v i n n e r.																				
1911—1915	59.8	7.26	3.03	3.01	4.87	6.07	6.34	5.98	6.86	7.62	7.82	9.65	13.27	18.67	28.49	46.34	73.52	120.63	195.17	284.00
1916—1920	55.0	8.07	3.56	3.54	6.23	7.97	8.43	8.01	7.81	7.66	8.75	10.65	13.76	19.33	29.29	46.80	77.55	125.12	197.07	311.80
1911	58.9	7.81	3.77	3.32	4.87	6.28	6.67	5.81	6.99	7.12	7.01	9.09	13.90	18.84	25.79	44.75	67.14	112.67	175.84	264.60
1912	60.7	7.57	3.02	3.08	4.87	6.24	6.05	6.13	6.55	7.80	8.70	10.45	13.44	19.99	28.03	45.32	74.05	121.71	187.68	265.61
1913	57.5	6.51	3.08	2.97	4.91	5.70	5.96	6.07	6.72	7.57	7.81	10.00	13.90	17.50	29.39	45.97	73.11	122.19	200.56	287.31
1914	60.7	7.68	2.67	3.03	4.89	6.14	6.65	5.94	6.71	7.74	8.16	9.55	12.48	18.40	30.03	45.97	75.39	120.98	198.32	303.93
1915	62.6	6.73	2.58	2.65	4.79	6.03	6.41	5.97	6.86	7.84	7.56	9.12	12.69	18.70	29.08	49.37	78.33	125.55	213.71	297.17
1916	56.6	8.34	2.90	3.29	5.31	6.29	6.33	6.35	6.65	6.80	8.52	10.47	12.77	18.57	29.45	48.25	80.10	133.43	210.70	309.20
1917	57.0	6.61	3.23	2.99	5.24	5.91	6.33	6.50	7.37	7.30	8.11	10.41	13.96	19.38	29.16	46.60	79.55	130.36	209.19	329.77
1918	56.4	10.58	4.69	4.91	9.51	13.98	15.33	13.14	11.18	9.47	10.47	12.15	15.10	21.41	30.87	49.96	73.72	122.83	183.02	289.70
1919	56.3	7.74	4.28	3.51	5.33	6.95	7.92	7.92	7.42	7.78	9.26	10.49	13.75	18.75	28.22	44.70	77.05	120.61	200.18	356.28
1920	50.5	5.98	3.01	2.74	5.44	6.69	6.55	6.14	6.68	7.04	7.19	9.23	12.79	17.25	26.48	43.57	76.82	122.57	201.59	354.57
1921	47.7	4.59	2.12	2.26	4.40	5.82	5.59	5.41	5.62	5.95	7.29	9.12	11.11	17.28	25.04	40.98	67.20	115.38	187.14	328.21
1922	48.5	5.31	2.11	2.18	4.44	5.99	5.39	5.59	5.60	6.05	7.13	9.57	12.76	18.50	28.94	46.26	75.53	124.72	200.45	347.42
1923	45.4	4.69	1.87	1.94	4.20	5.27	5.11	5.34	5.47	5.68	7.40	8.84	11.97	16.70	28.04	45.17	73.00	128.04	202.06	357.07

Fig. 1. Døde pr. 1 000 levende i hver aldersgruppe i 1911–1923.

— menn. - - - - - kvinner.

Aldersgrupper:

nærmere inn på den her. Man skal kun nevne et par tall som viser barnedødelighetens relative betydning i forhold til samtlige dødsfall og den forskyvning som har funnet sted i dette forhold siden 1911. I 1911 inntraff der 1.7 dødsfall under ett år pr. 1 000 av den samlede befolkning eller 12.6 pct. av det samlede antall dødsfall, mens der i 1922 og 1923 inntraff bare henholdsvis 1.3 og 1.1 pr. 1 000 av befolkningen, svarende til henholdsvis 10.6 og 10.3 pct. av det samlede antall dødsfall. Da dødsfall blandt barn under ett år spiller forholdsvis den største rolle, sammenlignet med de øvrige aldersklasser, vil den her nevnte sterke nedgang i disses antall også til en viss grad ha svekket virkningen av den stigning i dødeligheten som ellers har funnet sted i de fleste andre aldersklasser, særlig i femåret 1916—1920.

For barn i aldersklassene 1—14 år er dødeligheten synkende til og med 1915. I de følgende år er tendensen opadgående, inntil maksimum nås i 1918. Stigningen i disse aldersgrupper er dog ikke på langt nær så sterk som i 20—30-årene. Fra 1919 av er der en betydelig nedgang, således at nivået i 1923 ligger betraktelig under det tidligere minimum i 1915. For aldersklassene 15—40 år holder dødeligheten sig uforandret til og med 1917. Stiger så voldsomt i 1918, særlig i alderen 25—35 år, hvor dødelighetskvotienten steg til over det dobbelte i forhold til 1917. Fra 1919 av går dødeligheten igjen raskt nedover. Nedgangen er gjennomgående sterkere for menn enn for kvinner, så at mennenes overdødelighet i disse aldersklasser er blitt adskillig redusert. For aldersklassen 15—19 år har endog kvinnene i 1920—1923 i motsetning til tidligere år en ugunstigere dødelighet enn mennene. Det samme har også i de siste år delvis vært tilfelle med kvinnene i aldersklassen 35—39 år. Dødeligheten mellom 40 og 50 år viser også en stigning i 1918, med en følgende nedgang, men hverken stigningen eller nedgangen er relativt sett så sterk som i de yngre aldersklasser. Aldersklassene fra 50 år og opover er forholdsvis lite berørt av influensa-epidemien i 1918, og dødeligheten er i hele perioden ikke underkastet store forandringer. Den viser dog også her med undtagelse av de aller eldste aldere en fallende tendens.

3. Spebarndødeligheten.

Mortalité d'enfants de moins d'un an.

Dødeligheten blandt levendefødte barn i første leveår har siden 1900 vært sterkt nedadgående. Det fremgår av nedenstående oversikt at nedgangen var særlig sterk i siste år og videre mere utpreget i byene enn i bygdene. I 1901—1905 lå dødelighetskvotienten for byene 46 pct. høiere enn på landet, i 1916—1920 27 pct. og i 1923 bare 14 pct. Den utjevning av barnedødeligheten som har funnet sted mellom by og bygd skyldes visstnok for en stor del at spebarnene i byene i høiere grad enn på landsbygden har nydt godt av de siste tiders fremskritt på barnehygienens område.

År.	Døde i første leveår pr. 1000 levendefødte.								
	Riket.			Bygder.			Byer.		
	Gutter.	Piker.	Tils.	Gutter.	Piker.	Tils.	Gutter.	Piker.	Tils.
1901—1905	88.2	72.5	80.8	77.2	63.1	70.	112.8	93.3	103.0
1906—1910	76.4	63.0	70.2	67.4	56.1	62.6	98.1	79.2	89.0
1911—1915	72.6	59.8	66.3	64.1	53.0	58.7	92.7	75.9	84.6
1916—1920	68.4	55.0	61.9	63.5	51.5	57.7	81.7	64.6	73.4
1921	60.6	47.7	54.3	57.8	46.4	52.2	68.7	51.4	60.3
1922	61.0	48.5	54.9	56.7	46.2	51.6	73.9	55.2	64.8
1923	54.1	45.4	49.8	52.1	44.1	48.2	60.3	49.5	55.0

Sammenlignet med andre land står Norge overmåte gunstig. Ved betraktningen av oversikten på side 70* vil det ses at bare New Zealand kan opvise en lavere dødelighet blandt spebarn.

Forbedringen i barnedødeligheten gjelder både de i ekteskap og de utenfor ekteskap fødte barn. Dødeligheten blandt ekte og uekte fødte barn ses av følgende tabell, som viser utviklingen fra 1876:

År.	Døde i første leveår pr. 1000 levendefødte.		Uktes dødelighet i pct. av ektes.	År.	Døde i første leveår pr. 1000 levendefødte.		Uktes dødelighet i pct. av ektes.
	Ekte.	Uekte.			Ekte.	Uekte.	
1876—1880	99	126	127	1906—1910	65	132	203
1881—1885	96	131	136	1911—1915	62	119	192
1886—1890	91	160	176	1916—1920	59	98	165
1891—1895	92	174	189	1921 . . .	51	98	192
1896—1900	89	177	199	1922 . . .	53	87	166
1901—1905	75	150	199	1923 . . .	48	71	148

Det fremgår av tallene for de senere år at dødeligheten er gått sterkere ned for de uekte- enn for de ekte-fødte, så differensen mellom de ekte- og uekte-fødte barns dødelighet er betydelig forminsknet. I 1906—1910 var således de uekte-fødte barns dødelighet 203 pct. av de ekte-fødtes, i 1916—1920 165 pct. og i 1923 148 pct.

Det skal imidlertid bemerkes at de her beregnede dødelighetskvotienter ikke gir et helt ut nøiaktig bilde av forholdet mellom ekte- og uekte-fødte. Som påvist i Socialstatistikk V «Om Barn født utenfor Ekteskap» vil nemlig legitimeringen av barn født utenfor ekteskapet ved foreldrenes senere giftermål virke forstyrrende på sammenligningen av spebarnedødeligheten. En nedgang i dødeligheten hos de uekte-fødte barn kan således ialfall delvis bero på en stigning i antallet av sådanne legitimasjoner. Man har imidlertid ikke anstillet nyere undersøkelser angående dette forhold siden de i 1907 innhentede opplysninger om legitimasjoner av uekte

Døde 0—1 år pr. 1000 levendefødte. *Décédés 0—1 an par 1 000 nés-vivants.*

	1911.	1912.	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.	1920.	1921.	1922.	1923.	1924.
Norge	65.1	66.7	63.9	67.5	67.8	64.0	64.0	63.1	62.3	57.9	54.3	54.9	49.8	—
Sverige	72.0	70.9	69.7	72.9	75.8	69.7	64.5	64.6	69.6	63.3	65.0	63.0	56.0	60.0
Danmark	106.0	93.0	94.0	98.0	95.0	100.0	100.0	74.0	92.0	91.0	77.0	85.0	82.0	84.0
Finnland	113.8	108.6	112.8	104.2	110.5	110.1	118.2	115.2	134.6	96.7	94.6	99.2	92.4	—
England	130.0	95.0	108.0	105.0	110.0	91.0	96.0	97.0	89.0	80.0	83.0	77.0	69.0	75.0
Skottland	112.5	105.5	109.6	110.6	126.5	97.1	107.5	99.8	101.6	92.0	90.3	101.4	78.9	97.7
Irland	94.0	86.0	97.0	87.0	92.0	83.0	88.0	86.0	88.0	83.0	77.0	—	—	—
Holland	137.0	87.0	91.0	95.0	87.0	85.0	87.0	93.0	84.0	73.0	76.0	67.0	57.0	61.0
Belgia	166.5	119.9	130.0	130.0	125.0	116.0	140.0	134.0	103.0	103.6	115.3	107.0	93.0	—
Tyskland	192.0	147.0	151.0	164.0	148.0	140.0	149.0	158.0	145.0	131.0	134.0	130.0	132.0	108.0
Østerrike	207.0	181.0	190.0	174.0	213.5	190.8	173.4	190.9	156.0	157.0	154.0	154.0	139.0	—
Schweiz	123.0	94.0	96.0	93.0	90.0	78.0	79.0	88.0	82.0	84.0	74.0	70.0	61.0	62.0
Frankrike	157.1	104.4	112.4	110.2	143.4	125.3	125.8	140.3	122.5	99.0	115.0	85.0	96.0	85.0
Italia	153.1	130.3	137.5	129.9	146.5	147.3	139.0	184.5	141.1	152.1	127.1	126.8	126.4	—
Sydafrikanske Union .	96.2	86.7	90.6	84.8	86.3	86.1	80.3	82.4	81.8	90.1	77.1	72.9	82.1	74.0
Australia	68.5	71.7	72.2	71.5	67.5	70.3	55.9	58.6	69.2	69.1	65.7	52.7	60.5	57.1
New Zealand	56.3	51.2	59.2	51.4	50.1	50.7	48.2	48.4	45.3	50.6	47.8	41.9	43.8	40.2

barn, meddelt i det ovenfor nevnte arbeide, og kan derfor ikke uttale hvor sterk innflydelse dette moment nu kan ha på sammenligningen.

I bilagstab. 18 og 19 er der tatt inn en utførlig oppgave over levendefødte og dødfødte og døde ekte- og uekte-fødte barn for Riket i de 2 første leveår og for bygder og byer i første leveår. Likeså har man på grunnlag av det samlede antall fødsler i året beregnet dødsrisikoen for ekte- og uekte-fødte i enkelte tidsavsnitt for de to første leveår. Tydeligere enn ved disse beregninger av dødsrisikoen trer imidlertid forholdet frem når dødelighetspromillen beregnes, ikke etter de samlede antall fødsler i året, men etter de i foregående måned eller kvartal gjenlevende. Altså f. eks. de i løpet av 2. kvartal døde i forhold til det antall barn som har overlevet første kvartal.

Følgende tabell viser dødsrisikoen i hvert kvartal i de to første leveår i tiåret 1911—1920.

Kvartaler.	Antall levende i alderen n.		Antall døde i alderen $n/n + 1$.		Dødsrisiko pr. 100 levende i alderen n for tidsrummet $n/n + 1$.	
	Ekte.	Uekte.	Ekte.	Uekte.	Ekte.	Uekte.
0	100 000	100 000	3 499	6 393	3.499	6.393
1	96 501	93 607	966	1 805	1.001	1.928
2	95 535	91 802	736	1 123	0.770	1.223
3	94 799	90 679	616	867	0.650	0.956
4	94 183	89 812	450	560	0.478	0.624
5	93 733	89 252	301	374	0.321	0.419
6	93 432	88 878	246	264	0.263	0.297
7	93 186	88 614	207	180	0.222	0.203
8	92 979	88 434	-	-	-	-

Forskjellen mellom ekte- og uekte-fødte barn er størst i første kvartal og forminskes etterhånden. Resultatet for de tre siste kvartaler er imidlertid misvisende. For siste kvartal skulde etter tabellene endogså de uekte barns dødsrisiko være mindre enn de ekte-fødtes. Her spiller visstnok inn den omtalte legitimasjon av barn født utenfor ekteskapet. Dette moment øver ingen sterk innflydelse i den første tid, men senere vil tallene sikkerlig påvirkes derav. Sammenligner man denne tabell med den tilsvarende for 1901—1910, så vil man finne en betydelig nedgang i dødeligheten i alle kvartaler såvel for ekte- som for uekte-fødte, og med undtagelse av i 5te kvartal har nedgangen i siste tiår vært adskillig sterkere for de uekte enn for de ekte-fødte. Se tabellen side 72*.

Forholdet mellom dødeligheten blandt ekte- og uekte-fødte har altså forbedret sig i alle kvartaler undtagen i femte kvartal, hvor tallene viser en bevegelse i motsatt retning.

Kvar- taler.	Dødsrisiko 1901—1910 = 100. 1911—1920:		Uekte barns dødsrisiko i pct. av ekte-fødte.	
	Ekte.	Uekte.	1901—1910.	1911—1920.
	0	89	80	204
1	75	61	236	193
2	72	59	195	159
3	75	61	179	147
4	72	66	142	131
5	64	69	122	131
6	73	70	117	113
7	75	70	98	91

Ved siden av ovenstående tabeller, som viser dødsrisikoen i de første 8 kvartaler, har man også på samme måte utarbeidet en tabell over dødsrisikoen i hver av de første 12 måneder. Også denne tabell viser den samme bevegelse som tabellen over dødeligheten i de enkelte kvartaler. Dødeligheten er gått sterkt ned i alle måneder, både for ekte- og uekte-fødte og i alle måneder undtagen i 11te sterkere for uekte- enn for ekte-fødte.

Måneder.	Dødsrisiko pr. 10000 levendefødte 1911—1920.		Uekte barns dødsrisiko i pct. av ektefødte barns.		Dødsrisiko 1901—1910 = 100. 1911—1920:	
	Ekte.	Uekte.	1901—1910.	1911—1920.	Ekte.	Uekte.
0	239.4	437.2	195	183	93	88
1	64.5	119.1	225	185	83	67
2	49.0	93.5	239	191	82	65
3	39.8	78.6	254	197	79	62
4	31.3	64.2	256	205	74	59
5	29.3	51.3	204	175	71	61
6	26.9	46.6	206	173	72	60
7	26.1	39.2	193	150	73	57
8	24.2	37.0	185	153	70	58
9	23.6	32.9	193	139	76	55
10	20.9	32.1	189	154	71	58
11	20.6	31.0	142	150	71	75

For å vise hvorledes dødelighetsforholdet stiller sig i byene og på landet har man videre beregnet dødsrisikoen i første leveår særskilt for bygder og byer for hvert av femårene 1911—1915 og 1916—1920.

	1911—1915.						1916—1920.					
	Antall levende.		Antall døde.		Dødsrisiko i pct.		Antall Levende.		Antall døde.		Dødsrisiko i pct.	
	Ekte.	Uekte.	Ekte.	Uekte.	Ekte.	Uekte.	Ekte.	Uekte.	Ekte.	Uekte.	Ekte.	Uekte.
Rikets bygder:												
Kvartal 0	100 000	100 000	3 581	5 944	3.581	5.944	100 000	100 000	3 380	5 821	3.380	5.821
— 1	96 419	94 056	920	1 664	0.954	1.769	96 620	94 179	830	1 469	0.859	1.560
— 2	95 499	92 392	676	925	0.708	1.001	95 790	92 710	638	893	0.666	0.963
— 3	94 823	91 467	573	714	0.604	0.781	95 152	91 817	494	596	0.519	0.649
— 4	94 250	90 753			-	-	94 658	91 221			-	-
			5 750	9 247					5 342	8 779		
Rikets byer:												
Kvartal 0	100 000	100 000	3 905	7 695	3.905	7.695	100 000	100 000	3 718	6 655	3.718	6.655
— 1	96 095	92 305	1 343	2 657	1.398	2.879	96 282	93 345	1 082	1 639	1.124	1.756
— 2	94 752	89 648	1 095	1 796	1.156	2.003	95 200	91 706	812	1 046	0.853	1.141
— 3	93 657	87 852	935	1 477	1.018	1.681	94 388	90 660	729	860	0.772	0.949
— 4	92 722	86 375			-	-	93 659	89 800			-	-
			7 278	13 625					6 341	10 200		

Uekte barns dødsrisiko i pct. av ektefødtes.

Kvartaler.	Bygder.				Byer.			
	1901—1905.	1906—1910.	1911—1915.	1916—1920.	1901—1905.	1906—1910.	1911—1915.	1916—1920.
0	173	170	166	172	238	234	197	179
1	182	172	185	182	267	279	206	156
2	139	158	141	145	216	236	173	134
3	130	152	129	121	197	195	165	123

Som man vil se er der betydelig forbedring av dødelighetsforholdene, særlig i byene. I samtlige kvartaler i byene og i de to siste kvartaler i bygdene har nedgangen vært sterkere for uekte- enn for ekte-fødte. For de to første kvartaler i bygdene har derimot de ekte-fødtes dødelighet falt mere enn de uekte-fødtes. Tidligere har det erfaringsmessig vist sig at særlig i byene var de uekte-fødte barns dødelighet, sett i forhold til de ekte-fødtes, forholdsvis gunstigere i første kvartal enn i annet. Dette trekk finner man fremdeles igjen på landsbygden i begge de to siste femår og i byene i femåret 1911—1915. I 1916—1920 er der derimot ikke lenger nogen sådan forverrelse av forholdet mellem ekte- og uekte-fødte i annet kvartal. Forskjellen mellem de ekte- og uekte-fødte barns dødsrisiko var tidligere mere utpreget i byene enn på landet, men nu er byene rykket bygdene betydelig nærmere, så i 1916—1920 var forskjellen mellem ekte- og uekte-fødtes dødsrisiko omtrent den samme i første og fjerde kvartal og i annet og tredje kvartal endogså mindre i byene enn i bygdene.

4. Dødfødsler.

Mort-nés.

I forbindelse med spebarndødeligheten er det av interesse å betrakte hyppigheten av dødfødsler.

Hyppigheten av dødfødsler beregnes ved å sette antallet av dødfødte i forhold til det hele antall fødte, levende- og dødfødte. Dette forholdstall, dødfødselskvoten, har gjennom lengere tid vært i jevn nedgang. Forholdet her arter sig nokså forskjellig ved fødsler i ekteskap og fødsler utenfor ekteskap. En oversikt gir følgende tabell over dødsfallshyppigheten sammenholdt med dødeligheten i det første leveår.

For hvert 100 levende- og dødfødte barn i Riket var antallet av dødfødte og døde i alderen 0—1 år:

Nombre d'enfants mort-nés et d'enfants décédés de moins d'un an dans le Royaume par 100 d'enfants nés-vivants et mort-nés.

År.	Barn født i ekteskap.				Barn født utenfor ekteskap.			
	Dødfødte.	Fødte og døde samme dag.	Døde i alderen.		Dødfødte.	Fødte og døde samme dag.	Døde i alderen.	
			1—30 dager.	31—365 dager.			1—30 dager.	31—365 dager.
1886—1890	2.6	0.7	2.3	5.8	3.7	1.5	3.8	11.6
1891—1895	2.6	0.7	2.3	5.9	4.3	1.6	4.2	12.5
1896—1900	2.3	0.8	2.3	5.6	3.8	1.8	4.3	12.7
1901—1905	2.3	0.7	1.9	4.7	4.0	1.5	3.5	9.4
1906—1910	2.2	0.7	1.7	4.7	3.3	1.4	3.2	9.6
1911—1915	2.1	0.7	1.6	3.8	3.7	1.5	2.8	7.2
1916—1920	2.1	0.6	1.7	3.4	3.3	1.3	2.9	5.3

Nedgangen i dødfødselskvoten er mest utpreget for barn født i ekteskap. Blandt barn født utenfor ekteskap hadde ennå femåret 1911—1915 en likeså høi procent som femåret 1886—1890.

Som nevnt foran vil legitimeringen av barn født utenfor ekteskap ved foreldrenes påfølgende giftermål virke forstyrrende på sammenligningen av spebarndødeligheten. Det er imidlertid antatt at dette moment kun i ringe grad berører barn som dør i den første måned. Forutsettes dette, vil tabellen under enhver omstendighet vise at nedgangen i spebarndødeligheten er forholdsvis større enn nedgangen i dødfødselskvoten.

Da forholdene er ugunstigere i byene enn i bygdene, ialfall for fødsler utenfor ekteskap, vil den omstendighet at bybefolkningen vokser sterkere enn landbefolkningen virke imot den almindelige forbedring av samfunnsforholdene, således at nedgangen i dødfødselskvote og spebarndødelighet blir mindre enn ellers vilde ha vært tilfelle. Man må altså se på utviklingen i bygder og byer hver for sig for å få det rette inntrykk av forbedringen i forholdene.

For hvert 100 levende- og dødfødte barn var antallet
av dødfødte og døde i alderen 0—1 år:

	Bygdene.				Byene.			
	Død- fødte.	Fødte og døde samme dag.	Døde i alderen:		Død- fødte.	Fødte og døde samme dag.	Døde i alderen:	
			1—30 dager.	31—365 dager.			1—30 dager.	31—365 dager.
A. Barn født i ekteenskap.								
1886—1890	2.6	0.8	2.3	5.0	2.5	0.7	2.2	8.6
1891—1895	2.6	0.7	2.4	5.0	2.6	0.8	2.3	8.4
1896—1900	2.3	0.8	2.3	4.7	2.4	0.9	2.4	7.7
1901—1905	2.3	0.7	1.9	4.1	2.3	0.8	2.0	6.3
1906—1910	2.2	0.7	1.6	4.2	2.2	0.7	1.8	6.0
1911—1915	2.1	0.7	1.6	3.3	2.1	0.8	1.8	4.9
1916—1920	2.0	0.6	1.7	3.1	2.3	0.7	1.9	4.2
B. Barn født utenfor ekteskap.								
1886—1890	3.6	1.3	3.2	6.6	4.1	1.9	4.9	18.0
1891—1895	3.9	1.4	3.6	7.3	5.0	1.9	5.5	17.7
1896—1900	3.5	1.6	3.9	7.1	4.4	2.3	5.0	16.6
1901—1905	3.7	1.2	3.0	6.4	4.4	1.9	4.3	13.7
1906—1910	3.0	1.2	2.7	6.9	3.8	1.6	3.8	13.7
1911—1915	3.5	1.4	2.4	5.2	3.9	1.6	3.4	10.0
1916—1920	3.0	1.2	2.9	4.7	3.8	1.4	2.9	6.2

Som det ses har bygdene beholdt sitt forsprang for byene hvad angår dødfødselskvoten, mens byene er rykket bygdene adskillig nærmere hvad spebarndødeligheten angår. Særlig gjelder dette for barn født utenfor ekteskap. Dødsprocenten i den første måned var i femåret 1916—1920 endog likeså lav i byene som i bygdene. Også når man ser på landsdelene gjelder det altså at der er utrettet mest der hvor forholdene for en menneskealder siden var verst.

Da nedgangen i dødfødselskvoten siden hundredårsskiftet har fulgt en jevnt synkende hovedretning, kan der beregnes en gjennomsnittlig årlig nedgang. Denne beregnede faste årlige nedgang blir for årene 1900—1922 for fødsler overhodet 0.15 pct., for fødsler i ekteskap 0.16 pct. og for fødsler utenfor ekteskap 0.21 pct. I pct. av gjennomsnittskvoten for hele tidsrummet (henholdsvis 22.5, 21.6 og 35.8) utgjør denne årlige nedgang 0.67 for fødsler overhodet, 0.74 for fødsler i ekteskap og 0.57 for fødsler utenfor ekteskap. Etter denne beregning skulde således nedgangen i dødfødselskvoten være størst for fødsler i ekteskap i motsetning til hvad tilfellet var for spebarndødeligheten. Beregningen er imidlertid ikke helt sikker, da dødfødselsprocenten i de senere år har undergått forholdsvis sterke svingninger, særlig for såvidt angår barn født utenfor ekteskap. Setter man de faktiske tall i forhold til dem som er beregnet under forutsetning av konstant årlig nedgang, vil man finne

at de faktiske tall ligger adskillig høiere enn de beregnede for året 1918 og adskillig lavere i 1921. For samtlige fødsler, fødsler i ekteskap og fødsler utenfor ekteskap er avvikelserne henholdsvis $+ 1.7$ og $\div 3.3$, $+ 2.0$ og $\div 2.6$, $+ 8.4$ og $\div 8.6$. Den høie procent i 1919 henger vel ialfall delvis sammen med spanskesyken i 1918, som rev bort en hel del yngre ektefolk, således at forholdsvis flere fødsler i 1919 må ha falt på de eldre mødre, som har høiere dødfødselsprocent. Særlig i 1920 blev der igjen inngått mange ekteskap, således at forholdsvis flere av fødslene måtte falle på unge mødre.

Det er bekjent at dødfødselskvoten avhenger ikke bare av morens, men også av farens alder. Den avhenger dessuten av en rekke andre omstendigheter, som f. eks. av om fødselen foregår i eller utenfor ekteskap, om det er en gutte- eller pikefødsel. En beregning av procenten bør derfor spalte fødslene i alle disse retninger samtidig. Følgende tabell gir en oversikt for femåret 1916—1920.

(Se tabellen side 77*.)

Der er enkelte uregelmessigheter i tallenes gang som skyldes at beregningsmaterialet er for lite. Det er således ikke berettiget å slutte av tabellen at den omstendighet at moren har fylt 45 år skulde være mere skjebnesvanger på landet enn i byene. For øvrig bekreftes hvad man allerede vet, at procenten av dødfødte er større i byene enn på landet, større utenfor ekteskap enn i ekteskap, større for gutte- enn for pikefødsler og stigende særlig med morens, men til en viss grad også med farens alder.

En rekke opplysninger om dødfødsler vil finnes i dr. Ingvar Wedervangs avhandling: Om seksualproporsjonen, deriblandt procenttall for en rekke land (s. 173).

5. Dødsfall i de forskjellige måneder.

Décès par mois.

I bilagstab. 20 er meddelt en oppgave over dødsfallenes fordeling på de forskjellige måneder i 1911—1915 og 1916—1920. Man har beregnet antall dødsfall pr. dag i de forskjellige aldersklasser i riket, bygder og byer. Erfaringsmessig inntreffer de fleste dødsfall i vinter- og vårmånedene, mens sommer- og høstmånedene er de gunstigste. Det største antall dødsfall falt i 1911—1915 likesom i tidligere perioder på februar måned, 104 pr. dag, og det færreste antall dødsfall inntraff i september, 75 pr. dag. I 1916—1920 var imidlertid bevegelsen en annen. Man finner i dette femår det største antall dødsfall pr. dag i november måned og det laveste antall i august. I alle måneder undtagen juni er dessuten gjennomsnittsdødeligheten betydelig høiere enn i det foregående femår. Særlig utpreget er forskjellen i månedene januar—mars og oktober—desember. Den sterke stigning i dødeligheten i vinter- og vårmånedene i dette femår skyldes hovedsakelig influensaepidemien 1918—1919. Den begynte som bekjent sommeren 1918, men tok særlig kraftig fatt i oktober og november måned. I disse to måneder døde der således henholdsvis 223 og 245 mennesker pr. dag, eller omtrent tre ganger så mange som normalt. Epidemien fortsatte utover

Dødfødte i pct. av levende- og dødfødte 1916—1920.

Mort-nés par 100 nés-vivants et mort-nés.

De fødte fordelt etter foreldrenes alder.

Les naissances réparties par l'âge des parents.

(0.00 betyr at der ikke er nogen dødfødte blandt gruppens fødte,

(- - - - -) nogen fødte overhodet.)

	Fødte i alt.	Fødte i ekteskap.			F. utenfor ekteskap.		
		I alt.	Gutter.	Piker.	I alt.	Gutter.	Piker.
I. Riket. Samtlige	2.12	2.08	2.25	1.91	2.74	2.87	2.60
Far og mor 15—24 år	1.97	1.84	1.88	1.79	2.37	2.29	2.47
Far 15—24 år, mor fylt 25 år	2.22	1.95	1.99	1.90	3.47	4.02	2.88
Mor 15—24 år, far fylt 25 år	1.57	1.44	1.53	1.35	2.68	2.78	2.57
Far og mor 25—34 år	1.86	1.83	1.97	1.68	2.70	2.67	2.74
Far 25—34 år, mor fylt 35 år	2.72	2.65	2.94	2.33	3.90	5.07	2.81
Mor 25—34 år, far fylt 35 år	1.83	1.82	1.96	1.67	2.39	2.70	2.05
Far og mor 35—44 år	2.63	2.62	2.83	2.41	2.78	3.66	1.88
Far 35—44 år, mor fylt 45 år	5.56	5.41	6.87	3.07	13.64	21.43	0.00
Mor 35—44 år, far fylt 45 år	3.11	3.10	3.44	2.74	3.92	3.21	4.66
Far og mor fylt 45 år	4.45	4.40	4.65	4.14	8.33	10.53	5.88
II. Bygder. Samtlige	2.02	2.00	2.16	1.83	2.36	2.45	2.27
Far og mor 15—24 år.	1.74	1.71	1.76	1.65	1.86	1.79	1.94
Far 15—24 år, mor fylt 25 år	2.06	1.84	1.80	1.87	3.07	3.61	2.51
Mor 15—24 år, far fylt 25 år	1.45	1.36	1.40	1.32	2.25	2.41	2.07
Far og mor 25—34 år	1.75	1.72	1.86	1.57	2.83	2.71	2.96
Far 25—34 år, mor fylt 35 år	2.69	2.68	2.94	2.38	3.13	3.27	2.99
Mor 25—34 år, far fylt 35 år	1.70	1.69	1.82	1.55	2.05	1.94	2.17
Far og mor 35—44 år	2.52	2.52	2.73	2.31	1.60	2.41	0.68
Far 35—44 år, mor fylt 45 år	5.90	5.66	7.55	3.70	23.08	37.50	0.00
Mor 35—44 år, far fylt 45 år	2.96	2.96	3.34	2.57	3.11	3.07	3.15
Far og mor fylt 45	4.40	4.36	4.55	4.16	10.53	9.09	12.50
III. Byer. Samtlige	2.39	2.31	2.48	2.12	3.32	3.51	3.11
Far og mor 15—24 år	2.36	2.07	2.11	2.03	3.21	3.08	3.36
Far 15—24 år, mor fylt 25 år	2.65	2.22	2.48	1.96	4.28	4.83	3.67
Mor 15—24 år, far fylt 25 år	1.88	1.64	1.87	1.41	3.42	3.44	3.39
Far og mor 25—34 år	2.11	2.09	2.23	1.94	2.53	2.61	2.45
Far 25—34 år, mor fylt 35 år	2.78	2.59	2.94	2.20	4.73	6.99	2.61
Mor 25—34 år, far fylt 35 år	2.28	2.25	2.43	2.07	2.85	3.73	1.89
Far og mor 35—44 år	2.97	2.94	3.15	2.73	3.88	4.94	2.89
Far 35—44 år, mor fylt 45	4.20	4.37	4.17	4.59	—	—	—
Mor 35—44 år, far fylt 45 år	3.79	3.72	3.90	3.53	5.52	3.49	7.79
Far og mor fylt 45 år	4.66	4.62	5.14	4.06	5.88	12.50	—

våren 1919, gikk sterkt tilbake i løpet av sommeren og høsten, for så igjen å tilta i årets siste måneder.

For dødeligheten etter måneder i de forskjellige aldersklasser henvises til tabellen. Som det vil ses er årstidenes innflydelse på dødeligheten under normale forhold sterkest fremtredende hos spebarn og gamle folk. For spebarns vedkommende gir imidlertid det absolutte antall dødsfall, som tabellen viser, ikke et helt ut korrekt bilde av bevegelsen. Da dødeligheten nemlig er størst i de første dager etter fødselen, vil en måned med høit antall fødsler også gi et høit antall døde, uten at dødeligheten i vedkommende måned behøver å være særlig høi. Man vil derfor få forholdet bedre frem ved å sette antall døde under ett år i en måned i forhold til antall levendefødte i vedkommende måned. I tabellen nedenfor har man beregnet dette forhold i 1911—1915 og 1916—1920 i riket, bygder og byer, idet man har skilt mellom ekte og uekte-fødte barn.

Døde under 1 år pr. 100 levendefødte.

Décédés au-dessous d'un an par 100 nés-vivants.

Måned.	Riket.				Bygder.				Byer.			
	1911-1915.		1916-1920.		1911-1915.		1916-1920.		1911-1915.		1916-1920.	
	Ekte.	Uekte.	Ekte.	Uekte.	Ekte.	Uekte.	Ekte.	Uekte.	Ekte.	Uekte.	Ekte.	Uekte.
Januar	7.4	13.8	7.2	11.0	6.7	11.2	6.9	9.6	9.1	17.1	8.2	13.2
Februar	6.9	13.2	7.2	10.9	6.5	9.3	6.8	10.0	7.9	18.6	8.4	12.4
Mars	7.1	11.9	6.1	9.7	6.3	8.6	5.6	9.8	9.2	16.8	7.6	9.4
April	6.8	12.2	5.9	8.9	6.1	9.5	5.5	8.8	8.6	16.2	6.9	8.9
Mai	6.5	10.5	5.8	9.0	5.8	9.0	5.4	8.0	8.3	12.9	6.9	10.8
Juni	5.8	10.5	5.0	8.8	5.4	8.2	4.7	7.0	7.0	13.7	5.9	11.7
Juli	6.0	13.3	5.3	8.4	5.6	10.0	4.8	8.4	7.0	17.8	6.7	8.5
August	5.6	12.9	4.7	8.1	4.8	10.5	4.5	7.7	7.5	16.2	5.2	8.8
September	4.5	9.2	4.7	7.3	3.8	6.0	4.2	6.9	6.2	14.1	6.1	8.1
Oktober	5.5	11.3	5.5	10.5	5.1	8.3	5.2	9.5	6.6	15.6	6.2	12.1
November	6.0	12.2	7.1	12.5	5.8	11.0	6.8	12.5	6.6	13.6	7.9	12.3
Desember	6.5	12.2	6.8	12.7	5.9	10.8	6.6	11.5	7.9	14.1	7.5	14.7
I året	6.2	11.9	5.9	9.8	5.6	9.3	5.6	9.1	7.7	15.6	6.9	10.9

Blandt de ekte-fødte finner man maksimum av dødeligheten i januar i bygdene og i februar—mars måned i byene. Derefter synker dødeligheten til juni, for så igjen å stige i juli og august. Stigningen i sommermånedene er, som det vil ses, ganske svak i bygdene og noget sterkere i byene. Den laveste barnedødelighet finner man både i bygder og i byer i almindelighet i september, hvorefter dødeligheten stiger utover høsten og vinteren, inntil den som nevnt kulminerer i januar i bygdene og i februar—mars i byene. I siste femår vil man legge merke til at denne stigning avbrytes av en mindre nedgang i desember måned.

Bevegelsen i dødeligheten hos de uekte-fødte er omtrent den samme som hos de ekte-fødte: nedgang i januar—februar til juni og stigning i juli og august, lavest dødelighet i september og så stigning igjen utover høsten og vinteren. Man vil legge merke til at i 1916—1920 nådde dødeligheten sitt høidepunkt i november i bygdene, og i byene i desember måned. Dette skyldes influensaepidemien i oktober—desember 1918, som også forårsaket et stort antall dødsfall blandt barn under ett år. Den forholdsvis store dødelighet i sommermånedene hos uekte barn, særlig i byene, er blitt betydelig mindre utpreget i 1916—1920 enn tidligere, hvilket skulde tyde på forbedring i de uekte barns ernæringsforhold i løpet av de siste år.

6. Dødsfall ved ulykkestilfelle.

Décès par accidents.

I statistikken over folkemengdens bevegelse, utarbeidet på grunnlag av prestenes oppgaver, er der inntil 1919 ikke innhentet oppgave over andre dødsårsaker enn de såkalte «voldsomme dødsfall», ulykker, mord og selvmord.

I bilagstab. 21 er stillet sammen opplysninger om dødsfall ved ulykkestilfelle i 1911—1915 og 1916—1920 fordelt etter de omkomnes døds måte. Det bemerkes at tallene for det førstnevnte femår likesom for de tidligere år gjelder ulykker skjedd blandt den tilstedeværende befolkning, mens oppgavene for 1916—1920 gjelder ulykker blandt den hjemmehørende befolkning.

I perioden 1911—1920 omkom der ved ulykkestilfelle i alt 8 882 personer av den tilstedeværende befolkning og 11 384 av den hjemmehørende. I forrige tiår var antallet henholdsvis 9 056 og 11 381. Beregnet pr. million innbyggere viser forholdstallet en ikke ubetydelig nedgang.

Ulykkestilfelle pr. million.

År.	Tilstedeværende befolkning.	Hjemmehørende befolkning.
1901—1910 . .	396	481
1911—1920 . .	190	269
1911—1915 . .	208	277
1916—1920 . .	173	261

Opgavene over ulykkestilfelle blandt den hjemmehørende befolkning foreligger helt tilbake til 1836. I perioden 1836—1885 falt gjennomsnittlig 650 dødsfall ved ulykkestilfelle pr. million innbyggere, i 1886—1890 531 og i 1891—1900 601.

Av ulykkene er drukning hyppigst forekommende. I tiåret 1911—1920 druknet der 4 724 personer blandt den tilstedeværende befolkning og 6 754 personer blandt den hjemmehørende. I 1901—1910 var de tilsvarende tall 5 588 og 6 252.

I forhold til samtlige dødsfall ved ulykkestilfelle utgjorde drukningsulykkene i pct.:

	1886-1890.	1891-1895.	1896-1900.	1901-1905.	1906-1910.	1911-1915.	1916-1920.
Blandt den hjemmehørende befolkning	72.5	70.4	67.7	67.0	64.4	60.2	58.4
Blandt den tilstedeværende befolkning	67.4	67.9	63.1	62.3	61.1	55.8	50.5

Antallet av drukningsulykker har altså avtatt i sterkere grad enn samtlige dødsfall forvoldt ved ulykker, og dette til tross for alle sjøulykkene på grunn av krigen, særlig i årene 1915—1918.

Det vilde vært av interesse å ha sett hvilken rolle krigsulykkene spiller i forhold til samtlige drukningsulykker. Men dette er dessverre ikke mulig på grunnlag av det her foreliggende materiale. Bare i 379 tilfelle opplyses det at ulykken skyldes torpedering eller minesprengning. For de øvrige ulykker savner man nærmere opplysning om hvorvidt der foreligger krigsulykke eller ikke. Sjømannsforsikringsstatistikken for disse år inneholder imidlertid en oppgave over antallet av godkjente ulykker med døden til følge, og som har vært ansett forvoldt av verdenskrigen. Ifølge denne statistikk var antallet av krigsulykker med dødelig utgang i tidsrummet 1914—1920 i alt 2 098, hvorav 1 418 blant norske sjøfolk. Den overveiende del var drukningsulykker. Sjømannsforsikringen omfatter som bekjent bemanning på norske fartøier i utenriksk og innenriksk fart, herunder fart på innsjøer og elver, forsåvidt vedkommende fartøi har en bruttodrektighet av 50 registertonn og derover for seilskib og 15 registertonn og over for dampskib.

I årene 1914—1920 var det samlede antall ulykker blandt den hjemmehørende befolkning 7 965 og herav 4 658 drukningsulykker. 18 pct. av samtlige ulykker eller 30 pct. av drukningsulykkene skulde altså i henhold til Riksforsikringsanstaltens oppgaver være forvoldt av krigen.

For de øvrige ulykkers vedkommende henvises til bilagstab. 21. Som nevnt vedkommer oppgavene for femåret 1916—1920 ulykkelige hendelser blandt den hjemmehørende befolkning. Bortsett fra drukningsulykkene er det imidlertid forholdsvis få ulykker som er skjedd blandt nordmenn i utlandet, så sammenligningen med tidligere år for disse øvrige ulykkers vedkommende ikke blir vesentlig forstyrret.

Næst drukning spiller fremdeles ulykker ved fall den største rolle, dernæst kommer kjøreulykker. Disse siste forekommer i tiåret 1911—1920 betydelig hyppigere enn i de foregående tiårsperioder, et forhold som naturlig henger sammen med den økede trafikk i det hele og spesielt anvendelsen av automobiler. Forbrenning spiller omtrent samme rolle som dødsårsak som tidligere, likeså lynnedslag, ihjelfrysning og skredulykker. Dødsfall ved vådeskudd, eksplosjons- og grubeulykker samt ulykker forvoldt av maskiner har derimot forekommet noget hyppigere enn i de foregående tiår.

Den overveiende del av ulykkestilfelle rammer menn. I 1911—1920 var 87.2 pct. av ulykkene blandt den hjemmehørende befolkning menn og 12.8 pct. kvinner,

av ulykkene blandt den tilstedeværende befolkning henholdsvis 83.7 pct. menn og 16.3 pct. kvinner. Ulykkenes fordeling på menn og kvinner har variert forholdsvis lite. Av følgende oversikt fremgår hvorledes forholdet stillet sig for ulykker blandt den tilstedeværende befolkning fra 1886—1920.

Dødsfall ved ulykker.

Décès par accidents.

År.	Absolutte tall.			Relative tall.		
	Menn.	Kvinner.	Tilsammen.	Menn.	Kvinner.	Tilsammen.
1886—1890	3 637	675	4 312	84.3	15.7	100.0
1891—1895	4 070	771	4 841	84.1	15.9	100.0
1896—1900	4 024	746	4 770	84.4	15.6	100.0
1901—1905	3 784	761	4 545	83.3	16.7	100.0
1906—1910	3 817	694	4 511	84.6	15.4	100.0
1911—1915	3 782	727	4 509	83.9	16.1	100.0
1916—1920	3 655	718	4 373	83.6	16.4	100.0
1886—1920	26 769	5 092	31 861	84.0	16.0	100.0

7. Drepte og myrdede.

Homicides et meurtres.

I tiåret 1911—1920 blev der drept i alt 157 personer blandt Norges tilstedeværende befolkning og 201 personer blandt den hjemmehørende befolkning mot henholdsvis 178 og 193 personer i 1901—1910.

Pr. million innbyggere falt der 6.3 mord blandt den tilstedeværende befolkning og 8.0 blandt den hjemmehørende. I forrige tiår var forholdet henholdsvis 7.8 og 8.8. Der har altså vært nogen nedgang. Ser man på utviklingen femårsvis for en rekke år, vil man finne at bevegelsen i tallene har vært temmelig uregelmessig. Pr. million innbyggere blev der drept pr. år (hjemmehørende befolkning):

1881—1885	8.8	1901—1905	8.7
1886—1890	9.8	1906—1910	8.0
1891—1895	8.7	1911—1915	9.5
1896—1900	9.9	1916—1920	6.6

Fra 1861 har man skjelnet mellom barnedrap (barn drept innen 24 timer efter fødselen) og andre drap. Pr. million hjemmehørende folkemengde falt der:

År.	Barnedrap.	Andre drap.	År.	Barnedrap.	Andre drap.
1861—1870	6.2	3.5	1901—1905	4.1	4.6
1871—1885	4.7	4.7	1906—1910	2.8	5.2
1886—1890	5.9	3.9	1911—1915	3.2	6.3
1891—1895	3.6	5.1	1916—1920	2.3	4.4
1896—1900	4.4	5.5			

Som det fremgår av tallene synes barnedrapene å ha vært i tilbakegang siden 1861, mens de øvrige drap har tiltatt. Men bevegelsen er ikke jevn hverken for barnedrapene eller de andre drap.

Da barnemordene næsten utelukkende rammer uekte-fødte barn, vil man få et riktigere bilde av forholdet ved å sette disse i forhold til antallet av fødsler utenfor ekteskap enn til den samlede befolkning.

Barnedrap pr. 1000 uekte-fødte.

Infanticides par 1000 naissances illégitimes.

1861—1865	2.81	} 2.46	1891—1895	1.69	} 1.84
1866—1870	2.13		1896—1900	1.98	
1871—1875	1.49	} 1.76	1901—1905	2.06	} 1.84
1876—1880	2.02		1906—1910	1.60	
1881—1885	1.91	} 2.23	1911—1915	1.83	} 1.56
1886—1890	2.57		1916—1920	1.31	

Tallene for femårsperiodene svinger op og ned og viser ingen bestemt retning for utviklingen.

Forholdstallet for 1911—1920 ligger visstnok under nivået i 1891—1910 på grunn av den forholdsvis sterke nedgang i barnemordenes antall i 1916—1920. Men denne nedgang er imidlertid ikke så sterk at den avgjort skulde kunne tyde på en tendens til bedring av forholdet. Når tallene er så små som her, kan forskjellen mellom de ovenfor nevnte forholdstall for de enkelte perioder utelukkende bero på tilfeldige årsaker.

8. Selvmord.¹

Suicides.

I tiåret 1911—1920 forekom der 1 324 selvmord blandt den hjemmehørende befolkning og 1 251 blandt den tilstedeværende mot henholdsvis 1 424 og 1 381 i 1901—1910. Ser man på utviklingen gjennom et lengere tidsrum, viser det sig at selvmordshyppigheten i Norge gjennomgående har vært avtagende.

	Selvmord blandt hjemme- hørende befolkning.		Selvmord blandt tilstede- værende befolkning.	
	Antall.	Pr. 1 000 000.	Antall.	Pr. 1 000 000.
1881—1885	649	67	653	68
1886—1890	658	67	647	65
1891—1895	662	65	650	64
1896—1900	618	57	595	56
1901—1905	742	65	722	64
1906—1910	682	58	659	57
1911—1915	722	59	673	56
1916—1920	602	47	578	45

¹ For tidligere år henvises foruten til Byråets hovedoversikter over folkemengdens bevegelse til direktør Rygg's skrift «Undersøkelser angaaende drikfældigheten og dens sociale følger i Norge», hvor der finnes en sammenstilling av opgavene over selvmord så langt tilbake som disse går. Samme- steds er meddelt resultatene av en undersøkelse angående årsakene til selvmord for tidsrummet 1895—1911

I bilagstab. 23 er meddelt opgave over antall selvmord fordelt efter kjønn, alder og ekteskapeleg stilling femårsvis fra 1881. I bilagstab. 22 er beregnet selvmordshyppig-
heten i 1911—1920 efter alder og civilstand, og i nedenstående tabell er de funne resul-
tater sammenstillet med de tilsvarende beregninger for de 3 foregående tiårsperioder.

Antall selvmord pr. 100 000 innbyggere.
Suicides par 100 000 habitants.

Aldersgrupper.	Menn.				Kvinner.			
	1881— 1890.	1891— 1900.	1901— 1910.	1911— 1920.	1881— 1890.	1891— 1900.	1901— 1910.	1911— 1920.
Under 15 år	10	3	6	6	2	1	-	-
15—24 år:								
ugifte	35	46	45	43	8	15	11	12
gifte	50	81	53	16	17	-	-	4
enkemenn eller enker	-	-	-	532	-	-	-	-
Tilsammen	36	48	45	42	9	14	10	11
25—34 år:								
ugifte	160	164	200	195	33	39	20	39
gifte	58	66	55	49	16	12	13	12
enkemenn eller enker	411	141	465	228	36	35	-	257
Tilsammen	107	109	122	118	24	24	15	23
35—44 år:								
ugifte	283	313	320	197	42	40	51	45
gifte	109	107	133	79	33	25	20	16
enkemenn eller enker	389	244	183	208	106	14	27	12
Tilsammen	147	144	167	105	39	28	27	23
45—54 år:								
ugifte	399	478	495	336	109	71	85	94
gifte	201	213	166	150	55	49	50	31
enkemenn eller enker	650	406	486	353	119	112	65	40
Tilsammen	250	253	220	185	72	61	58	45
55—74 år:								
ugifte	507	502	520	337	105	78	136	57
gifte	278	232	259	168	80	81	62	45
enkemenn eller enker	597	484	496	325	63	61	62	50
Tilsammen	348	296	318	208	78	74	74	48
75 år og over:								
ugifte	903	433	215	428	81	29	40	36
gifte	353	203	213	200	97	27	22	69
enkemenn eller enker	526	337	451	373	90	55	49	19
Tilsammen	467	278	316	294	89	46	42	32
I alt:								
ugifte	83	86	93	80	21	22	22	22
gifte	169	157	157	113	44	37	32	24
enkemenn eller enker	561	401	453	328	80	62	54	37
Samtlige selvmord	147	134	139	114	36	32	29	25

Som det vil ses viser forholdstallene for samtlige aldersklasser under ett en nedgang i 1911—1920 både for menn og kvinner. For mennenes vedkommende gjelder dette både ugifte, gifte og enkemenn. Selvmordshyppigheten blandt ugifte kvinner har alt i alt holdt sig uforandret i disse 40 år, mens den blandt gifte og enker er gått tilbake. Ser man på forholdstallene for de enkelte aldersklasser, er disse på få undtagelser nær lavere i 1911—1920 enn i foregående tiår. Men i hvilken grad bevegelsen i forholdstallene her tyder på nogen bestemt tendens i utviklingen av selvmordshyppigheten i forskjellige aldre er meget vanskelig å si; da grunntallene, som det fremgår av bilagstab. 23, er så uhyre små.

4de avsnitt.

Inn- og utvandring. *Migration.*

Tab. 1, rubr. 5, 11, 12, 15, 19, 20 og tab. 24—27 i bilaget.

1. Innvandringen. *Immigration.*

Som allerede omtalt i hovedoversikten over folkemengdens bevegelse 1901—1910 er der ved lov av 24 juni 1915, inneholdende forandring i lov av 4 mai 1901 om reisende og fremmede, innført en almindelig anmeldelsesplikt for alle som uten å være hjemmehørende i riket kommer hertil fra utlandet. Ved lov av 4 mai 1917 er denne anmeldelsesplikt nærmere fiksert derhen at enhver utlending som kommer hit og akter å opholde sig her i riket over 3 døgn må melde sig til stedets politimester eller lensmann straks ved ankomsten.

Hermed skulde altså all innvandring være kommet inn under politiets kontroll, og i politiets fremmedprotokoller skulde man nu siden 1916 ha det fornødne grunnmateriale til den innvandringsstatistikk som man tidligere har savnet hos oss. Men det har her som ellers vist sig at der gjerne går flere år før den slags plikter går inn i folks rettsbevissthet, og ennu turde det på enkelte områder, spesielt med hensyn til hjemvendte norsk-amerikanere, stå dårlig til i praksis med overholdelsen av den lovbefalte anmeldelsesplikt. Dermed er det også gitt at innvandringsstatistikken for så vidt fremdeles hviler på et ufullstendig og usikkert grunnlag, således som det nedenfor vil bli nærmere påvist.

Fra og med 1916 har Byrået fra politikamrene fått utskrifter av de nevnte fremmedprotokoller i form av nominative lister over de anmeldte innvandrere. Disse lister er bearbejdet i Byrået, og resultatet er likesom statistikken over den oversjøiske utvandring offentliggjort i de årlige publikasjoner over folkemengdens bevegelse.

Ifølge de gitte forskrifter skal politikamrene i sine lister til Byrået ta med alle de personer som efter de ovennevnte lover er anmeldelsespliktige, altså også de hjemvendte norske som tidligere har utvandret (dog ikke personer som nektes adgang til opphold i riket). For å forebygge dobbelttelling er der på den annen side gitt den regel at politikamrene bare skal ta med personer hvis ankomst til riket ikke tidligere er anmeldt i noget annet distrikt.

Efter de oplysninger som er anført på de innkomne lister om hensikten med opholdet i Norge utskilles så ved bearbeidelsen de personer for hvem er angitt: besøk, midlertidig ophold, forretningsreise, optreden, gjennomreise, innvandret for 3 år siden. Disse er fra og med 1918 ikke tatt med i selve innvandringsstatistikken, men de blir tallet og tatt med i en særskilt summarisk tabell til slutt, fordelt på de enkelte land hvorfra innvandret. Som egentlige innvandrere regnes således bare de personer som opgir å ville ta fast ophold, og de som akter å søke erhverv her i riket. Av disse egentlige innvandrere er det, med undtagelse av de hjemvendte norsk-amerikanere, kun den minste del som straks ved anmeldelsen erklærer å ville ta fast ophold her. Hovedmassen opgir bare å ville søke erhverv. Hvor mange av disse siste igjen der virkelig finner det de søker, så de kan slå sig til ro og bli boende her i landet, har man ingen opplysning om.

År.	Sverige.	Danmark.	Tyskland.	England.	Frankrike.	Russland.	Østerrike.	Andre land i Europa.	Amerika.	Andre verdensdeler.	Uopgitt.	Tilsammen.
Menn.												
1916	3 007	864	106	157	4	400	10	72	434	17	23	5 094
1917	9 928	1 379	229	147	13	650	11	95	708	13	171	13 344
1918	5 281	903	115	88	10	751	1	36	380	20	13	7 598
1919	6 674	778	397	168	16	97	7	209	1 039	14	11	9 410
1920	4 209	663	755	96	23	47	38	151	842	13	23	6 860
1916—1920 . . .	29 099	4 587	1 602	656	66	1 945	67	563	3 403	77	241	42 306
1921	1 252	359	233	56	8	32	17	64	475	23	12	2 531
1922	1 022	272	219	36	7	41	8	97	229	9	1	1 941
1923	951	370	277	33	7	10	11	88	154	12	2	1 915
1924	595	249	134	54	11	6	10	61	208	8	2	1 338
1925	344	131	88	14	5	5	4	74	256	3	—	924
Kvinner.												
1916	528	138	88	24	6	31	7	13	48	3	6	892
1917	1 584	257	136	27	6	65	6	19	84	5	28	2 217
1918	1 503	387	71	25	4	136	1	16	82	5	2	2 232
1919	2 122	464	328	71	13	34	2	68	360	6	1	3 469
1920	2 094	524	660	67	12	17	19	60	413	5	5	3 876
1916—1920 . . .	7 831	1 770	1 283	214	41	283	35	176	987	24	42	12 686
1921	908	312	246	41	10	14	14	55	195	7	7	1 809
1922	897	229	220	30	18	11	10	54	117	7	2	1 595
1923	824	297	303	34	3	6	8	54	61	8	—	1 598
1924	449	210	92	31	7	4	4	51	61	11	—	920
1925	343	135	65	12	4	4	2	39	69	1	—	674

Og på dette punkt ligger måskje den største svakhet ved vår innvandringsstatistikk, en svakhet som dog i første rekke skyldes utenforliggende omstendigheter. Innvandringsstatistikken har nemlig mindre interesse i og for sig. Det er først når den går inn som et ledd i den statistikk som tar sikte på å gi et bilde av folkemengdens strøm ut og inn over rikets grenser at den får sin fulle betydning. Kun ved at vi får en tilsvarende, likeså omfattende utvandringsstatistikk kan dette bilde bli fullstendig. Men her har vi fremdeles det store hull i vår lovgivning som består i mangel på bestemmelser om anmeldelsesplikt for annen utflytning fra riket enn den oversjøiske utvandring. Vår nye innvandringsstatistikk viser følgende tall fra den samlede innvandring til Norge fra de forskjellige land: (Se tab. foreg. side.)

Disse tall omfatter altså både de innvandrere som har opgitt å ville ta fast opphold her i riket og dem som kun har erklært å ville søke erhverv her. Den første av disse grupper alene viser følgende tall:

År.	Sverige.	Danmark.	Tyskland.	England.	Frankrike.	Russland.	Østerrike.	Andre land i Europa.	Amerika.	Andre verdensdeler.	Uoppgitt.	Tilsammen.
Menn.												
1916	116	49	17	11	1	10	1	7	367	12	10	601
1917	960	160	63	17	6	91	1	14	585	7	6	1 910
1918	795	334	72	42	5	78	1	23	340	15	3	1 708
1919	345	94	103	97	12	14	1	41	924	10	11	1 652
1920	212	87	143	34	13	4	13	27	739	11	11	1 294
1916—1920	2 428	724	398	201	37	197	17	112	2 955	55	41	7 165
1921	73	44	52	18	7	4	7	16	397	17	6	641
1922	90	21	54	16	5	3	3	15	203	7	—	417
1923	91	57	96	22	5	3	2	33	124	10	2	445
1924	75	62	64	8	6	—	7	22	187	7	2	440
1925	60	38	39	6	2	2	1	23	241	3	—	415
Kvinner.												
1916	37	15	11	6	2	—	—	2	35	3	1	112
1917	322	65	41	12	1	26	—	8	71	3	5	554
1918	414	187	41	19	3	50	1	16	79	4	1	815
1919	166	101	95	53	5	10	1	31	327	5	1	795
1920	189	91	117	43	7	3	5	17	370	5	3	850
1916—1920	1 128	459	305	133	18	89	7	74	882	20	11	3 126
1921	78	46	75	24	6	4	1	18	173	7	4	436
1922	104	19	46	17	3	2	3	13	108	6	2	323
1923	102	63	72	21	1	2	3	28	51	7	—	350
1924	62	41	31	19	5	—	1	26	59	9	—	253
1925	66	31	28	8	—	4	1	19	64	1	—	222

Sammenholder man nu denne innvandring fra de forskjellige land med de fremmede lands statistikk som har tilsvarende opgaver over utvandringen til Norge, så finner man til dels betydelige uoverensstemmelser. Til sammenligning hitsettes hovedopgavene over utvandringen til Norge i de tilsvarende år, således som de er gitt i den svenske og den amerikanske statistikk.

	Sverige.		Forenede Stater. I alt.
	Menn.	Kvinner.	
1916	575	645	1 359
1917	684	1 010	1 633
1918	470	720	1 730
1919	556	1 056	1 952
1920	509	844	3 022
1916—1920 .	2 794	4 275	9 696
1921		956	2 406
1922		875	1 427
1923		858	946
1924		692	
1925		699	

Den svenske utvandringsstatistikk viser, som man ser, høist forskjellige tall i forhold til de norske innvandringsopgaver. Tar man bare hensyn til de svenske innvandrere som har erklært å ville ta fast opphold her i riket, så er antallet av dem snart større, snart mindre enn ifølge den svenske statistikk, — for kvinnenes vedkommende gjennomgående langt mindre. Men regner man også med de innvandrere som bare har erklært at de akter å søke erhverv, så er antallet mange ganger så stort i den norske som i den svenske statistikk for mennenes vedkommende i alle år. For kvinnenes vedkommende er det også gjennomgående langt større i vår statistikk.

Disse uoverensstemmelser skyldes antagelig for en vesentlig del den omstendighet at begrepet «innvandrere» i den norske statistikk ikke faller sammen med begrepet «utvandrere» i den svenske. Det er heller ikke naturlig at så vil kunne skje. I den svenske utvandringsstatistikk regnes som emigranter de personer som ifølge prestenes opgaver har fått utflytningsattest til utlandet. Men dels kan det jo hende at en del sådanne senere kommer til å innstille reisen, og dels også at en del utflytete ved ankomsten til Norge bare opgir å ville «søke erhverv». På den annen side reiser kanskje de fleste over til Norge i den hensikt å søke erhverv her uten på forhånd å ha sørget for utflytningsattest. Går det så bra i Norge, blir de uten videre værende her. Sådanne folk er ikke kommet med i den svenske utvandringsstatistikk, men de må i Norge regnes med som innvandrede.

Noget lignende, om ikke i samme utstrekning, tør antas å gjelde innvandring fra andre europeiske land, spesielt Danmark og Tyskland. Her vilde det være av særlig betydning om vi gjennom en fullstendig norsk utvandringsstatistikk fikk anledning til å se hvor mange innvandrede der år om annet vender tilbake igjen til sine hjemland.

Hvad den amerikanske utvandringsstatistikk angår, så viser denne langt høiere tall for utvandringen fra de Forenede Stater alene enn vår innvandringsstatistikk viser for hele Amerika.

Vår egen statistikk over hjemvendte norsk-amerikanere ved folketellingen 1920 (N. O. St. VII, nr. 81, tab. 15) peker også i den retning at vår innvandringsstatistikk på dette område har altfor lave tall.

Den vesentlige grunn hertil ligger antagelig i den ovenfor nevnte mangelfulle oppfyllelse av anmeldelsesplikten. Nettop likeoverfor hjemvendte norsk-amerikanere har man hittil funnet det praktisk umulig å kunne gjennomføre nogen skjerpet kontroll med overholdelsen av denne plikt, der, som det synes, ikke er almindelig kjent blandt disse innvandrere.¹ Tenkes kan det jo også at en del av dem som oprinnelig bare hadde tenkt å komme hjem til Norge på besøk eller til et midlertidig opphold, senere kan ha tatt fast bopel her hjemme og ha oppgitt sådant ved folketellingen.

Hvad nu enn grunnen kan ha vært til de forskjellige påviste uoverensstemmelser, så vil det anførte være tilstrekkelig til å vise at vår nye innvandringsstatistikk ennå ikke fyller sin plass som et ledd i det ovenfor omtalte billede av folkemengdens strøm ut og inn over rikets grenser. Den frembyr dog i og for sig tross sine mangler adskillige opplysninger som kan ha sin interesse og bør kunne gjøres til gjenstand for betraktning i en senere oversikt.

2. Utvandringen. *Emigration.*

Opgavene over den oversjøiske utvandring er som tidligere offentliggjort i den offisielle statistikk over folkemengdens bevegelse og femårssammendragene derav, dessuten i Statistisk Årbok. Videre er den nærmere behandlet i Byråets hovedoversikter over folkemengdens bevegelse, siste gang for 10-året 1901—1910, og til dels i «Livs- og Dødstabellene for det norske folk» 1881—1882, 1890—1891. Endelig er den behandlet i utvandringskomiteens innstilling av 30 januar 1915 og i publikasjonen «Utvandringsstatistikk», utgitt av Socialdepartementet i 1921. I dette siste verk er der forskjellige sider av utvandringen statistisk belyst, helt fra de eldste tider til året 1915.

I nærværende hovedoversikt skal man i det vesentlige innskrenke sig til å meddele noen opgaver for hele 10-års perioden 1911—1920 supplert med opgaver for siste femår, 1921—1925. For årene 1921—1924 henvises dessuten til oversiktene i «Statistiske Meddelelser» for 1924 side 263 og for 1925 side 250.

¹ Her kan bemerkes at der nu foreligger et lovforslag som tilsikter å få gjennomført en skarpere kontroll med overholdelsen av anmeldelsesplikten i det hele.

Over utvandringen fra Norge til Sverige og andre europeiske land har man ingen offisiell statistikk, da der fremdeles ikke eksisterer anmeldelsesplikt for utvandringen til disse land. Angående utvandringen fra Norge til Sverige vil man finne endel opplysninger i den svenske befolkningsstatistikk. For de enkelte år viser denne følgende tall for vandringene fra og til Norge:

År.	Utvandring.	Innvandring.	Nettutvandring ÷ — innvandring +
1891—1900	7 382	15 747	+ 8 365
1901—1910	11 820	9 944	÷ 1 876
1911—1920	8 247	12 001	+ 3 754
1921	1 099	956	÷ 143
1922	895	875	÷ 20
1923	869	858	÷ 11
1924	1 056	692	÷ 364
1925	897	699	÷ 198

I tiåret 1911—1920 var i motsetning til i forrige periode innvandringen større enn utvandringen. Fra 1921 av skjer der igjen et omslag, således at i hvert av årene 1921—1924 oversteg utvandringen til Sverige innvandringen til dette land. Nedenstående oversikt viser utvandringen fra Norge til Sverige i de enkelte år fra 1911—1925 fordelt etter kjønn og civilstand.

År.	Gifte.		Andre over 15 år.		Barn.		Tilsammen.		
	Menn.	Kvinner.	Menn.	Kvinner.	Menn.	Kvinner.	Menn.	Kvinner.	I alt.
1911	93	136	92	150	133	109	318	395	713
1912	85	109	120	178	112	109	317	396	713
1913	87	113	140	153	127	104	354	370	724
1914	80	123	138	171	87	98	305	392	697
1915	77	105	123	177	76	82	276	364	640
1916	82	121	156	204	137	119	375	444	819
1917	107	147	206	239	121	100	434	486	920
1918	105	155	179	302	114	102	398	559	957
1919	90	153	160	307	108	97	358	557	915
1920	99	182	191	407	154	116	444	705	1 149
1911—1920	905	1 344	1 505	2 288	1 169	1 036	3 579	4 668	8 247
1921	89	193	168	411	119	119	376	723	1 099
1922	78	164	108	302	130	114	316	579	895
1923	78	164	107	270	130	120	315	554	869
1924	97	209	121	308	157	164	375	681	1 056
1925	74	182	114	228	165	134	353	544	897

Forholdet mellom menn og kvinner er likesom tidligere omtrent det samme som ved innvandringen fra Sverige. Kvinnene er som før i majoritet når man ser hen til voksne personer, og denne majoritet var forholdsvis større i 1911—1920 enn i foregående 10-års periode.

Den oversjøiske utvandring i hvert av årene fra 1901—1925 vil ses av bilagstabell 1.

Efter de gode tider i 90-årene med usedvanlig liten utvandring kom der et voldsomt tilbakeslag i det økonomiske liv fra 1900 av med sterkt stigende utvandring i de efterfølgende år. Maksimum nåddes i 1903, da antallet av utvandrere nådde op i 26 784 personer eller 11.71 pr. 1 000 innbyggere. Fra 1911 av sank igjen utvandringen ganske sterkt. I de nærmeste år før krigen holder den sig gjennomsnittlig omkring 9 000 årlig. Under krigen synker den yderligere, inntil minimum nåddes i 1918 med 1 226 personer. Årsaken til nedgangen like før og under krigen må søkes i de gode tider, som i øket utstrekning skaffet plass for den ledige arbeidskraft innen landet. I krigsårene kommer hertil vanskeligheter ved overreisen og alle slags restriksjoner og passbestemmelser på grunn av krigstilstanden.

Også i de første år efter krigen viste utvandringen lave tall, inntil den i 1923 gjør et sprang op til næsten samme høide som i 1910. Den tiltagende utvandring henger sammen med de økonomiske forholds utvikling her hjemme og i Amerika. De dårlige tider begynte som bekjent i Norge høsten 1920. Samtidig var også tidene dårlige og arbeidsledigheten stor i de Forenede Stater. Omslaget i de Forenede Stater kom imidlertid i 1922, og i slutten av dette år tiltok den norske utvandring sterkt og fortsatte å stige i de følgende år. Utvandringen fra Norge i de siste år hadde imidlertid utvilsomt vært større hvis den ikke var blitt begrenset ved bestemmelsene i de amerikanske innvandringslover av 1921 og 1924.

«The percentiv limit act», som blev vedtatt 19 mai 1921, er bygget på det prinsipp at det tidligere forhold mellom de forskjellige nasjonaliteter skulde beholdes, og bestemte at antallet av emigranter av en viss nasjonalitet som skulde tillates adgang til de Forenede Stater i et budgettår ikke måtte overskride 3 pct. av det samlede antall personer av vedkommende nasjonalitet som var bosatt i landet ifølge folketellingen av 1910. Det tillatte maksimum av emigranter i en måned blev fastsatt til 20 pct. av vedkommende lands årskvote. Emigrantenes nasjonalitet regnes efter det land hvor de er født. Loven fastsatte for Norge et maksimum av 12 202 emigranter pr. budgettår. Loven av 19 mai 1921 utløp 30 juni 1922, men blev forlenget for to år til 30 juni 1924. Fra 1 juli 1924 trådte en ny innvandringslov i kraft, hvorved den tillatte årskvote blev betydelig redusert. Årskvoten blir fra nu av fastsatt til 2 pct. av det samlede antall personer av vedkommende fremmede nasjonalitet som var bosatt i de Forenede Stater i 1890. Det største tillatte antall emigranter pr. måned blev fastsatt til 10 pct. av årskvoten. For Norges vedkommende betydde den nye lov en reduksjon av det tillatte antall utvandrere til de Forenede Stater fra 12 202 til 6 453 personer pr. budgettår. Disse bestemmelser skal gjelde inntil 30 juni 1927.

Til hvilke oversjøiske land utvandringen foregår ses av følgende oversikt:

År.	De Forenede Stater.	Britisk Nord-Amerika.	Det øvrige Amerika.	Australia.	Afrika.	Asia.	Til-sammen.
1886—1890 . . .	80 665	177	34	98	9	1	80 984
1891—1895 . . .	60 497	405	16	22	76	1	61 017
1896—1900 . . .	33 090	201	21	265	255	5	33 837
1901—1905 . . .	97 185	5 411	90	23	485	1	103 195
1906—1910 . . .	81 512	5 969	73	33	73	3	87 663
1911—1915 . . .	39 577	4 816	51	32	59	17	44 552
1916—1920 . . .	15 891	973	40	-	13	52	16 969
1921	4 131	448	24	4	-	20	4 627
1922	5 867	517	26	19	20	7	6 456
1923	16 152	2 064	39	6	9	17	18 287
1924	5 065	3 365	23	7	8	24	8 492
1925	6 110	823	33	6	19	18	7 009
Relative tall:							
1886—1890 . . .	99.61	0.22	0.04	0.12	0.01	-	100.00
1891—1895 . . .	99.15	0.66	0.03	0.04	0.12	-	100.00
1896—1900 . . .	97.79	0.60	0.06	0.78	0.75	0.02	100.00
1901—1905 . . .	94.18	5.24	0.09	0.02	0.47	-	100.00
1906—1910 . . .	92.99	6.81	0.08	0.04	0.08	-	100.00
1911—1915 . . .	88.83	10.81	0.11	0.07	0.13	0.05	100.00
1916—1920 . . .	93.65	5.73	0.24	-	0.08	0.30	100.00
1921	89.28	9.68	0.52	0.09	-	0.43	100.00
1922	90.88	8.01	0.40	0.29	0.31	0.11	100.00
1923	88.33	11.29	0.21	0.03	0.05	0.09	100.00
1924	59.65	39.63	0.27	0.08	0.09	0.28	100.00
1925	87.17	11.74	0.47	0.09	0.27	0.26	100.00

Man vil legge merke til at først etter 1900 blir utvandringen til andre oversjøiske land enn de Forenede Stater av nogen betydning. Dette gjelder særlig utvandringen til Britisk Nord-Amerika. I årene like før krigen tiltok den sterkt og nådde i 1911—1915 op i 11 pct. av den samlede utvandring. I neste femårsperiode var den mindre betydelig, men i de senere år har den igjen steget både absolutt og relativt sett. I 1924 utgjorde utvandringen til Kanada ikke mindre enn 40 pct. av den samlede utvandring. At utvandringen i sterkere grad enn tidligere går denne vei skyldes utvilsomt for en stor del de Forenede Staters utvandringspolitikk, men dessuten den iherdige propaganda for utvandring som The Canadian Dominion Department of Immigration and Colonisation har drevet i Europa blandt jordbrukere og jordbruksarbeidere.

I hvilken utstrekning de forskjellige distrikter er rammet av utvandringen i de 3 siste femårsperioder sammenlignet med 1901—1910 ses av følgende tabell:

Fylke.	Absolutte tall.				Pr. 1000 av folkemengden.			
	1901-1910.	1911-1915.	1916-1920.	1921-1925.	1901-1910.	1911-1915.	1916-1920.	1921-1925.
Østfold . . .	6 745	1 623	795	1 297	4.7	2.1	1.0	1.6
Akershus . . .	7 508	1 674	882	1 700	6.1	2.3	1.0	1.8
Oslo	20 429	4 625	2 630	3 830	8.7	3.7	2.1	3.0
Hedmark . . .	9 872	1 735	426	811	7.6	2.5	0.6	1.0
Opland	13 176	2 498	575	992	11.2	4.1	0.9	1.5
Buskerud . . .	8 853	1 589	604	1 119	7.5	2.5	0.9	1.6
Vestfold . . .	8 247	1 662	859	1 661	7.7	2.9	1.4	2.6
Telemark . . .	6 898	1 090	441	1 625	6.7	1.9	0.7	2.5
Aust-Agder . .	11 635	2 376	1 258	4 389	14.9	6.3	3.4	11.8
Vest-Agder . .	13 590	3 685	2 327	6 185	16.6	8.9	5.6	15.2
Rogaland . . .	16 178	4 407	1 610	5 790	12.0	6.0	2.0	6.8
Hordaland . . .	10 296	3 080	581	2 782	7.3	4.1	0.8	3.5
Bergen	6 953	2 156	1 203	2 225	9.3	5.4	2.7	4.7
Sogn og Fjord.	6 553	1 947	252	1 083	7.3	4.4	0.6	2.4
Møre	11 628	2 705	578	3 003	8.3	3.7	0.7	3.7
Sør-Trøndelag	10 625	2 581	830	2 402	7.5	3.4	1.0	2.8
Nord-Trøndel.	6 677	1 247	241	731	7.9	2.9	0.5	1.6
Nordland . . .	10 317	2 802	601	2 398	6.5	3.4	0.7	2.6
Troms	3 571	896	221	711	4.6	2.1	0.5	1.5
Finnmark . . .	1 107	174	55	137	3.1	0.9	0.3	0.6
Riket i alt . .	190 858	44 552	16 969	44 871	8.2	3.6	1.3	3.3
Herav: Bygder	127 885	30 108	8 883	28 399	7.7	3.5	1.0	2.9
— Byer	62 973	14 444	8 086	16 472	9.6	4.0	2.1	4.1

Ser man på de absolutte tall, finner man at i 1911—1915 og 1916—1920 like- som i 1901—1910 er det Oslo som har levert det største bidrag til utvandringsstrømmen. Dernæst kommer Rogaland og Vest-Agder. I siste femår finner man Oslo som nummer 4 i rekken, idet den største utvandring er foregått fra Vest-Agder, dernæst Rogaland og Aust-Agder. Utvandringen fra disse tre fylker utgjorde til- sammen hele 36 pct. av den samlede utvandring 1921—1925.

For å få et korrekt bilde av i hvilken grad de forskjellige distrikter er rammet av utvandringen må man se på den i forhold til middelfolkemengden. Tar man riket under ett, utvandret der 1901—1910 gjennomsnittlig 8.2 pr. 1 000 innbyggere, i 1911—1915 3.6, i 1916—1920 bare 1.3 og i 1921—1925 3.3 pct. I forhold til 10-året 1901—1910 er utvandringsintensiteten nu gått ned med 60 pct., men i de enkelte fylker er nedgangen temmelig forskjellig. I de tre siste femårsperioder likesom i 1901—1910 finner man den største utvandringshyppighet i Vest-Agder og Aust-

Agder. I 1921—1925 utvandret der fra disse fylker henholdsvis 15.2 og 11.8 for hvert 1 000 av middelfolkemengden. I den forrige store utvandningsperiode i 1901—1910 var utvandringshyppigheten henholdsvis 16.6 og 14.9. Utvandringshyppigheten, særlig i Vest-Agder, er altså igjen nådd op til næsten samme høide som i 1901—1910. Næstetter Aust- og Vest-Agder kommer Rogaland, men utvandringen pr. 1 000 innbyggere har dog her i siste femårsperiode ikke vært mer enn vel halvparten av hvad den var i 1901—1910. Hedmark, Opland og Buskerud fylker hadde tidligere en relativt stor utvandring, men, som det vil ses, spiller utvandringen nu forholdsvis liten rolle. Særlig sterk tilbakegang i utvandningsintensiteten kan også noteres i Nord-Trøndelag og Finnmark.

Utvandringen fordelte sig således på byer og landdistrikter:

År.	Den samlede utvandring.			Procentforhold.			Utvandring pr. 1000 innb. fra:	
	Bygder.	Byer.	Riket.	Bygder.	Byer.	Riket.	Bygder.	Byer.
1886—1890	53 186	27 798	80 984	65.7	34.3	100	7.0	12.3
1891—1895	42 456	18 561	61 017	69.6	30.4	100	5.5	7.3
1896—1900	24 663	9 174	33 837	72.9	27.1	100	3.1	3.1
1901—1905	69 458	33 737	103 195	67.3	32.7	100	8.5	10.5
1906—1910	58 427	29 236	87 663	66.6	33.4	100	6.9	8.7
1911—1915	30 108	14 444	44 552	67.6	32.4	100	3.5	4.0
1916—1920	8 883	8 086	16 969	52.4	47.6	100	1.0	2.1
1921—1925	28 399	16 472	44 871	63.3	36.7	100	2.9	4.1

Siden slutten av 90-årene har byenes andel i utvandringen stadig øket. Ser man på utvandringen i forhold til folketallet, har utvandningsintensiteten siden 1900 også vært sterkest i byene, og i de senere år er forskjellen mellom land og by tilsynelatende blitt mere utpreget. Ved sammenligning mellom by og land må man imidlertid være opmerksom på at oppgavene over utvandringen bygger på bosted, og man får utvilsomt derved med som utvandrede fra byene en hel del personer som på utvandringstidspunktet har hatt midlertidig opphold i en by, men som i virkeligheten hører hjemme på landet. Hertil kommer dessuten at de aldersklasser som spiller størst rolle for utvandringen er sterkere representert blandt bybefolkningen enn blandt landbefolkningen.

De utvandrede fordelt etter kjønn, alder og ekteskapsforhold i de tre siste femår er der oppgave over i bilagstabell 24. I omstående oversikt er meddelt oppgave over antallet av voksne og barn, gifte og andre blandt de utvandrede i hvert enkelt år fra 1911 av.

År.	Gifte.		Andre over 15 år.		Barn.		I alt.	
	Menn.	Kvinner.	Menn.	Kvinner.	Menn.	Kvinner.	Menn.	Kvinner.
1911	957	696	6 103	3 746	496	479	7 556	4 921
1912	621	612	3 962	2 964	473	473	5 056	4 049
1913	881	631	4 828	2 638	476	422	6 185	3 691
1914	568	553	3 866	2 827	363	345	4 797	3 725
1915	292	403	1 526	1 770	304	277	2 122	2 450
1916	424	499	1 534	2 054	348	353	2 306	2 906
1917	330	334	775	646	224	209	1 329	1 189
1918	161	187	259	380	118	121	538	688
1919	254	325	667	812	184	190	1 105	1 327
1920	640	463	2 172	1 724	303	279	3 115	2 466
1921	523	395	1 687	1 550	226	246	2 436	2 191
1922	1 101	506	2 534	1 685	320	310	3 955	2 501
1923	3 683	1 169	8 808	3 236	693	698	13 184	5 103
1924	1 740	713	3 835	1 347	438	419	6 013	2 479
1925	1 006	588	2 641	2 013	373	388	4 020	2 989

Vi skal først se litt nærmere på det relative antall menn og kvinner blandt de utvandrede:

År.	Riket.		Bygder.		Byer.	
	Menn.	Kvinner.	Menn.	Kvinner.	Menn.	Kvinner.
1886—1890	58.6	41.4	61.5	38.5	52.8	47.2
1891—1895	58.0	42.0	62.1	37.9	48.6	51.4
1896—1900	61.0	39.0	64.4	35.6	51.8	48.2
1901—1905	63.6	36.4	65.7	34.3	59.2	40.8
1906—1910	62.1	37.9	66.2	33.8	53.8	46.2
1911—1915	57.7	42.3	62.8	37.2	47.2	52.8
1916—1920	49.5	50.5	52.7	47.3	45.9	54.1
1921—1925	66.0	34.0	72.1	27.9	55.4	44.6

Som det fremgår av denne oversikt har for riket i sin helhet den mannlige del av utvandringen vært den overveiende. Kun i femåret 1916—1920, da utvandringen var yderst liten, utvandret der flere kvinner enn menn. I siste femår er det relative antall menn større enn i nogen av de tidligere anførte perioder. Forholdet stiller sig forskjellig for by og land. For byenes vedkommende har kvinnenes andel i utvandringen ikke vært synderlig mindre enn mennenes og har endog vært større i enkelte perioder, nemlig i 1891—1895 og i 1911—1920. I siste femårsperiode er derimot kvinnenes andel i utvandringen gått sterkt tilbake både i bygder og byer. Denne forskjyning mellom kjønnene henger sammen med det kjente forhold, nemlig at

den kvinnelige utvandring er mere konstant enn den mannlige, således at kvinnes relative antall stiger i tider med liten utvandring og synker når utvandringen tiltar.

Av samtlige utvandrede var ugifte i procent:

År.	Riket.		Bygder.		Byer.	
	Menn.	Kvinner.	Menn.	Kvinner.	Menn.	Kvinner.
1891—1895	81.1	78.1	82.8	78.6	76.2	77.0
1896—1900	81.5	78.5	83.8	80.2	74.1	75.3
1901—1905	79.8	76.6	83.0	78.6	72.6	73.1
1906—1910	82.4	80.3	85.3	81.9	75.2	77.9
1911—1915	86.2	81.4	88.3	82.7	80.5	79.4
1916—1920	76.5	72.9	80.4	73.5	71.6	72.4
1921—1925	71.7	73.9	72.9	73.6	69.1	74.2

Gjennemgående var det altså forholdsvis langt færre ugifte som deltok i utvandringen i de to siste femår enn i forrige store utvandringsperiode, eller med andre ord, antallet av gifte folk har relativt sett tillatt. Dette forhold henger for en del sammen med aldersfordelingen blandt hele befolkningen og blandt de utvandrede.

Med hensyn til de utvandrede fordeling på de forskjellige aldersklasser i de tre siste femårsperioder henvises til den før nevnte bilagstabell 23.

For å få en bedre oversikt over de enkelte aldersgruppers forhold til hverandre og utviklingen i så henseende hitsettes følgende sammendrag for enkelte større aldersgrupper:

År.	Menn.						Kvinner.					
	0-15.	15-30.	30-45.	45-60.	over 60.	Tils.	0-15.	15-30.	30-45.	45-60.	over 60.	Tils.
1886—1890	16.1	61.7	16.1	4.6	1.5	100.0	21.3	55.5	15.0	5.9	2.3	100.0
1891—1895	14.1	64.8	15.1	4.5	1.5	100.0	17.9	59.9	14.0	5.9	2.3	100.0
1896—1900	10.0	71.8	13.2	3.7	1.3	100.0	14.8	63.9	13.9	5.1	2.3	100.0
1901—1905	11.4	71.5	13.2	3.2	0.7	100.0	18.4	62.0	13.6	4.6	1.4	100.0
1906—1910	9.1	74.8	12.6	3.0	0.5	100.0	14.6	66.6	13.7	3.9	1.2	100.0
1911—1915	8.5	78.0	10.1	2.6	0.8	100.0	11.0	69.8	14.0	3.8	1.4	100.0
1916—1920	14.0	59.2	19.2	5.9	1.7	100.0	13.4	55.2	21.9	6.2	3.3	100.0
1921—1925	6.9	64.1	22.5	5.7	0.8	100.0	13.5	57.5	22.4	4.2	2.4	100.0

I de to siste femår er der foregått en sterk forskyvning i aldersgrupperingen både blandt menn og kvinner. Procentforholdet av utvandrede i alderen 15—30 år er gått tilbake, mens det procentiske antall av de eldre aldersklasser 30—60 og til dels også over 60 år er øket. Det relative antall barn under 15 år har også, som det vil ses, vært avtagende.

For å undersøke utvandningsstyrken i de forskjellige aldersklasser har man beregnet utvandringen pr. 1 000 av den tilsvarende folkemengde. (Se bilagstabell 25 i tabellavdelingen.) Sammenlignet med 10-året 1901—1910 var utvandringshyppigheten i de forskjellige aldre følgende:

Antall utvandrede pr. 1000 av middelfolkemengden.

Alder.	1901—1910.		1911—1915.		1916—1920.		1921—1923.		Utvandringsintensiteten 1921—1923 i pct. av 1901—1910.	
	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.
0—14	2.86	2.83	0.99	0.97	0.55	0.56	0.94	0.99	33	35
15—19	26.05	13.22	12.00	7.03	2.97	2.07	6.68	3.59	26	27
20—24	45.54	19.39	19.46	10.49	3.06	3.23	16.78	6.51	37	34
25—29	23.72	13.28	7.74	6.95	2.76	3.00	12.49	5.77	53	43
30—34	12.98	7.43	4.15	3.94	1.89	2.23	8.46	4.07	65	55
35—44	7.09	3.51	2.16	1.59	1.33	1.21	5.27	2.16	74	62
45—59	2.94	1.93	0.97	0.87	0.66	0.61	2.32	0.70	79	36
60 og over	0.70	0.70	0.34	0.38	0.23	0.36	0.38	0.51	54	73
Tilsammen	10.73	5.91	4.36	2.97	1.34	1.29	4.96	2.36	46	40

Nedgangen har vært meget forskjellig i de forskjellige aldersgrupper. Den har vært sterkest for ungdommen og betydelig mindre i de eldre aldersklasser, og som følge herav vil man finne at forskjellen mellom utvandringshyppigheten blandt de unge og de eldre årsklasser er blitt meget mindre enn før. Likesom i 1901—1910 finner man i 1911—1920 den største utvandringshyppighet i alderen 20—24 år, dernæst i alderen 15—19 og 25—29 år. I årene 1921—1923 er fremdeles utvandringintensiteten størst i alderen 20—24 år, men i motsetning til tidligere år utvandret der i denne periode forholdsvis flere mellom 25—35 år enn av ungdommer mellom 15—19 år. I det hele har utvandringen i de siste år skiftet karakter, idet der utvandrer forholdsvis flere eldre folk og mindre ungdom. Heri ligger sannsynligvis også forklaringen til det før omtalte forhold at der nu er så mange flere gifte folk blandt utvandrerne enn før. At der i de senere år har utvandret relativt mindre ungdom enn tidligere er så meget mere bemerkelsesverdig når man tar i betraktning at innen den samlede befolkning er aldersklassene 20—30 år nu betydelig sterkere representert enn de var omkring 1900. (Se Folketellingen 1920 3dje hefte, side 12.) Pr. 1 000 av det samlede folketall var i alderen 15—35 år i følge de siste folketellinger:

År.	15—19 år.	20—24 år.	25—29 år.	30—34 år.	15—34 år.
1890	93	76	69	63	301
1900	97	84	70	59	310
1910	99	79	67	63	308
1920	101	91	77	65	334

De utvandrede personer fordelt efter erhverv er meddelt i de årlige tabeller over folkemengdens bevegelse og de femårige og tiårige sammendrag av disse.

Utvandrerens erhvervsfordeling i de forskjellige perioder til og med 1915 er likeledes meget inngående behandlet i den tidligere nevnte publikasjon «Utvandringsstatistikk», utgitt av Socialdepartementet, hvortil henvises. For årene 1916—1918 er livsstillingsoppgavene for de utvandrede behandlet mindre inngående, så man av den grunn har funnet ikke å burde trekke dem inn i sammenligningen med tidligere år.

I 1919 gikk Byrået over til en ny livsstillingsgruppering av de utvandrede svarende til den som blev benyttet ved folketellingen 1920. Som følge herav lar livsstillingsoppgavene fra 1919 sig dessverre ikke sammenligne med oppgavene for de tidligere år.

Hvad årene 1919—1925 angår henvises til bilagstabell 26. Som det vil ses har den største del av de utvandrede menn vært jordbrukere, håndverkere og industriarbeidere. Man vil imidlertid legge merke til at jordbruksgruppen etterhånden er blitt sterkere og sterkere representert i utvandringsmassen, og i de 2 siste år har utvandringen av jordbrukere vært større enn av håndverkere og industriarbeidere. I 1925 var således hele 47.8 pct. av de utvandrede menn jordbrukere. Blandt kvinnene er det tjenestepikene som er i flertall.

Siden 1905 har man i den årlige statistikk over folkemengdens bevegelse meddelt opplysninger om hvilke årsaker utvandrerne selv har oppgitt for utvandringen. Følgende tabell viser forholdet i de siste 10 år før krigen og i hvert av de senere år:

År.	Manglende adgang til lønnende virksomhet.		Forhyr. eller søker hyre.	Reiser til familien.		Andre årsaker.		Tilsammen.	
	Menn.	Kvinner.		Menn.	Menn.	Kvinner.	Menn.	Kvinner.	Menn.
1905—1914 .	78 183	39 700	4 007	7 796	17 435	946	635	90 932	57 770
1915	1 425	1 519	215	445	926	37	5	2 122	2 450
1916	1 584	2 002	312	365	870	45	34	2 306	2 906
1917	742	548	316	259	607	12	34	1 329	1 189
1918	335	313	51	123	308	29	67	538	688
1919	654	633	195	227	665	29	29	1 105	1 327
1920	2 293	1 762	519	269	691	34	13	3 115	2 466
1921	2 047	1 528	164	209	634	16	29	2 436	2 191
1922	3 654	1 909	68	216	583	17	9	3 955	2 501
1923	12 548	3 867	110	496	1 219	30	17	13 184	5 103
1924	5 475	1 581	166	349	886	23	12	6 013	2 479
1925	3 574	2 119	69	365	857	12	13	4 020	2 989

Den almindeligste årsak både for menn og kvinner er manglende adgang til lønnende virksomhet. Det procentiske antall utvandrere som har angitt denne grunn for utvandringen var:

År.	Menn.	Kvinner.	År.	Menn.	Kvinner.	År.	Menn.	Kvinner.
1905-14 .	86.0	68.7	1918 . .	62.3	52.9	1922 . .	92.4	86.2
1915 . .	67.2	62.0	1919 . .	59.2	52.9	1923 . .	95.2	89.8
1916 . .	68.7	68.9	1920 . .	73.6	72.7	1924 . .	91.0	83.1
1917 . .	55.8	51.2	1921 . .	84.0	77.3	1925 . .	88.9	81.2

I de siste 10 år før krigen opgav gjennomsnittlig 86 pct. av mennene og 69 pct. av kvinnene at årsaken til utvandringen var manglende adgang til lønnende beskjeftigelse. I de gode tider under krigen forandredes forholdet. I årene 1915—1919 er det således gjennomsnittlig bare 64 pct. av mennene og 59 pct. av kvinnene som opgav denne årsak. Men fra 1920 av, da arbeidsløsheten begynte å gjøre sig sterkt gjeldende her hjemme, stiger igjen procenten betraktelig. I 1923 var det hele 95 pct. av mennene og 90 pct. av kvinnene som oplyste at de utvandret for å søke arbeide. En stor del av kvinnene har også oppgitt at de reiste til familien, men mange av disse har vel også hatt til hensikt å søke arbeide.

Man har også siden 1905 opplysning om hvor mange der har fått billett eller reise penger tilsendt. Disse oppgaver finnes også tatt inn for hvert år i oversikten over folkemengdens bevegelse. Følgende oversikt viser antallet i procent av samtlige utvandrede:

År.	Menn.	Kvinner.	Tils.	År.	Menn.	Kvinner.	Tils.
1905—1914	30.4	41.4	34.7	1920 . . .	8.8	17.3	12.5
1915 . . .	35.5	39.3	38.0	1921 . . .	10.3	15.3	12.7
1916 . . .	34.1	34.2	34.2	1922 . . .	8.9	14.3	11.0
1917 . . .	10.9	26.5	18.3	1923 . . .	10.9	20.1	13.5
1918 . . .	12.3	26.0	20.0	1924 . . .	11.6	21.7	14.5
1919 . . .	11.4	24.3	18.9	1925 . . .	5.2	13.2	8.6

Som man vil se var det gjennomsnittlig før krigen vel $\frac{1}{3}$ av utvandrerne som hadde fått billett eller reise penger fra Amerika eller andre land, og i de første krigsår var forholdet omtrent det samme. Men fra 1917 av er det forholdsvis færre og færre som får hjelp til utvandringen utenfra, og i siste femår er det gjennomsnittlig tilfelle bare med $12\frac{1}{2}$ pct. av de utvandrede eller 10 pct. av mennene og 17 pct. av kvinnene.

Den oversjøiske utvandring fra Norge, sammenlignet med utvandringen fra de øvrige europeiske land, vil ses av bilagstabell 25. Ser man på de relative tall, finner man som tidligere den største utvandringshyppighet i Irland og i de sydeuropeiske land Italia, Spania og Portugal. Efter krigen kommer også Storbritannia forholdsvis høit op i rekken og viser gjennemgående større utvandringshyppighet enn Norge. En undtagelse danner året 1923, da Norge, som det vil ses, kommer som nr. 2 og bare overgås av Irland.

5te avsnitt.

Folketallet. *Augmentation de la population.*

Tab. 1, rubr. 1—5, 13—15 og tab. 28—29 i bilaget.

Statistikken over «folkemengdens bevegelse» skal egentlig også gi en fremstilling av selve folketallets bevegelse og påvise hvorledes denne bevegelse fremkommer som et nettoresultat av de forskjellige faktorer som virker på den ene side til forøkelse og på den annen side til forminskelse av folkemengden. Her kommer i betraktning ikke bare forandringene i det samlede folketal, men også forandringene av antallet innen de forskjellige befolkningsgrupper som det har nogen interesse å iakttå, de to kjønn, de forskjellige aldersgrupper, de forskjellige erhverv, befolkningen i de forskjellige landsdeler.

Hos oss har vi i almindelighet ikke rukket lengere enn til ganske summariske undersøkelser hvert tiende år i forbindelse med folketellingene. Opgaver over den almindelige befolkningstilvekst har dog vært utarbeidet for hvert enkelt år. Disse oppgaver tas f. eks. hvert år inn i Statistisk Årbok i forbindelse med de årlige oppgaver over ekteskap, fødsler, dødsfall og utvandrede.

I flere retninger vilde det vært av stor betydning om årsopgavene og de tilhørende årlige beregninger kunde forfleres. Man har nevnt dette ved flere leiligheter i det foregående.

I de 13 hefter som utgjør verket Folketellingen i Norge 1. desember 1920 vil man finne mange inngående undersøkelser over de forskjellige befolkningsgruppers tilvekst fra folketelling til folketelling. Første hefte gir således innledningsvis en del betraktninger over den samlede befolkningstilvekst. Der er bl. a. pekt på at utvandringen til Amerika siden 60-årene har vært bestemmende for befolkningstilveksten. Der bygges her på den tiårlige tilvekst fra telling til telling.

Socialdepartementets Utvandringsstatistikk av 1921 (Norges Off. Stat. VII. 25) har et særskilt kapitel om utvandringens betydning for befolkningsforholdene. Der er her foretatt beregninger over forholdet mellom virkelig tilvekst og naturlig tilvekst (fødselsoverskudd) for femårsperioder.

Fødselsoverskuddets bevegelse har i senere tid påkalt stigende oppmerksomhet. For utjevning av tilfeldigheter og korttidsbevegelser bør der ved beregning av bevegelsen legges til grunn noget lengere perioder. Valget av periodens begynnelsesår og slutningsår krever ingen særskilt oppmerksomhet her hvor vekslingene fra år til år er forholdsvis små. Anderledes ved beregning av den virkelige folketilvekst. Denne beror nemlig i høi grad på utvandringen, som veksler sterkt med tidene. Her må man passe på å velge analoge endepunkter, tidspunkter som begge har enten forholdsvis høi, middels eller forholdsvis lav utvandring. Av hensyn til sammenligningen mellom den naturlige og den virkelige tilvekst bør man derfor velge samme beregningsperiode i begge tilfelle. Her er foretatt beregninger¹ for perioden 1892—1924.

¹ Minste kvadratets metode, bevegelsen utjevnet til rettlinjett.

Resultatet blir en beregnet gjennomsnittlig årlig nedgang i fødselsoverskuddet på 0.129 pr. 1 000 innbyggere. På grunn av forholdsvis mindre utvandring mot periodens slutning blir den årlige nedgang i den virkelige tilvekst pr. 1 000 innbyggere adskillig mindre, nemlig 0.012. Dette kan uttrykkes således at i løpet av den siste mannsalder er forholdsvis mere og mere av den naturlige tilvekst forblitt i landet. For periodens første og siste år blir de beregnede normaltall:

År.	Virkelig tilvekst pr. 1000 innb.	Naturlig tilvekst (fødselsoverskudd) pr. 1000 innb.	Virkelig tilvekst i pct. av naturlig tilvekst.
1892	9.56	14.54	65.8
1924	9.16	10.42	87.9

I nittiårene kunde man altså år om annet vente sig en folketilvekst på omkring $\frac{2}{3}$ av fødselsoverskuddet, mens man for de siste år er kommet op i omkring $\frac{7}{8}$ av fødselsoverskuddet. Denne utvikling beror som sagt ikke bare på nedgangen i fødselsoverskuddet, men også på utvandringen, som var adskillig lavere under verdenskrigen enn i de gode tider i nittiårene. Den beregnede årlige nedgang i antall utvandrede pr. 1 000 innbyggere for perioden 1892—1924 er for øvrig 0.123, altså omtrent like så stor som nedgangen i fødselsoverskuddet.

Omkring 1900 var svingningene fra år til år i forholdet mellom den virkelige og den naturlige (relative) tilvekst overordentlig sterke. I årene 1897 og 1898 var den virkelige tilvekst bare omkring 0.2 promille lavere enn den naturlige. I 1892 var den derimot omkring 7 promille lavere, i 1903 endog 10.5 promille lavere. I 1903 utgjorde den virkelige tilvekst mindre enn $\frac{1}{4}$ av fødselsoverskuddet. Et beregnet «normalforhold» mellom begge var følgelig på denne tid lite representativt. I siste tid har svingningene vært forholdsvis mindre. Ytterpunktene er på den ene side årene 1917—1921, da vi hadde et årlig innvandringsoverskudd, og på den annen side året 1923, da den virkelige tilvekst lå 6 promille lavere enn den naturlige.¹

For perioden 1892—1924 er den gjennomsnittlige virkelige tilvekstprocent 0.94. Det gjennomsnittlige fødselsoverskudd utgjør 1.25 pct.

Det har interesse å sammenligne disse tall med tilvekstprocenten beregnet på tilsvarende måte for lengere tidsrum. Vi kan f. eks. ta ut to like lange tidsrum, hvert på 50 år, nemlig årrekken 1815—1864 og årrekken 1864—1913. Det første av disse tidsrum utmerket sig ved jevnt sterk tilvekst. I sekstiårene begynte som sagt utvandringen å ta fart, befolkningstilveksten blir fra da av ujevne² og i det hele mindre.

Den gjennomsnittlige årlige tilvekstprocent er for årrekken 1815—1864 1.21, for årrekken 1864—1913 0.78. Den gjennomsnittlige tilvekst i siste mannsalder, 1892—1924, er altså nokså sterk når vi tar hensyn til at vi fremdeles har å regne

¹ Fig. 2, side 116*.

² Dispersjonen (kvadratavvikelsen) er i perioden 1815—1864 0.28 eller ca. 23 pct. av gjennomsnittet, i perioden 1864—1913 derimot 0.41 eller 52 pct. av gjennomsnittet.

med adskillig utvandring. Det gjennomsnittlige fødselsoverskudd var i perioden 1892—1924 fremdeles stort nok til at det i og for sig kunde ha skaffet oss en folketilvekst som var større enn tilveksten i tiden før den sterke utvandring begynte.

Norges hjemmehørende folkemengde er ved utgangen av 1924 2 753 507. Hvis tilveksten hadde vært likeså sterk etter 1864 som den var i gjennomsnitt for årrekken 1815—1864, vilde Norge hatt ca. 3 441 000 innbyggere ved utgangen av 1924. I sammenheng med dette kan det ha interesse å trekke frem den foreliggende beregning av byråchef Ragnvald Jønsberg over antallet av norske i de Forenede Stater på grunnlag av censusoppgavene for 1920. (Stat. Medd. nr. 9 for 1924, s. 421.) Der var 362 051 som var født i Norge. Av 2nen generasjon (utvandreres barn) var der 756 635, hvorav 437 623 var født av foreldre som begge var født i Norge. Utvandrede etter 1863 har naturligvis også en del etterkommere i høiere generasjoner i live i 1920. Den norske rases tilveksthastighet er sikkert adskillig forøket ved utvandringen.

Tilveksten i de femti år 1864—1913 var som sagt gjennomsnittlig lav. Regnes der med samme tilvekstfaktor (1.0078) etter 1913, når man op i tallet 2 671 000 for utgangen av 1924. Det virkelige tall ligger ca. 3 pct. høiere.

Erfaringene fra de siste år har vist at det har stor betydning å følge også de enkelte aldersgrupper fra år til år. Folketellingen har etterhvert gitt materiale til beregning av den hjemmehørende folkemengde fordelt på enkelte aldersår for hvert kalenderår mellom to og to folketellingsår. For årrekken 1846—1901 vil man finne herhenhørende opgaver samlet i et eget hefte av Norges Offisielle Statistikk (V. 113). For årene 1901—1921 vil man finne opgaver i publikasjonen Dødelighetstabeller (Norges Off. Stat. VI. 45 og VII. 142).

Enkelte større aldersgrupper påkaller særskilt oppmerksomhet. Ved mange beregninger har man f. eks. bruk for den voksne befolkning, befolkningen på over 15 år eller befolkningen på over 14 år. Stor interesse vilde det ha å kjenne nøiaktig størrelsen av den arbeidsdyktige befolkning. For tiden må vi nøie oss med et grovere mål på denne befolkning, f. eks. antallet av menn og kvinner i alderen 18—65 år. Ved lignende nyere undersøkelser i England har man regnet med aldersgruppene 15—65 år. Det antas imidlertid heldigere å sette undergrensen til 18 år. I alderen 15—18 vil de fleste ennå bare være lærlinger, hjelpearbeidere o. lign. Den alder da begynneren trer inn i en stilling som der virkelig «kan leves av», den relativt utlærte voksnes stilling, veksler naturligvis med erhvervets art. Som kjører kan man, hvis kreftene er tilstrekkelige, gjøre god fyldest for sig i 16-års alderen, som industri-, land- eller skogarbeider vel neppe i almindelighet.

Foruten å kjenne størrelsen av den hele arbeidsdyktige befolkning burde man også kjenne tilgangen til denne befolkning. Også her må vi nøie oss med en beregnet størrelse. Vi har valgt aldersklassen 18—22 år. Vi forutsetter altså at den alder da en person når op i den utlærte voksnes stilling vanligvis ligger mellom 18 og 22 år. Års tilgangen må da i mangel av bedre mål sett s til $\frac{1}{4}$ av antallet personer i alderen 18—22 år.

For befolkningens boligbehov, eller rettere sagt for tilveksten i dette behov, har aldersklassen 22—30 år antagelig vel så stor betydning som klassen 18—22 år. De fleste gifter sig jo først nogen tid efter at de er kommet op i en stilling de finner å kunne leve av, og en hel del vil lengere op enn almindelig før de gifter sig. Også familienes naturlige vekst får selvsagt adskillig å si for tilveksten i boligbehovet, men ialfall en stor del av dette økede boligbehov vil likeledes representeres av personer under 30 år. Det selvstendige boligbehov innen den kvinnelige del av befolkningen er så lite at man i foreliggende tilfelle må kunne nøie sig med å beregne antallet av menn i alderen 22—30 år.

De absolutte tall vil finnes i bil.tab. 28. I tab. 29 finnes beregnede procenttall som gir opplysning om de forskjellige gruppers tilvekst og innbyrdes styrkeforhold. Vi vil se litt nærmere på enkelte av disse tall.

Tilvekstprocenten for befolkningen 18—65 år følger stort sett tilvekstprocenten for den samlede befolkning. I den senere tid, omtrent fra 1910 av, har den vært forholdsvis adskillig høiere. I årene 1911—1920 har den ikke vært under $1\frac{1}{4}$ pct., nådde i 1915 1.93 og er i gjennomsnitt for dette tiår 1.6. En så lenge vedholdende sterk tilvekst har ikke forekommet i hvert fall siden 1840-årene. Hverken tiåret 1870—1879 eller tiåret 1893—1902 nådde således en høiere gjennomsnittlig tilvekstprocent enn 1.2. Maksimum i syttiårene var 1.62, maksimum i nittiårene 1.88.

Tilvekstprocenten for den mannlige befolkning 18—65 år faller i det store og hele nokså nær sammen med tilvekstprocenten for den hele befolkning 18—65 år. Da utvandringen er forholdsvis sterkere blandt menn enn blandt kvinner, er svingningene i procenten i det hele en smule sterkere for den mannlige befolkning. I ottiårene ser man f. eks. at den mannlige befolkning 18—65 år går ned i antall i ikke mindre enn 7 år og med op til 1.16 pct., mens den hele befolkning 18—65 år bare går ned i 4 år og i det høieste med 0.53 pct., den samlede befolkning endog i bare 2 år og med høist 0.30 pct. Siden 1911 har som sagt befolkningen i alderen 18—65 år vokset særlig sterkt. I dette tidsrum har da også tilvekstprocenten for den mannlige befolkning i denne alder hvert år ligget høiere. I 1915 var tilvekstprocenten 2.33, og i gjennomsnitt for de ti år 1911—1920 er den 1.86.

Menn 18—22 år har en tilvekstprocent som viser sterke svingninger. Vekslinger i fødselskullenes størrelse og vekslinger i utvandringen kommer til å gjøre sig sterkere gjeldende for en liten aldersgruppe på bare 4 årskull. Fra 1887 til 1894 steg således procenten fra -3.66 til $+5.24$. Stigningen skyldes dels stigningen i antallet i de tilsvarende fødselskull omkring 1870 og dels nedgangen i utvandringen fra slutten av ottiårene. I gjennomsnitt for tiåret 1911—1920 er tilvekstprocenten 2.20. Derimot var den i gjennomsnitt for de ti år 1889—1898 2.42. Den sterkere stigning i dette tidsrum skyldes dog kun de to år 1894 og 1895. I tiåret 1911—1920 kulminerte tilvekstprocenten allerede det første år, 1911, men holdt sig høi like til 1916. Siden 1916 har den gått ned.

Tilvekstprocenten for kvinner 18—22 år følger ganske nøie tilvekst-

procenten for menn 18—22 år. I gjennemsnitt for tiåret 1911—1920 er den 1.81, mens den i gjennemsnitt for tiåret 1889—1898 var 1.69.

Tilvekstprocenten for menn 22—30 år viser adskillig overensstemmelse med tilvekstprocenten for menn 18—65 forsåvidt de lange bølgebevegelser angår: fallet fra sytti- til ottiårene, stigningen i nittiårene, nedgangen etter hundredårsskiftet, oppgangen i den senere tid. Men svingningene er sterkere, næsten som for menn 18—22 år. Tilvekstprocenten for menn 18—22 år går gjerne nogen år foran i bevegelsen. I gjennemsnitt for tiåret 1911—1920 var tilvekstprocenten for menn 22—30 år 3.08, for tiåret 1912—1921 endog 3.12. Den er altså næsten $\frac{1}{2}$ gang til så stor som tilvekstprocenten for menn 18—22 år og dobbelt så stor som tilvekstprocenten for den hele befolkning 18—65 år.

Efter dette skulde boligbehovet ha vokset forholdsvis sterkere enn arbeidsbehovet¹ i dette tidsrum. I tiåret 1892—1901 var den gjennomsnittlige tilvekstprocent for menn 22—30 år adskillig lavere, nemlig 2.20.

Ved de to aldersgrenser 18 og 65 år er befolkningen delt op i tre hovedgrupper. For korthets skyld kaller vi gruppen 0—18 år barn- og ungdommen, gruppen 18—65 år manndommen og gruppen 65 og derover alderdommen.

Legger man sammen barn- og ungdomsgruppen og alderdomsgruppen og dividerer summen med manndomsgruppen, får vi dermed et grovt uttrykk for folkets forsørgelsesbyrde. Et omvendt uttrykk for det samme får man ved å dividere manndomsgruppen med den samlede befolkning. I tab. 29 rubr. 7 og 8 finnes disse kvotienter uttrykt som procenttall.

Disse tall viser en ganske jevn dobbelt bølgebevegelse. Omkring 1850, da femtiårenes høikonjunktur satte inn, var forsørgelsesbyrden forholdsvis liten. Den steg derefter og nådde et høidepunkt i de dårlige år i slutten av sekstiårene. Under høikonjunktoren i syttiårene var den synkende og nådde et lavpunkt omkring 1880, altså 30 år etter det forrige. I de 15 følgende år steg den uavbrutt og nådde under høikonjunktoren i nittiårene et nytt høidepunkt. Først henimot 1910 begynte den for alvor å synke og er omkring 1920 kommet ned i samme lave nivå som omkring 1880.

Antallet av voksne utlærte som søker stilling skulde som sagt bestemmes ved aldersgruppen 18—22 år. Årskullet av «arbeidsrekrutter» blir altså fjerdeparten av denne befolkningsgruppe. Dette tall kan settes i forhold til det samlede antall selverhvervende. Befolkningens behov for rekrutter til erhvervslivet må kunne måles ved antallet av personer i alderen 18—65 år som et grovt mål for mengden av selverhvervende. For den kvinnelige del av befolkningen bør dog det siste tall reduseres av hensyn til den avgang fra erhvervslivet som skyldes giftermål. Efter folketellingen 1920, 13. hefte er det relative antall erhvervende kvinner i alderen 15—30 år mellom 40 og 50 pct., mens det i aldersgruppen 30—65 bare er omkring det halve. Reduksjonen kan da ganske enkelt skje ved å trekke halvparten av kvinner 30—65 år fra det samlede antall kvinner 18—65 år. At det relative antall erhvervende kvinner overhodet ikke i nogen alder når op til mer enn 40—50 pct. får

¹ Det kan naturligvis også sies at boligbehovet er øket sterkere enn den personlige arbeidskraft (antallet av erhvervsdyktige). Denne sammenstilling har dog mindre betydning. Nasjonens samlede produktive kraft kan jo nemlig være vokset i sterkere grad enn dens «arbeidskraft».

derimot ikke noget å bety her. Søkningen til ervervslivet er naturligvis i samme grad mindre enn årskullet i ervervsøkende alder. Også for menn gjelder det jo for øvrig at ikke samtlige levende i et årskull kan bli ervervende (sykdom, invaliditet o. s. v.) og heller ikke ervervsøkende av tilsvarende grunner.

Forholdstallet mellom menn 18—22 år og menn 18—65 år har siden slutten av nittiårene holdt sig forholdsvis høit, sammenlignet med tidligere. Selv i årene 1903—1908, da det var på det laveste, ligger det nogenlunde i jevnhøide med det foregående høidepunkt i slutten av syttiårene. Rekrutteringen har etter dette vært særlig sterk i disse 25 år. Procenttallet svinger, som det vil ses av bil.tab. 29 rubr. 9, omkring 3.7. I dette tidsrum har med andre ord hvert år bragt frem på arbeidsmarkedet et antall rekrutter omkring $\frac{1}{27}$ av det antall som allerede befinner sig der. Til sammenligning nevnes at middellevetiden for 20-årige menn er ca. 45 år (til 65), så at generasjonens «selvrekuttering» bare krever en årlig rekrutt-kontingent på ca. 2.2 pct. Det gjenstående antall arbeidsår ved 20 års alderen vil jo imidlertid være noget mindre enn det gjenstående antall leveår.

Forholdstallet mellom kvinner 18—22 år og beregnede kvinner 18—65 år har som bil.tab. 29 rubr. 10 viser hatt de samme store svingninger som den tilsvarende kvotient for menn. Det ligger imidlertid ikke høiere i de siste 25 år enn tidligere. Helt siden firtiårene har det beveget sig omkring 4.9 pct. Kvinnens deltagelse i ervervslivet har i tidens løp vært stigende. Denne stigning faller imidlertid for en stor del på de yngre år. Kunde man ha tatt hensyn til dette, nemlig ved f. eks. å regne med en stigende pct. ervervsøkende 18—22 år, vilde vel kvotienten også for kvinner ha hevet sig betraktelig siden ottiårene.

Forholdstallet mellom menn, henholdsvis kvinner 18—22 år og tilsvarende fødselskull er vesentlig påvirket av utvandringen. Endringene i dødeligheten gjør sig vesentlig gjeldende først efter forløpet av lengere tidsrum. Spebarndødeligheten er jo således gått sterkt ned siden århundredskiftet,¹ og denne omstendighet har virket med til at antallet av gjenværende i alderen omkring 20 år er forholdsvis høit nu mot før. Nedgangen i det relative antall gjenværende fra omkring 1880 til ut i nittiårene skyldes derimot vesentligst utvandringen.

Et viktig spørsmål er det hvorledes tilveksten, særlig i den arbeidsdyktige alder, vil stille sig i den nærmeste fremtid.

For øieblikket kjenner man efter tilstrekkelig nøiaktig beregning den hjemmehørende folkemengde fordelt på kjønn og enkelte aldersår pr. 1 januar 1923 (siste opgjør). Tar man utgangspunktet i denne datum, vil man uten å behøve å opstille nogen hypotese om størrelsen av fremtidige fødselskull kunne regne sig til hvor mange menn og kvinner over 18 år der vil være i landet pr. 1 januar 1941, forutsatt at der ingen utvandring og innvandring finner sted, og at dødeligheten f. eks. holder sig på samme nivå som i den nærmest forutgående tid. Skal man også beregne størrelsen av den hele befolkning ved årsskiftet 1940—41, må

¹ Se foran side 68* flg.

man derimot gå ut fra et bestemt antall fødsler pr. år. Et utgangspunkt for ansettelsen av antallet av levendefødte i årene til og med 1940, får man i det beregnede antall av kvinner i moden alder pr. 1 januar 1940.

Uten foreløbig å gå nærmere inn på beregningen nevner vi at resultatet blir følgende antall kvinner i moden alder: 18—20 år: 54 487, 20—25: 133 681, 25—40: 364 676, 40—45: 106 985, 45—50: 91 496, tilsammen 751 325.

Ved hjelp av disse tall kan vi danne oss et skjønn over det sannsynlige normale antall fødsler omkring 1940.

La oss først forutsette at utvandringen i gjennomsnitt for tidsrummet 1924—1940 blir som i 1924. Der vil da av kvinner utvandre¹: i alderen 0—14 år 30 pr. aldersår, i alderen 15—19 år 50 pr. aldersår, i alderen 20—29 100 pr. aldersår, i alderen 30—39 50 pr. aldersår, i alderen 40—49 10 pr. aldersår. Legger vi disse tall til grunn, finner vi at utvandringen vil ha forminsket de nevnte aldersgrupper etter utløpet av 1940 med følgende antall: 18—20 år med 1 260, 20—25 år med 4 250, 25—40 år med 19 790, 40—45 år med 5 150, 45—50 med 3 050, summen med 33 500.

Av disse aldersklasser av kvinner kan vi danne oss en standard for beregningen av det sannsynlige antall fødsler.

Fordeler man de levendefødte (i og utenfor ekteskap) i årene 1899—1900, 1910—1911 og 1920—1921 etter morens alder og beregner hvor mange pct. der faller på kvinner etter folketellingene i tilsvarende alder, får man pr. år:

Gift eller ugift mor i alderen:	1899—1900.	1910—1911.	1920—1921.
18—19 år	2.5	² 2.4	2.8
20—24 -	11.5	10.4	10.9
25—29 -	20.3	18.4	17.8
30—34 -	22.0	18.8	16.9
35—39 -	19.2	16.5	14.2
40—44 -	11.4	9.3	7.5
45—49 -	2.4	1.7	1.3

Disse tall er i det lange løp underkastet en dobbelt bevegelse. Det relative fødselstall er i det hele tatt synkende. Men idet der blir forholdsvis flere og flere gifte kvinner i yngre alder, vil nedgangen gjøre sig gjeldende i tiltagende grad med stigende alder.

Skal man nu danne sig en standard, må der tas hensyn til denne overflytning av fødsler fra eldre til yngre alderskull av mødre: Dette kan i nogen grad skje ved å slå sammen gruppene 18—19 og 45—49 år, gruppene 20—24 og 40—44 år og de tre grupper med maksimal fødselshyppighet 25—29, 30—34 og 35—39 år.

¹ Se Statistiske Meddelelser nr. 5 for 1925, s. 251.

² For 1910—1911 er antallet av barn født utenfor ekteskap av mødre i alderen 18—19 år beregnet. (Satt = 82 pct. av barn født utenfor ekteskap av mødre i alderen 15—19 år, idet den tilsvarende procent for barn født i ekteskap var 90.6; 1899—1900 var disse procenttall henholdsvis 79.6 og 89.5.)

Disse nye grupper får følgende hyppighetstall (pct.):

Gift eller ugift mor i alderen:	1899—1900.	1910—1911.	1920—1921.
18—19 og 45—49 år . .	2.4	2.0	2.0
20—24 og 40—44 år . .	11.5	10.0	9.6
25—39 år	20.5	18.0	16.5

Der er fremdeles en del forskyvning i forholdet mellem hyppighetstallene, men stort sett holder det sig om 1:5:8.

La oss anta at nedgangen i hyppighetstallene fra 1920 til 1940 blir omtrent som fra 1900 til 1920, så vil vi for 1940 få følgende beregnede antall levendefødte:

Av mødre i alderen 18—19 og 45—49 år:	141 700	·	0.016	=	2 300
→→→ 20—24 - 40—44 - :	231 300	·	0.080	=	18 500
→→→ 25—39 - - :	344 900	·	0.120	=	41 400
				I alt	62 200

Som fremstillet i avsnittet om fødsler har det absolutte antall levendefødte like fra omkring hundredårsskiftet stort sett svinget om ca. 62 000. Det ligger da nær å anta at det normale tall vil holde sig stasjonært fremover til 1940 også, idet for øvrig de virkelige tall vil komme til å bero på hvordan tidene vil arte sig, økonomisk sett, da bl. a. det årlige antall fødsler jo svinger med det årlige antall ekteskap, som i høi grad avhenger av tidene.

Man har gått ut fra at det stedfunne antall fødsler (levendefødte) vilde bli 61 300 i 1923, 58 500 i 1924, 54 000 i 1925, 52 000 i 1926, 54 000 i 1927, 55 000 i 1928 og 1929, og at det derefter vilde stige med 500 årlig til 60 500 i 1940. Disse tall er fordelt på de to kjønn, således at ca. 51.5 pct. er regnet som mannkjønn. Antall levendefødte av hvert kjønn er redusert til antall gjenlevende ved fødselsårets utgang etter følgende skala som er opstillet under hensyn til nærmest foregående tids erfaringer om hvor mange av de levendefødte der i et kalenderår dør innén årets utgang: for gutter er gjort fradrag på ca. 5 pct. for 1923 og videre gradvis synkende til ca. 4 pct. i 1940 (1 600 i 1923, 1 500 i 1924, 1 400 i 1925, 1 300 i 1926—1931, 1 200 i 1931—1940), for piker fradrag synkende fra ca. 4 pct. i 1923 til ca. 3.2 pct. i 1940 (1 200 i 1923, 1 100 i 1924, 1 000 i 1925—1934, 900 i 1935—1940).

Ved hjelp av dødelighetstabellenes opgaver over antallet av samtidig levende i alderen $n-n+1$ i en stasjonær befolkning (Dødelighetstabeller 1911/12—1920/21, tabell 1, rubr. 6 og 7) er regnet ut det relative antall personer som skulde være i live etter 3 og etter 5 års forløp. Anvendes disse forholdstall på det virkelige antal levende pr. 1 januar 1923, kan vi regne oss frem til antallet pr. 1 januar 1926, 1 januar 1931, 1 januar 1936 og 1 januar 1941. Herved har vi fortrinnsvis benyttet oss av tall for femårs-aldersgrupper. Ønsket om å fastslå særskilt den fremtidige befolkning i alderen 18—65 år har gjort det nødvendig til dels å regne med tre- eller

to-årsgrupper (f. eks. de 18—20-årige 1 januar 1926 som 1 januar 1923 var i alderen 15—17 år). Som avsluttende gruppe opad er tatt aldersgruppen 92—107 for treårsperioden og gruppen 95—107 for femårsperioden. Gruppen 0—2 er alltid holdt særskilt for å kunne ta i betraktning en sannsynlig nedgang i spebarndødeligheten i tidsrummet 1923—1940.

På grunn av influensaepidemiene i 1918 og følgende år er de beregnede dødelighetskvotienter for tiåret 1911—1920 mindre representative. Av Dødelighetstabeller 1911/12—1920/21 s. 9* vil det ses at koeffisientene for femåret 1911—1915 for en rekke aldersår ligger betraktelig lavere enn koeffisientene for femåret 1916—1920. Man har derfor beregnet antallet av samtidig levende i alderen $n-n+1$ i en stasjonær befolkning på grunnlag av koeffisientene for femåret 1911—1915 for menn op til 49 år, for kvinner op til 68 år. Disse tall er benyttet for gruppene op til 40—45, henholdsvis 60—65, for gruppene fra 45—50, henholdsvis 65—70 og opover er derimot benyttet tallene i rubr. 6 og 7 i tab. 1 i Dødelighetstabeller 1911/12—1920/21.

Om spebarndødelighetens nedgang er det forutsatt at antallet av levende i alderen 1—2, henholdsvis 2—3 år pr. 1 januar 1926, henholdsvis pr. 1 januar 1931, 1 januar 1936 og 1 januar 1941 utgjør i promille av antallet levende i alderen 0—1 pr. 1 januar 1923, henholdsvis pr. 1 januar 1926, 1 januar 1931 og 1 januar 1936:

		1 januar 1926.	1 januar 1931.	1 januar 1936.	1 januar 1941.
Gutter	1—2 år	971	974	975	976
	2—3 -	963	967	969	971
Piker	1—2 -	976	979	980	980
	2—3 -	969	973	975	977

Det beregnede antall levende blev (angitt i 1000):

	1 januar 1926.		1 januar 1931.		1 januar 1936.		1 januar 1941.	
	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.
Barn- og ungdom (0—18 år)	516	496	497	478	486	466	479	458
Manndom (18—65 år)	748	806	810	858	870	909	924	957
Alderdøm (over 65 år)	96	121	100	128	103	133	109	139
I alt	1 360	1 423	1 407	1 464	1 459	1 508	1 512	1 554
	2 783		2 871		2 967		3 066	

For de to her interesserende spesielle aldersgrupper 18—22 år og 22—30 år blir tallene (angitt i 1 000):

	1 januar 1926.		1 januar 1931.		1 januar 1936.		1 januar 1941.	
	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.
18—22 år	107	104	110	106	111	107	112	108
22—30 -	188	195	202	201	208	203	210	206

Vi bestemmer nu tilvekstprocenten for disse forskjellige grupper. Man får derved mål for gruppenes fremtidige tilvekst, forutsatt at ingen utvandring og innvandring finner sted. For kvinner i alderen 18—65 år benyttes den før anvendte standard: antallet av kvinner i alderen 18—30 år, tillagt det halve antall kvinner i alderen 30—65 år.¹ Da det jo vil være sannsynlig at forholdsvis flere og flere kvinner vil søke plass i ervervslivet fremover i tiden, vil de beregnede tilvekstprocenttall for den kvinnelige erhvervsbefolkning for så vidt måtte bli for lave.

Tilvekstprocent:

	$\frac{1}{1}$ 1923— $\frac{1}{1}$ 1941	$\frac{1}{1}$ 1923— $\frac{1}{1}$ 1926	$\frac{1}{1}$ 1926— $\frac{1}{1}$ 1931	$\frac{1}{1}$ 1931— $\frac{1}{1}$ 1936	$\frac{1}{1}$ 1936— $\frac{1}{1}$ 1941
Samlet befolkning	0.67	0.75	0.62	0.66	0.66
Befolkning i alderen 18—65 år:					
I alt	1.33	1.55	1.42	1.30	1.12
Menn	1.47	1.73	1.60	1.43	1.22
Kvinner	0.99	1.25	1.06	0.91	0.83
Befolkning i alderen 18—22 år.					
I alt	0.28	0.25	0.45	0.14	0.23
Menn	0.37	0.59	0.56	0.11	0.30
Kvinner	0.20	÷ 0.12	0.35	0.17	0.27
Menn i alderen 22—30	0.99	2.26	1.42	0.56	0.24

Vi bemerker først at tilvekstprocenten gjennomgående er høiere for menn enn for kvinner. Dette skyldes den omstendighet at befolkningen fra 18 år og opover i 1923 er redusert ved utvandringen, en reduksjon som er stigende med alderen. De aldersklasser som rykker op til erstatning for eldre i 1926, 1931 o. s. v. er ikke redusert i tilsvarende grad, idet der for tiden etter 1923 bare er tatt hensyn til døde-

¹ Disse tall er: 1 januar 1926 552 600, 1 januar 1931 582 600, 1 januar 1936 609 700, 1 januar 1941 635 500.

lighet, ikke til utvandring. Da det er de eldre aldersklasser av menn som er sterkest redusert ved utvandringen, vil forskjellen bli størst for menn.

For den yngste aldersgruppe, 0—18 år, blir der ingen tilvekst, men tvertom en nedgang. Denne aldersgruppe telte 1 januar 1923 ca. 521 000 av mannkjønn og ca. 501 000 av kvinnekjønn, mens der 1 januar 1941 efter beregningen bare skulde finnes 479 000 av mannkjønn og 458 000 av kvinnekjønn. Tallene vil bli enda litt, om ikke meget mindre, hvis der blev tatt hensyn til overskuddsutvandring. Regner man med 30 utvandrede av hvert kjønn pr. aldersår pr. år, skulde der bli 4 500 færre av hvert kjønn.

Men for denne yngste aldersgruppe avhenger beregningens utfall også av hvor høit man anslår de fremtidige fødselskull. Det kan derfor lønne sig å se hvilke resultater beregningen vil gi under forutsetning av en større fødselshyppighet i fremtiden. Vi kan f. eks. sette at det årlige antall fødsler¹ stiger med 1 000 pr. år fra 1928 av. Tallet 60 000 vil da være nådd i 1933, og i 1940 vil man være oppe i 67 000, altså ikke langt fra det samme tall som i høikonjunkturåret 1920. Aldersklassen 0—2 år i 1931, 0—7 år i 1936 og 0—12 år i 1941 vil da komme til å opvise noget høiere tall enn ved den første beregning. Resultatet blir (1 000 personer):

	1 januar 1926.		1 januar 1931.		1 januar 1936.		1 januar 1941.	
	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.	Menn.	Kv.
Barn- og ungdom (0—18 år) . .	516	496	498	479	493	474	499	479
Samlet befolkning	1 360	1 423	1 408	1 465	1 467	1 516	1 532	1 575
	2 783		2 873		2 983		3 107	

Heller ikke under denne forutsetning blir der således nogen tilvekst for befolkningen i alderen 0—18 år. Men istedenfor en langsom, stadig nedgang i tallet får man et nærmest stillestående antall fra 1930 av. Under forutsetning av en overskuddsutvandring på 30 av hvert kjønn 0—18 år pr. aldersår pr. år vil man få et litt lavere antall ungdom i 1941 enn i 1931.

Også tilveksten hos den samlede befolkning blir noget, men ikke meget forandret. Tilvekstprocenten blir nu for femårene 1926—1931, 1931—1936 og 1936—1941 henholdsvis 0.64, 0.75 og 0.82. For hele tidsrummet 1923—1941 blir tilvekstprocenten 0.75, altså som i treåret 1923—1926.

En tilvekstprocent på mellem $\frac{2}{3}$ og $\frac{3}{4}$ kan ikke kalles særlig høi. I ottiårene var der dårlige tider i landet. I tidsrummet 1880—1893 var den gjennomsnittlige tilvekstprocent bare 0.36. Dette var en såpass lang periode som 14 år. Den ugunstigste attenårsperiode, 1878—1895, har imidlertid høiere gjennomsnittlig tilvekstprocent, nemlig 0.65. Nu er jo dessuten den her beregnede gjennomsnittlige tilvekstprocent for tidsrummet 1923—1940 en maksimalprocent for så vidt der ikke er tatt hensyn til en sannsynlig overskuddsutvandring.

¹ Se side 106*.

Den gjennomsnittlige utvandring i løpet av en «utvandringsperiode» (en periode som regnes fra et år med minimal eller maksimal utvandring til neste år med minimal, henholdsvis maksimal utvandring) kan i nærmeste tid før krigen settes til ca. 6 pr. 1 000 innbyggere. Så stor var nemlig den gjennomsnittlige årlige utvandring i perioden 1896—1905. Akkurat så stor var den også i årene 1909—1912, år som kan betegnes som middels utvandringsår. En i det store og hele ganske jevn økonomisk utvikling er altså i hvert fall forenelig med en så stor utvandring. Å forutsette at en sund økonomisk utvikling krever en gjennomsnittlig tatt så stor utvandring er naturligvis ikke tilstedelig. En befolkning på mellom ca. 2.7 og ca. 3 million innbyggere skulde etter denne målestokk ha en årlig utvandring på mellom ca. 16 000 og ca. 18 000. Overskuddsutvandringen vilde under almindelige omstendigheter ikke bli meget mindre.

Hele utvandringsspørsmålet er som bekjent kommet inn i en ny fase etterat de Forenede Stater er gått til å begrense innvandringen. Allerede loven av 1921 satte maksimum for Norge såpass lavt som 12 202 personer pr. budgettår, og loven av 1924 satte det ned helt til 6 453.¹ I 1923 var antallet av utvandrede 18 287, altså noget høiere enn i middelsår før krigen. I 1924 er tallet derimot sunket til 8 492, hvad der omtrent svarer til det halve av utvandringen i middelsår før krigen. Av de 8 492 utvandrere i 1924 gikk ikke mindre enn 3 365 eller 39 pct. til Kanada. Utvandringens fremtid vil i det hele tatt avhenge av hvor lett det vil være å finne immigrasjonsland som både vil og kan erstatte de Forenede Stater.

Antar vi at den gjennomsnittlige årlige overskuddsutvandring i tidsrummet 1923—1940 ikke vil bli høiere enn 8 000, vil der inntil 1 januar 1941 være utvandret mer enn innvandret i alt 144 000 personer. I stedetfor en befolkning på 3 066 000 1 januar 1941 vil vi da ha en befolkning på 2 922 000. Den gjennomsnittlige tilvekstprocent i tiden 1923—1940 vil under denne forutsetning bli bare ca. 0.4. Denne tilvekstprocent svarer omtrent til den vi hadde i de gjennemgående dårlige år 1880—1893. Den må under enhver omstendighet betegnes som lav.

Såvidt man etter dette kan se vil den samlede befolknings iboende tilvekstmuligheter ikke behøve å forurolige oss.

Ennu mere gjelder dette om aldersgruppen 18—22 år, de som skal tre inn i livet. Der er ingen faretruende tilvekst i denne gruppe, sett i og for sig. Tilveksten for denne gruppe er i gjennomsnitt 1923—1940 så lav som 0.3 pct., selv bortsett fra den mulige overskuddsutvandring, og når selv ikke for så korte tidsrum som 5 år høiere op enn til 0.6 pct.

Vanskeligere vil det stille sig for aldersgruppen 22—30 år, de som fortrinsvis representerer boligbehovet, ialfall i tiden op til omkring 1930. Hvis man i løpet av årene 1927—1930 kunde slippe ut av landet så mange menn i denne alder at utvandringen for femåret 1926—1930 blev like så sterk som i 1924, eller ca. 300 pr. aldersår pr. år, vilde aldersgruppen 1 januar 1931 være redusert med ca. 9 000. Under denne forutsetning vilde den gjennomsnittlige tilvekstprocent 1926—1930 være bragt ned fra 1.42 til 0.53, altså til en forholdsvis rimelig størrelse.

¹ Se foran side 90*.

Den beregnede tilvekstprocent ($1\frac{1}{3}$ p c t. pr. år fra 1923 til 1940) for gruppen 18—65 år, den arbeidsdyktige alder, er stor. Finner der ikke sted nogen utvandring, vil kvotienten mellem antallet av personer utenfor alderen 18—65 år og antallet av personer i denne alder, som i 1923 er 0.78, synke til 0.72 i 1931, 0.67 i 1936 og 0.63 i 1941. Forholdet blir for så vidt gunstigere og gunstigere, og man er omkring 1940 kommet ned i likeså lave tall som i begynnelsen av nittiårene.

Av interesse er det å sammenholde den beregnede tilvekst i gruppen 18—65 år med tilveksten i gruppen 18—22. Tilveksten var jo så meget større i den første enn i den siste. Det kull som rykker op i arbeidsdyktig alder omkring 1940 er, selv bortsett fra overskuddsutvandring, bare omkring 5 pct. større enn hvad det er for tiden, mens den hele arbeidsdyktige befolkning (18—65 år) vilde være 20 å 25 pct. større i 1940 når der ses bort fra ut- og innvandring.

Befolkningen i alderen 18—65 år vokser rent automatisk i antall eftersom den eldes derved at de yngre kull som trer inn istedenfor de eldre er så meget tallrikere enn disse.

En nærmere oversikt over forholdet kan man skaffe sig ved å regne ut hvor mange der vil være igjen av hvert enkelt årskull av levende pr. 1 januar 1923 når de er nådd op i alderen 64—65 år, idet man bare tar hensyn til dødeligheten og forutsetter at denne vil holde sig uforandret fremover i tiden. De forskjellige årskull, 0—1 år, 1—2 år, 2—3 år o. s. v. reduseres på denne måte til et felles mål.

Da forholdet ikke blir så meget forskjellig for de to kjønn, anføres her tallene for de enkelte aldersår for menn og kvinner slått sammen:

Beregnet antall gjenlevende i alderen 64—65 år av de
hjemmehørende pr. 1 januar 1923.

Alder 1 januar 1923 (år).	Antall.	Alder 1 januar 1923 (år).	Antall.	Alder 1 januar 1923 (år).	Antall.	Alder 1 januar 1923 (år).	Antall.	Alder 1 januar 1923 (år).	Antall.
0—1	34 695	13—14	35 112	26—27	29 916	39—40	22 035	52—53	17 971
1—2	35 675	14—15	34 153	27—28	29 631	40—41	22 007	53—54	17 708
2—3	38 323	15—16	33 926	28—29	28 082	41—42	20 758	54—55	17 696
3—4	32 742	16—17	34 038	29—30	28 025	42—43	20 910	55—56	17 805
4—5	35 277	17—18	33 663	30—31	26 437	43—44	21 940	56—57	18 386
5—6	36 046	18—19	33 795	31—32	26 609	44—45	21 367	57—58	18 580
6—7	34 847	19—20	33 741	32—33	25 322	45—46	21 616	58—59	18 338
7—8	33 210	20—21	33 538	33—34	24 056	46—47	21 226	59—60	18 301
8—9	35 298	21—22	33 367	34—35	23 995	47—48	20 791	60—61	17 102
9—10	34 642	22—23	32 123	35—36	24 351	48—49	19 980	61—62	16 154
10—11	34 823	23—24	31 764	36—37	23 181	49—50	19 211	62—63	16 702
11—12	34 370	24—25	31 295	37—38	23 098	50—51	19 022	63—64	17 546
12—13	34 148	25—26	30 740	38—39	22 614	51—52	18 478	64—65	16 719

Denne tallrekke gjenspeiler dels nedgangen i dødeligheten, særlig spebarn-dødeligheten, i de forløpne 65 år og dels utvandringen. Den forteller oss at de kull som for tiden befinner sig i ungdomsalderen om 50 år, altså når de kommer op i alderen 50—65, vilde være dobbelt så tallrike som de kull som nu er i alderen 50—65 år, hvis dødeligheten holder sig uforandret og der ses bort fra ut- og innvandring. Går dødeligheten yderligere ned i fremtiden, f. eks. for tyveårsalderen, vil de nuværende ungdomskull være ennu tallrikere efter utgangen av de 50 år.

Gjennem 50 år vil dødelighetsforholdene antagelig endre sig adskillig. Sikrere blir sammenligningen når man holder sig til kortere perioder. La oss f. eks. sammenstille en del årskull med de 18 år eldre kull, altså med de kull som pr. 1 januar 1923 er i den alder som de første vil være i 1 januar 1941.

	1-2 resp. 19-20 år.	6-7 resp. 24-25 år.	11-12 resp. 29-30 år.	16-17 resp. 34-35 år.	21-22 resp. 39-40 år.	26-27 resp. 44-45 år.	31-32 resp. 49-50 år.	36-37 resp. 54-55 år.	41-42 resp. 59-60 år.	46-47 resp. 64-65 år.
Menn	{ 17 301	16 951	16 744	16 588	15 884	14 089	12 441	10 704	9 464	9 747
	{ 16 160	14 634	13 146	11 080	9 984	9 802	8 840	8 056	8 273	7 633
Kvinner	{ 18 374	17 896	17 626	17 450	17 483	15 827	14 168	12 477	11 294	11 479
	{ 17 581	16 661	14 879	12 915	12 051	11 565	10 371	9 640	10 028	9 086
Tilsammen	{ 35 675	34 847	34 370	34 038	33 367	29 916	26 609	23 181	20 758	21 226
	{ 33 741	31 295	28 025	23 995	22 035	21 367	19 211	17 696	18 301	16 719

Som det ses varierer forholdet sterkt. Mellem det kull som nu er 1—2 år og det som nu er 19—20 år er der ingen synderlig forskjell. Høiere oppe i årene blir den stor. Kullet 21—22 er 50 pct. større enn kullet 39—40, kullet 16—17 ikke langt fra 50 pct. større enn kullet 34—35. Ennu høiere oppe i årene blir forskjellen imidlertid atter mindre.

Et nærmere studium av forrige tabell vil overhodet vise at det er fra omkring 20-til omkring 40-års alderen at forskjellen mellom ett årskull og det følgende eldre kull er størst. Dette er kull som er født i løpet av tiden fra omkring 1882 til omkring 1902. I årene omkring 1905 var der sterk utvandring. Kullene fra omkring 1885 stod da i den mest utvandringslystne alder og blev følgelig sterkest redusert. De var også forholdsvis små fra først av på grunn av det forholdsvis lille antall fødsler i ottiårene. I nittiårene steg fødslene sterkt i tall, forskjellen mellom et fødselskull og det følgende blev derfor forholdsvis stor. Under verdenskrigen og de nærmeste år etter var der liten utvandring, og kullene fra nittiårene er derfor forholdsvis mindre berørt av utvandringen. (Se foran side 3*.)

Disse omstendigheter i forening er det som i det vesentlige har bevirket den eiendommelige oppbygging av den norske befolkning i 1923 med den gjennomgående sterke forskjell mellom antallet i to og to årskull fra tyveårsalderen og ut til begynnelsen av firtiårsalderen. De forholdsvis store kull 20—30 år vil, eftersom de eldes,

bare derigjennem betinge en sterk tilvekst i erhvervsbefolkningen (18—65 år).

Følgende sammendrag av tab. s. 111* for en del femårsgrupper gir kanskje det beste billede av forholdet:

Alder,	Antall gjenlevende i alderen 64—65.	Procentforskjell mellom aldersgruppens antall og antallet i den følgende i rekken.
7—8 til 11—12	172 343	0.6
12—13 - 16—17	171 377	1.9
17—18 - 21—22	168 104	7.9
22—23 - 26—27	155 838	12.3
27—28 - 31—32	138 784	14.8
32—33 - 36—37	120 905	9.4
37—38 - 41—42	110 512	3.2
42—43 - 46—47	107 059	9.8
47—48 - 51—52	97 482	8.8
52—53 - 56—57	89 566	1.2
57—58 - 61—62	88 475	

Hvert femte år erstattes den aldersklasse som pr. 1 januar 1923 befant sig i alderen 27—28 til 31—32 år av en 12.3 pct. større og den aldersklasse som pr. 1 januar 1923 befant sig i alderen 32—33 til 36—37 av en som er 14.8 pct. større. Hverken i høiere eller lavere aldere finner man lignende forskjell mellom aldersgruppene.

Det spørsmål ligger nær hvor stor utvandring der må være i årene fremover forat tilveksten i befolkningen 18—65 år skal bringes ned på et rimelig nivå.¹

Det kan f. eks. undersøkes hvor mange der må utvandre dersom tilveksten pr. år ikke skal være høiere enn 1 pct. og $\frac{1}{2}$ pct. Da det vel særlig vil være i de nærmeste år, altså i femåret 1926—1930, der vil være størst behov for utvandring bør denne undersøkelse først og fremst gjelde tiden 1926—1930. Til sammenligning foretas tilsvarende beregning for hele tidsrummet 1926—1940.

En enkel beregning viser at en årlig tilvekst av den beregnede befolkning i alderen 18—65 år pr. 1 januar 1926 på 1 pct. i fem år vil bringe denne befolkning op i et tall som er 34 600 mindre enn det den vilde vokse til uten ut- og innvandring. Av de personer som 1 januar 1931 skulde vært i alderen 18—65 år, og som 1 januar 1926 befinner sig i alderen 13—60 år, må altså i de fem år 1926—1930 utvandre 34 600 eller 6 920 pr. år hvis befolkningen 18—65 år i dette tidsrum bare skal vokse med 1 pct. pr. år. Vil man bare ha en årlig tilvekst på $\frac{1}{2}$ pct., kan det likeledes beregnes at der behøves en utvandring på 74 600 eller 14 920 pr. år. For 15-års perioden 1926—1940 finner man likeledes at en tilvekst av 1 pct. pr. år krever en utvandring fra den befolkning som pr. 1 januar 1941 står i alderen 18—65 år, og som pr. 1 januar 1926 befinner sig i alderen 3—50 år på 76 500 personer eller 5 100 pr. år. En tilvekst på bare $\frac{1}{2}$ pct. pr. år i disse 15 år vilde derimot forutsette en utvandring på 205 700 eller 13 713 pr. år.

¹ Det forutsettes her at den indre kolonisasjon ikke kan gjennomføres i vesentlig større utstrekning enn i tidligere (dårlige) tider.

For å få rede på hvad disse tall betyr kan der trekkes sammenligninger med utvandringen i årene 1923, 1924 og 1925. Et gjennomsnitt for årene 1909—1912 (se foran s. 110*) hitsettes også:

Antall utvandrede personer pr. aldersår:

I alderen:	1925.	1924.	1923.	1909—1912 pr. år.
0—15 år	50	56	91	87
16—17 -	128	135	344	572
18—24 -	361	434	1 050	1 024
25—29 -	277	361	745	413
30—34 -	155	199	407	204
35—39 -	93	120	219	103
40—44 -	66	71	165	59
45—49 -	42	48	100	41
50—54 -	19	28	53	27
55—59 -	15	17	31	21
60—64 -	7	7	15	12
Samlet antall personer:				
Under 65 år	6 960	8 448	18 191	14 097
Over 65 år	49	44	93	61
I alt ¹	7 009	8 492	18 284	14 158

Antallet av personer over 65 år som utvandrer er så lite at det ved beregningene her (over den samlede utvandring) kan settes ut av betraktning.

Til tross for vekslingene i antallet av hjemmehørende personer i de forskjellige aldersgrupper er det innbyrdes forhold mellom det antall utvandrere de avgir pr. aldersår pr. år ikke synderlig vekslende.

Vi vil nu se hvor høit antallet av utvandrere pr. aldersår pr. år må være i de forskjellige aldersgrupper forat befolkningen på mellom 18 og 65 år skal ha en årlig tilvekst på 1, henholdsvis $\frac{1}{2}$ pct.

Vi må her først regne ut hvor mange aldersår innen de forskjellige grupper de forskjellige årskull av befolkningen 18—65 år pr. 1 januar 1931, henholdsvis pr. 1 januar 1941, tilsammen har gjennomlevet i de fem år 1926—1930, henholdsvis de femten år 1926—1940. Antallet blir:

Befolkningen 18-65 år.	0-16 år.	17-18 år.	19-24 år.	25-29 år.	30-34 år.	35-39 år.	40-44 år.	45-49 år.	50-54 år.	55-59 år.	60-64 år.
Pr.1 januar 1931 i løpet av årene 1926-1930	6	7	30	25	25	25	25	25	25	25	15
Pr.1 januar 1941 i løpet av årene 1926-1940	91	29	90	75	75	75	75	75	65	40	15

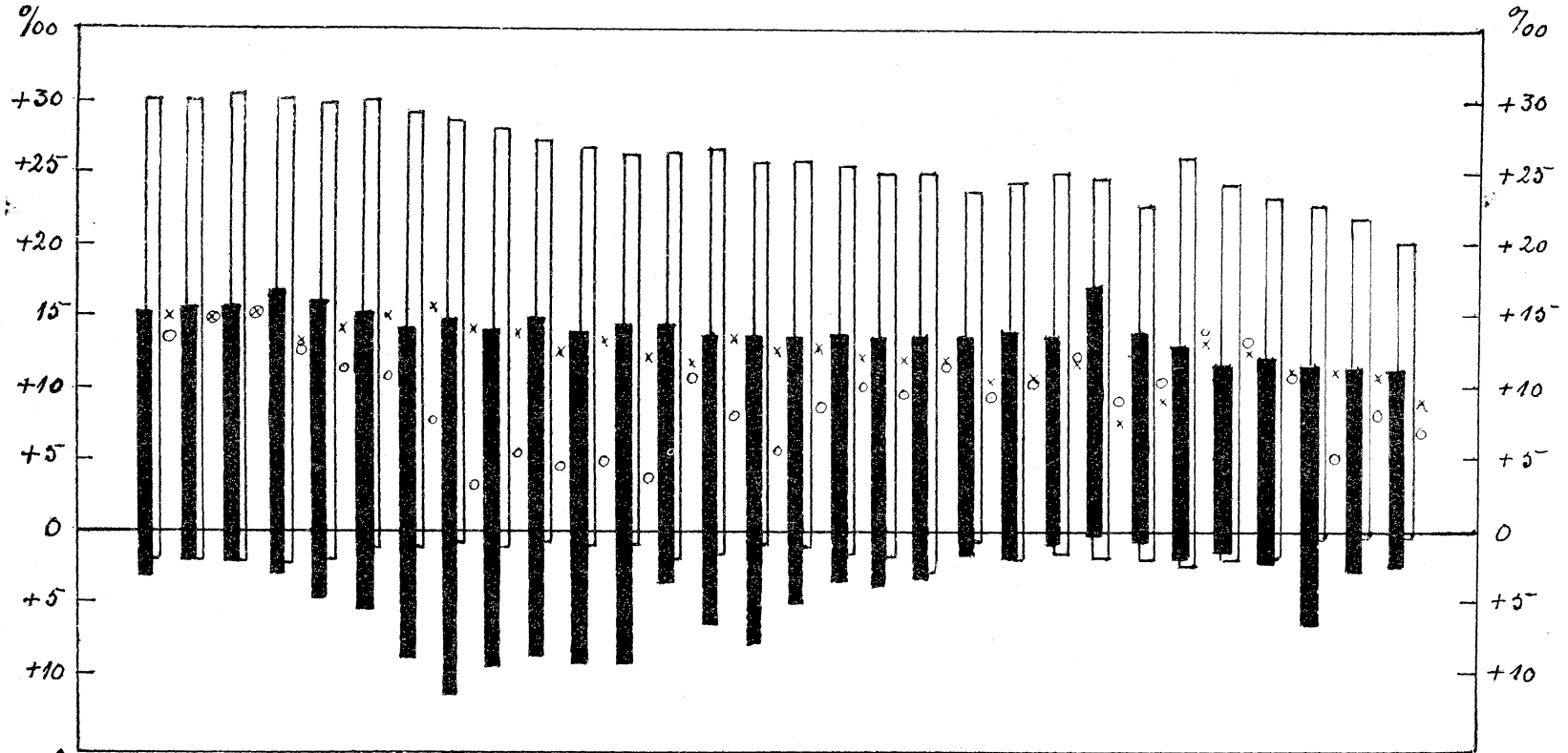
¹ Personer med uoppgitt alder (ubetydelig antall) ikke regnet med.

Multipliserer man nu tallene i første rekke, 6, 7, 30 o. s. v., med antall utvandrede pr. aldersår i tilsvarende aldersgrupper etter tallene for 1924 og summerer, fås 35 506. Foran er sagt at der i løpet av årene 1926—1930 må utvandre 34 600 av de personer som 1 januar 1931 vilde være i alderen 18—65 år forat tilveksten i denne befolkningsgruppe fra 1 januar 1926 ikke skal være større enn 1 pct. Med en årlig utvandring i femåret 1926—1930 av samme omfang som i 1924 vilde således dette slå til.

En tilsvarende beregning på grunnlag av utvandringstallene fra 1923 gir resultatet 77 679. Dette er ca. 3 000 mer enn der behøves forat tilveksten i befolkningsgruppen 18—65 år fra 1 januar 1926 til 1 januar 1931 skal reduseres til $\frac{1}{2}$ pct. For å holde tilveksten innenfor denne grense kreves der altså en årlig utvandring av næsten samme omfang som i 1923.

En reduksjon av tilveksten 1 januar 1926 til 1 januar 1941 til 1 pct. pr. år vilde ikke kreve så stor utvandring. En årlig utvandring av samme størrelse som i 1925 vilde redusere befolkningen 18—65 år pr. 1 januar 1941 med ca. 90 000 personer, mens der bare kreves vel 80 pct. av dette antall, eller 76 500 personer. For å opnå en reduksjon av tilveksten 1 januar 1926 til 1 januar 1941 til $\frac{1}{2}$ pct. pr. år kreves der næsten dobbelt så stor utvandring som i 1924. Multipliseres antallet av utvandrede pr. aldersår i de forskjellige aldersgrupper i 1924 med 2 og derefter med tallene i annen rekke i den lille tabell foran, får man nemlig 221 202, mens et antall utvandrede på 205 700 vilde være tilstrekkelig til den nevnte reduksjon av tilvekstprocenten.

Fig. 2. Folketilveksten og dens faktorer.

År: 1896 97 98 99 1900 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25.

Forklaring: Den hvite søile over 0-linjen er antall levende fødte pr. 1000 innb., den hvite søile under 0-linjen er antall utvandrede pr. 1000 innb., den sorte søile over 0-linjen er antall døde pr. 1000 innb., den sorte søile under 0-linjen er antall innvandrede pr. 1000 innb. Den hvite søile over 0-linjen fratrukket den sorte søile over 0-linjen gir fødselsoverskuddet pr. 1000 innb., også avmerket ved (x)-rekken. Den hele hvite søile fratrukket den hele sorte søile gir den virkelige tilvekst pr. 1000 innb., også avmerket ved (o)-rekken. Oppgavene for 1924 og 1925 er foreløbige.

Tabeller.

Tabell 1. Hoved-
Aperçu des données

År. Années.	1		2		3	4	5	6	7	8	9
	Hjemmehørende folkemængde. Population de droit.		Til- vekst. Augmen- tation.	Over- skudd av fødte. Excédant des né- vivants.	Overskudd utv. ÷ innv. + Excédant émigr. ÷ immigr. +	Gifte par. Mariages contrac- tés.	Levende- fødte (samtl.). Nés- vivants. Total.	Derav utenfor ekte- skap. Dont: Enfants illégi- times.	Dodfødte (samtl.). Mort- nés. Enfants légitimes et illégi- times. Total.		
	1 januar. 1 janvier.	1 juli. 1 juillet.									
1901	2 242 995	2 254 911	23 832	33 482	÷ 9 650	14 760	67 303	4 794	1 719		
1902	2 266 827	2 275 485	17 316	34 824	÷ 17 508	14 385	66 494	4 753	1 596		
1903	2 284 143	2 287 768	7 249	31 623	÷ 24 374	13 566	65 470	4 668	1 634		
1904	2 291 392	2 297 494	12 203	31 248	÷ 19 045	13 481	64 143	4 370	1 579		
1905	2 303 595	2 308 572	9 954	28 551	÷ 18 597	13 269	62 601	4 207	1 461		
1906	2 313 549	2 319 191	11 283	30 423	÷ 19 140	13 590	62 091	4 145	1 434		
1907	2 324 832	2 328 962	8 260	27 957	÷ 19 697	13 953	61 302	4 126	1 412		
1908	2 333 092	2 345 564	24 944	28 320	÷ 3 376	14 153	61 686	4 173	1 431		
1909	2 358 036	2 367 494	18 916	31 213	÷ 12 297	14 080	63 324	4 144	1 453		
1910	2 376 952	2 383 677	13 450	29 279	÷ 15 829	14 566	61 486	4 041	1 405		
1911	2 390 402	2 400 796	20 788	30 036	÷ 9 248	14 826	61 727	4 125	1 409		
1912	2 411 190	2 423 184	23 988	28 746	÷ 4 758	14 797	61 409	4 202	1 422		
1913	2 435 178	2 446 874	23 391	28 852	÷ 5 411	15 262	61 294	4 413	1 364		
1914	2 458 569	2 472 419	27 700	28 831	÷ 1 131	15 773	62 111	4 503	1 370		
1915	2 486 269	2 497 766	22 994	25 550	÷ 2 556	15 940	58 975	4 094	1 387		
1916	2 509 263	2 522 178	25 829	26 198	÷ 369	17 312	61 108	4 399	1 369		
1917	2 535 092	2 550 543	30 902	29 216	+ 1 686	18 086	63 915	4 466	1 452		
1918	2 565 994	2 577 729	23 469	19 108	+ 4 361	20 019	63 326	4 222	1 513		
1919	2 589 463	2 602 869	26 811	23 192	+ 3 619	15 379	59 013	3 827	1 387		
1920	2 616 274	2 634 664	36 780	35 247	+ 1 533	18 460	68 881	5 206	1 429		
1901—1905	11 388 952	11 424 230	70 554	159 728	÷ 89 174	69 461	326 011	22 792	7 989		
1906—1910	11 706 461	11 744 888	76 853	147 192	÷ 70 339	70 342	309 889	20 629	7 135		
1911—1915	12 181 608	12 241 039	118 861	142 015	÷ 23 104	76 598	305 516	21 337	6 952		
1916—1920	12 816 086	12 887 983	143 791	132 961	+ 10 830	89 256	316 243	22 120	7 150		
1901—1910	23 095 413	23 169 118	147 407	306 920	÷ 159 513	139 803	635 900	43 421	15 124		
1911—1920	24 997 694	25 129 022	262 652	274 876	÷ 12 274	165 854	621 759	43 457	14 102		
1921	2 653 054	2 670 387	34 665	33 323	+ 1 342	18 063	64 021	4 822	1 171		
1922	2 687 719	2 702 263	29 088	29 977	÷ 889	17 185	62 461	4 288	1 311		
1923	2 716 807	2 723 551	13 488	29 775	÷ 16 287	16 963	61 318	4 022	1 283		
1924 ¹	2 730 295	2 741 239	21 888	28 644	÷ 7 192	17 182	59 340	3 924	1 427		
1925 ²	2 752 183	2 761 642	18 917	25 026	÷ 6 109	16 292	55 254	3 687	1 251		
1921—1925	13 540 058	13 599 082	118 046	146 745	÷ 29 135	85 685	302 394	20 743	6 443		

¹ For årene 1901—1920 bygger tabellen på de utførlige beregninger som er foretatt til bruk for *Les chiffres concernant les années 1901—1920 s'accordent avec les tables de mortalité. Le droit.* ² Foreløbig opgave. *Données provisoires.*

tallene 1901—1925.¹
principales 1901—1925.¹

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	År. Années.
Døde. Décédés.	Over- sjoisk utvand. Emigra- tion d'outre- mer.	Innvand- drings- over- skudd for øvrig. Autres excédants de l'im- migra- tion.	Til- vekst. Augmen- tation.	Fødsels- oversk. Excédant des né- s- vivants.	Utv. ÷ Innv. + Emigr. ÷ Immigr. +	Gift- par. Mariages contrac- tés.	Lev.- fodte. Nés- vivants.	Døde. Décédés.	Over- sjoisk utv. Emigrat. d'outre- mer.	Innv. f. ø. Autre immigr.	
Pr. 1000 hjemmehørende middefolkemengde. Pour 1000 de la population de droit.											
33 821	12 745	3 095	10.57	14.85	÷ 4.28	6.55	29.85	15.00	5.65	1.37	1901
31 670	20 343	2 835	7.61	15.30	÷ 7.69	6.32	29.22	13.92	8.94	1.25	1902
33 847	26 784	2 410	3.17	13.82	÷ 10.65	5.93	28.61	14.79	11.71	1.05	1903
32 895	22 264	3 219	5.31	13.60	÷ 8.29	5.87	27.92	14.32	9.69	1.40	1904
34 050	21 059	2 462	4.31	12.37	÷ 8.06	5.75	27.12	14.75	9.12	1.07	1905
31 668	21 967	2 827	4.87	13.12	÷ 8.25	5.86	26.77	13.65	9.47	1.22	1906
33 345	22 135	2 438	3.55	12.00	÷ 8.46	5.99	26.32	14.32	9.50	1.05	1907
33 366	8 497	5 121	10.63	12.07	÷ 1.44	6.03	26.30	14.23	3.62	2.18	1908
32 111	16 152	3 855	7.99	13.18	÷ 5.19	5.95	26.75	13.56	6.82	1.63	1909
32 207	18 912	3 083	5.64	12.28	÷ 6.64	6.11	25.79	13.51	7.93	1.29	1910
31 691	12 477	3 229	8.66	12.51	÷ 3.85	6.18	25.72	13.20	5.20	1.34	1911
32 663	9 105	4 347	9.90	11.86	÷ 1.96	6.10	25.37	13.48	3.76	1.79	1912
32 442	9 876	4 415	9.56	11.79	÷ 2.21	6.24	25.05	13.26	4.04	1.80	1913
33 280	8 522	7 391	11.21	11.66	÷ 0.46	6.38	25.12	13.46	3.45	2.99	1914
33 425	4 572	2 016	9.21	10.23	÷ 1.02	6.38	23.61	13.38	1.83	0.81	1915
34 910	5 212	4 843	10.24	10.39	÷ 0.15	6.86	24.23	13.84	2.07	1.92	1916
34 699	2 518	4 204	12.12	11.45	+ 0.66	7.09	25.06	13.60	0.99	1.65	1917
44 218	1 226	5 587	9.10	7.41	+ 1.69	7.76	24.57	17.15	0.48	2.17	1918
35 821	2 432	6 051	10.30	8.91	+ 1.39	5.91	22.67	13.76	0.93	2.32	1919
33 634	5 581	7 114	13.96	13.38	+ 0.58	7.01	26.12	12.77	2.12	2.70	1920
166 283	103195	14 021	6.18	13.98	÷ 7.81	6.08	28.54	14.56	9.03	1.23	1901—1905
162 697	87 663	17 324	6.54	12.53	÷ 5.99	5.99	26.39	13.85	7.46	1.48	1906—1910
163 501	44 552	21 398	9.71	11.60	÷ 1.89	6.26	24.96	13.37	3.64	1.75	1911—1915
183 282	16 969	27 799	11.16	10.32	+ 0.84	6.93	24.54	14.22	1.32	2.16	1916—1920
328 980	190858	31 345	6.36	13.25	÷ 6.89	6.03	27.45	14.20	8.24	1.35	1901—1910
346 783	61 521	49 197	10.45	10.94	÷ 0.49	6.60	24.75	13.80	2.45	1.96	1911—1920
30 698	4 627	5 969	12.98	12.48	+ 0.50	6.76	23.97	11.50	1.73	2.24	1921
32 484	6 456	5 567	10.76	11.09	÷ 0.33	6.36	23.12	12.02	2.39	2.06	1922
31 543	18 287	2 000	4.95	10.93	÷ 5.98	6.23	22.51	11.58	6.71	0.73	1923
30 696	8 492	1 300	7.98	10.45	÷ 2.62	6.27	21.65	11.20	3.10	0.47	1924 ²
30 228	7 009	900	6.85	9.06	÷ 2.21	5.90	20.01	10.95	2.54	0.33	1925 ²
155 649	44 871	15 736	8.68	10.79	÷ 2.14	6.30	22.24	11.45	3.30	1.16	1921—1925

dødelighetstabellene. Fødsle- og dødsfallene er de stedfunne blandt den hjemmehørende befolkning.
tableau indique les naissances et les décès qui ont eu lieu pendant l'année parmi la population de

Tabell 2. **Antall ekteskap i de større landsdeler 1881—1923.**
Nombre des mariages contractés 1881—1923.

År. Années.	1	2	3	4	5	6	7	8
	Antall ekteskap. <i>Nombre des mariages.</i>				Årlig antall ekteskap pr. 1000 innbyggere. ¹ <i>Nombre annuel des mariages pour 1000 hab.</i>			
	Riket. <i>Royaume.</i>	Bygder. <i>Comm. rur.</i>	Byer. <i>Villes.</i>	Oslo.	Riket. <i>Royaume.</i>	Bygder. <i>Comm. rur.</i>	Byer. <i>Villes.</i>	Oslo.

A. Vielsene fordelt etter vielsesstedet.² *Mariages contractés répartis par l'endroit où le mariage s'ai fait.*

1881—1885	64 171	48 376	15 795	5 352	6.69	6.44	7.58	8.58
1886—1890	62 802	45 994	16 808	6 479	6.40	6.01	7.59	9.46
1891—1895	65 200	44 002	21 198	8 440	6.43	5.76	8.61	10.43
1896—1900	73 973	45 522	28 451	12 468	6.91	5.83	9.84	12.08
1901—1905	69 461	40 480	28 981	10 866	6.14	5.05	8.98	9.61
1906—1910	70 342	38 930	31 412	11 287	6.06	4.73	9.32	9.60
1911—1915	76 598	38 703	37 895	14 308	6.33	4.54	10.56	11.46
1916—1920	89 526	46 428	43 098	15 835	7.00	5.20	11.16	12.31

B. Vielsene fordelt etter brudgommens bosted.^{2,3} *Mariages répartis par domicile du nouveau marié.*

1886—1890	46 071	16 383	5 735	6.02	7.44	8.37
1891—1895	44 632	20 817	7 585	5.97	8.20	9.37
1896—1900	46 687	26 810	11 300	5.98	9.27	10.95
1901—1905	45 153	23 560	8 437	5.58	7.30	7.46
1906—1910	46 390	23 083	8 024	5.63	6.82	6.82
1911—1915	47 874	27 885	10 556	5.62	7.77	8.46
1916—1920	55 820	33 012	12 141	6.25	8.55	9.44
1911 . . .	9 560	5 077	1 928	5.60	7.29	7.92
1912 . . .	9 265	5 370	2 013	5.37	7.63	8.17
1913 . . .	9 370	5 741	2 155	5.39	8.05	8.64
1914 . . .	9 846	5 706	2 172	5.62	7.89	8.65
1915 . . .	9 833	5 991	2 288	5.57	8.14	9.05
1916 . . .	10 652	6 514	2 405	6.00	8.68	9.40
1917 . . .	11 192	6 732	2 460	6.24	8.86	9.52
1918 . . .	12 507	7 396	2 794	6.90	9.64	10.78
1919 . . .	9 675	5 704	2 031	5.29	7.37	7.82
1920 . . .	11 794	6 666	2 451	6.36	8.53	9.40
1921 . . .	11 580	6 483	2 306	6.15	8.22	8.87
1922 . . .	11 073	6 112	2 320	5.80	7.71	8.96
1923 . . .	10 921	6 042	2 295	5.67	7.59	8.96

¹ For femårene 1881—1920 beregnet i forhold til den tilstedeværende, for de enkelte år 1911—1923 i forhold til den hjemmehørende middelfolkemengde. ² Se bem. i Hovedoversigt 1901—1910 (Norges Off. Stat. VI. 55), s. 2. ³ Summen for hvert femår (år) mindre enn tilsvarende tall for Riket (under A, henholdsvis tab. 1, rub. 6), da ekteskap hvor brudgommen er bosatt i utlandet ikke er med. I femåret 1916—1920 var dette 694 ekteskap. Tilfelle hvor bostedet var uopgitt er ikke regnet med.

Tabell 3. Giftermålshyppighet for menn og kvinner fordelt på femårige aldersgrupper i tiårene 1881—1920.

Fréquence des mariages des hommes et des femmes répartis par groupes d'âge quinquennaux 1881—1920.

Antall ekteviede i procent av antall levende.

Nombre des mariés pour 100 des vivants.

Alder. Âge.	1	2	3	4	5	6	7	8
	Menn. <i>Hommes.</i>				Kvinner. <i>Femmes.</i>			
	1881-1890.	1891-1900.	1901-1910.	1911-1920.	1881-1890.	1891-1900.	1901-1910.	1911-1920.
15—19 år. <i>Ans</i>	0.25	0.35	0.34	0.20	1.06	1.32	1.39	1.06
20—24	4.95	5.77	5.37	4.98	7.25	8.09	7.69	8.14
25—29	11.96	12.73	11.36	12.28	9.57	9.77	8.68	10.04
30—34	11.94	12.38	10.79	11.58	6.75	6.49	5.58	6.20
35—39	9.01	9.43	8.15	8.01	4.33	4.15	3.26	3.42
40—44	6.72	6.81	5.86	5.61	2.78	2.46	1.94	1.98
45—49	5.06	5.08	4.24	3.96	1.67	1.52	1.14	1.10
50—54	3.31	3.34	2.89	2.62	0.79	0.70	0.57	0.51
55—59	2.46	2.45	2.03	1.90	0.31	0.30	0.24	0.22
60—64	1.53	1.63	1.31	1.15	0.14	0.12	0.11	0.09
65—69	0.91	0.97	0.87	0.72	0.05	0.07	0.06	0.05
70—74	0.42	0.40	0.35	0.29	0.02	0.02	0.02	0.02
75 og mere <i>et plus.</i> . .	0.07	0.09	0.07	0.06	0.003	0.002	0.003	—

Tabell 4. Ekteviede menn og kvinner fordelt procentvis på femårige aldersgrupper.

Hommes et femmes mariés répartis en pourcent par groupes d'âge quinquennaux.

Kjønn. Civilstand. <i>Sexe. État civil.</i>	1	2	3	4	5	6
	Under 25 år. <i>Au dessous de 25 ans.</i>	25—29 år. <i>ans.</i>	30—34 år. <i>ans.</i>	35—39 år. <i>ans.</i>	40—44 år. <i>ans.</i>	45 år og over. <i>45 ans et plus.</i>
1881-1890 { Menn (samtl.) <i>H.</i>	27.8	35.0	17.6	7.9	4.2	7.5
{ Kv. — <i>F.</i>	46.2	29.4	12.6	5.7	3.0	3.1
1891-1900 { Menn (samtl.) <i>H.</i>	31.5	33.0	16.4	7.7	4.3	7.1
{ Kv. — <i>F.</i>	49.7	27.3	11.6	5.6	2.9	2.9
1901-1910 { Menn (samtl.) <i>H.</i>	32.0	33.8	16.1	7.4	4.1	6.6
{ Kv. — <i>F.</i>	52.7	26.7	10.6	4.8	2.6	2.6
{ Menn (samtl.) <i>H.</i>	29.6	35.9	17.1	7.7	3.9	5.8
{ Kv. — <i>F.</i>	50.5	28.6	11.2	4.9	2.5	2.3
1911-1920 { Ungkarer. <i>Garç.</i>	32.4	38.7	17.5	6.8	2.7	1.9
{ Piker. <i>Filles.</i>	52.7	29.3	10.7	4.2	1.8	1.3
{ Enkem. <i>Veufs.</i>	1.0	7.2	13.2	16.1	16.5	46.0
{ Enker. <i>Veuves.</i>	3.8	13.3	20.1	20.6	16.4	25.8
{ Frask. m. <i>Div.</i>	1.4	10.0	17.6	22.0	18.1	30.9
{ — kv. <i>Div.</i>	4.7	20.0	27.9	20.5	13.8	13.1

Tabell 5. Giftermålshyppighet for ekteviede fordelt
Fréquence des mariages répartis par

Brudgommens alder. <i>L'âge du nouveau marié.</i>	1				2		3		4		5		6		7		8		9		10	
	Antall ekteviede. ¹ <i>Nombre des mariés.</i>				Årlig antall ekteviede i pct. av middelfolke- mengden. <i>Nombre des mariés pour 100 de la population moyenne.</i>		Antall ekteviede. ² <i>Nombre des mariés.</i>		Årlig antall ekteviede i pct. av middelfolke- mengden. <i>Nombre des mariés pour 100 de la population moyenne.</i>													
	1911— 1915.	1916— 1920.	1901— 1910.	1911— 1920.	1901— 1910.	1911— 1920.	1909— 1912.	1919— 1922.	1909— 1912.	1919— 1922.	1909— 1912.	1919— 1922.	1909— 1912.	1919— 1922.	1909— 1912.	1919— 1922.	1909— 1912.	1919— 1922.	1909— 1912.	1919— 1922.	1909— 1912.	1919— 1922.
1. Ungkarer. <i>Garçons.</i>																						
15—19 år. <i>Ans.</i>	1 264	1 284	3 881	2 550	0.34	0.20	967	547	0.20	0.10												
20—24 -	20 945	25 300	40 763	46 272	5.36	4.97	15 416	18 901	4.89	4.51												
25—29 -	26 486	31 845	46 232	58 359	11.24	12.24	19 928	25 452	12.09	11.52												
30—34 -	12 258	13 962	20 523	26 227	10.22	11.41	9 664	11 090	11.23	10.59												
35—39 -	4 983	5 230	7 877	10 218	7.01	7.35	3 740	4 213	7.56	7.00												
40—44 -	1 926	2 145	3 292	4 071	4.21	4.39	1 483	1 674	4.57	3.97												
45—49 -	804	858	1 420	1 662	2.47	2.60	687	703	2.81	2.32												
50—54 -	399	366	627	765	1.26	1.40	279	274	1.32	1.21												
55—59 -	161	161	260	322	0.67	0.72	131	127	0.77	0.68												
60—64 -	68	68	132	136	0.41	0.37	51	51	0.38	0.33												
65—69 -	24	16	57	40	0.23	0.14	17	14	0.16	0.11												
70—74 -	10	4	12	14	0.06	0.07	8	3	0.10	0.04												
75 og over <i>et plus</i>	5	1	3	6	0.02	0.03	5	1	0.05	0.01												
Uopg. <i>Inconnu</i>	27	42	—	—	—	—	—	—	—	—												
<i>Total. I alt.</i>	69 360	81 282	125 079	150 642	4.25	4.40	52 376	63 050	4.26	4.19												
2. Enkemenn og fraskilte. <i>Veufs et divorcés.</i>																						
15—19 år. <i>Ans</i>	1	—	6	1	(5.45)	(0.87)	1	—	1.79	—												
20—24 -	59	88	153	147	12.97	8.45	51	74	11.18	7.58												
25—29 -	471	636	1 040	1 107	21.44	14.47	376	563	19.11	12.66												
30—34 -	908	1 096	2 040	2 007	19.98	14.31	756	954	17.58	12.75												
35—39 -	1 217	1 246	2 426	2 467	17.37	12.84	974	1 049	16.53	11.49												
40—44 -	1 156	1 308	2 385	2 468	12.72	10.43	940	959	12.51	8.15												
45—49 -	977	970	2 005	1 949	8.59	7.13	829	801	8.73	6.20												
50—54 -	809	761	1 681	1 571	5.57	4.53	711	592	5.67	3.88												
55—59 -	691	606	1 214	1 298	3.56	3.17	526	431	3.65	2.37												
60—64 -	467	408	839	875	1.98	1.71	338	323	1.87	1.44												
65—69 -	298	276	560	574	1.14	1.00	242	191	1.20	0.73												
70—74 -	124	103	262	227	0.45	0.37	102	69	0.48	0.25												
75 og over <i>et plus</i>	48	49	113	97	0.08	0.07	47	31	0.09	0.06												
Uopg. <i>Inconnu</i>	12	3	—	—	—	—	—	—	—	—												
<i>Total. I alt.</i>	7 238	7 550	14 724	14 788	3.51	3.10	5 893	6 037	3.45	2.85												

¹ Tallene for 5-årene 1901—1905 og 1906—1910 finnes i de respektive 5-års oversikter.

² Ekteviede med uopgitt alder fordelt forholdsmessig.

på femårige aldersgrupper og efter civilstand.
groupes d'âge quinquennaux et par état civil.

Brudens alder. <i>L'âge de la nouvelle mariée.</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Antall ekteviede. ¹ <i>Nombre des mariés.</i>				Årlig antall ekteviede i pct. av middelfolke- mængden. <i>Nombre des mariés pour 100 de la population moyenne.</i>		Antall ekteviede. ² <i>Nombre des mariés.</i>		Årlig antall ekteviede i pct. av middelfolke- mængden. <i>Nombre annuel des mariés pour 100 de la population moyenne.</i>	
	1911— 1915.	1916— 1920.	1901— 1910.	1911— 1920.	1901— 1910.	1911— 1920.	1909— 1912.	1919— 1922.	1909— 1912.	1919— 1922
1 Piker. <i>Filles.</i>										
15—19 år. <i>Ans.</i>	6 117	7 180	15 397	13 312	1.39	1.06	4 640	5 116	1.00	0.98
20—24 - . . .	31 637	38 252	58 000	69 930	7.69	8.15	23 598	29 977	7.55	7.98
25—29 - . . .	21 643	24 591	36 482	46 262	8.66	10.11	16 589	19 536	9.65	9.89
30—34 - . . .	8 032	8 877	13 553	16 928	5.52	6.18	6 274	7 103	6.00	6.04
35—39 - . . .	3 105	3 443	5 442	6 556	3.13	3.28	2 418	2 649	3.31	3.14
40—44 - . . .	1 398	1 491	2 569	2 889	1.83	1.85	1 124	1 163	1.95	1.69
45—49 - . . .	681	677	1 263	1 358	1.11	1.05	547	533	1.10	0.97
50—54 - . . .	271	252	536	523	0.55	0.46	211	210	0.49	0.45
55—59 - . . .	100	101	167	201	0.22	0.21	85	78	0.25	0.19
60—64 - . . .	32	35	53	67	0.08	0.08	28	19	0.10	0.05
65—69 - . . .	6	13	21	19	0.04	0.03	9	8	0.04	0.03
70—74 - . . .	2	7	4	9	0.01	0.01	1	1	0.01	0.01
75 og over <i>et plus</i> Uopg. <i>Inconnu</i>	—	—	1	—	—	—	—	2	—	0.01
	47	64	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Total. I alt.</i>	73 071	84 983	133488	158054	4.01	4.18	55 524	66 395	3.97	4.11
2. Enker og fraskilte. <i>Veuves et di- vorcées.</i>										
15—19 år. <i>Ans.</i>	—	4	1	4	0.29	1.48	—	2	—	2.17
20—24 - . . .	119	172	238	291	7.75	6.40	84	144	6.40	5.87
25—29 - . . .	473	598	934	1 072	9.40	7.75	380	554	9.82	7.41
30—34 - . . .	767	823	1 262	1 592	6.26	6.43	621	679	7.45	5.73
35—39 - . . .	751	765	1 220	1 518	4.02	4.19	537	589	4.19	3.77
40—44 - . . .	550	623	1 009	1 175	2.24	2.41	415	417	2.38	1.88
45—49 - . . .	390	376	720	767	1.21	1.21	310	322	1.31	1.16
50—54 - . . .	235	248	461	484	0.59	0.57	203	173	0.63	0.50
55—59 - . . .	112	122	236	235	0.26	0.22	95	87	0.24	0.20
60—64 - . . .	74	59	130	133	0.12	0.10	56	54	0.13	0.10
65—69 - . . .	40	38	70	78	0.06	0.06	35	24	0.07	0.04
70—74 - . . .	11	17	25	28	0.02	0.01	5	5	0.01	0.01
75 og over <i>et plus</i> Uopg. <i>Inconnu</i>	—	—	9	—	—	—	4	2	—	—
	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Total. I alt.</i>	3 527	3 850	6 315	7 377	0.68	0.71	2 745	3 052	0.72	0.69

Tabell 6. Giftermålshyppighed for ungarer og piker i hvert aldersår
Fréquence des mariages suivant le sexe et les groupes d'âge

Aldersår. Âges.	1	2	3	4	5	6	7	8
	Ekteviede ungarer med opgitt alder. <i>Garçons. Âge connu.</i>				Ungkarer med uopgitt alder fordelt på de enkelte aldersår. <i>Garçons. Âge inconnu.</i>	I alt. <i>Total.</i>	Middel-folke-mængde. <i>Population moyenne.</i>	Årlig antall i pct. av samme. <i>Nombre annuel pour 100 de la pop. tot.</i>
	1901-1905.	1906-1910.	1911-1915.	1916-1920.	1911-1920.	1911-1920.	1911-1920.	1911-1920.
1. Ungkarer. Garçons.								
15 år. <i>Ans.</i>	6	-	1	-	-	1	27 090	0.00
16 - . . .	30	18	17	11	-	28	26 606	0.01
17 - . . .	128	120	145	122	-	267	25 887	0.10
18 - . . .	485	499	537	548	1	1 086	24 969	0.43
19 - . . .	1 301	1 293	1 450	1 573	1	3 024	23 777	1.27
20 - . . .	2 339	2 437	2 805	2 995	2	5 802	22 363	2.59
21 - . . .	3 375	3 563	4 064	4 532	3	8 599	20 561	4.18
22 - . . .	4 223	4 153	4 814	5 966	6	10 786	18 838	5.73
23 - . . .	4 944	4 838	5 429	7 040	8	12 477	16 661	7.49
24 - . . .	5 552	5 326	5 982	7 725	8	13 715	14 623	9.38
25 - . . .	5 729	5 353	6 080	7 619	8	13 707	12 718	10.78
26 - . . .	5 342	5 188	5 736	6 939	8	12 683	10 872	11.67
27 - . . .	4 770	4 645	5 218	6 027	6	11 251	9 362	12.02
28 - . . .	4 085	4 141	4 490	5 073	3	9 566	7 899	12.11
29 - . . .	3 339	3 624	3 707	4 361	3	8 071	6 817	11.84
30 - . . .	2 790	3 051	3 142	3 653	2	6 797	5 883	11.55
31 - . . .	2 331	2 536	2 559	2 952	2	5 513	5 053	10.91
32 - . . .	1 874	2 091	2 123	2 452	1	4 576	4 494	10.18
33 - . . .	1 508	1 700	1 850	1 984	1	3 835	4 022	9.54
34 - . . .	1 265	1 369	1 509	1 593	1	3 103	3 538	8.77
35 - . . .	1 068	1 108	1 252	1 338	1	2 591	3 282	7.89
36 - . . .	904	911	1 074	1 081	1	2 156	3 007	7.17
37 - . . .	767	772	877	913	1	1 791	2 712	6.60
38 - . . .	617	660	744	782	1	1 527	2 585	5.91
39 - . . .	504	564	616	666	1	1 283	2 322	5.53

inntil det firtiende. Absolutte tall for femårene 1901—1920.
jusqu'à 40 ans. Chiffres quinquennaux absolus. 1901—1920.

Aldersår. Âges.	1	2	3	4	5	6	7	8
	Ekteviede piker med opgitt alder. Filles. Âge connu.				Piker med uopgitt alder fordelt på de enkelte aldersår. Filles. Âge inconnu.	I alt. Total.	Middel-folkemengde. Population moyenne.	Årlig antall i pct. av samme. Nombre annuel pour 100 de la pop. tot.
	1901-1905.	1906-1910.	1911-1915.	1910-1920.	1911-1920.	1911-1920.	1911-1920.	1911-1920.
2. Piker. Filles.								
14 år	-	-	1	1	-	2	-	-
15 -	64	44	57	42	-	99	26 476	0.04
16 -	356	334	324	325	1	650	26 059	0.25
17 -	1 105	1 047	1 162	1 304	4	2 470	25 422	0.97
18 -	2 384	2 328	2 622	3 139	4	5 765	24 417	2.36
19 -	3 819	3 908	4 403	5 352	6	9 761	22 965	4.25
20 -	4 983	5 212	5 842	7 140	8	12 990	21 246	6.11
21 -	5 844	6 061	6 561	8 148	8	14 717	19 413	7.58
22 -	6 205	6 384	6 852	8 386	9	15 247	17 014	8.96
23 -	5 989	6 139	6 746	7 945	8	14 699	15 045	9.77
24 -	5 613	5 538	6 123	7 297	8	13 428	13 103	10.25
25 -	5 138	4 864	5 357	6 346	7	11 710	11 488	10.19
26 -	4 352	4 258	4 718	5 219	6	9 943	10 238	9.71
27 -	3 500	3 593	3 955	4 379	6	8 340	8 976	9.29
28 -	2 871	3 001	3 252	3 613	5	6 870	8 006	8.58
29 -	2 398	2 487	2 710	2 920	4	5 630	7 040	8.00
30 -	1 942	1 997	2 110	2 346	4	4 460	6 477	6.89
31 -	1 546	1 654	1 661	1 895	4	3 560	5 857	6.08
32 -	1 215	1 330	1 361	1 527	4	2 892	5 442	5.31
33 -	1 009	1 084	1 118	1 205	4	2 327	4 953	4.70
34 -	891	878	906	1 056	3	1 965	4 684	4.20
35 -	734	713	743	916	2	1 661	4 420	3.76
36 -	611	620	664	726	2	1 392	4 185	3.33
37 -	541	538	570	582	2	1 154	3 949	2.92
38 -	479	441	499	495	1	995	3 881	2.56
39 -	389	374	403	413	1	817	3 535	2.31

Tabell 7. Samtlige brudgommers og bruders gjensidige aldersforhold.

Rélation d'âge réciproque des nouveaux mariés.

Alder. Âge.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	1901—1905.			1906—1910.			1911—1915.			1916—1920.		
	Bruden yngre enn brudgommen.	Brud og brudgom jevnaldrende. ¹	Bruden eldre enn brudgommen.	Bruden yngre enn brudgommen.	Brud og brudgom jevnaldrende. ¹	Bruden eldre enn brudgommen.	Bruden yngre enn brudgommen.	Brud og brudgom jevnaldrende. ¹	Bruden eldre enn brudgommen.	Bruden yngre enn brudgommen.	Brud og brudgom jevnaldrende. ¹	Bruden eldre enn brudgommen.
	<i>La nouvelle mariée la plus jeune.</i>	<i>Les nouveaux mariés de même âge.</i>	<i>La nouvelle mariée la plus âgée.</i>	<i>La nouvelle mariée la plus jeune.</i>	<i>Les nouveaux mariés de même âge.</i>	<i>La nouvelle mariée la plus âgée.</i>	<i>La nouvelle mariée la plus jeune.</i>	<i>Les nouveaux mariés de même âge.</i>	<i>La nouvelle mariée la plus âgée.</i>	<i>La nouvelle mariée la plus jeune.</i>	<i>Les nouveaux mariés de même âge.</i>	<i>La nouvelle mariée la plus âgée.</i>
Menn. H.												
15—19 år	-	27	73	-	28	72	-	31	69	-	35	65
20—24 -	14	56	30	14	58	28	15	59	26	15	61	24
25—29 -	53	35	12	53	35	12	52	36	12	54	35	11
30—34 -	74	18	8	73	19	8	72	20	8	71	20	9
35—39 -	79	13	8	79	13	8	79	14	7	77	15	8
40—44 -	81	11	8	83	11	6	83	11	6	81	12	7
45—49 -	84	10	6	85	10	5	86	10	4	84	10	6
50—54 -	88	9	3	88	8	4	89	8	3	88	9	3
55—59 -	92	4	4	93	5	2	92	5	3	90	7	3
60 og over	90	10	-	88	12	-	89	11	-	86	14	-
	Yngre brudgom.	Jevnaldr. brudgom. ¹	Eldre brudgom.	Yngre brudgom.	Jevnaldr. brudgom. ¹	Eldre brudgom.	Yngre brudgom.	Jevnaldr. brudgom. ¹	Eldre brudgom.	Yngre brudgom.	Jevnaldr. brudgom. ¹	Eldre brudgom.
Kvinner. F.												
15—19 år	-	6	94	-	6	94	-	6	94	-	6	94
20—24 -	2	37	61	2	37	61	2	39	59	2	41	57
25—29 -	22	43	35	21	42	37	20	44	36	19	45	36
30—34 -	41	26	33	38	29	33	37	29	34	35	31	34
35—39 -	42	20	38	40	21	39	40	22	38	41	23	36
40—44 -	39	17	44	38	17	45	37	18	45	38	20	42
45—49 -	35	17	48	34	18	48	34	16	50	36	18	46
50—54 -	34	19	47	32	20	48	28	18	54	31	20	49
55—59 -	36	16	48	28	19	53	28	21	51	32	22	46
60 og over	36	64	-	32	68	-	32	68	-	26	74	-

¹ o: tilhørende samme femårige aldersgruppe.

Tabell 8. Inngåtte ekteskap fordelt efter brudgommens og brudens civilstand.

Mariages contractés suivant l'état civil des mariés.

Civilstand. <i>Etat civil.</i> ¹	1	2	3	4	5	
	1896-00.	1901-05.	1906-10.	1911-15.	1916-20.	
Antall ekte- skap inngått mellem: <i>Mariages contractés. (Chiffres absolus.)</i>	Ungkarer og piker	64 130	60 416	61 170	67 328	78 967
	—»— enker	1 863	1 600	1 569	1 584	1 822
	—»— fraskilte	97	116	208	448	493
	Enkemenn og piker	6 277	5 777	5 713	5 247	5 477
	—»— enker	1 449	1 350	1 256	1 203	1 219
	—»— fraskilte	22	28	63	114	147
	Fraskilte menn og piker	108	139	273	496	538
	—»— enker	23	23	52	90	66
	—»— frask. kv.	4	12	38	88	103
	Av 100 ekte- skap er inn- gått mellem: <i>Mariages con- tractés répartis pour cent:</i>	Ungkarer og piker	86.69	86.98	86.96	87.90
—»— enker		2.52	2.30	2.23	2.07	2.05
—»— fraskilte		0.13	0.17	0.30	0.58	0.55
Enkemenn og piker		8.49	8.32	8.12	6.85	6.17
—»— enker		1.96	1.94	1.79	1.57	1.37
—»— fraskilte		0.03	0.04	0.09	0.15	0.17
Fraskilte menn og piker		0.15	0.20	0.39	0.65	0.61
—»— enker		0.03	0.03	0.07	0.12	0.07
—»— fraskilte kv.		-	0.02	0.05	0.11	0.12
Av 100 ungtkarer giftet sig med: <i>Femmes mariées avec des garçons répar- ties pour cent:</i>		Piker	97.03	97.24	97.18	97.07
	Enker	2.82	2.57	2.49	2.28	2.24
	Frask.	0.15	0.19	0.33	0.65	0.61
Av 100 enkemenn giftet sig med: <i>Femmes mariées avec des veufs réparties pour cent:</i>	Piker	81.01	80.74	81.24	79.94	80.04
	Enker	18.70	18.87	17.86	18.34	17.81
	Frask.	0.29	0.39	0.90	1.72	2.15
Av 100 fraskilte menn giftet sig med: <i>Femmes mariées avec des divorcés répar- ties pour cent:</i>	Piker	80.00	79.88	75.21	73.59	76.10
	Enker	17.04	13.24	14.32	13.35	9.33
	Frask.	2.96	6.88	10.47	13.06	14.57
Av 100 piker giftet sig med: <i>Hommes mariés avec des filles réparties pour cent:</i>	Ungk.	90.95	91.08	91.08	92.14	92.92
	Enkem.	8.90	8.71	8.51	7.18	6.44
	Frask.	0.15	0.21	0.41	0.68	0.64
Av 100 enker giftet sig med: <i>Hommes mariés avec des veuves réparties pour cent:</i>	Ungk.	55.86	53.82	54.54	55.06	58.64
	Enkem.	43.45	45.41	43.66	41.81	39.23
	Frask.	0.69	0.77	1.80	3.13	2.13
Av 100 fraskilte kvinner giftet sig med: <i>Hommes mariés avec des divorcées répar- ties pour cent:</i>	Ungk.	78.86	74.36	67.31	68.92	66.35
	Enkem.	17.89	17.95	20.39	17.54	19.78
	Frask.	3.25	7.69	12.30	13.54	13.87

¹ Ungkarer = *Garçons*. Piker = *Filles*. Enkemenn = *Veufs*. Enker = *Veuves*.

Fraskilte = *Divorcé(e)s*.

Forts. side 12.

Tabell 10. Giftermålshyppigheten i de enkelte livsstillinger for
ungkarer 1919—1922.*Fréquence des mariages des garçons suivant les professions 1919—1922.*

Livsstillinger. (Menn.) Professions. (Hommes.)	1	2	3	4	5	6
	Hyppighetstall. Inngåtte ekteskap pr. år pr. 100 000 ugifte menn 1920. <i>Mariages contractés pour 100 000 garçons.</i>			Hyppighetstallet i pet. av gjennomsnittshyppigheten for samtlige livsstillinger. <i>Fréquence des mariages pour 100 de la fréquence moyenne des professions.</i>		
	20—25 år. ans.	25—30 år. ans.	30—40 år. ans.	20—25 år. ans.	25—30 år. ans.	30—40 år. ans.
Samtlige. Ensemble.	4 509	11 520	9 642	100	100	100
Gårdbrukere. <i>Agriculteurs.</i>	21 730	28 120	17 030	482	244	177
Hjemneværende slektninger hos gårdbrukere <i>Parents travaillant chez des agriculteurs.</i>	900	2 433	17 950	20	21	19
Tjenere ved jordbr. <i>Domestiques de ferme.</i>	1 041	1 791	1 259	23	16	13
Husmenn. <i>Journaliers agricoles, payés partiel- lement par une exploitation agricole.</i>	14 470	(7 693)	10 000	321	(67)	104
Arbeidere ved jord og skog. <i>Ouvriers agricoles.</i>	5 662	12 160	7 873	126	106	82
Fiskere. <i>Pêcheurs.</i>	3 923	10 510	9 453	87	91	98
Håndverkere (selvst. og arb.) <i>Artisans.</i>	7 474	16 120	10 290	166	140	107
Formenn og arbeidere ved industrien. <i>Con- tremaîtres et ouvriers de l'industrie.</i>	5 892	11 760	9 076	131	102	94
Handlende (selvst.). <i>Commerçants.</i>	12 810	17 090	12 010	284	148	125
Butikkekseditører. <i>Commis de magasin.</i>	3 294	9 785	7 651	73	85	79
Skipsførere. <i>Capitaines.</i>	(7 311)	1 516	17 640	(162)	132	183
Styrmenn. <i>Officiers de bord.</i>	6 641	17 730	19 640	147	154	204
Maskinister. <i>Mécaniciens maritimes.</i>	1 443	18 880	20 510	320	164	213
Fyrbøtere, matroser o. l. <i>Chauffeurs, matelots, etc.</i>	4 805	13 870	14 820	107	120	154
Vognmenn, bileiere. <i>Loueurs de voiture, pro- priétaires d'automobiles.</i>	5 427	8 448	4 327	121	73	45
Chauffører og kjørere (ansatte). <i>Chauffeurs et cochers.</i>	8 817	16 640	11 990	196	144	124
Losse- og lastearbeidere. <i>Ouvriers du port.</i>	6 050	10 070	4 617	134	87	48
Selvstendige ved immateriell virksomhet. <i>Professions libérales; travailleurs isolés.</i>	4 752	13 800	10 480	105	120	109
Høiere funksjonærer ved immateriell virksomhet. <i>Professions libérales; employés supérieurs.</i>	4 027	24 460	14 500	89	212	150
Lavere funksj. ved immateriell virksomhet. <i>Professions libérales; autres.</i>	5 224	16 210	15 290	116	141	159
Direktører, disponenter og kontorchefer. <i>Directeurs, gérants, chefs de bureau.</i>	9 312	17 960	14 750	207	156	153
Bokholdere, kasserere, kontorister. <i>Teneurs de livres, caissiers, employés de bureau.</i>	2 624	11 290	10 980	58	98	114
Ingeniører og teknikere. <i>Ingénieurs et techniciens.</i>	5 890	17 630	21 210	131	153	220
Maskinister og fyrbøtere i land. <i>Mécaniciens et chauffeurs.</i>	14 770	23 880	18 750	328	207	194

¹ Tallene med kursiv petit har en middelfeil som multiplisert med 3 gir hoist $\frac{1}{4}$ av tallet selv, tallene med almindelig petit har en middelfeil som multiplisert med 3 gir $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ av tallet, tallene med nonpareille har en middelfeil som multiplisert med 3 gir $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$ av tallet, tallene med nonpareille i parentes har en middelfeil som multiplisert med 3 gir minst $\frac{1}{4}$ av tallet.

Tabell 11. Relativ pct. gifte og førgifte menn i de enkelte livsstillinger 1920.

Pourcent relatif des mariés et des veufs et divorcés (ensemble) suivant les professions 1920.

Livsstilling. (Menn.) Professions. (Hommes.)	1	2	3	4
	20-30.	30-40.	40-50.	Minst 50.
I alt. Total	100	100	100	100
Selvst. næringsdrivende og selvst. arbejdere. <i>Chefs d'établissements et travailleurs isolés</i>	163	110	104	103
Kontor- og butikfunktionær. <i>Employés de bureau et de boutique.</i>	67	94	97	96
Formenn og arb. <i>Contremaîtres et ouvriers</i>	94	95	97	98
Gårdbr., selveiere. <i>Agriculteurs, propriétaires</i>	225	114	106	104
Husmenn. <i>Journaliers agricoles, partiellement payés par une exploitation agricole</i>	315	130	111	107
Jordbrugsstjenere. <i>Domestiques de ferme</i>	13	20	25	35
Andre jordbruksarbejdere. <i>Ouvriers agricoles, autres</i>	96	85	82	85
Skogsarbejdere. <i>Ouvriers forestiers</i>	97	89	93	94
Fiskere og fiskeriarbejdere. <i>Pêcheurs et ouvriers</i>	101	103	103	102
Håndverkere og håndverksarbejdere, alle slags. <i>Artisans, toutes sortes</i>	127	103	101	100
Herav: Mestere og selvst. håndverkere. <i>Dont: Artisans, patrons et travailleurs isolés</i>	162	104	101	99
Håndverksarbejdere. <i>Artisans, ouvriers isolés</i>	121	102	102	102
Fabrik-, anlægsarbejdere o. l., i alt. <i>Ouvriers de fabrique, ouvriers de construction, etc., total</i>	127	107	103	103
Detaljhandlere. <i>Marchands en détail</i>	182	111	104	102
Butikkespeditører. <i>Commis de magasin</i>	49	75	79	85
Hotell- og kafétjenere. <i>Valets, garçons d'hôtel et de café.</i>	117	97	99	95
Skibsførere. <i>Capitaines</i>	201	118	109	108
Styrmenn. <i>Officiers de bord</i>	115	100	102	98
Maskinister. <i>Mécaniciens maritimes</i>	165	115	111	107
Matroser. <i>Matelots</i>	50	78	92	97
Losse- og lastearb. <i>Débardeurs et chargeurs</i>	181	112	104	102
Lokomotivførere. <i>Mécaniciens de locomotives</i>	245	127	111	108
Jernbanekonduktører. <i>Conducteurs de train</i>	199	120	113	110
Banevoktere o. l. <i>Garde-voie</i>	184	120	109	105
Postbud. <i>Facteurs</i>	86	93	94	102
Advokater og saksførere. <i>Avocats</i>	218	104	101	96
Prester. <i>Pasteurs</i>	311	118	111	107
Læger. <i>Médecins</i>	164	111	101	101
Lærere ved høiere almenkøler. <i>Prof. des lycées</i>	105	94	91	98
Folkeskolelærere <i>Instituteurs des écoles primaires</i>	97	101	103	104
Direktører, disp. o. l. <i>Directeurs, gérants, etc.</i>	185	116	108	104
Kontorfolk, alle slags. <i>Employés de toutes sortes des bureaux.</i>	73	97	99	97
Ingeniører og teknikere, alle slags. <i>Ingénieurs, techniciens, toutes sortes</i>	102	90	101	99

Tabell 12. Giftermålshyppigheden for ungekarer¹ i de enkelte fylker 1919—1922. a. Enkelte aldersgrupper.

Fréquence des mariages des garçons par préfecture 1919—1922. a. Les différents groupes d'âge.

Fylker. <i>Préfectures.</i>	Aldersgrupper. <i>Groupes d'âge.</i>															
	1		2		3		4		5		6		7		8	
	20—25 år.	25—30 ans.	30—35 år.	35—40 ans.	40—45 år.	45—50 ans.	50—65 år.	65—70 ans.	70—75 år.	75—80 ans.	80—85 år.	85—90 ans.	90—95 år.	95—100 ans.	100—105 år.	105—110 ans.
Bygder. <i>Communes rurales.</i>																
Østfold	5.2	12.2	10.2	5.3	3.0	2.4	0.6	1.7								
Akershus	5.2	12.5	10.7	6.9	3.9	1.2	0.8	1.8								
Hedmark	5.0	11.2	9.1	5.5	3.5	1.6	0.6	1.7								
Opland	4.5	10.6	9.5	7.0	3.4	2.2	0.7	1.8								
Buskerud	5.5	11.1	9.8	5.7	4.0	1.8	0.6	1.9								
Vestfold	4.3	12.4	10.7	6.9	3.5	2.8	0.6	1.9								
Telemark	4.5	10.0	8.6	5.1	3.4	1.7	0.8	1.9								
Aust-Agder	3.1	8.0	7.5	6.1	4.7	1.9	0.7	2.2								
Vest-Agder	2.8	8.1	8.1	5.5	4.9	3.3	1.3	3.0								
Rogaland	4.7	10.6	9.4	6.9	4.3	2.3	1.5	2.7								
Hordaland	4.4	12.5	12.0	9.4	3.9	3.3	1.1	2.6								
Sogn og Fjordane	2.7	8.8	10.5	8.5	4.7	2.3	1.2	2.6								
Møre	3.2	10.7	11.9	7.1	5.0	3.2	0.8	2.6								
Sør-Trøndelag	3.9	9.5	9.8	6.8	2.6	2.2	0.9	1.6								
Nord-Trøndelag	3.9	11.0	11.2	8.3	4.6	3.3	1.2	2.5								
Nordland	3.4	11.1	9.9	7.1	4.7	2.8	0.4	2.2								
Troms	2.5	8.6	10.6	7.1	2.8	1.6	0.6	1.5								
Finnmark	3.4	8.9	8.5	6.0	5.2	3.1	0.8	2.4								
Rikets bygder. <i>Total.</i>	4.2	10.7	10.0	6.7	3.8	2.2	0.8	2.1								
Byer. <i>Villes.</i>																
Østfold	5.6	12.3	12.7	7.2	2.8	2.9	0.5	2.0								
Akershus	6.0	11.3	13.3	14.3	3.1	—	2.8	—								
Oslo	4.8	11.4	10.4	7.6	4.1	2.5	0.9	2.4								
Hedmark	5.7	16.7	17.6	7.5	6.3	2.3	—	3.5								
Opland	5.7	15.6	16.0	9.3	4.2	4.4	2.5	3.4								
Buskerud	6.3	15.3	13.2	9.5	4.0	1.5	1.7	2.5								
Vestfold	5.6	15.5	11.1	10.0	5.0	2.4	1.6	3.1								
Telemark	5.4	12.7	11.6	6.5	3.5	2.4	1.7	2.4								
Aust-Agder	4.3	12.4	8.4	7.1	2.9	2.3	0.5	1.9								
Vest-Agder	4.3	13.0	10.9	5.1	4.7	1.7	0.7	2.5								
Rogaland	6.7	16.7	15.6	8.2	5.5	3.5	1.2	3.4								
Bergen	5.2	13.4	13.6	8.1	4.9	2.5	0.9	2.7								
Sogn og Fjordane	7.7	16.7	12.5	11.1	12.5	—	—	9.1								
Møre	4.6	13.2	12.5	6.9	2.4	3.8	1.7	2.6								
Sør-Trøndelag	4.9	14.0	13.1	8.7	4.8	2.7	1.1	2.7								
Nord-Trøndelag	7.3	24.1	16.7	9.1	4.2	1.8	—	1.6								
Nordland	7.9	20.7	14.9	14.5	5.3	2.4	1.2	3.8								
Troms	5.1	19.6	17.3	7.4	6.4	4.8	1.3	5.6								
Finnmark	5.0	16.3	7.9	2.2	4.4	1.0	1.0	0.9								
Rikets byer. <i>Total.</i>	5.2	13.2	12.0	7.8	4.3	2.6	1.0	2.6								

¹ Inngåtte ekteskap pr. år pr. 100 ugifte menn i 1920. *Mariages contractés pour cent de garçons.*

Tabell 12 (forts.). **Giftermålshyppigheten for ungarer¹ i de enkelte fylker 1919—1922. b. Samtlige aldre.**
Fréquence des mariages des garçons par préfecture 1919—1922. b. Total des groupes d'âge.

Fylker. <i>Préfectures.</i>	1		2		3		4	
	Samtlige aldersgrupper. <i>Total des groupes d'âge.</i>				Komparative tall. <i>Chiffres comparatifs.</i>			
	Avvikelsen fra gjennomsnittet dividert med gjennomsnittsavvikelsen (enkel). <i>Déviation de la moyenne divisée par la déviation moyenne.</i>							
	Over 15 år. <i>Au-dessus de 15 ans.</i>	Standard. ² 20—65 år. ans.	Over 15 år. <i>Au-dessus de 15 ans.</i>	Standard. 20-65 år. ans.	Over 15 år. <i>Au-dessus de 15 ans.</i>	Standard. 20-65 år. ans.	Over 15 år. <i>Au-dessus de 15 ans.</i>	Standard. 20-65 år. ans.
Bygder. <i>Communes rurales.</i>								
Østfold	4.0	6.9	+ 0.58	+ 1.12				
Akershus	4.5	7.2	+ 2.03	+ 1.61				
Hedemark	4.0	6.4	+ 0.58	+ 0.32				
Opland	3.9	6.2	+ 0.29	+ 0.00				
Buskerud	4.2	6.7	+ 1.16	+ 0.80				
Vestfold	4.0	6.7	+ 0.58	+ 0.80				
Telemark	3.9	5.9	+ 0.29	÷ 0.48				
Aust-Agder	3.1	4.8	÷ 2.03	÷ 2.25				
Vest-Agder	3.1	4.8	÷ 2.03	÷ 2.25				
Rogaland	3.9	6.4	+ 0.29	+ 0.32				
Hordaland	4.2	7.2	+ 1.16	+ 1.61				
Sogn og Fjordane	3.4	5.4	÷ 1.16	÷ 1.29				
Møre	3.6	6.1	÷ 0.58	÷ 0.16				
Sør-Trøndelag	3.5	5.7	÷ 0.87	÷ 0.80				
Nord-Trøndelag	3.9	6.5	+ 0.29	+ 0.48				
Nordland	3.5	6.0	÷ 0.87	÷ 0.32				
Troms	3.2	5.0	÷ 1.74	÷ 1.93				
Finnmark	3.3	5.3	÷ 1.45	÷ 1.45				
Rikets bygder. <i>Total</i>	3.8	6.2	+ 0.00	+ 0.00				
Byer. <i>Villes.</i>								
Østfold	4.5	7.7	÷ 0.68	+ 0.00				
Akershus	4.6	7.9	÷ 0.55	+ 0.14				
Oslo	4.9	6.9	÷ 0.14	÷ 0.57				
Hedemark	5.9	9.5	+ 1.23	+ 1.28				
Opland	5.4	9.1	+ 0.55	+ 1.00				
Buskerud	5.4	9.0	+ 0.55	+ 0.93				
Vestfold	5.5	8.5	+ 0.68	+ 0.57				
Telemark	4.8	7.5	÷ 0.27	÷ 0.14				
Aust-Agder	3.9	6.6	÷ 1.50	÷ 0.78				
Vest-Agder	4.2	6.9	÷ 1.09	÷ 0.57				
Rogaland	5.7	9.8	+ 0.95	+ 1.50				
Bergen	5.2	8.0	+ 0.27	+ 0.21				
Sogn og Fjordane	6.5	10.8	+ 2.05	+ 2.21				
Møre	4.7	7.4	÷ 0.41	÷ 0.21				
Sør-Trøndelag	5.0	8.0	+ 0.00	+ 0.21				
Nord-Trøndelag	7.0	11.8	+ 2.73	+ 2.93				
Nordland	6.3	11.6	+ 1.77	+ 2.78				
Troms	6.0	10.1	+ 1.36	+ 1.71				
Finnmark	4.1	7.4	÷ 1.23	÷ 0.21				
Rikets byer. <i>Total</i>	5.0	7.7	+ 0.00	+ 0.00				

¹ Se note 1, side 15. *Voir note 1, page 15.* ² Hyppighetstallene for aldersklassene 20—25, 25—30, 30—35, 35—40 og 40—65 multiplisert hvert med antallet i den tilsvarende befolkningsgruppe i bygdene, henholdsvis byene, og summene av disse produkter dividert med den samlede befolkning 20—65 år i bygdene, henholdsvis byene.

Tabell 13. Giftermålshyppighet i forskjellige land for samtlige
brudgomer og bruder i de forskjellige aldersklasser.¹
Fréquence des mariages par pays. Nouveaux mariés par sexe et par âge.

Land. Pays.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	A. Samtlige brudgomer. <i>Hommes.</i>											
	År.	Under 20.	20-24.	25-29.	30-34.	30-39.	35-39.	35-50.	40-44.	45-70.	40-49.	50-70.
Norge <i>Norvège</i>	1910	2.03	49.04	121.71	115.28	103.82	85.17	43.30	60.58	24.64	53.25	18.04
	1920	1.01	45.14	115.24	107.28	95.27	75.84	36.22	48.77	18.59	42.58	13.95
Sverige <i>Suède</i>	1910	0.23	38.57	101.41	90.84	81.42	65.92	-	46.46	16.84	-	-
	1920 ²	0.31	41.86	115.91	-	101.90	-	-	-	-	54.54	15.81
Danmark <i>Danemark</i>	1910	0.75	65.45	162.78	135.81	120.12	93.37	-	61.92	20.94	-	-
	1920	0.69	69.91	178.99	-	131.63	-	-	-	-	64.12	20.59
England <i>Angleterre</i>	1910	2.14	73.92	132.00	94.62	81.10	60.76	-	41.14	21.36	-	-
	1920	3.60	96.96	185.92	151.73	128.83	97.88	-	63.21	28.97	-	-
Skottland <i>Ecosse</i>	1910	3.01	54.08	98.65	81.16	70.49	54.90	-	36.91	16.05	-	-
	1920	4.98	72.06	140.71	128.46	110.10	85.61	-	54.50	19.93	-	-
Schweiz <i>Suisse</i>	1910	0.91	47.36	119.26	-	91.58	-	-	-	-	41.10	15.12
	1920	0.77	47.16	140.53	128.51	111.37	86.69	-	60.51	24.51	-	-
Nederlandene <i>Pays-Bas</i>	1910	⁴ 4.41 ⁵	75.96	144.68	114.56	100.41	77.01	-	51.71	20.12	-	-
	1920 ³	⁴ 4.83 ⁵	76.72	169.23	159.80	136.36	100.52	-	62.96	23.70	-	-
Belgia <i>Belgique</i>	1910	⁴ 8.15 ⁵	102.65	133.42	98.59	-	-	45.70	-	-	-	11.61
	1920	⁴ 10.99 ⁵	107.26	240.44	192.23	-	-	94.62	-	-	-	23.61
Tyskland <i>Allemagne</i>	1910	0.26	58.85	169.01	-	723.32	-	-	-	-	57.83	19.15
	1920	1.19	83.12	234.96	275.90	258.80	128.10	-	179.47	60.76	-	-
Frankrike <i>France</i>	1910	1.31	55.39	200.41	128.76	107.39	77.45	-	-	-	39.83	12.80
	1920 ³	3.28	74.66	310.65	322.00	270.11	197.32	-	-	-	108.76	21.72
Spania <i>Espagne</i>	1910	2.07	90.23	185.67	120.11	99.31	73.68	-	-	-	41.95	12.33
	1920	2.12	84.74	234.49	154.81	126.73	92.28	-	-	-	49.74	12.87

Land. Pays.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	B. Samtlige bruder. <i>Femmes.</i>											
	År.	Under 20.	20-24.	25-29.	30-34.	30-39.	35-39.	35-50.	40-44.	45-70.	40-49.	50-70.
Norge <i>Norvège</i>	1910	9.97	75.50	96.51	61.07	49.54	34.39	-	20.53	4.35	-	-
	1920	9.80	79.62	97.98	60.06	47.98	32.36	-	17.33	3.57	-	-
Sverige <i>Suède</i>	1910	9.85	71.62	91.16	58.87	48.19	33.71	-	18.43	3.62	-	-
	1920 ²	10.85	84.09	107.16	-	61.08	-	-	-	-	17.69	2.45
Danmark <i>Danemark</i>	1910	15.34	106.20	125.34	67.80	53.98	35.15	-	19.69	3.48	-	-
	1920	18.09	118.30	142.92	-	61.80	-	-	-	-	24.05	2.67
England <i>Angleterre</i>	1910	11.12	96.26	106.87	60.79	49.31	34.41	-	21.41	6.47	-	-
	1920	14.54	120.33	132.09	75.78	60.87	42.96	-	25.47	7.92	-	-
Skottland <i>Ecosse</i>	1910	14.16	73.63	84.86	55.55	44.13	31.71	-	17.99	4.19	-	-
	1920	18.35	95.41	109.00	73.06	58.97	41.90	-	22.64	5.25	-	-
Schweiz <i>Suisse</i>	1910	10.20	91.94	120.20	-	60.72	-	-	-	-	20.18	3.02
	1920	7.91	84.25	123.17	76.65	62.08	43.37	-	27.49	6.04	-	-
Nederlandene <i>Pays-Bas</i>	1910	⁴ 18.06 ⁵	110.90	129.03	77.34	63.90	45.14	-	27.93	6.99	-	-
	1920 ³	⁴ 19.89 ⁵	124.66	157.39	97.61	77.68	51.50	-	31.97	8.21	-	-
Belgia <i>Belgique</i>	1910	⁴ 32.46 ⁵	132.05	121.68	74.86	-	-	29.36	-	-	-	4.19
	1920	⁴ 42.68 ⁵	170.18	211.10	146.59	-	-	54.96	-	-	-	8.12
Tyskland <i>Allemagne</i>	1910	14.21	125.53	153.84	-	65.85	-	-	-	-	20.37	3.02
	1920	13.41	152.98	273.68	178.19	140.60	91.61	-	47.37	8.40	-	-
Frankrike <i>France</i>	1910	32.13	162.43	147.02	74.94	59.72	42.82	-	-	-	18.68	2.98
	1920 ³	28.89	255.69	371.00	193.60	147.01	95.16	-	-	-	34.45	4.52
Spania <i>Espagne</i>	1910	17.28	171.44	103.80	60.74	43.27	28.13	-	-	-	12.30	2.44
	1920	15.31	182.61	140.29	76.49	52.74	32.25	-	-	-	13.97	2.61

¹ Antall ekteviede gj.sn. 1909—1912 og 1919—1922 pr. 1000 levende 1910, henh. 1920.
Proportion pour 1 000. ² Ekteviede 1919 og 1920. ³ Likeså 1919. ⁴ Under 21 år. ⁵ 21—24 år.

Tabell 14. Ekteviedes aldersfordeling i forskjellige land. Ekteviede gjennomsnittlig 1909—1912 og 1919—1922 procentvis fordelt etter alder.

Répartition pour cent des mariages par âge dans les différents pays. Moyenne 1909—1912, respectivement 1919—1922.

Land. Pays.	A. Brudgommer. (Samtlige.) Nouveaux mariés. (Total.)								B. Bruder. (Samtlige.) Nouvelles mariées. (Total.)							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	År. Années.	Under 20. Au-des- sous de 20.	20—24.	25—29.	30—34.	35—39.	40—44.	45 o. m. et plus.	År. Années.	Under 20. Au-des- sous de 20.	20—24.	25—29.	30—34.	35—39.	40—44.	45 o. m. et plus.
Norge. <i>Norvège</i> . . .	1910	1.7	26.5	34.8	17.9	8.1	4.2	6.8	1910	8.0	40.7	29.1	11.8	5.1	2.6	2.7
	1920	0.8	27.5	37.7	17.4	7.6	3.8	5.2	1920	7.4	43.3	28.9	11.2	4.7	2.3	2.2
Sverige. <i>Suède</i> . . .	1910	0.2	24.9	38.2	18.7	8.2	4.0	5.8	1910	7.5	40.3	29.7	12.3	5.2	2.5	2.5
	1920 ¹	0.2	22.9	37.1	28.6		⁶ 7.6	⁷ 3.6	¹ 1920	6.9	39.8	29.3	18.7		⁶ 4.1	⁷ 1.2
Danmark. <i>Danemark</i> . .	1910	0.5	30.8	39.4	15.4	6.2	⁶ 3.1	⁷ 4.6	1910	9.5	45.8	28.2	9.4	3.6	⁶ 1.8	⁷ 1.7
	1920	0.4	30.3	38.2	22.2		⁶ 5.7	⁷ 3.2	1920	10.0	45.8	27.2	13.0		⁶ 3.1	⁷ 0.9
England. <i>Angleterre</i> . .	1910	1.3	35.3	35.4	13.7	5.8	⁶ 3.0	⁷ 5.5	1910	6.8	45.3	28.4	9.8	4.3	⁶ 2.3	⁷ 3.1
	1920	1.8	34.0	33.1	14.0	6.7	3.7	6.7	1920	7.5	44.0	27.2	10.3	4.8	2.6	3.6
Skottland. <i>Ecosse</i> . .	1910	2.2	30.8	33.7	16.5	7.7	3.8	5.3	1910	10.2	40.1	28.1	11.5	5.1	2.4	2.6
	1920	2.9	30.4	32.1	16.1	8.0	4.4	6.1	1920	10.4	39.7	27.0	11.8	5.6	2.7	2.8
Schweiz. <i>Suisse</i> . . .	1910	0.6	24.3	38.7	26.3		⁶ 6.5	⁷ 3.6	1910	6.5	41.6	29.2	16.6		⁶ 4.6	⁷ 1.5
	1920	0.5	22.3	37.8	18.7	8.7	⁶ 4.9	⁷ 7.1	1920	4.8	39.6	31.6	12.1	5.3	⁶ 3.1	⁷ 3.5
Nederlandene. <i>Pays-Bas</i>	1910	³ 3.4	⁴ 29.7	37.4	15.0	6.2	3.2	5.1	1910	³ 13.4	⁴ 37.8	29.1	10.3	4.3	2.3	2.8
	1920 ²	³ 3.3	⁴ 26.5	38.3	16.5	6.8	3.5	5.1	² 1920	³ 13.1	⁴ 36.5	30.1	10.7	4.3	2.4	2.9
Belgia. <i>Belgique</i> . . .	1910	³ 5.6	⁴ 35.3	32.4	13.4		⁵ 10.6	2.7	1910	³ 21.3	⁴ 36.4	23.5	9.3		⁵ 7.9	1.6
	1920	³ 4.9	⁴ 24.3	36.8	16.5		⁵ 14.1	3.5	1920	³ 18.6	⁴ 32.0	26.1	11.6		⁵ 9.7	2.0
Tyskland. <i>Allemagne</i> . .	1910	0.2	29.9	41.6	21.0		⁶ 4.6	⁷ 2.7	1910	8.7	49.7	26.0	11.5		⁶ 3.0	⁷ 1.1
	1920	0.5	25.9	35.5	18.4	8.5	⁶ 4.8	⁷ 6.4	1920	5.6	41.3	31.6	12.0	4.7	⁶ 2.3	⁷ 2.5
Frankrike. <i>France</i> . . .	1910	0.7	24.5	44.3	15.3	6.6	⁶ 5.4	⁷ 3.2	1910	15.5	45.9	21.3	7.9	4.0	⁶ 3.8	⁷ 1.6
	1920 ²	0.9	18.7	38.4	21.5	9.4	⁶ 8.1	⁷ 3.0	² 1920	7.8	40.4	30.0	11.4	5.0	⁶ 4.0	⁷ 1.4
Spänia. <i>Espagne</i> . . .	1910	1.2	42.4	35.4	9.6	4.8	⁶ 4.1	⁷ 2.5	1910	11.0	59.6	17.6	5.4	2.9	⁶ 2.4	⁷ 1.1
	1920	1.1	35.6	39.9	11.1	5.4	⁶ 4.4	⁷ 2.5	1920	8.8	57.1	21.5	6.1	3.0	⁶ 2.4	⁷ 1.1

¹ Ekteviede 1919 og 1920. ² Likeså 1919. ³ Under 21 år. ⁴ 21—24 år. ⁵ 35—49 år. ⁶ 40—49 år. ⁷ 50 år og mere.

Tabell 15. Fødsler og fødte barn 1911—1920. *Nombre des naissances et enfants nés.*

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	Riket. <i>Royaume.</i>						Bygder. <i>Communes rurales.</i>				Byer. <i>Villes.</i>			
	Fødsler. <i>Naissances.</i>		Fødte barn. <i>Enfants nés.</i>				Fødte barn. <i>Enfants nés.</i>				Fødte barn. <i>Enfants nés.</i>			
	I alt. <i>Total.</i>	Utenfor ekteskap. <i>Illégitimes.</i>	I ekteskap. <i>Enfants légitimes.</i>		Utenfor ekteskap. <i>Enfants illégitimes.</i>		I ekteskap. <i>Enfants légitimes.</i>		Utenfor ekteskap. <i>Enfants illégitimes.</i>		I ekteskap. <i>Enfants légitimes.</i>		Utenfor ekteskap. <i>Enfants illégitimes.</i>	
			Lev.-fødte. <i>Nés-vivants.</i>	Død-fødte. <i>Mort-nés.</i>	Lev.-fødte. <i>Nés-vivants.</i>	Død-fødte. <i>Mort-nés.</i>	Lev.-fødte. <i>Nés-vivants.</i>	Død-fødte. <i>Mort-nés.</i>	Lev.-fødte. <i>Nés-vivants.</i>	Død-fødte. <i>Mort-nés.</i>	Lev.-fødte. <i>Nés-vivants.</i>	Død-fødte. <i>Mort-nés.</i>	Lev.-fødte. <i>Nés-vivants.</i>	Død-fødte. <i>Mort-nés.</i>
A. Enkeltfødsler. <i>Accouchement d'un enfant.</i>	618958	43 910	563536	11 512	42 425	1 485	408867	8 141	25 450	818	154669	3 371	16 975	667
av Gutt. <i>Garçon.</i>	318987	22 881	289656	6 450	22 068	813	210360	4 576	13 238	444	79 296	1 874	8 830	369
» Pike. <i>Fille.</i>	299971	21 029	273880	5 062	20 357	672	198507	3 565	12 212	374	75 373	1 497	8 145	298
B. Tvillingfødsler. <i>Accouchements doubles.</i>	8 839	577	15 560	964	1 068	86	11 542	752	631	53	4 018	212	437	33
av 2 gutter. <i>2 garçons.</i>	2 961	176	5 175	395	322	30	3 854	310	191	19	1 321	85	131	11
» 2 piker. <i>2 filles.</i>	2 734	203	4 765	297	373	33	3 541	227	214	20	1 224	70	159	13
» Gutt og pike. <i>1 garçon</i> } <i>guttergarçons</i> <i>et 1 fille.</i> } <i>piker filles</i>	3 144	198	2 806	140	186	12	2 070	111	113	7	736	29	73	5
<i>et 1 fille.</i> } <i>piker filles</i>			2 814	132	187	11	2 077	104	113	7	737	28	74	4
C. Trillingfødsler. <i>Accouchements triples.</i>	110	9	266	37	23	4	193	29	16	2	73	8	7	2
av 3 gutter. <i>3 garçons.</i>	21	2	47	10	5	1	38	10	3	-	9	-	2	1
» 3 piker. <i>3 filles.</i>	28	2	66	12	5	1	44	7	3	-	22	5	2	1
» 2 gutter og 1 pike. <i>2</i> } <i>guttergarçons</i> <i>garçons et 1 fille.</i> . . . } <i>piker filles</i>	31	3	51	5	6	-	31	3	4	-	20	2	2	-
» 2 piker og 1 gutt. } <i>guttergarçons</i> <i>2 filles et 1 garçon.</i> . . } <i>piker filles</i>	30	2	26	2	3	-	16	1	2	-	10	1	1	-
<i>2 filles et 1 garçon.</i> . . } <i>piker filles</i>			25	3	1	1	21	3	1	1	4	-	-	-
<i>2 gutter og 2 piker.</i> } <i>guttergarçons</i> <i>2 garçons et 2 filles.</i> . . } <i>piker filles</i>	3	-	51	5	3	1	43	5	3	1	8	-	-	-
D. Firlingfødsler. <i>Accouchements quadruples</i>	3	-	7	5	-	-	7	5	-	-	-	-	-	-
av 4 gutter. <i>4 garçons.</i>	1	-	3	1	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-
» 4 piker. <i>4 filles.</i>	1	-	2	2	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-
» 2 gutter og 2 piker. } <i>guttergarçons</i> <i>2 garçons et 2 filles.</i> . . } <i>piker filles</i>	1	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
<i>2 garçons et 2 filles.</i> . . } <i>piker filles</i>			1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
I alt. <i>Total. Fødsler</i> { <i>guttergarçons</i> <i>Accouchements</i> { <i>piker filles</i> <i>fødte barn enfants nés</i>	627910	44496	297764	7 005	22 588	857	216378	5 015	13 550	471	81 386	1 990	9 038	386
			281605	5 513	20 928	718	204231	3 912	12 547	402	77 374	1 601	8 381	316
			579369	12 518	43 516	1 575	420609	8 927	26 097	873	158760	3 591	17 419	702

Tabell 16. **Fruktbarhetskvotientene for gifte kvinner 1920—1921, 1910—1911 og 1899—1900.¹**

Fécondité des femmes mariées en 1920 et 1921 comparée aux données correspondantes pour 1920—1921, 1910—1911 et 1899—1900. Proportion pour 100.

Aldersår. Âge.	1		3		4		5		6		7		8			
	Riket <i>Royaume.</i>												Bygder. <i>Comm. rur.</i>		Byer. <i>Villes.</i>	
	Gifte kvinner.	Levende- fødte barn gjennem- snittlig.	Procent- forhold.	Procent- forhold.	Procent- forhold.	Procent- forhold.	Procent- forhold.	Procent- forhold.	Procent- forhold.	Procent- forhold.	Procent- forhold.	Procent- forhold.	Procent- forhold.	Procent- forhold.		
	<i>Femmes mariées.</i>	<i>Nés-vivants, moyenne.</i>	<i>Pourcent.</i>	<i>Pourcent.</i>	<i>Pourcent.</i>	<i>Pourcent.</i>	<i>Pourcent.</i>	<i>Pourcent.</i>	<i>Pourcent.</i>	<i>Pourcent.</i>	<i>Pourcent.</i>	<i>Pourcent.</i>	<i>Pourcent.</i>	<i>Pourcent.</i>		
	1920.	1920-1921.	1920-1921.	1899-1900.	1920-1921.	1910-1911.	1920-1921.	1910-1911.	1920-1921.	1910-1911.	1920-1921.	1910-1911.	1920-1921.	1910-1911.		
15	1	1	} 100.00 {	50.00	} 100.00 {	25.00	} 100.00 {	50.00								
16	6	6		44.00		39.13		30.00								
17	46	53		68.89		49.35		50.00								
18	256	242	94.53	62.10	93.14	63.75	97.53	62.50								
19	897	644	71.80	57.53	70.93	54.32	73.80	57.50								
20	1 960	1 188	60.61	59.22	59.31	54.62	63.79	58.37								
21	3 255	1 697	52.13	54.46	52.94	48.24	50.21	55.60								
22	4 997	2 316	46.35	50.65	47.03	48.84	44.75	46.92								
23	6 585	2 845	43.20	46.27	44.34	44.42	40.49	44.18								
24	7 871	3 168	40.25	43.91	41.59	42.95	37.10	40.36								
25	9 258	3 548	38.32	41.60	39.76	40.43	35.05	37.20								
26	9 951	3 596	36.14	38.77	38.29	38.48	31.35	35.26								
27	10 569	3 471	32.84	39.45	35.15	37.20	27.83	34.40								
28	11 158	3 598	32.24	36.95	34.66	34.99	27.18	31.96								
29	11 361	3 324	29.26	34.95	31.24	34.24	25.06	30.19								
30	11 625	3 333	28.64	36.60	31.24	33.58	23.04	28.48								
31	11 322	2 953	26.08	32.54	28.76	31.24	20.32	26.98								
32	11 385	2 898	25.45	33.37	27.97	30.36	19.99	23.34								
33	11 727	2 823	24.07	33.16	26.54	28.74	18.56	23.70								
34	11 581	2 675	23.10	31.27	25.17	27.23	18.51	22.07								
35	11 526	2 567	22.27	29.73	24.92	26.89	16.51	21.48								
36	11 493	2 426	21.11	28.86	23.36	25.86	16.12	19.44								
37	11 149	2 208	19.80	25.94	22.49	24.90	13.79	18.69								
38	10 921	2 054	18.81	23.34	21.04	23.06	13.84	17.13								
39	10 396	1 752	16.85	24.09	19.16	22.04	11.70	15.66								
40	10 175	1 568	15.41	22.39	19.11	20.79	10.33	14.18								
41	10 635	1 373	12.91	18.05	15.02	16.94	8.25	11.13								
42	10 551	1 121	10.62	15.50	12.52	14.46	6.55	8.84								
43	10 290	857	8.33	13.11	10.00	12.23	4.69	7.24								
44	10 216	611	5.98	10.04	7.00	8.93	3.74	5.23								
15—19	1 206	946	78.44	59.26	77.51	55.87	80.26	57.52								
20—24	24 668	11 214	45.46	48.46	46.35	46.21	43.36	46.15								
25—29	52 297	17 537	33.53	38.19	35.63	36.88	28.97	33.57								
30—34	57 640	14 682	25.43	33.34	27.92	30.14	20.09	24.83								
35—39	55 485	11 007	19.82	26.44	22.26	24.61	14.47	18.59								
40—44	51 867	5 530	10.66	15.93	12.46	14.65	6.71	9.41								
45—49	45 288	855	1.89	3.33	2.30	2.77	0.93	1.29								
50—54	37 792	22	0.06	0.08	0.06	0.03	0.05	-								

¹ Om fremgangsmåten se Norges Offisielle Statistikk VI. 55, side 80. For aldersårene 15—17 blir beregningen høist usikker for 1920—21 på grunn av det ringe antall gifte kvinner. Etter lov nr. 2 av 31 mai 1918, jfr. kgl. res. 13 desember 1918, er der fra 1 januar 1919 ikke adgang for kvinner under 18 år til å inngå ekteskap uten tillatelse av Kirkedepartementet.

Tabell 17. **Fruktbarheten i ekteskap i forskjellige land.***Fécondité des femmes mariées dans les différents pays.*

Antall fødsler pr. 1000 gifte kvinner i alderen:

Naissances pour 1000 femmes mariées par âge.

Land. Pays.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	15-50. ¹	15-20.	20-25.	25-30.	30-35.	35-40.	40-45.	45-50.	50-55. ²
Sverige. Suède.									
1871—1880	301	523	474	389	333	266	155	25	0.3
1881—1890	292	509	447	374	322	255	146	22	0.3
1891—1900	276	561	462	367	302	238	133	18	0.2
1901—1910	259	620	453	350	278	212	113	15	0.1
1913	224	578	409	299	231	180	95	11	0.1
1917	199	584	380	272	207	155	83	11	0.04
Finnland. Finlande.									
1881—1890	259	361	431	355	327	261	164	26	1.4
1891—1900	246	370	428	330	321	249	151	24	1.2
1901—1910	246	390	412	351	320	228	145	21	0.6
1911—1920	209	434	378	311	255	201	127	17	0.2
Bygder									
1881—1890	223	302	341	320	287	224	125	18	1.1
Comm.rur.									
1891—1900	220	312	376	317	288	208	113	17	0.9
1901—1910	208	381	377	319	256	175	98	13	0.4
1911—1920	143	438	317	233	164	120	65	7	0.1
Byer									
Villes.									
1881—1890	262	365	439	359	331	264	168	27	1.4
1891—1900	249	374	434	332	325	254	156	25	1.2
1901—1910	251	390	417	356	332	237	152	22	0.6
1911—1920	222	434	388	327	275	217	139	19	0.2
Danmark. Danemark.									
1881—1889	243	715	494	405	312	230	114	13	-
1890—1894	225	633	459	367	295	222	106	11	-
1895—1900		620	457	371	280	208	102	11	-
1901—1905	214	628	451	365	262	191	85	10	-
1906—1910	201	626	441	328	240	171	77	8	-
1911—1915	182	574	393	295	214	157	69	7	-
1916—1920	165	542	368	269	199	135	61	6	-
Kjøbenhavn.									
1881—1889	229	845	506	384	277	179	74	6	-
1901—1905	168	579	395	302	191	120	49	5	-
1916—1920	116	477	316	194	127	77	31	3	-
Provinsb.									
Villes.									
1881—1889	257	682	514	425	314	230	107	12	-
1901—1905	206	535	413	333	247	177	78	9	-
1916—1920	156	519	351	251	181	122	52	5	-
Bygdene									
1881—1889	243	703	487	406	320	241	123	14	-
Comm.rur.									
1901—1905	234	690	491	404	296	224	100	11	-
1916—1920	189	584	394	310	238	165	76	8	-
Frankrike. France									
1892—1895	153	424	304	257	185	118	50	8	-
1896—1900	149	391	319	248	172	114	48	7	-
1901—1905	139	289	294	234	156	101	44	7	-
1905—1910	127	281	283	210	145	87	37	4	-
1911—1913	117	282	269	193	127	84	32	3	-
1914—1919 (77 dep.)	77	168	164	129	94	66	25	3	-

¹ Sverige 15—45 år. ² Ikke beregnet for Danmark og Frankrike.

Tabell 18. Levendefødte, dødfødte og døde i de to første leveår 1911—1920 med beregning av dødsrisiko i enkelte tidsavsnitt for de to første leveår for barn født i og utenfor ekteskap.

Nés-vivants, mort-nés et enfants décédés au cours des deux premières années 1911—1920 et calculation de la mortalité des enfants légitimes et illégitimes au cours des deux premières années.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Innenfor ekteskap. <i>Légitimes.</i>									Pr. 10 000 levendef. <i>Pour 10 000 nés-vivants.</i>	
	1911—1915.			1916—1920.			1911—1920.			1911—1920.	
	Gutter. <i>G.</i>	Piker. <i>F.</i>	Tils. <i>Ens.</i>	Gutter. <i>G.</i>	Piker. <i>F.</i>	Tils. <i>Ens.</i>	Gutter. <i>G.</i>	Piker. <i>F.</i>	Tils. <i>Ens.</i>	Gutter. <i>G.</i>	Piker. <i>F.</i>
Levendefødte. <i>Nés-vivants.</i>	145 860	138 319	284 179	151 904	143 286	295 190	297 764	281 605	579 369	10 000	10 000
Dødfødte. <i>Mort-nés.</i>	3 460	2 684	6 144	3 545	2 829	6 374	7 005	5 513	12 518	235.2	195.7
Født og død samme dag. <i>Enfants nés et morts le même jour.</i>	1 162	896	2 058	1 125	798	1 923	2 287	1 694	3 981	76.8	60.1
- 1 dag før dødsdagen. <i>Enfants nés 1 jour avant le jour de mort.</i>	298	197	495	483	319	802	781	516	1 297	26.2	18.3
- 2 dager før dødsdagen. - 2 jours —»	310	212	522	292	230	522	602	442	1 044	20.2	15.7
- 3 - - - - - 3 - —»	216	167	383	248	151	399	464	318	782	15.6	11.3
- 4 - - - - - 4 - —»	113	102	215	128	111	239	241	213	454	8.1	7.6
- 5 - - - - - 5 - —»	90	86	176	101	85	186	191	171	362	6.4	6.1
- 6 - - - - - 6 - —»	99	62	161	114	84	198	213	146	359	7.2	5.2
- 7 - - - - - 7 - —»	117	53	170	88	80	168	205	133	338	6.9	4.7
- 8 - - - - - 8 - —»	100	46	146	75	64	139	175	110	285	5.9	3.9
- 9 - - - - - 9 - —»	79	74	153	88	62	150	167	136	303	5.6	4.8
- 10 - - - - - 10 - —»	101	74	175	90	84	174	191	158	349	6.4	5.6
- 11 - - - - - 11 - —»	89	79	168	89	76	165	178	155	333	6.0	5.5
- 12 - - - - - 12 - —»	87	61	148	93	67	160	180	128	308	6.0	4.6
- 13 - - - - - 13 - —»	77	70	147	81	60	141	158	130	288	5.3	4.6

- 14 - - - - - 14 - - - - -	69	65	134	96	70	166	165	135	300	5.5	4.8
- 15 - - - - - 15 - - - - -	70	58	128	95	58	153	165	116	281	5.5	4.1
I alt 0-15 - - - - - Total 0-15 - - - - -	3 077	2 302	5 379	3 286	2 399	5 685	6 363	4 701	11 064	213.6	166.9
- 16-30 - - - - - 16-30 - - - - -	780	626	1 406	837	668	1 505	1 617	1 294	2 911	54.3	45.9
Født 0— 1 måned før dødsdagen. <i>Enfants nés 0—1 mois avant le jour de mort</i>											
- 1— 2 mnd. før dødsd. - 1— 2 mois avant - - - - -	1 088	824	1 912	1 048	834	1 882	2 136	1 658	3 794	71.7	58.9
- 2— 3 - - - - - 2— 3 - - - - -	779	626	1 405	811	620	1 431	1 590	1 246	2 836	53.4	44.2
- 3— 4 - - - - - 3— 4 - - - - -	702	557	1 259	652	471	1 123	1 354	1 028	2 382	45.5	36.5
- 4— 5 - - - - - 4— 5 - - - - -	528	445	973	514	384	898	1 042	829	1 871	35.0	29.4
- 5— 6 - - - - - 5— 6 - - - - -	524	413	937	454	356	810	978	769	1 747	32.8	27.3
- 6— 7 - - - - - 6— 7 - - - - -	449	364	813	442	353	795	891	717	1 608	29.9	25.5
- 7— 8 - - - - - 7— 8 - - - - -	452	358	810	425	318	743	877	676	1 553	29.4	24.0
- 8— 9 - - - - - 8— 9 - - - - -	423	329	752	381	313	694	804	642	1 446	27.0	22.8
- 9—10 - - - - - 9—10 - - - - -	392	325	717	404	277	681	796	602	1 398	26.7	21.4
- 10—11 - - - - - 10—11 - - - - -	366	310	676	335	258	593	701	568	1 269	23.6	20.2
- 11—12 - - - - - 11—12 - - - - -	349	271	620	325	273	598	674	544	1 218	22.6	19.3
0— 3 - - - - - 0— 3 - - - - -	5 724	4 378	10 102	5 982	4 521	10 503	11 706	8 899	20 605	393.0	315.9
- 3— 6 - - - - - 3— 6 - - - - -	1 754	1 415	3 169	1 620	1 211	2 831	3 374	2 626	6 000	113.3	93.2
- 6— 9 - - - - - 6— 9 - - - - -	1 324	1 051	2 375	1 248	984	2 232	2 572	2 035	4 607	86.3	72.3
- 9—12 - - - - - 9—12 - - - - -	1 107	906	2 013	1 064	808	1 872	2 171	1 714	3 885	72.9	60.9
- 12—15 - - - - - 12—15 - - - - -	761	667	1 428	730	665	1 395	1 491	1 332	2 823	50.1	47.3
- 15—18 - - - - - 15—18 - - - - -	481	423	904	548	468	1 016	1 029	891	1 920	34.6	31.6
- 18—21 - - - - - 18—21 - - - - -	403	333	736	462	396	858	865	729	1 594	29.0	25.9
- 21—24 - - - - - 21—24 - - - - -	306	294	600	389	321	710	695	615	1 310	23.3	21.8
- 0—1 år før dødsdagen. <i>Enfants nés 0—1 an avant le jour de mort</i>	9 909	7 750	17 659	9 914	7 524	17 438	19 823	15 274	35 097	665.5	542.3
Dessuten måned uopgitt. <i>Mois inconnu</i>	4	16	20	25	24	49	29	40	69	1.0	1.4
Født 1—2 år før dødsdagen. <i>Enfants nés 1—2 ans avant le jour de mort</i>											
Dessuten måned uopgitt. <i>Mois inconnu</i>	11	11	22	12	16	28	23	27	50	0.8	1.0

Tabell 18 (forts.). Levendefødte, dødfødte og døde i de to første leveår 1911—1920 med beregning av dødsrisiko i enkelte tidsavsnitt for de to første leveår for barn født i og utenfor ekteskap.

Nés-vivants, mort-nés et enfants décédés au cours des deux premières années 1911—1920 et calculation de la mortalité des enfants légitimes et illégitimes au cours des deux premières années.

Levendefødte, dødfødte samt døde i alderen 0—2 år. <i>Nés-vivants, mort-nés et décédés 0—2 ans.</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Utenfor ekteskap. <i>Enfants illégitimes.</i>									Pr. 10000 levendef. <i>Pour 10 000 nés-vivants.</i>	
	1911—1915.			1916—1920.			1911—1920.			1911—1920.	
	Gutter. G.	Piker. F.	Tils. Ens.	Gutter. G.	Piker. F.	Tils. Ens.	Gutter. G.	Piker. F.	Tils. Ens.	Gutter. G.	Piker. F.
Levendefødte. <i>Nés-vivants</i>	11 174	10 163	21 337	11 414	10 765	22 179	22 588	20 928	43 516	10 000	10 000
Dødfødte. <i>Mort-nés</i>	438	370	808	419	348	767	857	718	1 575	379.4	343.1
Født og død samme dag. <i>Enfants nés et morts le même jour</i>	182	142	324	158	134	292	340	276	616	150.5	131.9
- 1 dag før dødsdagen. <i>Enfants nés 1 jour avant le jour de mort</i>	44	33	77	75	43	118	119	76	195	52.7	36.3
- 2 dager før dødsdagen. - 2 jours →	39	26	65	52	24	76	91	50	141	40.3	23.9
- 3 - - - - - 3 - - - - -	19	15	34	34	14	48	53	29	82	23.5	13.9
- 4 - - - - - 4 - - - - -	18	17	35	20	14	34	38	31	69	16.8	14.8
- 5 - - - - - 5 - - - - -	17	8	25	22	13	35	39	21	60	17.3	10.0
- 6 - - - - - 6 - - - - -	15	8	23	21	13	34	36	21	57	15.9	10.0
- 7 - - - - - 7 - - - - -	10	8	18	8	11	19	18	19	37	8.0	9.1
- 8 - - - - - 8 - - - - -	9	8	17	6	9	15	15	17	32	6.6	8.1
- 9 - - - - - 9 - - - - -	10	8	18	4	2	6	14	10	24	6.2	4.8
- 10 - - - - - 10 - - - - -	9	9	18	9	8	17	18	17	35	8.0	8.1
- 11 - - - - - 11 - - - - -	18	7	25	8	12	20	26	19	45	11.5	9.1
- 12 - - - - - 12 - - - - -	8	8	16	17	9	26	25	17	42	11.1	8.1
- 13 - - - - - 13 - - - - -	9	6	15	8	8	16	17	14	31	7.5	6.7

- 14 - - - - - 14 - - - - -	6	10	16	9	6	15	15	16	31	6.6	7.6
- 15 - - - - - 15 - - - - -	7	10	17	6	5	11	13	15	28	5.8	7.2
I alt 0-15 - - - - - Total 0-15 - - - - -	420	323	743	457	325	782	877	648	1 525	388.3	309.6
- 16-30 - - - - - 16-30 - - - - -	109	95	204	108	65	173	217	160	377	96.1	76.5
Født 0— 1 måned før dødsdagen. <i>Enfants nés 0—1 mois avant le jour de mort.</i>	529	418	947	565	390	955	1 094	808	1 902	484.4	386.1
- 1— 2 mnd. før dødsd. - 1— 2 mois avant - - - - -	173	135	308	123	103	226	296	238	534	131.0	113.7
- 2— 3 - - - - - 2— 3 - - - - -	143	105	248	106	70	176	249	175	424	110.2	83.6
- 3— 4 - - - - - 3— 4 - - - - -	115	85	200	73	89	162	188	174	362	83.2	83.2
- 4— 5 - - - - - 4— 5 - - - - -	91	64	155	76	43	119	167	107	274	73.9	51.1
- 5— 6 - - - - - 5— 6 - - - - -	81	66	147	48	41	89	129	107	236	57.1	51.1
- 6— 7 - - - - - 6— 7 - - - - -	74	49	123	54	29	83	128	78	206	56.7	37.3
- 7— 8 - - - - - 7— 8 - - - - -	47	42	89	49	36	85	96	78	174	42.5	37.3
- 8— 9 - - - - - 8— 9 - - - - -	55	26	81	37	44	81	92	70	162	40.7	33.4
- 9—10 - - - - - 9—10 - - - - -	45	36	81	34	27	61	79	63	142	35.0	30.1
- 10—11 - - - - - 10—11 - - - - -	33	39	72	34	35	69	67	74	141	29.7	35.4
- 11—12 - - - - - 11—12 - - - - -	54	38	92	32	19	51	86	57	143	38.0	27.2
- 0— 3 - - - - - 0— 3 - - - - -	845	658	1 503	794	563	1 357	1 639	1 221	2 860	725.6	583.4
- 3— 6 - - - - - 3— 6 - - - - -	287	215	502	197	173	370	484	388	872	214.2	185.4
- 6— 9 - - - - - 6— 9 - - - - -	176	117	293	140	109	249	316	226	542	139.9	108.0
- 9—12 - - - - - 9—12 - - - - -	132	113	245	100	81	181	232	194	426	102.7	92.7
- 12—15 - - - - - 12—15 - - - - -	79	72	151	74	63	137	153	135	288	67.7	64.5
- 15—18 - - - - - 15—18 - - - - -	52	47	99	45	41	86	97	88	185	42.9	42.0
- 18—21 - - - - - 18—21 - - - - -	32	35	67	37	27	64	69	62	131	30.5	29.6
- 21—24 - - - - - 21—24 - - - - -	25	28	53	21	19	40	46	47	93	20.4	22.5
- 0—1 år før dødsdagen. <i>Enfants nés 0—1 an avant le jour de mort</i>	1 440	1 103	2 543	1 231	926	2 157	2 671	2 029	4 700	1182.4	969.5
Dessuten måned uopgitt. <i>Mois inconnu</i>	2	2	4	7	7	14	9	9	18	4.0	4.3
Født 1—2 år før dødsdagen. <i>Enfants nés 1—2 ans avant le jour de mort</i>	188	182	370	177	150	327	365	332	697	161.5	158.6
Dessuten måned uopgitt. <i>Mois inconnu</i>	1	-	1	1	1	2	2	1	3	0.9	0.5

Tabell 19. Levendefødte, dødfødte og døde i det første leveår i Rikets bygder og Rikets byer 1896—1920.

Nés-vivants, mort-nés et enfants décédés au cours de la première année 1896—1920
Communes rurales et villes.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Innenfor ekteskap. ¹ <i>Enfants légitimes.</i>					Utenfor ekteskap. <i>Enfants illégitimes.</i>				
	1896— 1900.	1901— 1905. ¹	1906— 1910. ¹	1911— 1915. ¹	1916— 1920. ¹	1896— 1900.	1901— 1905. ¹	1906— 1910. ¹	1911— 1915. ¹	1916— 1920. ¹
Levendefødte, dødfødte og døde i det første leveår. <i>Nés-vivants, mort-nés et décédés.</i>										
1. Rikets bygder. <i>Comm.rur.</i>										
Levendefødte. <i>Nés-vivants</i>	211617	209073	204150	201962	217498	14 837	13 600	12 250	12 360	13 714
Dødfødte. <i>Mort-nés</i>	5 000	4 919	4 607	4 402	4 525	530	517	384	445	428
Fødte og døde samme dag. <i>Enfants nés et morts le même jour.</i>	1 745	1 394	1 456	1 389	1 378	247	171	157	178	166
Døde i en alder av 0— 1 måned. <i>L'âge de l'enfant mort 0— 1 mois.</i>	6 766	5 455	4 862	4 645	5 144	844	592	500	487	576
—»— 1— 2 mndr. —»— 1— 2 -	1 815	1 577	1 393	1 295	1 348	213	181	141	144	132
—»— 2— 3 —»— 2— 3 -	1 181	1 098	1 024	935	1 004	178	140	100	113	98
—»— 3— 4 —»— 3— 4 -	1 101	939	794	807	771	125	112	89	91	92
—»— 4— 5 —»— 4— 5 -	972	768	691	593	600	99	96	76	63	78
—»— 5— 6 —»— 5— 6 -	833	769	602	559	543	95	76	46	48	42
—»— 6— 7 —»— 6— 7 -	804	687	565	487	493	81	63	61	45	46
—»— 7— 8 —»— 7— 8 -	756	687	507	490	508	82	57	48	34	50
—»— 8— 9 —»— 8— 9 -	678	648	516	446	464	75	56	37	32	38
—»— 9—10 —»— 9—10 -	716	519	449	437	429	63	41	54	30	30
—»— 10—11 —»— 10—11 -	643	522	418	384	380	48	45	29	26	34
—»— 11—12 —»— 11—12 -	590	496	352	364	376	34	38	24	39	23
—»— 0— 3 —»— 0— 3 -	9 762	8 130	7 279	6 875	7 496	1 235	913	741	744	806
—»— 3— 6 —»— 3— 6 -	2 906	2 476	2 087	1 959	1 914	319	284	211	202	212

→	6—9	→	6—9 -	2 238	2 022	1 588	1 423	1 465	238	176	146	111	134
→	9—12	→	9—12 -	1 949	1 537	1 219	1 185	1 185	145	124	107	95	87
→	0—1 år	→	0—1 an.	16 855	14 165	12 173	11 442	12 060	1 937	1 497	1 205	1 152	1 239
Dessuten uopgitt. <i>Âge inconnu.</i>				11	-	23	19	31	4	-	4	1	4
2. Rikets byer. <i>Villes.</i>													
Levendefødte. <i>Nés-vivants.</i>				88 962	91 314	82 420	80 978	77 692	9 292	9 192	8 379	8 933	8 465
Dødfødte. <i>Mort-nés.</i>				2 160	2 126	1 815	1 742	1 849	428	427	329	363	339
Født og døde samme dag. <i>Enfants nés et morts le même jour.</i>				841	742	620	669	545	218	179	141	146	126
Døde i en alder av 0—1 måned. <i>L'âge de l'enfant mort 0—1 mois.</i>				3 034	2 615	2 155	2 140	2 046	704	597	473	460	379
→	1—2 mndr.	→	1—2 -	1 026	879	703	617	534	301	221	191	164	94
→	2—3	→	2—3 -	752	721	558	470	427	281	194	148	135	78
→	3—4	→	3—4 -	743	642	471	452	352	201	178	130	109	70
→	4—5	→	4—5 -	681	562	368	380	298	149	146	108	92	41
→	5—6	→	5—6 -	662	536	399	378	267	132	113	92	99	47
→	6—7	→	6—7 -	594	481	356	326	302	135	104	72	78	37
→	7—8	→	7—8 -	597	451	336	320	235	92	87	73	55	35
→	8—9	→	8—9 -	551	428	308	306	230	98	75	75	49	43
→	9—10	→	9—10 -	494	415	320	280	252	92	78	54	51	31
→	10—11	→	10—11 -	448	360	305	292	213	73	68	67	46	35
→	11—12	→	11—12 -	446	370	265	256	222	61	55	38	53	28
→	0—3	→	0—3 -	4 812	4 215	3 416	3 227	3 007	1 286	1 012	812	759	551
→	3—6	→	3—6 -	2 086	1 740	1 238	1 210	917	482	437	330	300	158
→	6—9	→	6—9 -	1 742	1 360	1 000	952	767	325	266	220	182	115
→	9—12	→	9—12 -	1 388	1 145	890	828	687	226	201	159	150	94
→	0—1 år	→	0—1 an.	10 028	8 460	6 544	6 217	5 378	2 319	1 916	1 521	1 391	918
Dessuten uopgitt. <i>Âge inconnu.</i>				1	1	5	1	18	3	-	2	2	10

¹ Stedfunne fødte og døde for tidligere år registrerte.

Tabell 20. Døde pr. dag i de forskjellige måneder i 1911—1915.

Nombre de décès par jour dans les différents mois 1911—1915.

Aldersår. <i>Âge.</i>		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
		Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Desbr.
1911—1915:													
Riket.	0—1 år	13.18	13.40	13.88	14.10	13.08	11.98	12.37	11.21	10.00	10.76	11.39	12.78
<i>Royaume.</i>	2—4 -	4.23	4.40	4.43	3.92	3.65	2.98	2.86	2.56	2.30	2.25	2.27	2.40
	5—9 -	2.70	2.73	2.83	2.58	2.78	2.74	2.56	2.26	2.38	2.06	2.03	2.10
	10—14 -	1.99	2.34	2.21	2.12	2.19	2.26	2.35	1.97	1.79	1.73	1.75	1.70
	15—29 -	10.73	10.88	11.06	11.50	11.05	11.30	10.51	9.60	8.85	8.74	9.22	10.04
	30—64 -	22.58	23.80	23.04	22.88	22.18	22.67	19.59	18.91	18.97	19.58	20.73	21.82
	65 år og over	44.53	46.36	41.41	38.93	36.65	33.91	30.44	28.61	30.42	24.21	36.73	37.32
	uopgitt	0.10	0.12	0.10	0.09	0.12	0.09	0.08	0.09	0.12	0.10	0.05	0.11
	I alt	100.04	104.03	98.96	96.12	91.70	87.93	80.76	75.21	74.83	79.43	84.17	88.27
Bygder.	0—1 år	8.21	8.51	8.49	8.88	8.13	7.54	7.71	6.73	5.95	6.79	7.03	7.79
<i>Comm. rur.</i>	2—4 -	2.53	2.71	2.85	2.45	2.20	1.83	2.03	1.68	1.51	1.49	1.49	1.52
	5—9 -	1.95	1.85	1.77	1.75	1.92	1.83	1.77	1.49	1.61	1.38	1.35	1.38
	10—14 -	1.55	1.68	1.59	1.51	1.61	1.58	1.68	1.54	1.25	1.26	1.22	1.28
	15—29 -	7.74	7.82	7.90	8.04	8.16	7.93	7.40	6.73	6.22	6.32	6.50	7.02
	30—64 -	14.48	15.56	14.88	14.60	14.17	14.30	12.65	12.11	12.15	12.83	13.39	13.83
	65 år og over	33.79	34.98	31.54	29.58	27.91	25.18	22.66	21.53	22.91	25.94	28.04	28.15
	uopgitt	0.08	0.06	0.08	0.07	0.09	0.05	0.07	0.06	0.07	0.08	0.04	0.10
	I alt	70.33	73.17	69.10	66.88	64.19	60.24	55.97	51.87	51.67	56.09	59.06	61.07
Byer.	0—1 år	4.97	4.89	5.39	5.22	4.95	4.44	4.66	4.48	4.05	3.97	4.36	4.99
<i>Villes.</i>	2—4 -	1.70	1.69	1.58	1.47	1.45	1.15	0.83	0.88	0.79	0.76	0.78	0.88
	5—9 -	0.75	0.88	1.06	0.83	0.86	0.91	0.79	0.77	0.77	0.68	0.68	0.72
	10—14 -	0.44	0.66	0.62	0.61	0.58	0.68	0.67	0.43	0.54	0.47	0.53	0.42
	15—29 -	2.99	3.06	3.16	3.46	2.89	3.37	3.11	2.87	2.63	2.42	2.72	3.02
	30—64 -	8.10	8.24	8.16	8.28	8.01	8.37	6.94	6.80	6.82	6.75	7.34	7.99
	65 år og over	10.74	11.38	9.87	9.35	8.74	8.73	7.78	7.08	7.51	8.27	8.69	9.17
	uopgitt	0.02	0.06	0.02	0.02	0.03	0.04	0.01	0.03	0.05	0.02	0.01	0.01
	I alt	29.71	30.86	29.86	29.24	27.51	27.69	24.79	23.34	23.16	23.34	25.11	27.20

Tabell 20 (forts.). Døde pr. dag i de forskjellige måneder i 1916—1920.

Nombre de décès par jour dans les différents mois 1916—1920.

Aldersår. <i>Âge.</i>		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
		Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Desbr.
1916—1920:													
Riket.	0—1 år	13.36	14.07	12.52	12.47	12.19	10.63	10.49	9.25	10.37	11.79	14.23	14.27
<i>Royaume.</i>	2—4 -	4.94	4.82	4.24	3.99	3.70	2.92	2.68	2.62	2.61	3.41	3.97	3.10
	5—9 -	3.32	3.20	2.61	2.61	2.60	2.74	2.68	2.34	2.51	3.16	3.81	2.83
	10—14 -	2.34	2.39	2.23	2.17	2.21	2.40	2.29	2.01	2.11	2.97	3.31	2.25
	15—29 -	15.56	15.16	14.89	14.21	12.96	12.51	13.09	11.52	14.23	23.86	23.83	15.44
	30—64 -	27.36	26.65	26.72	23.99	24.06	22.17	22.02	19.50	21.57	29.99	32.44	26.35
	65 år og over	47.33	46.26	43.91	40.16	38.17	34.05	31.55	30.05	31.54	36.97	40.49	39.79
	uopgitt	0.38	0.18	0.23	0.20	0.17	0.17	0.20	0.19	0.33	0.26	0.39	0.34
	I alt	114.59	112.73	107.35	99.80	96.06	87.59	85.00	77.48	85.27	112.41	122.47	104.37
Bygder.	0—1 år	9.23	9.49	8.41	8.51	8.18	7.17	6.93	6.26	6.85	7.92	9.74	9.62
<i>Comm. rur.</i>	2—4 -	3.41	3.09	2.79	2.63	2.33	1.94	1.77	1.74	1.79	2.28	2.77	2.19
	5—9 -	2.44	2.38	1.81	1.84	1.78	1.93	1.81	1.62	1.59	2.06	2.78	1.95
	10—14 -	1.61	1.71	1.70	1.57	1.63	1.71	1.65	1.53	1.52	2.16	2.51	1.61
	15—29 -	10.98	10.38	10.09	9.64	8.76	8.60	8.50	7.97	9.81	16.68	17.03	10.75
	30—64 -	17.41	16.99	16.88	15.37	15.57	14.12	13.43	12.23	13.55	18.79	21.12	16.82
	65 år og over	35.16	33.97	33.13	29.99	28.26	24.83	23.30	21.92	23.25	27.37	30.53	30.05
	uopgitt	0.17	0.08	0.15	0.14	0.12	0.10	0.14	0.13	0.22	0.23	0.26	0.19
	I alt	80.41	78.09	74.96	69.69	66.63	60.40	57.53	53.40	58.58	77.49	86.74	73.18
Byer.	0—1 år	4.13	4.58	4.11	3.96	4.01	3.46	3.56	2.99	3.52	3.87	4.49	4.65
<i>Villes.</i>	2—4 -	1.53	1.73	1.45	1.36	1.37	0.98	0.91	0.88	0.82	1.13	1.20	0.91
	5—9 -	0.88	0.82	0.80	0.77	0.82	0.81	0.87	0.72	0.92	1.10	1.03	0.88
	10—14 -	0.73	0.68	0.53	0.60	0.58	0.69	0.64	0.48	0.59	0.81	0.80	0.64
	15—29 -	4.58	4.78	4.80	4.57	4.20	3.91	4.59	3.55	4.42	7.18	6.80	4.69
	30—64 -	9.95	9.66	9.84	8.62	8.49	8.05	8.59	7.27	8.02	11.20	11.32	9.53
	65 år og over	12.17	12.29	10.78	10.17	9.91	9.22	8.25	8.13	8.29	9.60	9.96	9.74
	uopgitt	0.21	0.10	0.08	0.06	0.05	0.07	0.06	0.06	0.11	0.03	0.13	0.15
	I alt	34.18	34.64	32.39	30.11	29.43	27.19	27.47	24.08	26.69	34.92	35.73	31.19

Tabell 21. Ulykkelige hendelser fordelt efter de omkomnes dødsmåte.

Répartition d'accidents par genre de mort.

Dødsmåte. Causes de décès.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	1911—1915. ¹						1916—1920. ²						
	Riket. Royaume.		Rikets bygder. Comm. rur.		Rikets byer. Villes.		Riket. Royaume.		Rikets bygder. Comm. rur.		Rikets byer. Villes.		Hjem- sted uop- gitt. Domi- cile inconnu.
	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.	M. H.
Druknet. (Submersion):													
a. under fiskeri (à la pêche) . . .	391	3	351	3	40	-	448	1	392	1	56	-	-
b. skibsfart (også i havn) (navigation)	176	5	119	2	57	3	1 285	11	589	7	659	4	37
c. båtfart (seilas og roning) (en voyageant ou ramant par bateau)	474	54	403	50	71	4	296	38	249	34	47	4	-
d. ved å falle gjennom is (à cause de brisement de la glace)	175	32	155	30	20	2	143	20	125	20	18	-	-
f. ellers (autrement)	964	243	660	184	304	59	910	210	634	159	276	51	-
Forbrent og skoldet . . . { brûlure }	96	97	66	69	30	28	133	120	88	93	44	27	1
Innebrent	31	34	24	25	7	9	38	31	17	11	21	20	-
Ihjelslått av lyn (foudroyés)	5	1	4	1	1	-	11	2	9	2	2	-	-
Ihjelfrosset (morts de froid)	22	4	19	4	3	-	33	16	23	13	10	3	-
Omkommet ved sneskred (avalanche)	22	6	21	6	1	-	41	21	39	21	2	-	-
— ved jordskred (éboulement de terre)	6	-	6	-	-	-	4	-	1	-	3	-	-
— ved stenscred (éboulement de pierres, roches, etc.)	14	-	13	-	1	-	14	-	12	-	2	-	-
— ved nedfallende trær (arbres tombants)	16	1	13	1	3	-	18	-	18	-	-	-	-
— ved andre nedfallende gjenstander (éboulement d'autres objets)	66	8	50	7	16	1	78	5	53	3	25	2	-
— ved fall (chute)	381	75	211	27	170	48	372	85	208	43	164	42	-
— flyvning (aviation)	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-
Ulykke under kjørsel (lésion en allant en voiture, etc.):													
— Jernbane (chemins de fer)	101	17	65	11	36	6	101	21	65	16	34	5	2
— Sporvogn (tramways)	27	9	5	2	22	7	26	8	6	-	19	8	1

— Cykkel (<i>cycles</i>)	21	4	17	2	4	2	30	7	23	5	45	14	-
— Automobil (<i>automobiles</i>) . . .	15	10	4	5	11	5	72	19	27	5	45	14	-
— Kjørsel ellers (<i>d'ailleurs</i>) . . .	120	21	95	8	25	13	111	21	72	13	39	8	-
Kvalt (<i>Asphyxie</i>):													
a. Ihjelligede barn (<i>enfants suffoqués par l'imprudence</i>):													
1. ekte (<i>légitimes</i>)	4	3	3	1	1	2	1	5	-	3	1	2	-
2. uekte (<i>illégitimes</i>)	5	5	3	3	2	2	2	3	2	2	-	1	-
b. ved kullos, gass o. l. (<i>empoisonnement par gaz délétère</i>)	3	3	1	2	2	1	25	1	13	1	12	-	-
c. ellers (<i>autrement</i>)	50	12	39	5	11	7	34	8	19	5	15	3	-
Omkommet ved vådeskudd (<i>armes à feu</i>)	124	18	100	15	24	3	141	16	118	14	23	2	-
— ved grubeulykker (<i>accidents des mines</i>)	62	-	58	-	4	-	62	-	58	-	4	-	-
— eksplosjoner undt. i gruber (<i>explosions [accidents des mines exceptés]</i>)	37	-	29	-	8	-	97	9	72	4	25	5	-
— ved minering undt. i gruber (<i>brisements [accidents des mines exceptés]</i>)													
— ved maskiner etc. (<i>accidents des machines, etc.</i>)	73	4	60	3	13	1	64	4	48	3	16	1	-
— ved elektrisk strøm (<i>courant électrique</i>)	24	2	14	2	10	-	38	1	24	1	14	-	-
— ved sår av skarpe våben og redskap (<i>instruments tranchants</i>)	16	1	14	-	2	1	19	2	15	2	4	-	-
Drukket sig ihjel (<i>excès de boire</i>)	15	1	13	1	2	-	25	-	10	-	15	-	-
Omkommet ved forgiftning (<i>empoisonnement</i>)	28	11	14	8	14	3	21	12	13	2	8	10	-
Drept av husdyr (<i>tués par des animaux domestiques</i>)	27	4	24	4	3	-	33	2	31	1	2	1	-
— av ville dyr (<i>tués par bêtes sauvages</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— ved ormebit (<i>tués par morsure de vipères</i>)	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Funnet død på marken eller i båt uten bekjent årsak (<i>trouvés morts</i>)	27	7	18	4	9	3	14	8	11	6	3	2	-
Forskjellige årsaker (<i>causes diverses</i>)	113	15	71	10	42	5	163	15	92	10	71	5	-
Uoppgitt (<i>causes inconnues</i>)	50	17	23	9	27	8	120	5	49	4	67	1	4
I alt	3 782	727	2 786	504	996	223	5 026	727	3 227	504	1 754	223	45

¹ Blandt den tilstedeværende befolkning. Population de fait.

² — » hjemmehørende » » de droit.

Tabell 22. Forholdstall vedkommende selvmord i årene 1911—1920.

Suicides 1911—1920. Chiffres relatifs.

Alder og ekteskabelig stilling. <i>Age et état civil.</i>	1		2		3		4		5		6	
	Antall selvmord. <i>Nombre de suicides.</i>		Hjemmehørende folke- mængde. <i>Population de droit.</i>		Forholdstall pr. 100 000 innbyg- gere. <i>Chiffres relatifs pour 100 000 habitants.</i>							
	1911—1920.		1911—1920.		1911—1920.							
	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.
Under 15 år. <i>Au-dessous de 15 ans</i>	9	-	1 392 777	1 350 089	6	-						
15—24 år. <i>15—24 ans</i> :												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	97	25	2 232 074	2 127 350	43	12						
Gifte. <i>Mariés</i>	2	1	126 167	270 374	16	4						
Enkemenn og enker. <i>Veufs et veuves</i>	1	-	1 878	4 866	532	-						
25—34 år. <i>25—34 ans</i> :												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	140	29	716 056	737 355	195	39						
Gifte. <i>Mariés</i>	43	12	861 982	1 029 357	49	12						
Enkemenn og enker. <i>Veufs et veuves</i>	5	1	21 909	38 838	228	257						
35—44 år. <i>35—44 ans</i> :												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	46	16	233 837	358 951	197	45						
Gifte. <i>Mariés</i>	80	16	1 006 998	1 013 161	79	16						
Enkemenn og enker. <i>Veufs et veuves</i>	9	1	43 258	85 614	208	12						
45—54 år. <i>45—54 ans</i> :												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	41	23	122 031	243 467	336	94						
Gifte. <i>Mariés</i>	126	25	839 138	807 661	150	31						
Enkemenn og enker. <i>Veufs et veuves</i>	22	6	62 275	148 458	353	40						
55—74 år. <i>55—74 ans</i> :												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	44	16	130 664	282 358	337	57						
Gifte. <i>Mariés</i>	175	39	1 039 012	868 095	168	45						
Enkemenn og enker. <i>Veufs et veuves</i>	69	25	212 289	499 151	325	50						
75 år og derover. <i>75 ans et plus</i> :												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	10	2	23 358	56 078	428	36						
Gifte. <i>Mariés</i>	30	6	149 759	86 393	200	69						
Enkemenn og enker. <i>Veufs et veuves</i>	51	5	136 847	258 778	373	19						
Tilsammen. <i>Total</i> :												
Under 15 år. <i>Au-dessous de 15 ans</i>	9	-	1 392 777	1 350 089	6	-						
15—24 år. <i>15—24 ans</i>	100	26	2 360 119	2 402 590	42	11						
25—34 - <i>25—34</i> -	188	42	1 599 947	1 805 550	118	23						
35—44 - <i>35—44</i> -	135	33	1 284 093	1 457 726	105	23						
45—54 - <i>45—54</i> -	189	54	1 023 444	1 199 586	185	45						
55—74 - <i>55—74</i> -	288	80	1 381 965	1 649 604	208	48						
75 år og derover. <i>75 ans et plus</i>	91	13	309 964	401 249	294	32						
Uopgitt alder. <i>Âge inconnu</i>	69	7	-	-	-	-						
Herav: <i>Dont</i> :												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	387	111	4 850 797	5 155 648	80	22						
Gifte. <i>Mariés</i>	456	99	4 023 056	4 075 041	113	24						
Enkemenn og enker. <i>Veufs et veuves</i>	157	38	478 456	1 035 705	328	37						
Uopgitt. <i>Inconnu</i>	69	7	-	-	-	-						
I alt <i>Total</i>	1 069	255	9 352 309	10 266 394	114	25						

Tabell 23. **Antall selvmord 1891—1920 fordelt efter kjønn, alder og ekteskabelig stilling.**

Répartititon des suicides 1891—1920 par sexe, âge et état civil.

Alder og ekteskabelig stilling. <i>Âge et état civil.</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	1891—		1896—		1901—		1906—		1911—		1916—	
	1895.		1900.		1905.		1910.		1915.		1920.	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	
Under 15 år. <i>Au-dessous de 15 ans</i>	-	-	-	-	2	-	1	-	3	-	6	-
15—24 år: <i>15—24 ans</i> :												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	32	14	43	12	28	12	50	9	49	6	45	19
Gifte. <i>Mariés</i>	4	-	2	-	2	-	2	-	1	-	1	1
Enkemenn, enker, fraskilte. <i>Veufs, veuves, divorcés</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
25—34 år: <i>25—34 ans</i> :												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	41	16	43	8	58	5	60	8	56	13	75	16
Gifte. <i>Mariés</i>	21	6	20	3	21	5	16	7	17	6	25	6
Enkemenn, enker, fraskilte. <i>Veufs, veuves, divorcés</i>	1	-	1	1	4	-	3	-	-	-	5	1
35—44 år: <i>35—44 ans</i> :												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	25	4	26	8	31	11	26	5	25	7	20	9
Gifte. <i>Mariés</i>	46	13	37	9	65	11	45	7	44	8	33	8
Enkemenn, enker, fraskilte. <i>Veufs, veuves, divorcés</i>	4	-	3	-	3	-	1	2	5	-	3	1
45—54 år: <i>45—54 ans</i> :												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	19	4	24	8	28	7	22	11	18	10	21	13
Gifte. <i>Mariés</i>	72	18	76	15	69	19	49	18	74	15	51	10
Enkemenn, enker, fraskilte. <i>Veufs, veuves, divorcés</i>	12	7	6	7	10	6	12	3	14	3	8	3
55—74 år: <i>55—74 ans</i> :												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	28	7	21	8	33	17	26	14	28	8	16	8
Gifte. <i>Mariés</i>	106	40	95	19	126	22	113	26	109	20	66	19
Enkemenn, enker, fraskilte. <i>Veufs, veuves, divorcés</i>	43	12	43	14	40	13	46	14	46	11	23	14
75 år og derover. <i>75 ans et plus</i>												
Ugifte. <i>Célibataires</i>	4	-	4	1	3	1	2	1	3	1	7	1
Gifte. <i>Mariés</i>	16	3	10	-	13	1	19	1	20	4	10	2
Enkemenn, enker, fraskilte. <i>Veufs, veuves, divorcés</i>	21	6	17	6	35	6	25	6	28	3	23	2
Personer med uopgitt alder. <i>Âge inconnu.</i>	4	1	5	-	15	-	8	1	16	1	6	1
Tillegg eller fradrag for den hjemmehørende befolkning	13	÷1	23	-	21	÷1	22	1	46	3	22	2
I alt. <i>Total.</i>	512	150	499	119	607	135	548	134	603	119	466	136

Tabell 24. De utvandrede i 1911--1915, 1916--1920 og 1921--1925, fordelt efter kjønn, alder og civilstand.

Emigrants répartis par sexe, âge et état civil, 1911--1915, 1916--1920 et 1921--1925.

Alder. Âge.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Menn. Hommes.					Kvinner. Femmes.				
	Ugifte. <i>Célibataires.</i>	Giftede. <i>Mariés.</i>	Enkemenn og skilte. <i>Veufs et divorcés.</i>	Civilstand uopgitt. <i>État civil non indiqué.</i>	Tilsammen. <i>Total.</i>	Ugifte. <i>Célibataires.</i>	Giftede. <i>Mariées.</i>	Enker og skilte. <i>Veuves et divorcées.</i>	Civilstand uopgitt. <i>État civil non indiqué.</i>	Tilsammen. <i>Total.</i>
1911--15:										
0--4 år	803	-	-	-	803	720	-	-	-	720
5--9 -	688	-	-	-	688	670	-	-	-	670
10--14 -	621	-	-	-	621	606	-	-	-	606
15--19 -	7 460	16	-	-	7 476	4 278	55	1	-	4 334
20--24 -	9 063	365	4	-	9 432	4 999	504	15	-	5 518
25--29 -	2 309	712	13	-	3 034	2 421	711	32	-	3 164
30--34 -	740	681	19	-	1 440	948	601	49	-	1 598
35--39 -	264	516	22	-	802	379	354	41	-	774
40--44 -	103	400	12	-	515	153	242	43	-	438
45--49 -	50	272	19	-	341	71	165	53	-	289
50--54 -	31	152	21	-	204	40	113	76	-	229
55--59 -	15	110	27	1	153	23	81	113	-	217
60--64 -	14	46	26	-	86	13	34	96	-	143
65--69 -	3	32	32	-	67	3	24	49	-	76
70--74 -	4	13	17	-	34	1	8	20	-	38
75 og over <i>et plus.</i>	1	4	15	-	20	-	3	19	-	22
I alt	22 169	3 319	227	1	25 716	15 325	2 895	616	-	18 836
1916--20:										
0--4 år	424	-	-	-	424	417	-	-	-	417
5--9 -	410	-	-	-	410	434	-	-	-	434

10—14 -	343	-	-	-	343	301	-	-	-	301
15—19 -	1 964	10	-	-	1 974	1 337	23	2	-	1 362
20—24 -	1 644	86	4	-	1 734	1 631	249	6	-	1 886
25—29 -	928	324	6	5	1 263	1 013	445	26	1	1 485
30—34 -	341	370	11	3	725	556	368	47	-	971
35—39 -	189	355	8	-	552	264	278	35	-	577
40—44 -	79	244	8	1	332	142	159	30	-	331
45—49 -	49	177	15	1	242	82	107	38	-	227
50—54 -	27	88	12	-	127	34	75	61	-	170
55—59 -	17	83	22	-	122	26	44	67	-	137
60—64 -	3	39	19	-	61	10	41	74	-	125
65—69 -	2	25	12	-	39	4	14	77	-	95
70—74 -	-	4	16	-	20	1	3	31	-	35
75 og over	2	4	18	1	25	1	2	20	-	23
I alt	6 422	1 809	151	11	8 393	6 253	1 808	514	1	8 576

1921—25:										
0—4 år	918	-	-	-	918	895	-	-	-	895
5—9 -	716	-	-	-	716	725	-	-	-	725
10—14 -	416	-	-	-	416	441	-	-	-	441
15—19 -	3 953	9	-	-	3 962	1 986	30	-	-	2 016
20—24 -	8 604	479	3	-	9 086	3 247	498	3	-	3 748
25—29 -	4 215	1 705	20	-	5 940	2 029	946	41	-	3 016
30—34 -	1 350	1 864	35	-	3 249	957	814	62	-	1 833
35—39 -	540	1 390	32	-	1 962	492	462	54	-	1 008
40—44 -	263	1 139	41	1	1 444	254	265	57	-	576
45—49 -	147	762	37	-	946	116	139	46	-	301
50—54 -	58	394	25	-	477	65	83	43	-	191
55—59 -	35	201	31	-	267	30	60	64	-	154
60—64 -	10	53	26	-	89	24	36	81	-	141
65—69 -	5	33	28	-	66	8	27	79	-	114
70—74 -	4	13	21	-	38	6	7	56	-	69
75 og over	1	9	20	-	30	-	4	30	-	34
Uopgitt. Inconnu	-	2	-	-	2	1	-	-	-	1
I alt	21 235	8 053	319	1	29 608	11 276	3 371	616	-	15 263

Tabell 25. **Utvandrede i 1911—1915 og 1916—1920**
Emigrants par 1 000 habitants

Alder. Age.	1	2	3	4	5	6	7	8
	Ugifte. <i>Célibataires.</i>		Gifte. <i>Mariés.</i>		Enkemenn, enker, fraskillede. <i>Veuvs, veuves et divorcés.</i>		Tilsammen. <i>Total.</i>	
	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.	M. H.	K. F.
1911—1915.								
0—4 år	1.11	1.03	-	-	-	-	1.11	1.03
5—9 -	0.98	0.99	-	-	-	-	0.98	0.99
10—14 -	0.90	0.90	-	-	-	-	0.90	0.90
15—19 -	12.03	7.06	5.85	5.11	-	(6.41)	12.00	7.03
20—24 -	21.30	12.20	6.41	4.42	6.46	8.70	19.46	10.49
25—29 -	10.38	10.78	4.29	3.15	4.88	6.33	7.74	6.95
30—34 -	6.93	6.93	2.91	2.28	3.55	4.69	4.15	3.94
35—39 -	3.99	3.92	2.03	1.37	2.78	2.42	2.44	2.07
40—44 -	2.44	2.08	1.75	1.06	1.23	1.93	1.84	1.35
45—49 -	1.59	1.12	1.26	0.77	1.55	1.77	1.31	0.94
50—54 -	1.17	0.74	0.78	0.60	1.34	1.88	0.86	0.81
55—59 -	0.69	0.52	0.62	0.50	1.45	2.20	0.70	0.84
60—64 -	0.80	0.36	0.32	0.28	1.11	1.64	0.46	0.66
65—69 -	0.22	0.10	0.29	0.28	1.22	0.77	0.44	0.42
70—74 -	0.38	0.05	0.18	0.15	0.61	0.47	0.30	0.28
75 og over	0.08	-	0.05	0.07	0.22	0.15	0.13	0.11
I alt	5.92	3.96	1.71	1.47	1.04	1.26	4.36	2.97

Tabell 26. **Utvandrede i de enkelte år**
Emigrants répartis

Erhvervsgrupper. <i>Professions.</i>	1	2	3	4	5	6	7
	Menn over 15 år. <i>Hommes</i>						
	Absolutte tall. <i>Chiffres absolus.</i>						
	1919.	1920.	1921.	1922.	1923.	1924.	1925.
1. Jordbrug, gartneri, skogbrug. <i>1. Agriculture, horticulture, exploitation des forêts</i>	146	662	636	989	3 330	1 949	1 743
2. Fiskeri. <i>2. Pêche</i>	24	188	174	186	924	376	133
3 a. Håndverk. <i>3 a. Métiers</i>	115	577	447	1 053	2 899	929	598
3 b. Annen industri. <i>3 b. Autres industries</i>	80	266	239	347	1 763	709	284
4. Sjøfart. <i>4. Navigation</i>	313	588	325	531	1 485	566	261
5. Selvst. og arb. ved handel og landtransp. <i>5. Commerce et transport</i>	86	157	141	183	738	338	175
6. Butikkeksped. <i>6. Commis de magasin.</i>	13	31	30	52	194	89	57
7. Kontorfolk. <i>7. Employés de bureau, etc.</i>	66	121	97	131	452	239	148
8. Ingeniører og tekn. <i>8. Ingénieurs, technic.</i>	15	41	34	53	297	200	124
9. Immaterielt arb. <i>9. Professions libérales et administrations publiques</i>	26	38	24	31	85	53	46
10. Tjenere o. l. ved husarb. <i>10. Domestiques.</i>	-	-	-	-	-	-	-
11. Husmødre. <i>11. Mères de famille</i>	-	-	-	-	-	-	-
12. Hj.v. voksne døtre. <i>12. Filles travaillant à la maison</i>	-	-	-	-	-	-	-
13. Andre privatforsørgede etc. samt uopgitt erhverv. <i>13. Autres entretenus par secours privé, profession non déclarée</i>	38	143	63	79	324	127	78
I alt	922	2 812	2 210	3 635	12 491	5 575	3 647

Tabell 27. Den oversjøiske utvandring fra forskjellige europeiske land 1901—1913 og 1919—1925.
L'émigration d'outre-mer des différents pays européens 1901—1913 et 1919—1925.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Gjennem- snittlig årlig.	Gjennem- snittlig årlig.	Gjennem- snittlig årlig.	Gjennem- snittlig årlig.	Gjennem- snittlig årlig.	Gjennem- snittlig årlig.	Gjennem- snittlig årlig.	Gjennem- snittlig årlig.	Gjennem- snittlig årlig.	Gjennem- snittlig årlig.
	En moyenne par an.	En moyenne par an.	En moyenne par an.	En moyenne par an.	En moyenne par an.	En moyenne par an.	En moyenne par an.	En moyenne par an.	En moyenne par an.	En moyenne par an.
Absolutte tall. Chiffres absolus.	1901—1905	1906—1910	1911—1913	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925
Norge	20 639	17 533	10 486	2 432	5 581	4 627	6 456	18 287	8 492	7 009
Sverige	25 949	18 859	16 228	4 008	7 093	5 881	8 985	26 559	8 401	9 612
Danmark	7 356	7 327	7 632	3 341	6 300	5 309	4 094	7 601	6 319	4 578
Finnland	16 211	15 555	13 384	1 085	5 595	3 557	5 715	13 835	5 429	3 077
Storbritannia	187 078	279 513	390 292	142 628	254 625	173 421	153 003	234 009	147 222	131 886
Irland	47 090	50 004	390 292	4 307	30 477	26 056	21 093	33 545	27 254	38 892
Nederlandene	2 375	3 226	2 374	2 439	5 978	3 286	2 158	5 648	3 137	3 011
Belgia	3 109	3 275	5 607	2 223	5 450	2 482	2 560	2 274	2 922	2 498
Tyskland	29 308	26 449	22 359	3 144	8 458	23 451	36 527	115 416	58 328	62 736
Østerrike	191 211	264 616	240 979	-	5 009	5 176	10 579	15 497	2 650	4 627
Ungarn	4 862	4 951	5 858	-	-	1 218	1 701	1 935	673	1 530
Schweiz	320 598	402 436	408 550	3 063	9 276	7 129	5 787	8 006	4 140	4 334
Italia	72 209	145 970	161 709	56 501	216 538	197 558	121 410	177 853	137 517	104 421
Spania	25 668	39 393	82 909	69 472	147 918	62 527	63 512	93 246	86 920	55 544
Portugal				29 149	46 410	17 915	29 037	30 792	22 279	17 000
Pr. 1000 innb.: Par 1000 habitants:										
Norge	9.0	7.5	4.4	0.9	2.1	1.7	2.4	6.7	3.1	2.5
Sverige	5.0	3.5	2.9	0.7	1.2	1.0	1.5	4.4	1.4	1.6
Danmark	2.9	2.8	2.7	1.1	2.0	1.6	1.2	2.3	1.9	1.4
Finnland	5.7	5.2	4.2	0.3	1.7	1.1	1.7	4.0	1.6	0.9
Storbritannia	4.9	7.0	8.6	3.4	6.0	4.1	3.6	5.4	3.4	3.0
Irland	10.7	11.4	1.0	1.0	6.8	5.8	4.7	7.6	6.1	8.8
Nederlandene	0.4	0.6	0.4	0.4	0.9	0.5	0.3	0.8	0.4	0.4
Belgia	0.5	0.4	0.7	0.3	0.7	0.3	0.3	0.3	0.4	0.3
Tyskland	0.5	0.4	0.3	0.1	0.1	0.4	0.6	1.9	0.9	1.0
Østerrike	4.1	5.5	4.7	-	0.8	0.8	1.6	2.4	0.4	0.7
Ungarn	1.4	1.4	1.5	-	-	0.2	0.2	0.2	0.1	0.2
Schweiz	9.7	11.9	11.7	0.8	2.4	1.8	1.5	2.1	1.1	1.1
Italia	3.8	7.5	8.1	3.3	6.9	2.9	2.9	4.3	4.0	2.5
Spania	5.0	7.5	13.8	5.2	8.3	3.2	-	-	-	-
Portugal										

Tabell 28. Hjemmehørende folkemængde 1846—1921 hvert år;
totaltall og tall for endel større aldersgrupper (18—65 år,
18—22 år og 22—30 år).

*Population de droit 1846—1921 par année, chiffres totaux et chiffres pour
quelques groupes d'âge (18—65 ans, 18—22 ans et 22—30 ans).*

	1	2		3		4		5		6		7
	Samlet hj- hør. folke- mængde. <i>Pop. de droit, total.</i>	Befolkning i alderen 18—65 år. <i>18—65 ans.</i>						Befolkning i alderen <i>18—22 år. 18—22 ans.</i>				Menn i alderen <i>22—30 år.</i>
		I alt. <i>Total.</i>	Menn. <i>Hommes.</i>	Kvinner. <i>Femmes.</i>	Menn. <i>Hommes.</i>	Kvinner. <i>Femmes.</i>	Menn. <i>Hommes.</i>	Kvinner. <i>Femmes.</i>	<i>Hømmes 22—30 ans.</i>			
1/1 1846	1 328 471	726 418	353 315	373 103	51 594	52 644	91 134					
- 1847	1 344 984	735 278	357 863	377 415	51 989	52 518	91 200					
- 1848	1 357 678	745 053	362 948	382 105	52 519	52 731	92 687					
- 1849	1 369 089	754 837	367 632	387 205	52 170	52 851	95 031					
- 1850	1 384 149	761 858	370 903	390 955	52 305	53 391	95 730					
- 1851	1 399 733	769 433	374 335	395 098	52 282	53 723	95 893					
- 1852	1 418 073	778 416	378 124	400 292	51 554	53 985	96 688					
- 1853	1 432 870	787 397	381 688	405 709	51 606	54 872	97 294					
- 1854	1 446 641	794 297	384 233	410 064	52 412	56 428	96 866					
- 1855	1 467 398	800 654	386 561	414 093	52 440	56 681	96 713					
- 1856	1 490 047	808 614	389 986	418 628	52 427	55 680	96 457					
- 1857	1 511 175	814 267	393 201	421 066	51 667	53 375	96 004					
- 1858	1 530 312	816 374	394 446	421 928	49 631	50 690	96 560					
- 1859	1 556 076	822 834	397 864	424 970	49 502	50 374	96 404					
- 1860	1 583 525	831 546	402 565	428 981	50 637	51 279	95 327					
- 1861	1 608 653	841 695	407 703	433 992	52 402	53 266	94 642					
- 1862	1 619 102	847 207	410 169	437 038	53 820	55 095	93 331					
- 1863	1 634 869	854 400	413 597	440 803	55 053	56 423	93 292					
- 1864	1 657 997	865 595	418 794	446 801	56 214	58 379	94 589					
- 1865	1 678 510	874 834	423 270	451 564	57 338	59 695	95 336					
- 1866	1 701 756	884 594	427 886	456 708	59 063	61 451	95 185					
- 1867	1 712 065	887 251	428 263	458 988	59 465	61 173	93 509					
- 1868	1 720 159	896 132	432 264	463 868	61 175	62 195	94 512					
- 1869	1 727 461	902 899	434 869	468 030	61 583	62 493	96 274					
- 1870	1 731 008	907 714	436 618	471 096	62 063	62 577	98 087					
- 1871	1 739 841	913 000	438 797	474 203	62 718	62 960	99 521					
- 1872	1 750 030	920 079	441 984	478 095	62 544	62 772	101 708					
- 1873	1 760 154	929 110	446 056	483 054	63 969	65 130	101 356					
- 1874	1 773 526	940 088	450 847	489 241	64 858	67 259	101 841					
- 1875	1 792 833	955 007	457 865	497 142	66 699	68 996	102 627					
- 1876	1 818 853	969 164	464 387	504 777	68 147	70 430	104 144					
- 1877	1 838 858	982 569	471 103	511 466	68 568	70 269	107 846					
- 1878	1 864 285	998 638	479 503	519 135	70 406	71 031	111 296					
- 1879	1 889 385	1 014 113	487 229	526 884	71 419	71 843	114 352					
- 1880	1 914 867	1 025 048	492 215	532 833	70 727	71 469	115 803					
- 1881	1 923 283	1 025 933	490 689	535 244	69 649	71 249	114 695					
- 1882	1 922 613	1 023 598	487 765	535 833	68 325	71 079	113 586					
- 1883	1 916 921	1 019 316	483 470	535 846	67 149	71 058	111 310					
- 1884	1 921 712	1 019 863	482 329	537 534	67 737	72 469	108 784					
- 1885	1 936 404	1 025 028	484 222	540 806	68 282	73 229	107 743					

Tabell 28 (forts.). Hjemmehørende folkemængde 1846—1921 hvert år;
totaltall og tall for endel større aldersgrupper (18—65 år,
18—22 år og 22—30 år).

*Population de droit 1846—1921 par année, chiffres totaux et chiffres pour
quelques groupes d'âge (18—65 ans, 18—22 ans et 22—30 ans).*

	1	2		3	4	5		6	7
	Samlet h- jør. folke- mængde. <i>Pop. de droit, total.</i>	Befolkning i alderen 18—65 år. <i>18—65 ans.</i>			Befolkning i alderen 18—22 år. <i>18—22 ans.</i>		Menn. i alderen 22—30 år. <i>Hommes 22—30 ans.</i>		
		I alt. <i>Total.</i>	Menn. <i>Hommes.</i>	Kvinner. <i>Femmes.</i>	Menn. <i>Hommes.</i>	Kvinner. <i>Femmes.</i>			
^{1/1} 1886	1 951 429	1 027 446	485 024	542 422	67 600	72 160	108 025		
- 1887	1 965 217	1 028 703	484 614	544 089	66 689	71 212	108 000		
- 1888	1 974 396	1 024 416	479 942	544 474	64 335	69 779	106 231		
- 1889	1 978 834	1 018 871	474 468	544 403	62 257	68 555	103 870		
- 1890	1 989 756	1 020 752	474 415	546 337	62 979	68 677	102 508		
- 1891	2 004 102	1 023 457	475 258	548 199	64 238	69 289	102 265		
- 1892	2 020 905	1 026 992	476 761	550 231	65 452	69 869	103 050		
- 1893	2 031 127	1 030 688	477 971	552 717	66 443	70 710	102 612		
- 1894	2 044 466	1 034 093	479 031	555 062	67 402	71 733	101 707		
- 1895	2 068 848	1 048 482	486 877	561 605	70 936	74 313	103 701		
- 1896	2 097 328	1 063 996	495 644	568 352	74 636	76 733	105 924		
- 1897	2 126 024	1 080 326	503 989	576 337	76 474	78 718	109 018		
- 1898	2 157 418	1 099 475	514 035	585 440	78 522	80 656	113 648		
- 1899	2 190 196	1 115 968	522 571	593 397	79 016	80 957	118 372		
- 1900	2 217 971	1 129 565	529 546	600 019	78 608	81 000	123 003		
- 1901	2 242 167	1 140 711	534 840	605 871	78 242	80 968	125 846		
- 1902	2 266 488	1 152 223	539 957	612 266	78 118	80 839	127 901		
- 1903	2 284 365	1 159 262	541 548	617 714	78 030	81 697	127 084		
- 1904	2 291 913	1 162 296	540 474	621 822	77 539	82 436	124 472		
- 1905	2 304 670	1 169 856	543 891	625 965	78 691	83 023	123 262		
- 1906	2 315 064	1 178 213	547 596	630 617	80 002	83 998	122 215		
- 1907	2 326 661	1 183 189	549 001	634 188	79 837	84 100	121 140		
- 1908	2 335 977	1 186 969	549 576	637 393	78 740	83 571	119 857		
- 1909	2 361 080	1 205 155	560 711	644 444	82 147	85 050	122 701		
- 1910	2 379 156	1 217 944	566 970	650 974	83 135	86 021	124 020		
- 1911	2 393 906	1 225 733	569 909	655 824	82 828	86 568	124 896		
- 1912	2 415 285	1 241 609	578 043	663 566	85 394	88 588	127 046		
- 1913	2 439 850	1 259 560	588 120	671 440	87 971	90 035	130 820		
- 1914	2 463 593	1 279 350	598 397	680 953	89 970	91 622	134 950		
- 1915	2 488 410	1 298 760	609 081	689 679	92 147	93 779	138 955		
- 1916	2 513 349	1 323 601	622 335	701 266	94 488	95 814	144 461		
- 1917	2 538 731	1 346 502	635 172	711 330	97 014	98 140	149 471		
- 1918	2 569 825	1 371 191	649 245	721 946	98 714	100 037	154 996		
- 1919	2 592 103	1 388 838	659 052	729 786	99 691	101 266	159 136		
- 1920	2 616 822	1 412 920	672 744	740 176	101 795	102 783	164 742		
- 1921	2 652 828	1 436 958	685 381	751 577	102 894	103 535	169 134		
- 1922 ¹	2 687 719	1 462 089	699 044	763 045	104 164	104 329	172 782		
- 1923 ¹	2 716 807	1 484 457	710 921	773 536	105 038	104 590	175 875		

¹ Foreløbige tall.

Tabell 29. Beregnet årlig tilvekstprocent¹ for den samlede befolkning og for befolkningen i endel større aldersgrupper (18—65 år, 18—22 år, 22—30 år m. v.).
Augmentation annuelle de la population totale et de la population dans quelques groupes d'âge (18—65 ans, 18—22 ans, 22—30 ans). Proportion pour 100.

År. Age.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Tilvekstprocent ($\frac{1}{1}-\frac{31}{12}$) for: <i>Augmentation ($\frac{1}{1}-\frac{31}{12}$). Proportion pour 100.</i>						Kvotienttall pr. $\frac{1}{1}$. <i>Proportion $\frac{1}{1}$.</i>					
	Samlet befolkning. <i>Population totale.</i>	Befolkning 18—65 år. <i>Population 18—65 ans.</i>	Menn 18—65 år. <i>Hommes 18—65 ans.</i>	Menn 18—22 år. <i>Hommes 18—22 ans.</i>	Kvinner 18—22 år. <i>Femmes 18—22 ans.</i>	Menn 22—30 år. <i>Hommes 22—30 ans.</i>	Samlet befolkning ÷ befolkning 18—65 år i pct. av befolkning 18—65 år. <i>Population totale ÷ pop. 18—65 ans pourcent de la pop. 18—65 ans.</i>	Befolkning 18—65 år i pct. av samlet befolkning. <i>Population 18—65 ans pourcent de la population totale.</i>	Menn 18—22 år i pct. av menn 18—65 år. <i>Hommes 18—22 ans pourcent d'hommes 18—65 ans.</i>	Kvinner 18—22 år i pct. av kvinner 18—65 år. <i>Femmes 18—22 ans pourcent de femmes 18—65 ans.</i>	Menn 18—22 år i pct. av tilsvarende fødselskull. <i>Hommes 18—22 ans pourcent d'hommes nés depuis 18—22 ans.</i>	Kvinner 18—22 år i pct. av tilsvarende fødselskull. <i>Femmes 18—22 ans pourcent de femmes nés depuis 18—22 ans.</i>
1846	1.235	1.23	1.28	0.76	÷ 0.25	0.07	82.8	54.7	3.65	5.04	71.8	76.4
1847	0.940	1.32	1.44	1.02	0.42	1.63	82.8	54.7	3.63	4.99	71.5	75.6
1848	0.837	1.32	1.28	÷ 0.67	0.23	2.54	82.1	54.9	3.62	4.95	71.3	75.4
1849	1.094	0.93	0.90	0.25	1.02	0.74	81.5	55.1	3.55	4.90	71.3	75.8
1850	1.119	0.99	0.93	÷ 0.05	0.62	0.16	81.8	55.0	3.53	4.91	71.0	76.4
1851	1.301	1.16	1.00	÷ 0.14	0.49	0.83	81.8	55.0	3.49	4.89	70.9	77.3
1852	1.038	1.16	0.95	0.09	1.65	0.62	82.1	54.9	3.41	4.86	70.8	78.5
1853	0.957	0.88	0.67	1.55	2.83	÷ 0.44	81.8	55.0	3.38	4.87	70.3	79.3
1854	1.425	0.79	0.60	0.07	0.44	÷ 0.16	82.1	54.9	3.41	4.95	69.8	79.4
1855	1.532	1.00	0.88	÷ 0.02	÷ 1.79	÷ 0.28	83.1	54.6	3.39	4.92	69.5	79.1
1856	1.408	0.72	0.83	÷ 1.48	÷ 4.33	÷ 0.46	84.2	54.3	3.36	4.79	69.8	78.3
1857	1.258	0.25	0.32	÷ 1.72	÷ 5.29	÷ 0.58	85.5	53.9	3.29	4.59	68.7	75.3
1858	1.670	0.79	0.85	÷ 0.28	÷ 0.62	÷ 0.16	87.6	53.3	3.15	4.37	68.8	74.5
1859	1.749	1.07	1.08	2.30	1.79	÷ 1.13	89.0	52.9	3.11	4.33	69.2	74.2
1860	1.574	1.23	1.28	3.47	3.90	÷ 0.72	90.5	52.5	3.14	4.39	69.5	74.2
1861	0.648	0.65	0.62	2.71	3.42	÷ 1.42	91.2	52.3	3.21	4.52	71.1	75.9
1862	0.969	0.85	0.83	2.31	2.42	÷ 0.05	91.2	52.3	3.28	4.65	70.2	75.3
1863	1.405	1.30	1.25	2.09	3.47	1.39	91.2	52.3	3.33	4.72	69.6	75.2
1864	1.230	1.07	1.06	2.00	2.24	0.81	91.6	52.2	3.36	4.81	69.5	75.7

¹ For samlet befolkning beregnet i forhold til årets middelfolkemengde, ellers i forhold til befolkningstallet ved årets begynnelse.

Tabell 29 (forts.). Beregnet årlig tilvekstprocent¹ for den samlede befolkning og for befolkningen i endel større aldersgrupper (18—65 år, 18—22 år, 22—30 år m. v.).

Augmentation annuelle de la population totale et de la population dans quelques groupes d'âge (18—65 ans, 18—22 ans, 22—30 ans, etc.) Proportion pour 100.

År. Age.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Tilvekstprocent ($\frac{1}{1-31/12}$) for: <i>Augmentation</i> ($\frac{1}{1-31/12}$). <i>Proportion pour 100.</i>						Kvotientall pr. $\frac{1}{4}$. <i>Proportion $\frac{1}{4}$.</i>					
	Samlet befolkning. <i>Population totale.</i>	Befolkning 18—65 år. <i>Population 18—65 ans.</i>	Menn 18—65 år. <i>Hommes 18—65 ans.</i>	Menn 18—22 år. <i>Hommes 18—22 ans.</i>	Kvinner 18—22 år. <i>Femmes 18—22 ans.</i>	Menn 22—30 år. <i>Hommes 22—30 ans.</i>	Samlet befolkning ÷ befolkning 18—65 år i pct. av befolkning 18—65 år. <i>Population totale ÷ pop. 18—65 ans pourcent de la pop. 18—65 ans.</i>	Befolkning 18—65 år i pct. av samlet befolkn. <i>Population 18—65 ans pourcent de la population totale.</i>	Menn 18—22 år i pct. av menn 18—65 år. <i>Hommes 18—22 ans pourcent d'hommes 18—65 ans.</i>	Kvinner 18—22 år i pct. av kvinner 18—65 år. <i>Femmes 18—22 ans pourcent de femmes 18—65 ans.</i>	Menn 18—22 år i pct. av tilsvarende fødselskull. <i>Hommes 18—22 ans pourcent d'hommes nés depuis 18—22 ans.</i>	Kvinner 18—22 år i pct. av tilsvarende fødselskull. <i>Femmes 18—22 ans pourcent de femmes nés depuis 18—22 ans.</i>
1865	1.375	1.11	1.09	3.02	2.94	÷ 0.16	91.9	52.1	3.39	4.86	69.7	76.3
1866	0.604	0.32	0.09	0.69	÷ 0.44	÷ 1.79	92.3	52.0	3.45	4.94	70.5	77.3
1867	0.472	0.99	0.95	2.87	1.67	1.07	93.1	51.8	3.47	4.92	70.5	76.0
1868	0.424	0.74	0.60	0.67	0.46	1.86	91.9	52.1	3.54	4.94	71.0	76.1
1869	0.205	0.53	0.39	0.76	0.14	1.88	91.2	52.3	3.54	4.91	71.0	75.6
1870	0.509	0.60	0.51	1.07	0.62	1.46	90.9	52.4	3.55	4.88	70.2	74.3
1871	0.584	0.86	0.72	÷ 0.28	÷ 0.30	2.21	90.5	52.5	3.57	4.87	69.5	73.1
1872	0.577	0.90	0.93	2.28	3.75	÷ 0.37	90.1	52.6	3.54	4.82	68.7	72.0
1873	0.757	1.18	1.07	1.39	3.28	0.49	89.4	52.8	3.59	4.94	67.6	72.0
1874	1.083	1.58	1.56	2.83	2.57	0.79	88.7	53.0	3.60	5.03	67.1	72.4
1875	1.142	1.48	1.44	2.19	2.09	1.46	87.6	53.3	3.64	5.07	67.3	73.0
1876	1.094	1.39	1.44	0.60	÷ 0.23	3.56	87.6	53.3	3.67	5.09	67.3	72.9
1877	1.373	1.62	1.79	2.68	1.09	3.20	87.3	53.4	3.64	5.00	67.0	72.2
1878	1.337	1.56	1.60	1.44	1.13	2.73	86.6	53.6	3.67	4.98	66.9	71.4
1879	1.340	1.07	1.04	÷ 0.97	÷ 0.53	1.28	86.2	53.7	3.66	4.96	66.3	70.6
1880	0.439	0.09	÷ 0.33	÷ 1.56	÷ 0.30	÷ 0.97	86.9	53.5	3.59	4.89	65.8	70.5
1881	÷ 0.035	÷ 0.23	÷ 0.60	÷ 1.93	÷ 0.25	÷ 0.97	87.6	53.3	3.55	4.85	64.7	70.1
1882	÷ 0.296	÷ 0.42	÷ 0.88	÷ 2.00	÷ 0.02	÷ 2.05	88.0	53.2	3.50	4.84	63.7	70.1
1883	0.249	0.05	÷ 0.25	1.11	2.00	÷ 2.31	88.0	53.2	3.47	4.85	62.6	70.0
1884	0.761	0.51	0.39	0.81	1.04	÷ 0.97	88.3	53.1	3.51	4.94	61.8	70.0
1885	0.773	0.23	0.18	÷ 0.99	÷ 1.48	0.25	89.0	52.9	3.53	4.96	61.6	70.0

Folkemengdens bevægelse
1911—1920.

1886	0.704	0.12	÷ 0.09	÷ 1.37	÷ 1.32	÷ 0.02	90.1	52.6	3.48	4.88	61.7	69.8
1887	0.466	÷ 0.41	÷ 0.97	÷ 3.66	÷ 2.07	÷ 1.65	91.2	52.3	3.44	4.81	61.3	69.3
1888	0.225	÷ 0.53	÷ 1.16	÷ 3.35	÷ 1.79	÷ 2.28	92.7	51.9	3.35	4.72	60.5	69.3
1889	0.550	0.18	÷ 0.00	1.16	0.19	÷ 1.32	94.2	51.5	3.28	4.64	59.8	69.4
1890	0.718	0.28	0.16	2.00	0.90	÷ 0.25	94.9	51.3	3.32	4.64	60.6	69.6
1891	0.835	0.35	0.32	1.88	0.83	0.79	95.7	51.1	3.38	4.66	61.7	69.9
1892	0.505	0.35	0.25	1.53	1.20	÷ 0.44	96.9	50.8	3.43	4.68	61.9	69.2
1893	0.655	0.35	0.46	1.44	1.44	÷ 0.83	97.6	50.6	3.48	4.72	61.4	68.6
1894	1.186	1.39	1.63	5.24	3.61	1.91	97.6	50.6	3.52	4.78	60.7	68.0
1895	1.367	1.46	1.81	5.22	3.25	2.14	97.2	50.7	3.64	4.89	62.3	68.5
1896	1.359	1.44	1.67	2.45	2.59	2.92	97.2	50.7	3.77	4.99	63.6	69.1
1897	1.466	1.88	2.00	2.68	2.45	4.25	96.9	50.8	3.79	5.04	64.2	69.8
1898	1.508	1.51	1.65	0.62	0.39	3.90	96.1	51.0	3.82	5.07	64.8	70.0
1899	1.260	1.20	1.35	÷ 0.51	0.05	4.16	96.1	51.0	3.78	5.01	64.9	70.2
1900	1.122	1.10	1.00	÷ 0.48	÷ 0.05	2.30	96.5	50.9	3.71	4.95	64.7	70.4
1901	1.070	1.09	0.97	÷ 0.14	÷ 0.16	1.65	96.5	50.9	3.66	4.89	63.9	70.3
1902	0.786	0.62	0.28	÷ 0.12	1.06	÷ 0.65	96.9	50.8	3.62	4.83	64.2	70.6
1903	0.330	0.25	÷ 0.18	÷ 0.65	0.90	÷ 2.09	97.2	50.7	3.60	4.84	63.7	71.2
1904	0.555	0.41	0.62	1.48	0.72	÷ 1.00	97.2	50.7	3.59	4.86	62.7	70.9
1905	0.450	0.95	0.69	1.67	1.18	÷ 0.86	97.6	50.6	3.62	4.87	63.4	70.9
1906	0.500	0.42	0.25	÷ 0.21	0.11	÷ 0.88	96.5	50.9	3.65	4.90	64.0	71.4
1907	0.400	0.32	0.09	÷ 1.39	÷ 0.62	÷ 1.09	96.5	50.9	3.64	4.89	63.7	70.9
1908	1.069	1.53	2.02	4.33	1.77	2.40	96.9	50.8	3.58	4.84	² 63.4	² 71.4
1909	0.763	1.07	1.14	1.21	1.14	1.07	96.1	51.0	3.66	4.87	66.2	72.5
1910	0.618	0.65	0.51	÷ 0.37	0.65	0.69	95.3	51.2	3.67	4.88	67.0	73.3
1911	0.889	1.30	1.67	3.09	2.33	1.74	95.3	51.2	3.63	4.87	66.6	74.0
1912	1.012	1.44	1.51	3.02	1.63	2.93	94.6	51.4	3.69	4.92	67.8	74.8
1913	0.968	1.58	1.74	2.28	1.76	3.18	93.8	51.6	3.74	4.94	69.7	76.1
1914	1.002	1.50	1.63	2.42	2.35	2.97	92.7	51.9	3.76	4.95	70.8	77.1
1915	0.997	1.93	2.33	2.54	2.16	3.97	91.6	52.2	3.78	5.00	71.7	77.7
1916	1.005	1.72	2.05	2.66	2.45	3.47	89.8	52.7	3.80	5.02	72.9	78.4
1917	1.217	1.84	2.23	1.77	1.93	3.68	88.7	53.0	3.82	5.06	73.4	78.7
1918	0.863	1.28	1.51	1.00	1.23	2.68	87.3	53.4	3.80	5.07	74.0	79.4
1919	0.949	1.74	2.09	2.09	1.49	3.51	86.6	53.6	3.78	5.07	73.9	79.4
1920	1.367	1.70	1.86	1.09	0.74	2.66	85.2	54.0	3.78	5.06	74.7	80.0
1921 ³	1.315	1.75	1.99	1.23	0.77	2.16	84.5	54.2	3.75	5.02	75.5	80.6
1922 ³	1.082	1.53	1.70	1.08	0.25	1.79	83.8	54.4	3.73	4.98	76.8	81.4
1923 ³	-	-	-	-	-	-	83.0	54.6	3.69	4.91	⁴ 78.2	⁴ 82.4

¹ For samlet befolkning beregnet i forhold til årets middelfolkemengde, ellers i forhold til befolkningstallet ved årets begynnelse.
² Fra 1908 beregnet i forhold til stedfunne fødsler, tidligere i forhold til innregistrerte fødsler. Beregning i forhold til innregistrerte fødsler for årene 1908—1912 gir for menn 0.632, 0.662, 0.668, 0.668, 0.681, for kvinner 0.712, 0.725, 0.730, 0.743, 0.752. ³ Foreløbige tall. ⁴ Antall levende i landet pr. ¹/₁ 1923 dividert med antall fødte i kalenderårene 1901—1904.

Rekke VII.**Trykt 1926:**

- Nr. 186. Norges handel 1924. (*Commerce.*)
— 187. Skolevesenets tilstand 1923. (*Instruction publique.*)
— 188. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1922. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
— 189. Norges jernbaner 1924—1925. (*Chemins de fer norvégiens.*)
— 190. Norges telegrafvesen 1924—1925. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
— 191. Sjømannsforsikringen 1923. Fiskerforsikringen 1923. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
— 192. Kommunevalgene 1925. (*Elections en 1925 pour les conseils communaux et municipaux.*)
— 193. Forsikringsselskaper 1924. (*Sociétés d'assurances.*)
— 194. Norges industri 1924. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
— 195. Ulykkesforsikringen 1923. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
— 196. Alkoholstatistikk 1924—1925. (*Statistique de l'alcool.*)
— 197. Norges postvesen 1925. (*Statistique postale.*)
— 198. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1926/27. (*Finances de l'État.*)
— 199. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1925—26. (*Salaires des ouvriers agricoles en 1925—1926.*)
— 200. Folkemengdens bevegelse 1923. (*Mouvement de la population*)
-

**Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VIII.)**

Trykt 1926:

- Nr. 1. Fattigvesenet 1922, 1923 og 1924. (*Assistance publique.*)
— 2. Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1925. (*Entremise publique. Conventions collectives et conflits du travail en 1925.*)
— 3. Norges bergverksdrift 1925. (*Mines et usines.*)
— 4. Norges kommunale finanser 1923—1924. (*Finances des communes.*)
— 5. Norges sparebanker 1925. (*Caisses d'épargne.*)
— 6. Folkemengdens bevegelse 1911—1920. Hovedoversikt. (*Aperçu général du mouvement de la population en Norvège pendant les années 1911—1920.*)
-

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

- Statistisk Årbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 45de årgang 1925. Oslo 1926.
(*Annuaire statistique de la Norvège.*)
- Statistiske Meddelelser. Senest utkommet: 43de bind 1925. Oslo 1926.
(*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)
- Månedsopgaver over vareomsetningen med utlandet 1925. Trettende bind. Oslo 1926.
(*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1925. Treizième année.*)
- Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920. Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)
- Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926.
(*Résumé rétrospectif 1914 et 1926.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer av disse årganger.

15 november 1926.